

Holy Bible

Aionian Edition®

Xoiteupo Kuna
Somau Karia Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Xoiteupo Kuna
Somau Karia Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 7/1/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Pioneer Bible Translators, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.1.16 (Pro) on 7/26/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Somau Garia at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Somau Garia at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
- 05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.
- 06/21/25 - 469 translations now available in 230 languages.
- 07/26/25 - 526 translations now available in 287 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Luke	11
Acts	44
Galatians	77
Ephesians	83
Philippians	89
Colossians	93
1 Thessalonians	97
2 Thessalonians	100
Philemon	102
1 John	103
2 John	107
3 John	108

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Kakeri Yesusue kunauna, "Xauwa, ne ninipo xunu weterinike. Mua kapia kaketeneaia nini sipa xuwe xati kakineri," xetai. Xomatuae Yesusupo nekei xuru nikо utei tepure satu nerawoteneai.

Luke 23:34

Luke

1 Karainaku apu Tiopilusu, ekime yokupa apue xupuniki eruruneru Xoiteue sini xopu asinaku kapia kakeyaire mua kuna xayawonai. **2** Ximuximu kapia xotapa yara xati apu ekinikie xekonai nikau kuna taineri, xayawoteneai. Pa apu teu nini Xoiteupo kunapu saina apu purirounerie, mua kuna asi siketeneai. **3** Pa xati ye rania, mua kuna asi xayau xesarinepure xine. Ye xuwau yause saina tine yokupa kapia xotapaure ati kotoniki sipauweine, pa kapia yaraxeyaireni kutu xayaune. **4** Ne nina xinau ati sipawowai, mua kuna ninie uworineniae paiya, xiri suwauni kutu. **5** Erotie Yutiapu kokemu purotai yause xosa, kire xuria titie purotai, nupo wenumu Sekaraia. Nu Apiyapu apu kinipo xuria titi. Nupo xui wenumu Elisapeti, nu Aronipo apu nou. **6** Nini Xoiteu ekero ati purineri, nupo yokupa tu xeika, kuna xeika ati tairounexeri. Kakineri Xoiteu ekero asinaku kapia tainexeri poripori xuweu purirouneri. **7** Nini nono xuwe. Pa amure, Elisapeti xoso xati ai sakauwexeteneai. **8** Kire yause Sekaraiapu emeumanae xuria titi saina teri, nue rania Xoiteu ekero xuria tepi saina tetai. **9** Yu xuria titiera akeri Xoiteupo ata minika mana xepi kararati xepitutu asinaku uritukuve Xoiteu xou iwopinaure, xuria titi nikou kapia taineri satu nerawoteneai. Pa kapiarei Sekaraia tumuworeri, nue Xoiteu xou iwopure ata minikani kutu manetai. **10** Pa yause xosa, yokupa xuiapue kisau kunununeru, kunikuni puroteneai. **11** Kakeria, kire Xoiteupo xenikorokoro, lemeni Sekaraia maiyeuna Xoiteu xouineri xepi karareru xepi tu xirouna sakapu xupo meru kisaro tumu purotai. **12** Kakatia Sekaraiae xenikorokoro xekerina ureri xouxouwari ximiketai. **13** Kakatia xenikorokoro ipaki kauna, "Sekaraia, ne kaki xanau ximikeu, Xoiteue neu kunikuni iyesetai. Neu ineni Elisapetie sawai nono iyarepina. Wenunauwa Yoni wowai," wotai. **14** "Pa nono iyarepina yause xosa, xonikemu asinaku purati nimaririwawai. Kakauwa yokupa xui apue nimaririwopineri. **15** Pa amure, nu Xoiteu ekero kokai wenumu tuku xepina. Nu xisa xeika sokisoki ene xeika nepuwati xana xuwe. Nu ana kamoro puratiporoni, Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae nu xosa xopoke xepina. **16** Nue kakatia Israiliwo yokupa xuiapue piriwineri, nikou Xoiteu Kokaipa xosa xowopineri. **17** Nue llaisapu kapia xeika sokisoki xeika tinapa Kokaipa xosa akeri xowopina. Kakinapa nonomi eminikimanapu xoniki tumainikepina. Pani kuna seki ereteneai apu nikau nanunanu kutunikatia, asinaku apu nikau nanunanu sie tepineri. Yonie xuiapu irenikatia, nini ati purineri Kokaipa yakuwopineri," wotai. **18** Kakati Sekaraiae xenikorokoro ipaki kauna, "Amakinei neu kuna suwau xinei sipawopinena? Ye sakau xiti, yeu xui rania sakaurotai,"

wotai. **19** Kakatia xenikorokoro xiyeri kuna kauna, "Ye Kepreli, ye Xoiteu ekero puriroune, Xoiteu nukoini xesayati asinaku kuna kanepure koutiai. **20** Paina iyese. Ne yeu kuna xonisuwopu xuweutiaiya, ximine ne kunawopu xuweu supuni motoki purauweye, Xoiteupo kapia yara xepina. Xoiteue iyareta yause putawati paieye yeu kuna suwau xewai," wotai. **21** Xuiapue Sekaraia yakuworia xuwe xati xouxou wari kunauneru, "Amakatirau Xoiteupo ata minika xuwau yause purina?" xeteneai. **22** Xurise kisau toiti mana supoe kuna kanikepina itou xuwe xati ai supo motoki puri xupoe irauna kuna kanikati sipari kunauneru, Xoiteupo ata minika kire xonuxonu kapia xekerina kakina xeteneai. **23** Xurise, Sekaraiapu saina yause xuwe xati, nukou wese xowotai. **24** Utu puratia, nupo xui Elisapetie mupo xu tuku saitina atoro poita autapa teu xosa ximiaki puri kunauna, **25** "Kokaipae yeure xousuawati, xuiapu ekinikiro yeu maya xuwe xepineure mua kapia ye xosa akiparina," xetai. **26** Elisapetie mupo xu tukuweina poita tai mana poita autapa kirenixosa puratia, Xoiteue xenikorokoro nupo wenumu Kepreli xesawati Kalilipo wese Nasareti xowotai. **27** Xoiteue xesawati kire xui makuna wenumu Maria, nu apu xeika texepu xuweu xui xosa kuna tixowotai. Maria nu kokemu Tepitipo apu noupo apu teruwopure unareteneai. Apu wenumu Yosepu. **28** Keprelie Maria xosa xouna tapae kusou kauna, "Xui, asinaku yause. Kokaipae ne xeika purina, asinaku purowaire mupuni xusi ouna siwanetai," wotai. **29** Mariae pa kuna iyeserina, ureri nanunanu tiei kunauna, "Mua amu kunana?" xetai. **30** Kakati xenikorokoro kauna, "Maria ne kaki xanau ximikeu. Xoiteue neure xoukemu xumuna. **31** Iyese. Ne mupuni xu tuku xinau kire sawai nono iyarinauwa, wenunau Yesusu xewai. **32** Nu Kokai Apu puropina. Wenuneria, nu Xouropu Xoiteupo Nononi Kutu, wopineri. Paxati, Xoiteue asa yasiyasi Tepiti sie kokemu tumuworepina. **33** Nu Yekopupo apu noupo kokemu sipesi puropina. Nupo kokemu saina, xuwe xepu wati xana xuwe," wotai. (aiōn g165) **34** Kakina kawati, Mariae xenikorokoro kotouna, "Ye mupi xouni kutu, kire apu tine nu xeika xini xana, amakina mua kapia yara xepinana?" wotai. **35** Kakati xenikorokoro kauna, "Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae kouyenatia, Xouropu Xoiteupo sokisokini kutue xesuwaki taunepina. Sewai pa nono iyarau Xoiteupo nono xeseuni kutu puratia, wenuneri Xoiteupo Nono," xepineri. **36** "Iyese. Xepeni Elisapeti nu sakaurotai sorena mupo xu tuku purina, sewai nono iyarepina. Ekime kunauneru nu nono iyarepuwati xana xuwe xirouneri sorena, mupo xu tukuweina poita autapa kirenixeu emeseriwotai. **37** Xoiteue kire sapi atewopu watixe," xetai. **38** Kakati Mariae kauna, "Iyese. Ye Xoiteupo saina xui. Nueni ne kunautia sie ye xosa pa kapia

kakepina," wotai. Kakati xenikorokoroe weu xowotai. 39 Pa yause xosa Mariae sarouna sapauni Yuta Tistirikipo kire erewese totouyau purotai xosa xowotai. 40 Utuna Sekaraia putoro mana tapae Elisapeti kusouna asinaku yause wotai. 41 Mariae Elisapeti kusouna asinaku yause wati Elisapeti iyesatia, ukaupu nonoe sarotai. Kakati, Xoiteupo sokisoki Supo Youyae kou Elisapeti xesuwaki tauwati, 42 ere kunairae Maria kauna, "Xoiteue mupuni xusi ouna siwanati xokupa xui nei emeserinkine. Pa nono kamuniro purotai rania, Xoiteue mupo xusi ouna siwawotai. 43 Ye yu xati yeu Kokaipapu ana ye xosa kotaia? 44 Iye. Ye neu asinaku kuna xakeritia, kamiro purotai nonoe nimiririeina sarotai. 45 Ne Xoiteue kanetai sieni, kakepina xine xonisutai. Pa xati Xoiteue neu xosa asinaku kapia kakatia ne xiri nimiririwai," wotai. 46 Mariae ipaki kunauna, "Kokaipapu wenumu yeu xoikemue xourrine. 47 Yeu xenimi Xoiteure nimirixina, nue ye soyetai. Pa kakati ye asinakuni kutu puriroune. 48 Ye nupo saina xui, ye wenimi xuweu sorena, nue xekeyerina xoukemu sina. Mua kaketaia sewai rania, xokupa xui apue Xoiteu Kokaipae nimiriri sietaire kunawopineri. 49 Xoiteu nu kokaipa sokisoki tuku, nue ye tianiyyepure xetau kapiani kutu tetai, nupo wenumu xeseuni kutu purina. 50 Xui apu nuko irue puroteneai xoukemu tinikirouna. Mua puroteneai xuiapu xeika xurisepu xeika rania, pani sipesi sipesi kakinki puropina. 51 Nukou xupoe, sokisoki saina teyai. Apue totoniki ouneri weniniki xourrirouneri xesanikiati, xetaxetau sarauweniai. 52 Pani sokisoki kokemu xesanikieina, weniniki xuweu apimi xouroretai. 53 Apu irianiketaia xokupa sapi asinaku tinikati ukanketai. Kakerina apu xokupa sapi tukua, xesanikati aini xowoteneai. 54 Nupo saina apu Israil tianu purina, xokupa yause nupo xuiapu xoukemu tinikirouna. 55 Kakina Apraxamu xeika asisikimana xeika kanikina, "Ye sipesi tinipo xuiapu xurise puputawopineri rania, xoikemu tinikepina xina kanikayai xati, nanu purina kakina," xetai. (aiōn g165) 56 Mariae Elisapeti xeika xeimore poita sie purianuwotaie, xurise nukou wese xiyeri xowotai. 57 Elisapetie nono iyarepina yause xati, sawai nono iyaretai. 58 Kakati wese emeumana xeika apunou xeikae, Xoiteue xoukemu tuwotaire kuna iyeserineri Elisapeti xeika nimiriri woteneai. 59 Asau autapa xeimore xosa nono mari takeruner, omo Sekaraia wenu turewopure koteneai. 60 Kakeria nonopu anae kunauna, "Pa xuwe! Wenunuku Yoni wopu," niketai. 61 Kakati kauner, "Tini apunouwa, kire muanumu wenitiki xuwe," woteneai. 62 Kakerineri amu wenumu nono tuwopinana xineri, xupunikieirauneri Sekaraia kotowteneai. 63 Kotoworia xupoe irau kanikati, na masa tuwori nono wenuna, "Yoni xina xayaretai." Kakati xokupa xuiapue xouxouworoteneai. 64 Pa yause

xosa Sekaraiae sapauni supo pereu kunarina, Xoiteupo wenumu xouroretai. 65 Pa kakati xokupa wese emeumanae pa xonuxonu kapia yara xetai xekerineri ximiketeneai. Pa xokupa kapiapu kuna oi paiye, Yutia Tistirikipo wese totouyau puroteneai xosa kuna ou papaiwotai. 66 Xokupa xuiapue kuna oi iyeserineri xouxouwari kotoxineri, "Sewai mua nono amukau apu saiyeppina?" xeteneai. Xoiteupo sokisokie nu xeika purati sipawoteneai. 67 Xoiteupo Supo Youyae, pa nonopu omo Sekaraia xosa koiroati, kunatureture irae ipaki kunauna, 68 "Sini Xoiteupo wenumu xourorepu, Israili nikau Kokaipa. Sini nukou xuiapu kou tianisikina xiyeri tisikina. 69 Nupo saina apu Tepitipo apu kini xosa, Kokaipae sini xiyeri tisikepina sokisoki apu iyaretai. 70 Ekiekimeni nupo xeseu saina apimi kunatureture supunikirei, kunawoyai sie. (aiōn g165) 71 Kunauna apu xiwaixiwi tikineri xotikikemu xoxixoxi xeteneai nikau xupunikiropu, xiyeri titikepine xeyai. 72 Nue sikou asisikimanaure xousuawati xouwenikina tianikeyai. Ekime nu pa kakina nukoini nukou xouwenisuna nini xeika sokisoki xeseu kuna wareyaireni nanunanuna. 73 Xupo xouro wari Apraxamu kawoyai. Ekime kunawoyai sie, mua rania sini xosa kakepina. 74 Xiwi nikau xupunikiropu sosikepure xinana sosikatia, nukou saina tinuku ximikepu xuweu asinaku puropu. 75 Pa xati xokupa yause ekisiki oma purinuku, nukou ekero asinaku kapiarei texepu. Kakinukua nukou asinaku asinaku kapia taiwopu xina nanu woyai sieni puropu. 76 Nakieni, nono, sewai wenineria Xouropu Xoiteupo Kunaturetureni Kutu panepineri. Kokaipapu ime sayeruwaware akerewai. 77 Xoiteue ninipo xunu xesauna xiyeri sonikepure xinana, nei nupo xuiapu uworinikauwa, Xoiteue xoukemu tiniketaire sipawopineri. Kakeria mena xouropu xumi xesawati kouyesikatia, 79 apu ukumu xosa purineri xumopure xeteneai memeremu tinikepina. Kakina nue tusiki taiwatia, xosikikemu yoroni puropu imerei texepu," xetai. 80 Xurise pa nono asaipa utuna Xoiteupo sokisoki xeika xoutuwatia, Xoiteue nupo xenumu sokisokierati apu xuweu wese xouna purotaie, xurise Israilli ekinikiro yaraxetai.

2 Pa yause xosa Sisa Akustusue xokupa xuiapu nikau weniniki xayawopinerire tu xotapa iyaretai. 2 Mua saina paiya ximuximu Kwiriniusue Siriapu akerekia tumu puratia kapmanie weniniki xayawopi saina tetai. 3 Pa xati kapmanie weniniki xayawopinaure xokupa xui apue nikou weseni kutu xowoteneai. 4 Yosepu nu Kokemu Tepitipo apu nou. Pa xati Kalili Tistikipo wese Nasareti wetina Tepitipo wese xouna Yutia Petiliemu xeteneairo manetai. 5 Kapmanie weniniki tepinaure, teruwopure xeteneai xui Mariano xowoxeteneai. Pa yause xosa Maria mupo xu tukuwetai. 6 Nini Petiliemu

utu puroxeria, Maria nu nono iyarepina yause tomuroirota. 7 Toro kou xinirouneri ata koirotai xati, nupo asawapu nono iyarina marie xotori noto nikau maruaro xineretai. 8 Petiliemu kisauira sanawa xosa, kireu apu sipsipu yayakue purineri ninipo sipsipu ukumu yakuniketeneai. 9 Kakeria Xoiteupo xenikorokoroe maiyeniketai. Kakati Kokaipae nukou kokai naku oi xati una tututuwati, ekiniki piririkati xiri ximiketeneai. 10 Kakeria xenikorokoroe ipaki kanikina, "Tini kaki xanari ximikaku. Iyes! Ye xokupa xuiapu nimaririwopinerire, asinaku kuna tikoun. 11 Ximine Tepitipo wese xosa, kire xuie nono iyareta. Pa nonoe tini xokupa xiyeri sotikepina. Nu Kokaipa, nue xuiapu xiyeri tinikepinaure Xoiteue tumuworetai. 12 Tini nu xekeunaria sipawakuai. Kire nono marie xotoreteneai, noto nikau xoye maruaro xinipurinana xekowakuai," niketai. 13 Pa xenikorokoroe kunauwatia, sapauni mena xouropu xokupa xomatua xenikorokoroe kou turuwei, Xoiteupo wenumu xourori ipaki kunauner, 14 "Xouro purirouna, Xoiteupo wenumu xourora. Ouropu xuiapu xoniki yoroara puropineri. Xoiteue xoniki ina," xteneai. 15 Xenikorokoroe weniki xiyeri mena xouro xouweria, sipsipu yayakue ipaki kunauner, "Eseko, sini Kokaipae kasiketai sie, Petiliemu xounuku pa kapia yaraxetai xekopu," xteneai. 16 Kakeri sapauni xouneri Mariano Yosepuno puroxeri xekeniketeneai. Nonopa, noto nikau xoye maruaro xinipurotai. 17 Utu xekerineri, xenikorokoroe pa nonoure kaniketeneai sieni xokupa xuiapu kuna uteineri kaniketeneai. 18 Kakeri pa xuiapue, sipsipu yayaku nikau supunkiropu kuna iyeserineri xouxouworoteneai. 19 Mariae pa kuna xokupa xouro iyarina, nanueni purotai. 20 Sipsipu yayakue xiyeri xouneri xokupa kapia iyesete, xekotowoteneaire, Xoiteu wenumu xoureteneai. Xenikorokoroe kaniketai sieni xokupa kapia akipa xetai. 21 Mariae nono iyaratia autapa xeimore asau xowatia mari takerupuri wenuneri Yesusu woteneai. Ana kamoro puropu xuweuni xenikorokoroe mua wenumu iyareta. 22 Yosepuno Marianoe Xoiteupo ekero ekiniki pitixineri asinaku xepineri yause putawati, Mosesipo tu xotapa tainexeri ninipo nono souti Xoiteu tuwoxepure, Yerusalemu xowoxeteneai. 23 Xoiteupo tue kunauna, "Akereki sawai nono anae iyaratia paiya, Xoiteu nuko tuwakuai," xeyai. Kakeyai xati pa tu taineri, pa nono xiri xeseuni kutu Xoiteu tuwopure xowoxeteneai. 24 Kokaipapu tue pani ipaki kunauna, "Ni manapa akereki axiri re turopu motou axiri paiye, Xoiteu xouinari xuria takuai," xeyai. Yosepuno Marianoe pani pa tu taineri ni manapa rania xuru xowoxeteneai. 25 Pa yause xosa kire apu Yerusalemu purotai, nupo wenumu Simioni. Nu Xoiteu ekero asinaku kapia taina Xoiteure muris tirouna. Xoiteue unaretai apu, Israilipo xuiapu xonikem u yororepue

kopinaure yakuwotai. Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae Simioni xosa purotai. 26 Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae ekime ipaki kauna, "Ne sapauni xumowaike. Xuwe. Kokaipae nupo xuiapu tinikepure xesawati kopina apu xekerinauweye," woyai. 27 Kakeyai xati pani Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae Simioni sarina, xesawati Xoiteupo ata kama supuro manetai. Tue kunawoyai sie Yesusupo omono ananoe taineri, pa kapia tepure Yesusu norumu sou maneteneai. 28 Kakexeri Simionie Yesusu norumu tina xonikeri Xoiteupo wenumu xourori kunauna, 29 "Kokaipa, ye neu saina apu. Ekime nakieni kunauyai sie, ne ye weita xoi merurei xounei puropine. 30 Ye ikou ekikemueni sini xiyeri sosikpure xesawau kotai apu itou xekeune. 31 Ne xokupa xuiapu ekinikiro pa saina ireitiae, paxati xokupa sanawa sanawapu xuiapue rania, xekopineri. 32 Nu kire naku, xetau xuiapu teu memeremu tinikepina, kakina paiya nakipo xuiapu Israil nikau weniniki xourepina," xetai. 33 Simionie pa kuna kunawati Yesusupo omono ananoe iyeserinexeri, xouxouworoxeteneai. 34 Simionie pani mupuniki xusi ouna, Maria nono ana kauna, "Iyes. Xoiteue mua nono xesawati kotaie kakatia, xokupa Israilipo xuiapu nikau puropi palya, kireu xouro xeria, kireu ouro xepineri. Nu xetau puropi purati palya niniauneru mukise kuna kawopineri. 35 Pa kakatia xokupa xuiapu nikau ximiaropu nanunaru palya yaraxepina. Kakeria ne rania kire xoma xirouneri xeime siei xonikemu tupo waiyewopina," wotai. 36 Kire kunatureture xui, wenumu Anae purotai. Nu Panuelipo moke, Aseripo apu nou. Nu xiri sakauni kutu. Ekime apu tina 7-teu xitosani xamu xeika puroyai. 37 Xurise xamu xumatil aini purotai. Muaiya nu 84-teu xitosani tuku. Nu Xoiteupo ata wetirouwati xana xuwe. Nu xokupa yause xoye nepi wetina, klinikuni xosa puri, Xoiteupo saina asau ukumu tirouna. 38 Pa yauseni nue rania nono nutiemu mana Xoiteu eyaise wotai. Kakerina Xoiteue Yerusalemupo xuiapu xiyeri tinikepinaure xokupa xuiapue yakuwoteneai xati, pa nonoure kuna uteiwotai. 39 Nini xokupa kapia Xoiteupo tue kunawoki sieni kakieineri, xiyeri nikou wese Kalili wese Nasareti xowoteneai. 40 Yesusu nono asaxinani xokupa sokisoki tina asinaku nanunaru tuku sayatia, Xoiteu nukou xoukemu nu xeika purotai. 41 Xokupa xitosani xosa, Yesusupo omo anae Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniai Yause Nanuneru xekopure Yerusalemu xourouneri. 42 Yesusu asaxina 12-teu xitosani tukuwatia, nikou pa kokaipa yauseure nanuneru Yerusalemu souti xowoteneai. 43 Pa kokaipa yause xuwe xatia, xokupa xuiapue nikou wese yau xoustanau woteneai. Kakeria Yesusu liolio nu Yerusalemuni purotai. Nu poroni purotaia omoye anaye nini sipawopu xuwe. 44 Ninie nanuwoxeteneia kireu xui apu xeika xouna xeteneai.

Kakerinexeri nini rania asau xuwau xuwexi xowoxeteneai. Utorineri, emenikimana kotokotonikineri xirekuoteneai. **45** Xireketeneai xireketeneaia, xekopu xuwe xati Yerusalem xiyeri xirekepue xowoxeteneai. **46** Omoye anayei xeimore asau xirekupa teixanerieye, xurise Xoiteupo ata tumau purati xekoxeteneai. Tu xotapa sipa apimi xopu misi purina ninipo kuna iyesete, kotoniketeu purotai. **47** Apimie nupo kuna iyeserineri, nupo sipa xeika kuna xapa kaniketai xeikaure urewoteneai. **48** Omoye anayei xekeri urewoxeteneai. Kakeri anae kauna, "Nono ne ama sini sua kapia kakisikinena? Sini eminino xosikikemu xoxixoxi xati xirekinikirai," woteneai. **49** Kakexeria Yesusue ipaki kanikina, "Tini ama ye xirekuuana? Ye Xauwapu atoro puropine tini sipa xuwere?" niketai. **50** Yesusue kakati omoye anayei pa kuna xononomu sipawopu xuweuwoxeteneai. **51** Yesusue nupo omoye anaye xeika xiyeri xou Nasareti putawoteneai. Xokupa yause ninipo kuna tairouna. Anaepa Yesusupo xokupa kuna xoukemiro iyarina nanu purirouna. **52** Yesusus asaxina nupo sipa asinakuni kutu xetai. Kakati Xoiteue nu xiri xouwe wati apimie rania nu xonikiewoteneai.

3 Sisa Taiperiusi nu 15-teu xitosani purati, Pontiasi Pailatiae

Yutia Tistrikipo kapmani sainapu akerekii tumu purotai. Pa yause xosa, Erotie Kallli Tistik yakuwotai. Kakati nupo xameyau Pilipue Ituria Tistik xeika Trakonaitis xeika yakuwotai. Kakeri Lisaniasie Apilini Tistik yakuwotai. **2** Anasino Kaiapasinoe ere xuriatiti saina tapai puroxeteneai. Pa yause Yoni, Sekaraiapu nono, nu apu xuwe wese purati Xoiteue nukou kuna kawotai. **3** Kakati Yonie Yotani ene mayau purotai wesewese texina, xuiapue xoniki pirixineri ene isepinerire kuna utei kanikina, "Tini xotiki pirixinari Xoiteupo wenumurei ene isa, kakaria, tinipo xunu Xoiteue xesauweritikepina," niketai. **4** Kunatureture Aisaiapu kuna, nakau xosa purotai sie sua kapia akipa xina. "Apu xuwe wesei, kire apu supoe ipaki yaxina, 'Kokaiapu apupo ime atinari kutuni ireinari saya. **5** Xokupa wese ku xokopexinari, totou porowari ku sayepina. Xokupa ime xoxixoxi xina xupiou sasaiwotai atiware kutuni puropina. **6** Xoiteue tisikepure tetai saina ouropu xuiapu xokupae xekopineri," xetai. **7** Xokupa xui apue Yoni xosa ene isepure kori, ipaki kanikina, "Tini matu xoxipo nonomi, Xoiteue tinire kisamairaunana xaro titikepuwatixe. Tini yue katikati sua yause xoxi maiyetikepure xetai emeseriwopure xinukuna? **8** Tini sukauni kutu xotiki pirixinikirai xatia, tinipo asinaku kapia paive sukau xotiki pirixeki sie xepina. Kaki xanari takieni kunaunari, 'Apraxamu nu sinipo asisiki xaku.' Ye katikine, Xoiteue sua xe teu pirixati, Apraxamupo asamana xepineri itou. **9** Mani na xotaparo

purinana, xokupa na atineri meru erepu xuweurouneri paiva, tataineri xepiro purerewopineri," niketai. **10** Xokupa xuiapue Yonipo kuna iyeseri kotouneri, "Sini amu amakepinukuna?" woteneai. **11** Kakeri ipaki kanikina, "Apu nu muporopu nekei aimore tukua, apu nekei xuweu kire tuwopina. Apu xoye tukue rania pani pa kapiani kakepina," niketai. **12** Kireu apimi nini kapmanipo xe titie rania ene isepure koteneai. Ninie kotouneri, "Xesepesiki, sini amu amakepinukuna?" woteneai. **13** Kakeri ipaki kanikina, "Tini kapmanie katiketai sieni xe takuai. Kaki xanari xekopue kireu aini taku," niketai. **14** Kireu xomatuae rania kotouneri, "Sini amu amakepinukuna?" woteneai. Kakeri Yonie ipaki kanikina, "Tini kaki xanari kireu apu xoxixoxiniki kuna xosa iyainikeri, ninipo xe pe taku. Tini nanunari sini isaya sikineri sikirouneri xe paiya itoux," niketai. **15** Xui apue pa kapia xekeri xonikikemu saroati xokupa nanunaru tineri, "Mua apu Yonia Xoiteue nupo xuiapu xiyeri tinikepure unareyai apu rau?" xeteneai. **16** Kakeri Yonie ipaki kanikina, "Ye paiya ai ene iseritikiroune. Xurise kire apu kopina paiya nupo sokisoki yeu sokisoki emeseruna. Ye asinaku apu xati nupo erieripo muri xurexpixe. Nue Xoiteupo Sokisoki Supo Youya xeika xepi xeikae ene iseritikepina. **17** Nu apue nupo wit waxi xosa xokupa inaina xesawopure kasira masa xupoe tikouyewopina. Kakinapa wit waxi teukirouneri atoro kununuwopina. Inaina paiya sokisoki xepi sipes u purirouna xosa esiepina," niketai. **18** Yonie Xoiteupo kuna xetaxetau imeirae xuiapu xoniki pirixepinerire, kuna uteiwotai. **19** Yonie ninipo akerekii kapmani Erot auwotai. Pa amure, xameyau xui Erotias terina, xokupa xoxixoxi kapia teyai xeikaure auwotai. **20** Kakati Erotie pani xiyeri kire kapia xoxini kutu tina, Yoni kakauya atoro iyaretai. **21** Pa yause xokupa xui apue ene isieria, Yesusus rania ene isetai. Ene isieina kunikuni puratia, mena taiyat, **22** Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae kire ni manapa siei kouyewati xekoteneai. Kakati mena xourei kire apu supoe ipaki uru yaxina, "Ne yeu Nono. Neure ye xoi xumuna. Yeu xoikem neure nimaririna," xetai. **23** Yesusupo xitosani muanumu 30 sie xosa nu saina sareta. Kakati xuiapue nanuneru nu Yosepupo nirau xeteneai. Yosepua Elipo nirau. **24** Eli nu Matatipo nirau. Matati nu Liwaipo nirau. Liwai nu Melkipo nirau. Melki nu Yanaipo nirau. Yanai nu Yosepupo nirau. **25** Yosepu nu Matatiasipo nirau. Matatias nu Emosipo nirau. Emos nu Naumupo nirau. Naumu nu Eslipo nirau. Eslu nu Nakaiopo nirau. **26** Nakai nu Matatipo nirau. Mati nu Matatiasipo nirau. Matatias nu Semenipo nirau. Semeni nu Yosekipo nirau. Yoseki nu Yotapu nirau. **27** Yota nu Yoananipo nirau. Yoanani nu Resapu nirau. Resa nu Serupapelipo nirau. Serupapeli nu Sealtielipo nirau. Sealtielu nu Neripo nirau. **28** Neri nu

Melkipo nirau. Melki nu Atipo nirau. Ati nu Kosamupo nirau. Kosam nu Elmatamupo nirau. Elmatamu nu Eripo nirau. 29 Er nu Yosuapu nirau. Yosua nu Elieseripo nirau. Elieseri nu Yorimupo nirau. Yorimu nu Matatipo nirau. Matati nu Liwaipo nirau. 30 Liwai nu Simionipo nirau. Simioni nu Yutapu nirau. Yuta nu Yosepupo nirau. Yosepu nu Yonamupo nirau. Yonamu nu Eliakimupo nirau. 31 Eliakimu nu Meleapu nirau. Melea nu Menapu nirau. Mena nu Matatapu nirau. Matata nu Nataniupo nirau. Natani nu Tepitipo nirau. 32 Tepiti nu Yesipo nirau. Yesi nu Opetipo nirau. Opeti nu Poasipo nirau. Poasi nu Salmonipo nirau. Salmoni nu Nasonipo nirau. 33 Nasoni nu Aminatapu nirau. Aminatapu nu Atminipo nirau. Atmini nu Arnipo nirau. Arni nu Esonipo nirau. Esoni nu Peresipo nirau. Peresi nu Yutapu nirau. 34 Yuta nu Yekopupo nirau. Yekopu nu Aisakipo nirau. Aisaki nu Apraxamupo nirau. Apraxamu nu Terapu nirau. Tera nu Naorupo nirau. 35 Naoru nu Serukupo nirau. Seruku nu Reupo nirau. Reu nu Pelekipo nirau. Peleki nu Eperipo nirau. Eperi nu Selapu nirau. 36 Sela nu Kainanupo nirau. Kainanu nu Arpasatipo nirau. Arpasati nu Siemupo nirau. Siemu nu Noapu nirau. Noa nu Lamekipo nirau. 37 Lamek nu Metuselapu nirau. Metusela nu Enokupo nirau. Enoku nu Yaretipo nirau. Yareti nu Malalelipu nirau. Malaleli nu Kenanipo nirau. 38 Kenani nu Enosipo nirau. Enos nu Setipo nirau. Seti nu Atamupo nirau. Atamu nu Xoiteupo nono.

4 Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae Yesusu xosa korekixati, Yotani ene weti xiyeri xowatia, pani Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae, sou tina apu xuweu wese xowotai. 2 Apu xuweu wese xou 40-teu asau purati, Satanie eruruwotai. Pa yause xosa Yesusu xoye nepu xuweu iriapu purotai. 3 Kakati Satanie ipaki kauna, "Ne suwau Xoiteupo Nono xatia, kunawau mua xe pirixina tupumoru xepina," wotai. 4 Kakati Yesusue xiyeri ipaki kauna, "Xoiteupo Nakae kunauna, 'xuiapu nini tupumoru xosa kireni ekinikioma puropuworixe,'" wotai. 5 Kakati Satanie xouro sou xouna, sapauni mua ouropu xokupa sokisoki sanawa Yesusu ataruwotai. 6 Kakerina Satanie ipaki kauna, "Ye mua xokupa sanawa yakuwowaire sokisoki tinitia, ne xiri kokaipa wenimi tuku xewai." Pani Yesusu kauna, "Mua xokupa sapia yeu. Ye kire apu tuwopure xineia, ye tuwopine." 7 Pani xiyeri kauna, "Ne xonitapa ukrounau ye xosa muris tinauwa, ye mua xokupa sapi tinepine," wotai. 8 Kakati Yesusue xiyeri ipaki kauna, "Xoiteupo Nakae kunauna, 'Ne neu Xoiteu Kokaipa irue purinau, nu xosa kireni xonitapa ukrounau muris te xetai,'" wotai. 9 Kakati Satanie Yesusu Yerusalem sou xouna Xoiteupo ata xouroni kutu iyareta. Kakerina ipaki kauna, "Ne

suwau Xoiteupo Nono xatia, paina oro potixe. 10 Pa amure, Xoiteupo Nakae kunauna, 'Xoiteue nupo xenikorokoro kanikatia ati yakunepineri.' 11 Kakineria 'Ninie xupunkiro xemeinepineri, kakeria kire xei sieni woropuwati xana xuwe,' wotai. 12 Kakati Yesusue xiyeri kauna, "Xoiteupo nakae kunauna, 'Ne neu Xoiteu Kokaipa kaki xanau eruruwou,'" wotai. 13 Satanie Yesusu erururou erururouwati xwe xati, kire yause eruruwopure weu xowotai. 14 Xoiteupo Sokisoki Supo Youyapu sokisokirei, Yesusu Kalili Tistrik xiyeri xowotai. Kakati xuiapu payau puroteneiae, Yesusu kou Kalili purina kuna iyeseteneai. 15 Xokupa yause Yuta nikau kununu ata yau xuiapu kuna utei tinikirouna. Kakati xokupa xuiapue wenumu xouroreteneai. 16 Yesusue Nasareti xowotai. Nu nono yauseni, pa wese purina asaxetai. Xokupa yause kakirouna sieni, Yuta nikau arikepi yause xosa kununu atoro manetai. Mana Xoiteupo kuna ninaxepure tumuratia, 17 kunatureture Aisaiapu nakau tuwoteneai. Yesusue ti kaiyeina mua kuna masa purotai xekeri ninaxina, 18 "Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae kou ye xosa purina, amure, nukoe tumuyerati xounei xauna puroteneai apimi xosa asinaku kuna utei kanikepineure, Xoiteu nukoe tapiro oripu xona kusawotai. Ye apimi kakauya xosa puroteneai kanikitika kakauya weti xowori, ekiniki sasauwoki xiyeri ekiniki perewopinerire xesayati kanikepure koutiai. Xesayati apimi nikau xu xuweiyerinikepure koutiai, kireue xoronikineri xoxixoxiniketeneai apimi nikau xu xesauwepure xesayati koutiai. 19 Kokaipa nupo xuiapu ati kutunikepina yause putawotai xi yei kanikepineure xesayetai," xetai. 20 Yesusue nakau xotorina apu nakau yakurouna xiyeri tuwati tina iyaratia, nuko misirota. Kakati xokupa xuiapu kununu atoro puroteneiae Yesusu soki kukowoteneai. 21 Kakeri kanikina, "Mua Xoiteupo nakau xosa kuna iyesikiria, mua suwauni kutu yaraxina," niketai. 22 Kakati Yesusupo wenumu xourorineri, asinaku kuna kunawotaire nanununu ti xouxou woroteneai. Kakeri kunauner, "Sini sipa, nu Yosepupo nono, nu amaki muanumu kuna kunawopinana?" xeteneai. 23 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Tini mua kuna xuiapue yeure kunaurouner kuna kunawakuairau, kunaunaria, 'Sipetua, ne nakipo mupuni atierinauweye xakuai.' Kaki kunaunaria, 'Ne Kapaneamu saina tiai kuna sini iyesikiriai. Paina nakipo weseni kutu pa saina titiai sieni kake xakuai,'" niketai. 24 Kakeri kunauna, "Ye suwauni kutu katikine, kire kunatureturepu kuna paiya nukou wesepu xuiapuni kutue nupo kuna iyesirouwori xana xuwe. 25 Ye suwauni kutu katikine, llaisapu yause xosa xokupa xui xamunikimana xumuweki oyemasie Israel puroniai. Pa yause xosa mena xirini paraurati, xeimore xitosani 6-teu poita ene mopo xuwe. Kakati wesewese kokaipa mause xosa puroniai.

26 Pa yause Xoiteue kire Israilipo xui xosa llaisa xesawopu xuwe. Kire xui oyemasi Sarepati ere wesepu kokaipa erewese Saiton tomuro purota xosa kireni xesawayai. 27 Kunatureture Elisapu yause xosa rania, xokupa apu lilies supa tuku Israil puroniai. Pa supa xopua kire apu ara nupo supa xuwe xepu xuwe. Xuwena. Siria sanawapu apu Namani kireni nupo supa xuweiroati, xoukemu teteiwoki puroyai," niketai. 28 Xokupa apu pa kununu atoro puroteneiae pa kuna iyeserineri, xiri kisamaira niketai. 29 Kakeri sarineri, Yesusu erewese kisauira xesawori xowotai. Pa ninipo erewese paiya kire totou xouro purina. Pa xati kire iri xoxi kararo otuwopure sou xowoteneai. 30 Kakeria Yesusue apu xopurei weniki xourotai. 31 Yesusue Kalili Tistrikipo erewese toupa Kapaneam xou purina, kire Yuta nikau arikepi yause xosa Xoiteupo kuna xuiapu uworiniketai. 32 Kakati ninie nupo kuna iyeserineri kokai ure urewoteneai. Pa amure, nu apu weniniki tukue kuna uteiyewati kaketeneai. 33 Kire yause kire apu xoxi yaniyani tukue kununu atoro Yuta nikau purotai. Ere urue Yesusu ipaki yauna, 34 "Eio! Nasaretipo Yesusu, ne sini amu amakisikepure koutiana? Sini xoxixoxi sikepure ne koutiairau? Ye ne sipa. Ne apu xeseu asinakuni kutu Xoiteu nukoreini koutiai," xetai. 35 Kakatia Yesusue pa xoxi yaniyani auwori ipaki kauna, "Ne kuna wetinau mua apu wete," wotai. Kakati pa xoxi yaniyanie pa apu wasuwati apu xopu oro uraki munatia, xoma xuweuni weu xowotai. 36 Kakati xokupa xuiapue urerineri nikoniko ipaki kunauner, "Xawaxura, mua amukau kunarau? Nu apu sokisoki weniniki tukue xoxi yaniyani kuna tinikieuna. Kakati nupo kuna iyeserineri, weti xourouneri," xeteneai. 37 Yesusue saina tina asinaku kapia kaketaire kuna, Kapaneam sanawayau ou papaiwotai. 38 Yesusue sarouna pa kununu ata wetina Saimonipo atoro manetai. Saimonipo tanau xui supa tuku xati mupokemu xepie keriewotai. Kakati Yesusue atiwopinaure kotowteneai. 39 Kakeri Yesusue xui nutiemu xona tumurouna sokisoki kuna kunawotai, supae pa xui wetepinaure. Kakati supae pa xui wetati, sapaunderi sarouna xoye ireiyerinketai. 40 Asau iru munopure xatia, apimie emenikimana xetaxetau supa tukutuku, xurinikeri Yesusu xosa soniki koteneai. Kakeri Yesusue kireni kireni xui apu xosa xupo iyarat, supa ekiniki kakatiwoteneai. 41 Yesusue xoxi yaniyani xesaxesanikati, xokupa xuiapu wetinikiteneai. Kakati xoxi yaniyanie xuiapu weniki xouneria ipaki yaxirouneri, "Ne Xoiteupo Nono," xirouneri. Kakeria aunikeri kanikina, kaki xanari kunawakunikirouna. Pa amure, nini sipa, Yesusu nu xuiapu tinikepinaure Xoiteue xesawati kotaipu. 42 Yesusue xoripesauni kutu erewese wetina kire apu xuwe wese xowotai. Kakati xuiapue xirekipa utu xekeri, kire wese

xowopina xineri taiyeruwopure xeteneai. 43 Kakeri ipaki kanikina, "Ye Xoiteu waiwai purotai wesepu asinaku kuna kireu erewese rania uteiwopine. Ye mua saina tepineure Xoiteue xesayati koutiai," niketai. 44 Kakerina Yutia Tistriki texina Yuta nikau kununu ata yau kuna uteipa texetai.

5 Kire yause Yesusue Kenesaret ene maro usie ukauro
tumu puratia, xokupa xuiapue Xoiteupo kuna iyesepure
kouneri, nutiemu tumuneru xiri koitauwoteneai. 2 Kakeri
Yesusue wese titinikau tauro aimore ene maro xekotai.
Niko pa tauro aimore wetineri urinakinaki kurowopi saina
teteneai. 3 Yesusue Saimon Pitapu tauro xosa epiti manetai.
Marina Saimon kawati mana pa tauro suwati, xayakaxayaka
usie wetetai. Kakati Yesusue tauro xouro misirouna xuiapu
kuna uworiniketai. 4 Yesusue kuna tinikieinapa Saimon
ipaki kauna, "Wese takuaire ene nukuroni kutu tauro iraupa
munanari, wese takuai urinakinaki otuworinau wese ta,"
wotai. 5 Kakati Saimonie ipaki kauna, "Xesepai apu, sini
ukumani irerei xinikiri ekisikiro xumi xetaina, xayaka xi
kire wese ara tepu xuwe," wotai. Kakeri kauna, "Muaiya
neu kuna tainei urinakinaki otuxanauwopine," wotai. 6
Yesusupo kuna taineri, wese xana wese teri, urinakinaki
teu kurukerewopure xeteneai. 7 Kakati saina emenikimana
kire tauro xosa puroteneiae ma tianikepinerire xupunkie
mariniketeneai. Kakeri ninie maneri aimore tauro xosa
tianikineri imoroteneai. Pa tauro aimore xiri koiroati ene
minika munautepure xeteneai. 8 Saimon Pitae pa kapia
xekerina, Yesusu nutiemu xoutapa ukourourouna ipaki kauna,
"Kokaipa, ne wei xouwo ye xunutua," wotai. 9 Kakerina
emeumanapu pa wese xana wese teteneai xekerineri,
kokaipa ureni kutu urewoteneai. 10 Kakeri Saimonipo saina
emeumana aimore Yemusino Yonino, nini Sepeti niraumana,
ninie rania ureri ximikieteneai. Kakeria Yesusue Saimon
kauna, "Ne kaki xanau ximikeu. Ximine xokupa wese titiai
sieni sewai xokupa xuiapu tinikauwa iko taiyepineri," wotai.
11 Kakeri tauro iraupa utu xururo putarineri, ninipo xokupa
xuru weti Yesusu taiwteneai. 12 Kire yause Yesusue kire
erewese purati, kire apu lilies supa tuku mupokemu xiri
xoxietaie purotai. Yesusu xekeri xoutapa ukourourouna, tutuki
puri sokisoki kunairae ipaki kauna, "Kokaipa, ne atierepure
xinauwa, ye atiyau xoikemu teteiwati Xoiteu ekero asinaku
xepine," wotai. 13 Kakati Yesusue nu xosa xupo iyari ipaki
kauna, "Ye kakepure xine," wotai. Kakati sapaunderi supa
lilies xuweiroati, pa apu xou mupo saiyeina meruketai. 14
Yesusue pa apu sokisoki xoka kuna ipaki kauna, "Mua kapia
ne xosani yaraxetaire, kaki xanau kire apu kawou. Xuwe.
Mosesipo tue kunawoyai sie, neu xonikemu teteiwotaire

xou xuriatiti atarunau xouiwo neu xonikemu merukepina. Kakauwa neu supa xuweirotaire xuiapue sipawopineri," wotai. 15 Pana Yesusue saina tina asinaku kapia kaketaire kuna oi pani wesewese xowotai. Paire xokuxokupa xuiapuni kutue nupo kuna iyesepure koteneai. Pani atinikati supa xuwegexepinaure xeika koteneai. 16 Kakeria xokupa yause xuiapu weniki xouna, apu xuweu wese kunkunirouna. 17 Kire yause Yesusue kuna tiniki puratia, Parisi apimie tu xotapa sipa apimi xeika misi puroteneai. Nini Yerusalemu erewese xeika, xokupa wese Kalili Tistrik xeika Yutia Tistrik xiekapue wese weti koteneai. Kakeri Xoiteupo sokisokie Yesusu xosa purati supa tuku xuiapu atiniketai. 18 Kire apu teue kire apu xeme moteneai. Pa apupo eupara xiri xumueki xayaisa xosa xini purotai. Ata minika xeme maneri Yesusu nutiemi iyarepineria, 19 xokupa xuiapue purineri ata iri koirotai xati, supa apu xeme manepineri ime xuwe xetai. Kakeri Yesusue purotai ata xouro maneri ata you kereuweineri, pa apu xayaaisapu muri xaike iyososowori xuiapu xopu Yesusu nutiemi munotai. 20 Yesusue xekenikatia xiri xonikiesuwori, kunauna, "Yewapu, ye neu xunu xesauweitiae," xetai. 21 Yesusupu kuna tu xotapa sipa apimi xeika, Parisi apimi xeikae iyeserineri ipaki kunauner, "Mua apu nu yue Xoiteupo iri tepure kunaunana? Kire aipu apue xunu xesauwepu wati xana xuwe. Paiya Xoiteupo saina kireni," xeteneai. 22 Kakeri Yesusue ninipo nanunananu sipauweina, xiyeri ipaki kanikina, "Tini amakati xotikiro muanumu nanunananu tuku xinukuna? 23 Ye amu sariau kunani kutu kunawopinen? Ye kunaunei, 'Neu xunu xesauweine xepinere?' e ye sariau kunaunei, 'Ne sarounau xouwo xepine?' 24 Kakeri pani kanikina, 'Tini sipawakuair ye katikine, Apupo Nono nu mua ouro nu sokisoki tuku, paxati, nu xunu xesawopina itou,' niketai. Kunarina pa apu eupara xumueki xekeu puri kauna, "Ye kanine, ne sarounau neu xayaisa tinau, neu atoro xouwo," wotai. 25 Kakati pa apue sapauni xuiapu ekinikiro sarouna, nupo xinetai xayaisa tina Xoiteupo wenumu xourori kunauner, "Ximine sini xetau xonuxonu kapiani kutu akipa xati xekeunuku," xeteneai. 27 Xurise Yesusue teipa xonana kire apu kapmanipo xe titie xe tirouna atoro misi purati xekotai. Pa apupo wenumu Liwai. Yesusue ipaki kauna, "Ne manau ye taiye," wotai. 28 Kakati Liwae xokupa sapi weti, sarouna Yesusu tai xowotai. 29 Liwae nukou atoro Yesusu kokaipa xoye xoyeruwotai. Kakati xokupa apu kapmanipo xe titi xeika, xetau apu teu xeikae rania misineri nini xeika xoye neteneai. 30 Kakeri Parisi apimie

nikou tu xotapa sipa apimi xeikae, Yesusupo tataiwopi xeika kuna tuwata xineri kunani kunauner, "Tini amakati xe tineri xoxixoxi kapia tirouneri apimi xeika xoye ninuku xisa neteurounukuna?" niketeneai. 31 Kakeri Yesusue xiyeri kuna kanikina, "Apu supa xuweuwa sipe apu xosa xourouworixe. Xuwe. Supa tuku apu kirenrie sipe apu xosa xourouneri. 32 Panumu sie, ye apu asinaku puroteneai yainikit xoniki pirixepinerire kopu xuwe. Xuwe. Ye apu xoxi kapia tirouneri yainikit xoniki pirixepinerire koutiae," niketai. 33 Apimie Yesusu ipaki kauner, "Xokupa yause Yonipo tataiwopie xoye xurikineri kunkunirouworia, Parisi nikau tatainikepie rania kakirouneri. Pana neu tatainepia xoye nineri xisa nirouneri," woteneai. 34 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Kire apu xui tepure xatia emeumana kanikari, nu poroni purianikati xoye xurikepinerie?" Xuwe. 35 Sewai, pa apu sou xowori paiyeye xoye xurikepineri. 36 Yesusue kire xonu kuna xeika tiniketai. Ipaki kanikina, "Kire xipiki mari yeis tuku xatia, kire apue tatama xepure oma mari xaku kirai tina, xipiki xosa yeis tatamaxepuatixe. Nu kakina paiya, oma mari iaurikepina, pa xeika pa oma mari xakua xipiki sieni xepuatixe," niketai. 37 Pani kanikina, "Apue xipiki meme ipisa xosa oma xisa warouwatixe. Nu kakina paiya, oma xisae xipiki meme ipisa kereuwaitia, xisa oro kusawopina. Kakatia meme ipisa rania xoxixepina. 38 Pa xati nini oma meme ipisa xosa oma xisa woropineri. 39 Apu xipiki xisa netaiepa nu oma xisaure xirouwatixe. Nu kunauna, 'Xipiki xisa asinaku xirouna,'" niketai.

6 Kire Yuta nikau arikepi yause xosa Yesusue wit saina nikiyau texetai. Kakati nupo tataiwopie wit waxi tineri, xupunikie nouneri samu xesauner meru neteneai. 2 Kakeri kireu Parisi apimie xekenikeri kunauner, "Yuta nikau arikepi yause xosa apue mua kapia kakepi xeseuna, amakati tini kakinukuna?" niketeneai. 3 Kakeri Yesusue xiyeri kuna kanikina, "Tini Tepitie kakeyaire asi ninaxepu xuwerai? Pa yause nupo apu teu xeika iria nikati, Tepitie Xoiteupo ataro mana xuria titie Xoiteu xouineri moaro iyarer, purirouna tupumoru teyaire kunaune. Pa tupumoru paiya xeseu, xuriatiti kirenrie nepineri. Tepitie nina nupo apu teu rania arenkeyai. Tini pa kuna ninaxepu xuwere, wo?" niketai. 5 Pani Yesusue ipaki kanikina, "Apupo Nono nu Yuta nikau arikepi yause yakuna," niketai. 6 Pani kire Yuta Nikau Arikepi Yause xosa Yesusue Yuta nikau kununu ata mana xuiapu kuna tiniketai. Kakati kire apu, xupo meruira xumuwekie purotai. 7 Tu xotapa sipa apimi xeika Parisi apimi xeikae Yesusu atineri tuworoteneai. Pa amure, Yuta nikau arikepi yause xosa apu atinikepinare, xuwere

xineri sipawopure kaketeneai. Ime xekeunukua kuna xosa iyarepinuku xineri kaketeneai. 8 Kakeri Yesusue ninipo nanunanu sipauweina, pa apu xupo xoxixeki ipaki kauna, "Ne sarounau mua apu ekinikiro tumurowoo," wotai. Kakati pa apue sarouna tumurotai. 9 Kakati Yesusue ipaki kanikina, "Ye tini kototikepure xine. Mosesipo tu xotapa taiwopure xinukua, sini Yuta nikau arikepi yause xosa asinaku kapia kakepure, e xoxi kapia kakepu? Sini apu tianikikiri ati puropinerire, e apu xoxixoxi nikepu," niketai. 10 Kakerina yokupa apimi xekexekenikipa utu suweina, pa apu ipaki kauna, "Neu xupuni kutuwore," wotai. Pa apue kakati, nupo xupo xiyeri asinakuwetai. 11 Paire tu xotapa sipa apimi xeika Parisi apimi xeikae xiri kisamairanikati nikoniko kunauner, "Sini Yesusu amu amakuwopuna?" xeteneai. 12 Pa yause xosa Yesusue kunkuniwopure, kire totou xouro xouna Xoiteure kunkuni xinati ekero xumietai. 13 Xoripesau asau moatia, nupo tatawaiopi yainikati maiyewoteneai. Mori apu 12-teu tumunikerina, tianiyepi xina weni niketai. 14 Kire Saimon, Yesusue wenuna Pita wotai. Saimonipo xameyau Entru rania tumuworina, pani Yemusu, Yoni, Pilipu, Patolomiu, 15 Matyu, Tomasi, Alpius nirau Yemusu, Selotipo apu kini Saimon, 16 Yemusipo nirau Yutas, Yutas Iskoriat, pa apue xurise Yesusu xiwaixiwi woteneai apimi tiniketai. 17 Yesusue nupo tianuwopi xeika totou munaneri, kire ou ku xosa nupo kokaipa tatawaiopi teu xeika tumuwotai. Kakati yokupa xuiapu Yutia tistikr wesewesepu, Yerusalemu ere wesepu, Tair ere wese xeika Saiton xeikapu usie maropue rania puroteneai. 18 Yesusupo kuna iyesepure koto, atinikati supa xuwe xepinaure xeika kotowoteneai. Xuiapu xoxi yaniyanie xoxixoxi niketai rania, Yesusue atinikati meruketeneai. 19 Kokaipa sokisokie Yesusu xosa purati, nu xosa xupuniki iyareria merukirouneri, pa xati yokupa xuiapue nu xosa xupuniki iyarepure xeteneai. 20 Yesusue nupo tatawaiopi xekeniki puri kunauna, "Tini xauna teu nimaririwa. Pa amure, tini Xoiteue yakuniketai xuiapu xopuro purinuku. 21 "Tini apu mua iriapu purikiriaia, tini nimaririwa. Sewai tini naria ukatikepina. "Tini apu mua muri purikiriaia, tini nimaririwa. Sewai tini xitepi worakuai. 22 "Sewai apue xeketikeri Apupo Nono taiwaria, nini xonikikemu xoxixoxi xati, ninia tikete xesatiketeuneria, wenitiki ororepineri. Pa yokupa kapia kakeria, tini pani nimaririwakua. 23 Pa yokupa kapia xoxi tini xosa kakeria, tini nimaririrei popotinari xotikikemu asinakuni kutu xakuai. Iyesa. Xoiteue mena xouro asinaku sapie xotiki iwopure iyari purina. Ekime asinikimanae muanumu kapiani kunatureture xosa kakeniai," niketai. 24 Pani kanikina, "Tini xe tuku xinuku karainaku sasaikiriai apimi, tini sosopa epixakuawai. Tini xotikemu asinaku purakuai xuru tieikiriai.

Tini sewai xoxi puropi purakuai. 25 "Tini mua xoye nari ukatikirouna, tini sosopa epixakuai. Sewai tini iriatikatia xoxi puropi purakuai. "Tini mua xitepi warounuku, tini sosopa epixakuai. Sewai moraria morepi waxi ekitikirei kiririwatia. Kakinaria tini xoxi puropi purakuai. 26 Xokupa apue wenitiki xouroreria, tini xoxixakuaira kakinerina sosopa epixakuai. Ekime asinikimanae xorexorei kunatureture xosa panumu kapiani kakinenkiai," niketai. 27 Pani Yesusue ipaki kanikina, "Tini yeu kuna iyesiounuku apimi, tini xiwayatikimana xotiki tinikinari, tinire xonikikemu xoxixoxirouneri apimi xosa asinaku kapia kaka. 28 Kireu apue kunauner, Xoiteue tini xoxixoxi tikepina xeria, tinie Xoiteu kotowaria, nue asinaku kapia nini xosa kakepina. Tini kunkuni waria, Xoiteue tini xoxixoxitiketeneai apimi xosa asinaku kapia kakepina. 29 Kire apue ounina sokaniro ratia, pani pirixinu kireira tuwo. Kire apue neu kumukumu keinatia, pani wetau neu mupuniropu erieri rania tepina. 30 Xokupa apue xuru sike xineri kotoneria, tinike. Kire apue neu xuru terinatia, xiyeri tinepinaure sokisoki kuna kunawou. 31 Xokupa asinaku kapia kireu xuiapue tini xosa kakepineri sieni, tinie rania pa kapiani nini xosa kakakuai. 32 "Tinire xonikieuroneri apimire kireni xinaria, yuerau nanunapa tini apu asinaku xepina? Apu xunu tuwae rania, ninire xirouneri apure xonikieuroneri. 33 Tini apu asinaku kapia tini xosa kakirouneri sieni nini xosa kakinaria, yuerau nanunapa tini asinaku xuiapu xepina? Apu xunutuae rania, pa kapiani kakirouneri. 34 Tini apu xiyeri xe xapa sikepineri xinari tinikinaria, yuerau nanunapa, tini asinaku xuiapu, xepina? Apu xunutuae rania emenikimana xunutua xe xapa tinikirouneri, pa amure, nini sipa, pa apu teua nini xiyeri xe xapa tinikepineri. 35 Tini xiwayatikimana xotikikemu tinikinari, asinaku kapia nini xosa kaka. Tini apu xe tinikineraria, xiyeri xapa tepure xaku. Tini pa kakinaria, sewai asinaku nutupipi puropini kutu tinaria, Xouropu Xoiteupo nono purakuai. Xoiteue nu eiyasewopu xuweuroneri apu xeika xoxi apu xeika rania xoukemu tinikirouna. 36 Xoiteue takire xousuwa xirouna sieni, tinie rania yokupa xuiapure xotikisuwa xa," niketai. 37 Yesusue pani kunauna, "Tini kireu nikau kapia sapauni uteiwopu xuweunaria Xoiteue tinipo kapia sapauni uteiwopu xana xuwe. Tini apu xoxi xuwe xi kunaunaria Xoiteue tini xoxi tikepu wati xana xuwe. Panumu kapiani Xoiteue taki xosa rania kakexete. Tini kireu nikau xunu wetaria, Xoiteue tinipo xunu weteritikepina. 38 Tini kireu apu xuru tinikaria, Xoiteue tini xapasi xuru tikepina. Tini asinakuni kutu uteiyeri tikina xiri xokoperi kotowatia, xiri koirouna kusawopu sie xatia tikepina. Tini kireu apu amukaurau tinikirounuku sieni, Xoiteue xapa panumu sieni tikepina," niketai. 39 Yesusue kire xunu kuna

xeika ipaki tinikina, "Kire apu ekesae kire apu ekesau ime ataruwopinare? Xuwe. Axirini upuro kiririwopineri. 40 Kire makunae nupo xesepeu emeseru puratixe. Nu atina xaya uweina paipaye, xesepeu nuko sieni xepina. 41 "Amakati emeni ekero inaina misiara xekeunena, pana nakipo ekiniro kokaipa na masa puratia nanuwau xana xuwere? 42 Ne nakipo ekiniro kokaipa na masa purotai xekopu xuweuna, amakinai emeni kaunau, 'Emei, ye neu ekiniro inaina sirawepure xine xewaina?' Ne xoreixoreitua, ximuximua nakipo ekiniro kokaipa na masa siraweinai paise, naki ati xekexekelu purinaua, emeni ekero inaina misiara purotai sirawewai," xetai. 43 Yesusue pani kunauna, "Na asinakua xoye xoxi eriowatixe. Panumu sieni na xoxi paise asinaku xoye eriowatixe. 44 Apue na erekxi xekerineri paipaye, na asinaku re, xoxirau xineria sipawopineri. Apue kotou muri sire kupari waxy tepsure xourouwori xana xuwe. Nini na xoxi kotou tuku xosaupo xisa waxy tirouwori xana xuwe. 45 Apu xokupa nanunana asinaku xoukemuro purotaia, nu asinaku apu. Pa xati nu asinaku kapia kakirouna. Apu xoxia nu xokupa nanunana xoxi xoukemuro purina. Pa xati nu kapia xoxi kakirouna. Panumu nanunana xoukemuro xokopexati, supoe xesaurouna," niketai. 46 Yesusue pani ipaki kunauna, "Tini ama yeu wenimi tinuku, 'Kokaipa, Kokaipa', xinukua yeu kuna taiwopuxuweurounukuna? 47 Kire apue maiyeina, yeu kuna iyeseri taiwatia, ye panumu apupo kapiature katikepine. 48 Pa apua nu kire apue oma ata xuwopure kakieuna. Ximuximua upu xuruweina, simeni kusauwati upuro munana kokakokai xe xeika erarauna sokisoki xetai. Kakerina pa upu minika xe xouro ata kotoreta. Ene mana xuyaie pa ata suwatia, ata suruna munopu xuwe, pa amure, pa apu nu sokisoki ata asinaku xuworetai. 49 Apue yeu kuna iyesina taiwopu xuweuwotai, nu kire apue ata ouro aini xuworetai sie. Nu simeni akeri upuro iyarepu xuwe. Xurise enei pa ata suwatia, sapauni pa ata suruna xiri xoxietai," niketai.

7 Yesusue xuiapu kuna tinikieina, Kapaneam ere wese xowotai. 2 Kakati kire tumu nu 100 xomatua kini yakunkirounae purotai. Nu kire aipu saina apu tuku. Pa saina apure xiri xouweurounana, kokaipa supa tina xumopure ekesimu narairotai. 3 Kakati pa tumue Yesusue kou purina kuna iyeserina, nupo saina apu kou atiwopinaure, Yuta nikau tumu xesanikati kotowpure xowoteneai. 4 Yesusue xosa utu putari sokisoki kuna ipaki kauner, "Pa xomatua nikau tumua nu asinaku apu, nu tianuwowai sie itou. 5 Nu siko Yuta xouwesikirouna. Kakina nukoini sinipo kununu ata xuworisiketai," woteneai. 6 Kaki kawori, Yesusue nini xeika xowotai. Nu ata tomuro manatia, pa xomatua nikau

tumue emeumana xesanikati maneri nupo suporopu kuna Yesusue ipaki kauner, "Kokaipa, kaki xanau yeure irereiwou. Ne yeu atoro mowaia, ye asinaku apu xati mowaixe. 7 Ye ikoini manei xekenepinepa ye asinaku apu xati manepixe. Ne ai supunie kunawau yeu saina apu ekekatiwopina. 8 Ye mua kuna kunautiaia, amure, ye rania yeu yayakuyepi apu wenumu tuku irue purine. Ye xomatua teu tuku nini iko irue purineri. Ye kire kaune, 'Ne xouwo xitia,' nu xourouna. Kire kaune, 'Ne mouwo xitia,' nu marouna. Kire kaune, 'Ne mua saina te xitia,' nu tirouna," xina kuna xesawotai. 9 Yesusue pa apupo kuna iyeserina kokaipa ure urewtai. Kakeri pirixina pa kokaipa xuiapu kinie taiwoteneai ipaki kanikina, "Ye tini katikine, Israil sanawa mua apue xousuwotai sie kire apue kakati ye xekopu xuwe," nikelketai. 10 Xomatua nikau tumue xesanikati Yesusue kawopure koteneai apu teue, atoro xiyeri xouneri, pa saina apu supa ekekatieina purati xekoteneai. 11 Emeu yause xosa, Yesusue kire erekwese wenumu Naini xowotai. Kakati nupo tataiwopi xeika kokaipa xui apu teu xeikae xirini xowoteneai. 12 Yesusue pa erekwesepu sepuripo kokaipa isima tomuro munatia, kireu apu teue kire apu xumoki moupu xemetineri, erekwese weti kisau mori tutumaniketai. Pa apupo ana nu xamu xumoki oyemas, nu nono pa kiren tuku. Pa xati xokupa xuiapu kini pa ere wesepue pa xui xeika moteneai. 13 Kokaipae pa xui xekoatia, xiri xou suawati, pa xui ipaki kauna, "Ne kaki xanau morou," wotai. 14 Kakerina nutienikini xonana, pa xayaisa xosa xupo iyarat, pa apu mou xemeroteneiae tumuwoteneai. Kakeri Yesusue kunauna, "Apu tenemai, ye kanine, ne sarouwo," xetai. 15 Kakati pa apu xumokie, sarouna misirou kunawotai. Yesusue pa apu xumoki ekemiri kusaweina, xiyeri ana tuwotai. 16 Xokupa xuiapue Xoiteupo kokaipa sokisoki xekerineri, urewei ximiketeneai, Xoiteupo wenumu xouroreteneai. Kunauner, "Kire kokaipa kunatureture sini xopo kotai," xeteneai. Pani kunauner, "Xoiteue nupo xuiapu tianikepure kotai," xeteneai. 17 Xuiapue Yutia tistrik sanawa xeika, xetau sanawa yau xeika xouxanauner, Yesusue kaketai kapiature, kunaupa texeteneai. 18 Yonipo tataiwopie, pa xokupa kapia Yesusue kakati xekoteneaire, Yoni kawoteneai. 19 Kakeri Yonie nupo tataiwopi aimore yainikeri, xesaniati Kokaipa ipaki kotowpure xowoxeteneai. "Mua apu, ne Xoiteue kunauna xesautia kopina xeyai apure, e sini kire apu yakuwopinuku re?" kuna tixowoteneai. 20 Pa apu aimorei, Yesusue xosa putari, kunauner, "Yoni nu ene iserinikirounae xesasiati ne xosa kounua, nue ipaki kotonepure xina, 'Mua apu, ne Xoiteue kunauna xesautia kopina xeyai apure, e sini kire apu yakuwopinukure xetai?'" woteneai. 21 Pa yause xosa Yesusue xuiapu xetaxetau supa tuku atinikati meruketeneai.

Kakina xoxi yaniyani arerinikina, ekiniki komosi atinikete wati, meruketeneai. 22 Kaki purina Yonipo tataiwopi aimore ipaki kuna xapa kanikina, "Tini xounaxar taiyen i mua kapia xekoto iyeseteuyatiaire Yoni kawaxa. Ekiniki sasauwoki xiyeri ekiniki perewori, sieniki xoxi texineri. Apu lilies supa tukua, mupunki asinakuweri, apu xakuniki susu kuna iyesineri. Apu xumoteneai xiyeri sarori, apu xauna nini Xoiteupo asinaku kuna iyesineri. 23 Apimie ye xekeineri, xonikisuneria, nini ouro uraki kopuworixe nimariwopineri," xetai. 24 Yonipo tataiwopi aimore kuna tikoxeteneiae xiyeri xouwexeria, Yesusue Yonire xuiapu ipaki kanikina, "Tini apu xuweu wese xoukiriai yause xosa, amu xekopure xoukiriai? Tini xupeue kire xauta initati xekewopure xoukiriai? Xuwe. 25 Tini amu xekopure xoukiriai? Tini kire apue asinaku asinaku nekei erati xekopure xoukiriai? Xuwe. Apu nini asinaku nekei erineri, mupunkiropu asinaku asinaku xuru tukueteneaia, nini kokemu nikau atoro purirouneri. 26 Pana tini amu xekopure xoukiriai? Tini kire kunatureture xekopure xoukiriai, wo? Nu sore. Ye tini katikine, pa kunatureture paiye xokupa kunatureture emeserinkina. 27 Pa apure sore Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, 'Iyes. Ye kire apu yeu kuna uteiwopinaure, xesautia akeri xowopina. Kakinapa nue akeri ime sayepina,' xeyai. 28 Ye tini katikine, Yonie xokupa apu ouro puroteneai emeserinkina. Pana pa apu nu Xoiteue yakuniketai xuiapu xopuro misiarani kutu purotaia, nu Yoni emeseruna," niketai. 29 Xuiapu xeika xe titi xeikae pa kuna iyesiei kunauner, "Xoiteupo kapia paiya xiri kutu asinaku," xeteneai. Kaki kunawoteneaia, amure, nini Yoni xuporo ene iseteneiae kunawoteneai. 30 Parisi apimi xeika tu xotapa sipa apimi xeikapa, nini Yoni xosa ene isepuxuweuwoteneiae, Xoiteue asinaku ime atariniketai sorena nikiniki tuwoteneai. 31 Yesusue pani ipaki kunauna, "Ye mua yausepu xuiapu nikau kapiaure kunawopurepa, ye amu xonu kunairae kunawopinen? Nini amu apu siena? 32 Nini nono teu siei kununu wese yau misi purineri nono emenikimana ipaki yainikineri, 'Tini liawakuaire sini xopu yaxikiria, tini liawopu xiraxinuku. Sini karimasu wakiria, tini moropi xiraxinuku,' nonoe pa kakieu purineri," xetai. 33 Yesusue pani ipaki kunauna, "Yoni nu ene iserinkirounae kouna tupumoru nina, xisa ninaurowati xana xuwe. Tini kunaunuku, 'Xoxi yaniyanie nu xosa purina,' xikiriai. 34 Ximine Apupo Nonoe kouna, xoye nina xisa nina wati, xokupa yause tinie ipaki kunaunuku, 'Xekoa, nu ere xoye xeika xisa xeika nini. Nu xe titi xeika xunutua xeika nikau emeniki,' xirounuku. 35 Tini kaki kunaourounuku sorena, xuiapu nini Xoiteupo sipa teteneaiepa, nupo sipa asinaku xineri, asinaku kapia atarisikirouneri," niketai. 36 Kire Parisi

apue Yesusue xeika xoye nepure yauwotai. Kakati Yesusue pa apupo atoro manati xinirou kiseniki sese xoye neteneai. 37 Kire xui nu xoxixoxi kapiani kutu kakirounae pa erewese purotai. Yesusu kouna Parisi apupo ata xoye nina kuna iyeserina, kire asinaku kikise xopu tikotai. 38 Mana Yesusu nikeroni tumuna siau sakoro muri purotai. Kakati morepi waxie Yesusupu siau yorukaro yau kiririwati, pa xui nukou tapa urieni kieruwotai. Kakinani Yesusupu siau yorukaro yau iseruwotai. 39 Pa Parisi apu Yesusu yauwati motaie, pa xui kaketai kapia xekerina, parumeikarei yopini ipaki nanuna, "Mua apu nu suwau kunatureture xatia, mua xui nu xosa xupo iyaretai sipawoto, nupo kapia sipawoto wopina. Mua xui nu xunu tua," xina nanuwotai. 40 Yesusue pa apupo nanunaru sipari ipaki kauna, "Saimon, ye kire kuna tuku, ne tinepurexine," wotai. Kakati Saimonie kunauna, "Xesepai, ne neu kuna kaye," wotai. 41 Kakati Yesusue kauna, "Aimore apue kireni apu xosa xe ekeu tuku. Kire 500 kina xe ekeu tukuna, kire 50 kina kireni. 42 Ninie pa xe ekeu, xapa tuwopineri itou xuwe xati, pa apu xe xatakue ninipo xe ekeu weteriniketai. Paina ne nanuwo, yueni kutue pa apu xe xataku xiri xouwewopinana?" wotai. 43 Kakati Saimonie ipaki kauna, "Ye nanutiaia pa apu xe kokaipa ekeu weteruwotaie," wotai. Kakati Yesusue kauna, "Neu nanunaru suwau," wotai. 44 Kakeri Yesusue pirixina pa xui xekeu puri Saimon ipaki kauna, "Ne mua xui xekowo. Ye neu atoro matia, ye siai kurowopine ene nei siepu xuwe. Mua xui nukou morepi waxie siai kurowotai. Kakerina nukou tapa urie siai yorukaro kixetai. 45 Ye ekimeni mane puritia, ne uritoko yepu xuwe. Mua xuiye mana yeu siai uritokotokouna. 46 Ne orip xona xopu tine tapiro oine kixepu xuwe. Mua xuiye kikise xopu timana siai yorukaro kixina. 47 Pa xati ye ne kanine, sini mua xui xekeukiria, ye xiri xouweni kutu xouweina, pa amure Xoiteue nupo xokupa xunu weteruwotai. Pana apue xunu misiara kakati, Xoiteue pa xunu weteruwotaia, nue rania ere Xoiteu xouwewopu watixe," wotai. 48 Kakeri Yesusue pa xui ipaki kauna, "Ye neu xunu xokupa xuweiyerinitiai," wotai. 49 Paire Yesusu nuko xeika sakamaro kiseniki sese xinipuroteneai apu teue kuna iyeserineri, nikoniko ipaki kunauner, "Mua apu nu yue xunu weterunana?" xeteneai. 50 Kakeri, Yesusue pa xui ipaki kauna, "Neu sokisoki xonsue kakati ximine ne Xoiteu xeika asinakuni kutu purine. Ne xounau xonukuruwei puro," wotai.

8 Xurise Yesusue pa wese wetina erewese yau texete, wesewese xeika texeteuna, Xoiteue mua europu xuiapu amu yause xosaurau yakunikepinaure Yesusue asinaku

kuna uteiwotai. Kakati nupo 12-teu tataiwopie nu xeika texeteneai. 2 Kakeri kireteu xui, ekime Yesusue xoxi yaniyani arierinikina, supa tuku atinikete wati meruketeneae nu xeika xowoteneai. Kire paiya Maria, wenuneri Maktala erewesepu Maria woniai. Ekime Yesusue nu xosaupo xoxi yaniyani 7-teu arieruna xesauweruwoyai. 3 Yoanano Susananoe rania nu xeika xowoteneai. Yoana paiya nu Kusapu xui, Kusa apua nu Erotipo ata yayaku tumu. Pa xui teue ninipo sapi arara, Yesusu nupo tataiwopi xeika tianikrouneri. 4 Kokupa erewesepu xuiapue Yesusu xosa kouneri ere kununu puroteneai. Kakeri kire xonu kuna ipaki timikina, 5 "Kire apue sainoro xouna wit waxy purerewotai. Nue purereupa xowatia, kireu wit waxy paiya imero kiririwati, apue xorowori ni tupusorisorie maneri neteneai. 6 Kireu wit waxy paiya xe tuku ou xosa kiririwotai. Wit waxy puputa wotai sorena, ou enekemu xuwegati xiri kurakurauna xumuwetai. 7 Kireu wit waxy paiya kotou muri sireu xopu kiririwotai. Kakati kotou muri xeika puputawotaina, kotou murieni kururuna wit kururutauwotai. 8 Kireteu wit waxy paiya asinaku ouro kiririwati mana meruni erina, 100 100 waxy eretai," niketai. Yesusue pa xonu kuna kunauweinapa ipaki yaxina, "Apu xaku tukuepa mua kuna iyesepina," niketai. 9 Yesusue nukou tataiwopie pa xonu kuna xotapa kaniketaire kotowteneai. 10 Kakeri ipaki kanikina, "Xoiteue ximiaropu kapiapu kuna xotapa Xoiteue xuiapu yakunikepine yause xosa Xoiteu kakepina. Ataritikati sipauweikiriai. Pana kireu xuiapua nini xonu kuna kiren iyesirouneri. Paxati, nini xokupa yause xekexekewopineri sorena, kire sapi xekeu sipawopuworixe. Nini xokupa yause kuna iyesepineri sorena, nini pa sapi xotapa sipawopuworixe," niketai. 11 Yesusue pani ipaki kanikina, "Mua xonu kuna xotapa paiya muanumu. Pa wit waxy paiya Xoiteupo kunauna. 12 Wit waxy imero kiririwotaia muanumu, xuiapue Xoiteupo kuna iyeseteneai sorena, xurise Satanie mana, xonikiropu kuna xesauweriniketai. Satanie nanuna, 'Nini xonikisuworia, Xoiteue xiyeri tinikexete xina kaketai.' 13 Wit waxy xe tuku ouro kiririwotaia, apue kuna iyesineri tineria paire nimariri woteneai. Pana nini wit waxy ou minika kinimu munopuxuweiyenneri, kakineri, xekepu yause xonikisuwopu xuweu purineri. Eruru yause moatia, Xoiteu wetirouner. 14 Wit waxy kotou muri sireu xopu kiririwotaia, apue kuna iyeseteneai sorena, mua ouropu misepire nanunanuneri xe tuku sasaiwopure nimaririneri. Pa xokupa kapiaure xineri Xoiteupo kuna ati taiworixe. Nini pa kakineri xoye ati xureixepixuweiyenneri. 15 Pa wit waxy asinaku ouro kiririwotaia muanumu, apue kuna iyesineri sokisoki teteneai. Ninipo xonikikemu kutu asinaku, nini sokisoki purineri meru eri purineri," niketai. 16 Yesusue pani ipaki kunauna,

"Apue naku oi tineri kokoto iruworo iyarirounerire, e suwari iruworo iyarirouwrix. Xuwe. Apue atoro maneri memeremu xekopinerire, naku oiti saka xouro iyarirouneri. 17 Kokupa sapi ximiaki purotaia, sewai yarani akipa xepina. Kokupa sapi apue xotoreri purotaia, sewai yarani akipa xeria, apue sipa nikipineri. 18 "Tini sosopa epixinari, kuna ati iyesakuai. Kire apu nu kireu xuru tukuwetaia, Xoiteue pani kireu tuwopina. Apu xuru xuweue, ye xuru tuku xina nanuwotaia, Xoiteue xesauweruwopina," niketai. 19 Pa yause xosa Yesusupu anaera niraumanapu Yesusu xekopure koteneai. Kokupa xuiapue kununu purori, nini Yesusu nutiemu mopineria itou xuwe xeteneai. 20 Kakeri kireu apue Yesusu ipaki kauner, "Neu aninie xameyanimanapu ne xekenepure kisau tumu purineri," woteneai. 21 Kakeri xiyeri kanikina, "Xui apu nini Xoiteupo kuna iyesineri taiwoteneaia, nini yeu anikamana xameyaimana," niketai. 22 Kire yause Yesusue nupo tataiwopi xeika kire tauro xouro maneteneai. Marineria ipaki kanikina, "Sini Kalili ene pira xowopu nikati," xowoteneai. 23 Tauro ene xourei munauti mautipa xowatia, Yesusu xona xinetai. Kakati kokaipa xuepeue mana ene sarati, ene emusauna tauro kamaro koiropure xati xuwe xepure xeteneai. 24 Kakati Yesusu xona koruei kauner, "Kokaipa apu, Kokaipa apu, sini ximine xuwe xepure xinuku," woteneai. Kakeri sarouna pa xuepe xeika xasi xeika aunikati xuwegoteneai. Kakati ene xiyeri miri xepu xuwe. 25 Paire Yesusue ipaki kotonikina, "Tini ama? Tinipo xotikisu anoro purinana?" niketai. Tataiwopie pa sokisoki saina xekeri, ximikie xokupa nanunanu teteneai. Kakeri nikoniko ipaki kunauner. "Mua apu nu yuerau? Nu xuepe xeika ene xeika sokisoki kuna kanikati, nupo kuna iyeseteneai," xeteneai. 26 Yesusue nupo tataiwopi xeika Kerasa nikau ou masaira utu putawoteneai. Pa wese paiya Kalili ene pira purina. 27 Yesusue tauro wetina manatia, kire apu pa erewesepue maiyewotai. Kireu xoxi yaniyanie pa apu xosa puroteneai. Nu ekimeni mari takina purirouwati xana xuwe. Kire atoro rania purirouwati xana xuwe. Nu kopaupuyau purirouna. 28 Pa apue Yesusu xekerina, xira puei nutiemu siau sakaro oro titikiri xowotai. Kakerina ere urue ipaki yaxina, "Yesusu, ne Xoiteupo Nononi Kutu, ye amakiyepure kakinen? Eio, ne kaki xanau ye xoxixoxiyeu," wotai. 29 Nue pa kaki uru yaxetaia amure, Yesusue kunauna, xoxi yaniyanie ne mua apu wete wotairo kunawotai. Kokupa yause xoxi yaniyanie pa apu xorou tina xinerirouna. Apimie sokisoki xumei taouruneri sorena, pa apue xume kakati rouna. Kakati pa xoxi yaniyanie apu weu weseyau soutexirouna. 30 Yesusue ipaki kotouna, "Neu wenini yuna," wotai. Kakati kauna, "Yeu wenimi Kokupa," wotai. Pa amure, xokupa xoxi

yaniyanie nu xosa mauweteneai xati kunawotai. 31 Kakati pa xoxi yaniyanie teue Yesusu ipaki sokisoki yauner, "Ne kaki xanau upu xotapa xuweu mini minika xosa xesasikeu," woteneai. (Abyssos g12) 32 Kire kokaipa pu teue kire totou ara xosa xoye nipuroteneai. Kakeri xoxi yaniyanie teue Yesusu sokisoki kotouneri, "Ne sini weisikitau pia pu kamunikiro mauwepinuku," woteneai. Kakeri Yesusue weinikitati pu kamunikiro mauweteneai. 33 Kakati pa xoxi yaniyanie teue pa apu wetineri, pu kamunikiro mauweteneai. Kakeri pa pu teue kire iri xoxi xosa keikei kururukururu munoteneai. Munaneri ene nukuro munauwei ene nineri xumueteneai. 34 Pu yayakue pa kapia akipa xetai xekeri, ximixouneri erewese kuna tixowoto, wese wese kuna tixowoto woteneai. 35 Kakeri xuiapue pa kapia akipa xetai xekopure koteneai. Yesusu xosa kouneri, xoxi yaniyanie pa apu weteri meruki purati xekoteneai. Nupo nanunanu teteiyati, mari takerina Yesusupo siau sakaro misi purotai. Kakati xuiapue xekerineri ximikieteneai. 36 Pa kapia xekoteneai apu teue, Yesusue pa apu ekime xoxi yaniyanie tuku puroyai xosa, kapia kakati meruketaire perariniketeneai. 37 Paire xokupa xuiapu Keresa nikau tistrikopoe Yesusue kaketai kapiaure ximikeri, sokisoki nanunanu terineri, Yesusu xesawori weniki xowopinaure sokisoki kuna kunawoteneai. Kakeri Yesusue tauro xouro epitina xiyeri xowotai. 38 Kakati pa apu Yesusue atierati xoxi yaniyanie weteri merukirotae Yesusu kotouna, "Xirini xowaxau itoure?" wotai. Kakati Yesusue kauna, "Ne nakipo wese xiyeri xounau, Xoiteue ne tianinepure xokupa kapia kaketaire xuiapu kanike," wotai. Kakati pa apue xouna Yesusue kaketaire xokupa xuiapu kaniketai. 40 Yesusue ene xusatina pira xiyeri xowatia, xokupa xuiapue nu yaku puroteneairo nimaririwoteneai. 41 Kire apue maiyewotai, nupo wenumu Yairus. Nu Yuta nikau kununu atapu kire akerekia tumu. Yesusue nupo atoro xowopinaure, nupo siau sakaro xoutapa ukurourouna sokisoki kotowtai. 42 Pa apu nu suwasuwau momuko kiren tuku. Pa momuko nu 12 teu xitosani tukue xiri xumopure ekesimu narairota. Kakati Yesusue Yairus xeika xowatia, xokupa xuiapue Yesusu turoni susuwataipa xineri xirini xowoteneai. 43 Kire xui purotai, xui nikou supa sie sipes tirouna, pa supa tukuni 12 teu xitosani purirouna. Sipe apimie atieri merukepine xina xe wetirouna sorena merukirowatixe. Kire sipe apue atiwati supa xuwe xepina sie itou xuwe. 44 Pa xui Yesusu nikeroni kutu ma tumurouna, Yesusupo nekei xuwau maro xupo iyaretai. Pa kakati sapauni xaria tikirati xou mupo saiyetai. 45 Kakati Yesusue ipaki kotonikina, "Yue ye xosai xupo iyaretaina?" niketai. Kakati xokupae kauner, "Ye xuwe, Ye xuwe," xi kunau xowoteneai. Kakeri Pitae kauna, "Xesepai apu, xokupa

xuiapu teue tumuneru koitaunineri susuwata xineri," wotai. 46 Kaki kawatia Yesusue kunauna, "Kirei ye xosai xupo iyaretai. Kakati yeu kireu sokisoki wei xouweineri," niketai. 47 Pa xui nu ximiakepina sie itou xuwe. Itou nu sipauweri, ximikeri kirekireupa mana Yesusu nutiemu xoutapa ukurorouna korume xetai. Kakerina xuiapu ekinikiro Yesusu kauna, "Ye ama ne xosa xupi iyariti, yeu supa sapauni xuweirounana," xetai. 48 Kakati Yesusue ipaki kauna, "Momuko, ne yeure xonsutiai, pa xati ne xiyeri merukine. Ne xonikuruei xouwo," wotai. 49 Yesusue kunau puratia, kire apue Yuta nikau kununu atapu tumupo atarei kotai. Mana pa tumu ipaki kauna, "Neu momuko xumurotaina, kaki xanau xesepesiki pani xu tuwou," wotai. 50 Yesusue pa kuna iyeserina, pa kununu atapu tumu ipaki kauna, "Ne kaki xanau eini kirekirewou. Ne sokisoki xonisuwauweye, neu momuko meru kepina," wotai. 51 Yesusue Yairuspo atoro xouna, xuiapue pa atoro manaku xina taiyeriniketai. Kakerina Pitano Yonino tinikina, Yemusu tina, pa momukopu omono anano tiniketeuna atoro maneteneai. 52 Xokupa xuiapu pa atoro puroteneiae, pa momukoure xonikikemu xiri pirixina pawati, murineri ururu kerarau puroteneai. Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Tini kaki xanari moraku. Nu xumati xana ai xini purina," niketai. 53 Kakati Yesusue xitepi wauwoteneai. Pa amure, momuko xiri xumurotai xati sipari kaketeneai. 54 Kakeri Yesusue pa momukopu xupo tina ipaki yaxina, "Momuko ne sarouwo," xetai. 55 Kakati pa momuko xumotaia, ekeoma puropina youyae muporo manati, xiyeri eke mirina sapauni sarotai. Kakati Yesusue kanikina, "Paina, momuko xoye tuwa," niketai. 56 Pa momukopu omoye anayei xonikikemu nimaririrei urewoxeteneai. Kakeri Yesusue sokisoki kuna ipaki kanikina, "Tini kaki xanari kire apu mua kapia akipa xetaire kawaku," niketai.

9 Yesusue nupo 12-teu tianuwopi yainikati

moteneai. Xouneri xuiapu xosanikipo xoxi yaniyan ixesaxesarinikineri, xetaxetau xoxi supa tuku rania xuweiyeri nikepinerire, kokajpa sokisoki xeika weniniki xeika tiniketai. 2 Xouneri Xoiteue yakunikirouna kuna utei kanikineri, supa xuweiyeri nikepineri xeikaure xesaniketai. 3 Kakeri ipaki kanikina, "Tini kakixanari kire sapi arari tixowaku. Tini kakixanari tou tinari, ari pokia tinari, tupumoru xeika xe xeika teteunari xowaku. Muputikiropu erieri rania aimore aimore taku. 4 Tini kire wese putaunari kire atoro manaria, pa atoronii purakauyiye pa wese wetinaria kire wese xowakuai. 5 Kire erewesepu xuiapue ninipo atoro sotiki xowopu xuweuworia, pa wese wetakuai. Tini weu xowopurexinaria siatikiropu mai pokuwei xowari paifyeye, sini, kapia xoxi tikiria, xu

tuku xineria, sipawopineri," niketai. 6 Kakati tianuwopie wese wese xowoteneai. Xouneri Xoiteupo asinaku kuna utei kanikineri, wesewesepu xuiapu atinikeri meruketeneai. 7 Akerekir kapmani Eroto Yesusue xokupa kapia kakati iyeserina, xouxouworotai. Pa amure kireteu apue kunauner, "Yoni nu ene iserinkirouna apue kopaupurei xiyeri sarotai," xirouneri. 8 Kireue kunauner, "Paiyu nu llaisae putauna," xirouneri. Kireue kunauner, "Kire ekimenikeu kunatureture kopaupurei xiyeri sarotai," teteneai. 9 Kakeri Eroto kunauna, "Ye Yonipo parukana katieiyai. Pana mua apua nu yu nukoni kutue xonuxonu saina tati xuiapue kunawori ye iyesinenarina?" Xekopure xetai. 10 Yesusue nukou tianuwopie xiyeri kouneri xokupa saina teteneaire kawoteneai. Kakeri, Yesusue kireu xuiapu weinikiteri, nupo tianuwopi kiren sonikitina, kire erewese xowoteneai. Pa wesepu wenumua Petsaita. 11 Xokupa xuiapue Yesusue xowotai sipauweineri tai xowoteneai. Utuyewori xoukemu nimaririeina, Xoiteue yakunikirouna yauseurei kuna utei kanikinani, supa tuku xuiapu atinikati meruketeneai. 12 Xoruwatini kutu Yesusu nukou 12-teu tianwopie maneri kauner, "Ne xuiapu xesanikau weseyau xouxanauner xoye xireki nete, ata xekeu xinete wopineri. Mua sanawa purikiria apu xuweu sanawa," woteneai. 13 Kaki kaworia xiyeri kanikina, "Takieni xoye tinika," niketai. Kaki kanikati ninie xiyeri kauner, "Sini xokupa xoye xuwe. Tupumoru autapa xeika wese axiri xeika kireni purina. Sini xounuku mua xokupa xuiapu nikau xoye isayarinikepinukure?" woteneai. 14 Apimi 5,000 siei puroteneai. Kakeri, Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, "Tini kanikari 50-teu 50-teu xineri misepineri," niketai. 15 Yesusupo tataiwopie kakeri, apimie misieteneai. 16 Pani Yesusue 5-teu tupumoru xeika wese axiri xeika tina mena eisau puri Xoiteu eyiasewotai. Kakerina tupumoru xeika wese xeika tina puruporouweina, nupo tataiwopi tinikati ninie xuiapu tinikixowoteneai. 17 Pani xokupa xuiapue pa xoye ner ukaniketai. Xoye maisa kunununer, murinakai 12-teu xosa imoroteneai. 18 Kire yause Yesusue nukoni kunkuni puratia, nupo tataiwopie nu xeika puroteneai. Yesusue kotonikina, "Xuiapue yeurepa yuxirounerina?" niketai. 19 Kakati xiyeri kauner, "Ne kireue kunauner, 'Ne Yoni ene iserikikirouna apue,' xirouneri. Kireue ipaki kunauner, 'Ne llaisae,' xi kunaurouner. Kireue kunauner, 'Nepa ekimenikeu Xoiteupo kunatureture xiyeri sarotai xineri,'" woteneai. 20 Kakeri kotonikina, "Takiepa ye yu paxinukuna?" niketai. Kakati Pitae Yesusue xiyeri kauna, "Ne Kristus, Xoiteue tumunerina nukou xuiapu xiyeri sonikewaire xesanati koutiai," wotai. 21 Pani Yesusue nukou tataiwopi sokisoki xoka tinikipuri kanikina, "Mua kuna kire apu arari yakusu kawaku," niketai.

22 Kakeri kunauna, "Apupo Nono nu xokupa tatau tepina. Akerekir tumu teu xeika, kokaipta xuriatiti xeika, tu xotapa sipa apimi xeika paiye nikiniki tuworineri ouweria, xumuna xeimore asau xowatia xiyeri saropina," xina kaniketai. 23 Yesusue xokupa xuiapu ipaki kanikina, "Yuerau ye taiyepure xinapa, nukoure nanunanu wetina, xokupa yause nukou na nikitoto xemena ye taiyepina. 24 Pa amure, yuerau nuko ekeoma puropi soki tepure xinapa, nuko ekeoma puropisui xuwexepina. Yuerau yeure nanuna nu xuwexina paiya, nu asinaku ekeoma puropina. 25 Yuerau ouropu xokupa sapi tipurina, nuko xoxixina xuwexina paiya, pa xokupa sapie amaki tianuwopinana? 26 Yuerau yeure mayaxina, yeu kunaure mayaxina paiya, sewai, Apupo Nono nukou kokaipa naku memeremu xeika, omopu xeika Xoiteupo xenikorokoro nikau xeika xosa puropinæ kouna paiya, pa xuiimi apimire rania mayaxepina. 27 Suwauni kutu katikine, kireu apimi nini mua tumu puroteneai nini xumopu xuweuni, Xoiteue xuiapu yakunepina yause xekopineri," niketai. 28 Yesusue pa kuna kunauwatia kireni muris sie xowatia, Pita, Yemusu, Yoni nini soniki ti kire totou xouro kunkuniwopure xowotai. 29 Yesusue kunkuni puratia, nupo moakemu pirixina xetau korowati nupo nekei paiya xiri karaini kutu xina peririketai. 30 Kakatia axiri apue Yesusue xeika kuna puroteneai. Paiya Mosesino llaisanoe. 31 Mosesino llaisanoe Xoiteu nukou memeremu xeika maneri, Yesusue Yerusalem saina tieina mua ou weti xowopinaure kuna puroteneai. 32 Pita xeika kire Yesusupo tataiwopi aimore xeikae xinimenikati xineteneai. Xiyeri sauweineria Yesusue xeika pa apu aimore xosa xeika memeremu xekoteneai. 33 Pa apu aimorei Yesusue weti xowopure xeria, Pitae Yesusue kauna, "Xesepesiki, sini muoro puropua asinaku. Sini xeimore yana ata xuworepinuku. Kire neu, kire Mosesipo, kirepa llaisapu," wotai. Pitae pa kuna kunawotaia, nu amu kuna rau kunawotai, nu sipa xuwe. 34 Pitae kuna puratia, pani kire iyouwe ma xesuaki taunikati ximikieteneai. 35 Pa iyou waiwiae kire apu supoe ipaki kunauna, "Muaiya yeu Nono. Yeu saina teriyepinaure unaritai. Tini nupo kuna iyesa," niketai. 36 Xoiteue kunauwatia, Yesusue nukoni purati xekoteneai. Kakerineri pa totou weti munaneria, Yesusupo tataiwopie pa kapia xekoteneaire kire apu kawopu xuwe. 37 Xurise kire asau xosa Yesusue nupo tataiwopi xeika totou weti munoria, kokaipta xuiapu teue maneri nu tutumawoteneai. 38 Kire apu nini xopurei Yesusue ipaki yauna, "Xesepesi, yeu sawai nono xekowaire ne sokisoki kotonine. Ye pa nono kireni tuku. 39 Xokupa yause kire xoxi yaniyanie kamoro manati, sapauni xoxi xiraxaraourouna. Pa xoxi yaniyanie kakati sirosarouna si maua xana maua paise xarei kusaurouna. Pa

xoxi yaniyanie, pa nonopu mupokemu xiri xoxixoxi xina sapauni wetirouatixe. **40** Kakati neu tatainepi sokisoki kotonikine, "Tini mua xoxi yaniyan xesauweya," xitiae sorena nini itou xuwe," wotai. **41** Kakati Yesusue xiyeri kauna, "Tini xuimiapimi xotikisuvari xana xuwe. Tinipo nanunanan xeika kapia xeika paiya asinakuni kutu xuwe. Ye amakau yause tini xeika purinei timpo xu xemeropinena? Neu nono sou tinau mouwo," wotai. **42** Pa nonoe Yesusue nutiemu moatia, xoxi yaniyanie pa nono oro otuwati utu xiri sirosarowotai. Kakati Yesusue pa xoxi yaniyan auworina, pa nono atieri omo xiyeri tuwotai. **43** Paire xokupa xuiapue Xoiteupo kokaipa sokisoki xekeri, xiri ureni kutu urewoteneai. Yesusue xokupa kapia kaketaire xuiapue xemu xokupa nanunanan teria, nupo tataiwopi ipaki kanikina, **44** "Tini mua kuna xosa atinari xakutiki iyara. Apupo Nono apu xupunikiro iyarepineri," niketai. **45** Kakati nupo tataiwopie pa kuna xotapa sipawopu xuwe. Kuna xotapa ximiaki purati, nini ati sipawopu xuwe. Paire kotouneri sipawopineria, ximikieteneai. **46** Kire yause Yesusupo tataiwopie kunauner, "Yurau sinipo akereki kokaipa?" xineri niko niko kuna tuwata xeteneai. **47** Kakeri Yesusue ninipo nanunanan xonikiro purotai siparina, kire nono misiara sou mana nuko nutiemu tumuworetai. **48** Kakeri nupo tataiwopi kanikina, "Apue yeure nanuna mua nono misiara souna paiya, nu ye tianina. Apue ye tianina paiya nu yeu xauwa tianuna, nue ye xesayati koutiai. Pa amure, apu wenemu xuweu misiarani kutu tini xokupa xopuro purotai paiya nu akeri purina," niketai. **49** Yonie Yesusupo kuna iyeserina, xiyeri kauna, "Kokaipa apu, sini kire apue neu weninire xoxi yaniyan xesauwerinikepi saina tati xekeukiriai. Kaketaina pana siko taisikepu xuweu wati taiyerukiriai," wotai. **50** Kakatia Yesusue xiyeri kauna, "Tini kakixanari wete waku. Apu nu xiwaitikepu xuweu paiya nu timpo emetiki," wotai. **51** Xoiteue Yesusu mena xourou sou xowopina yause tomuroirotai. Paxati Yesusue Yerusalem xowopina nanunanuren sokisoki xetai. **52** Kireu apimi akeri xesanikati, kire Samaria nikau wese xuru ireyieruwopure akeri xowoteneai. **53** Kakeria pa wesepu apimie, Yesusue ninipo atoro souxowoppi xirexeteneai. Pa amure, Yesusue Yerusalem xowopure xati siparineri xirexeteneai. **54** Axiri tataiwopi, Yemusino Yoninoe, Samaria apimi nikau kapia xekerineri, Yesusue ipaki kotouneri, "Kokaipa apu, ne iyo xau sini mena xouropu xepi uru yauyatia, kou mua xuiapu u nikepinare?" xeteneai. **55** Kakeria Yesusue pirixina auniketai. **56** Kakerineri kire wese xowoteneai. **57** Yesusue nupo tataiwopi xeika imeyau xoworia, kire apue Yesusue kauna, "Xokupa wese xowauwa, ye tataini texepine," wotai. **58** Kakati Yesusue kauna, "Mamumamua nini ouro xinirouneri

upu tukuna, nia nini teu tuku. Pana Apupo Nono paiya nu xinepina suwari xuwe," wotai. **59** Yesusue kire apu kauna, "Ne ma taiye," wotai. Kaki kawatia pa apue kauna, "Kokaipa apu, weitau ye xou xauwa upuarineye," wotai. **60** Kakati Yesusue kauna, "Xeuxana. Apu xumoteneaien ninipo apu teu upuainikepineri. Ne paiya xounau Xoiteue yakunikirouna xuimiapimi xosa kuna uteiwo," wotai. **61** Kire apue Yesusue ipaki kauna, "Kokaipa, ye ne tainepurexinena pana, weitau ye xounei yeu apu kini kusonikerineye," wotai. **62** Kakati Yesusue kauna, "Apu taitai tirouna sorena, nu xokupa yause nikero oioirouna. Panumu apu paiya nu Xoiteue yakunikirouna xuimiapimi xosa saina tepu watixe," wotai.

10 Xurise Kokaipae xiyeri pani **72** apu teu tumunikeri, axiri axiri xesanikati weu akeri xowoteneai. Nuko texepina xokupa erewese xeika, wesewese xeika xosa xesanikati xowoteneai. **2** Ipaki kanikina, "Sainoro xokupa xoye itou xuxurexetaina pana, tepineri saina apu xokupa xuwe. Pa xati tinie saina Xataku kotou kunkuniwari, nue saina apu xesanikati xou xoye kununuworuwopineri. **3** "Tini xouwa. Iyesa, tini sipsipu arara sie mamumamu xopu xesatiki tixounuku. **4** Tini kaki xanari xexopu re ari pokia re e kireu sietikiropu erieri arari tixowaku. Xounaria kakixanari xuiapu imero tutumanikinaria kusonikaku. **5** Tini kire atoro manaria, akeri ipakinaria kunaunari, 'Mua atoropu xuiapu tini xotiki kururei pura,' xakuai. **6** Kakari kire apu nu siomoue pa atoro puropina paiya, timpo asinaku kuna pa apu xosa xou puropina. Panumu apu puropu xuweua, timpo asinaku kuna taki xosatikini xiyeri kopina. **7** Tini pa kireni atoroni purakuai. Ninie xoye xeika ene xeika tikeria nakuai, pa amure, saina tirouna apua nupo xe tepina. Tini kaki xanari xetaxetai ata yau xowaku. **8** "Tini kire erewese manari ninipo atoro sotiki xoworia, paina ninie tikepineri xoye nakuai. **9** Kakinaria pa erewese puroteneai supa apu atinikari, supa xuwexepineri. Pani ipaki kuna utei kanikinari, 'Xoiteu xuiapu yakunikirouna yause, pa nutietiki tomuroirouna xinari,' kanikakuai. **10** Kire erewese manari ninipo atoro sotiki xowopu xuweuworia, pa erewesepu xokupa imero ma tumupuri kunaunari, **11** 'Timpo erewesepu maie sinipo siasikiro erarawotai, timpo kapia xoxi xati atari tikikiri sipawakuaire siasiki pokunuku. Pana tini ati nanunananwa. Xoiteu xuiapu yakunikirouna yause, pa ma tomuroirouna,' nikakuai. **12** Ye katikine, Xoiteue xuiapu kuna xosa tumunikerepina yause paiya, pa erewesepu xuiapu xosa xu mopinapa, Sotomu xuiapue xu tenia emeserinikepineri," niketai. **13** Yesusue pani kunauna, "Yousuwani kutu, tini Korasin erewesepu xuiapu xeika Petsaita apimi xeika tini xotiki pirixepu xuweunaria tini xoxi xakuai. Kire apue, ikoe

taki xopu kakitai sie xouna Tair erewese xeika Saiton erewese xeika xonuxunu kapia eretai xakua, ekimeni Tair xeika Saiton xeika paiya, xoniki pirixinaku eiyoxi xoniki pirixepi nekei erinaku tepeu tauworo misaku. **14** Xoiteue xuiapu kuna xosa tumunikerepure iyareta i yause xosa paiya, xu tini xosa yaraxepinapa, Tair xeika Saiton xeika nikau xu xiri emeseriwakuai. **15** Tini Kapaneam, tini mena xouroni kutu iyaitikerekrepinerire? Xuweni kutu. Tini toupaini kutu apu xumoki nikau wese xowakuai," niketai. (*Hadés g86*) **16** Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, "Apue tinipo kuna iyesinapa, nu yeu kuna iyesina. Apue tini nike tikanapa, nu ye nike sina. Apue ye nike sinapa, ye xesayati koutiai Xoiteu nike tuna," niketai. **17** Yesusue 72 apu teu xesanikati xowoteneiae, xiyeri kouneri xiri nimiririwoteneai. Kunauner, "Kokaipa, sini neu wenini tikiria, xoxi yaniyanie rania sinipo kuna taiwoteneai," xeteneai. **18** Kakeri Yesusue kanikina, "Ye Satan xekeutia mena wetina xore memeremue miriaiti uraki kouyeuna. **19** Iyesa. Ye itou wenitiki sokisoki tikititai, tini matu xeika apu xoxixoxinikepineri teki xeika xoronikakuai itou, pa xeika tinipo xiwaiatiki Satanipo xokupa sokisoki emeseriwakuai itou. Paxati tini kire sapie xoxixoxitikepina sie itou xuwe. **20** Tini kaki xanari nimiririrei kunaunari, 'Xoxi yaniyanie sinipo kuna taineri xaku.' Xuwe. Xoiteue tinipo wenitiki mena xouro nukou nakau xosa xayaretaire nimiririwa," niketai. **21** Pa yause xosa Xoiteupo Supo Youyae Yesusupo xoukemu nimiririerati, Yesusue ipaki kunauna, "Xauwa, ne ou xeika mena xeikapu Kokaipa, ye ne eiyasenine, pa amure, apu nini asinaku sipa tuku nanunanan tuku xosa mua sapi ximiakerine, apu nono arara puroteneai sie xosa kirenii atarinikitai. Iyo, Xauwa, ne nakipo nanunanan kirenii tainau pa kake," xetai. **22** Yesusue pani kunauna, "Yeu Xauwae xokupa sapi yeu xupiro iyareta. Kire apue Nono sapi xauwe. Xauwa kirenii nu sipa. Kire apue Xauwa xipa xauwe. Nono nuko kirenii, pa apu teu Nono nukoe Omo atariniketai xeika kirenii Xauwa xipa," xetai. **23** Tataiwopi kirenii purianuwori, pirixina xekenikeri, ipaki kanikina, "Apue tini xekeurounuku sapi xekeuneria, nini nimiriri wopineri. **24** Ye tini katikine, ekime xokupa kunatureture xeika kokemu xeikae mua sapi tinie xekeukiriai xekopure xeniae sorena xekopu xauwe. Tinie mua kuna iyesirounuku, ninie iyesepure xirouneri sorena nini iyesepu xauwe," niketai. **25** Kire tuxotapa xipa apue sarotai. Yesusu eruru wopure ipaki kotouna, "Xesepai, ye amakinei sipes ekioma puropi sui tepinen?" wotai. (*aiōnios g166*) **26** Kakati Yesusue ipaki kauna, "Amu kuna tuxotapa xosa purinana? Ne amu kunaure nina xitiaina?" wotai. **27** Kakati pa tuxotapa xipa apue kauna, "Tini sikou Xoiteu Kokaipa xotikiewa. Tini takipo xotikieni xenitikieni

sokisokieni nanutikieni nure xiri xotikiewa. Kakinarini takire xikiriai sieni emetikimanaure xotikiewa," xetai. **28** Kakati Yesusue ipaki kauna, "Paiya. Ne kutuni kunaune. Ne pa kakinauwa, ekinioma puropi sui tewai," wotai. **29** Pa tuxotapa xipa apue nanuna, ye xurarauyepineri parina, Yesusu ipaki kotouna, "Tuxotapae kunauna yeu emeire xetaia, yurenii kutu kunawotaina?" xetai. **30** Kakati Yesusue mua kuna kauna, "Kire apue Yerusalem wetina toupa erewese Yeriko xowotai. Petuae imero ximiaki puroteneiae nanana ou ouworineri, nupo xokupa xuru tineri xowoteneai. Kakeri pa apue imero xini purina xiri xumopureirotai. **31** Pa yause kire xuriatitie ime tai munotai. Pa apu imero xini purati xekerina weu ime marei emeseru xowotai. **32** Pani kire Liwiae rania pareini mana pa apu xekerina weu ime marei emeseru xowotai. **33** "Kire Samariapu apue imeyau xouna pa apu xosa putawotai. Nue pa apu xekerina xiri xousua wotai. **34** Pa apu nutiemu xonana, orip xona xeika xisa enekemu xeika usi xosa oina ereruwotai. Kakerina pa apu xeme tina nukou tonki xouroni miserina, kire toro ata xosa sou xouna ati yakuwotai. **35** Kire yause xosa xe aimore waxi tina pa toro ata xataku tuwori kauna, 'Nei mua apu ati yakuwo,' wotai. Pani kauna, 'Ne nakipo xeini tinau mua apu yakunauwa, ye xiyeri kouniea xapa tinepine," wotai. **36** Yesusue pa tuxotapa xipa apu kotouna, "Ne amu xi nanunena? Yu nupo emeuni kutue pa apu petua xupunikiro xoxixetai xouwewotaina?" wotai. **37** Kakati, nue kauna, "Pa apure xousuawati tianuwotai apu," wotai. Yesusue ipaki kauna, "Ne xounau panumu kapiani kake," wotai. **38** Yesusue nupo tataiwopi xeika teipa xouneri, kire wese manetai. Pa wesepu kire xui, wenumu Mata, nue Yesusu atoro sou xowotai. **39** Mata nu xameyau xuisani tuku, nupo wenumu Maria. Mariae mana Kokaipa nutiemu siau sakoro misirouna nupo kuna iyesetai. **40** Mata paia nu xoye ireipurina kokaipa sainaure xokupa nanunanan tetai. Paire Yesusu xosa xona kunauna, "Kokaipa, yeu xameyae weitati ikoni xoyewopi saina tine. Ne paire nanuwau xana xuwerau? Mana tianiyepinaure kawo," wotai. **41** Kakati Kokaipa nupo kuna xapa ti kauna, "Mata, Mata, ne xokupa nanunanan tine xokupa sapire xonieune. **42** Ne kire sapire kirenii nanunananuwawai. Mua sapi Mariae tepure xetaia, pa asinaku sapini kutu, pa xati nu mua asinaku sapi tepure xetaia sini taiyeruwopux," wotai.

11 Yesusue kire iriro kunkuni purotai. Nu kunkuniatia, kire tataiwopie ipaki kauna, "Kokaipa, ekime Yonie nupo tataiwopi kunkuniwopi kapia uworinikeyai sie, sini uworisike," wotai. **2** Kakati Yesusue ipaki kanikina, "Tini kunkuni naria, ipaki kunaunari, 'Xauwa, neu wenini xeseu puropina. Neu,

Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause kopina. 3 Xokupa asau ne pa yausepu xoye sike. 4 Ne sinipo xunu weterisike, pa amure, kireue sini xosa kaketeneai xunu weterinikirounuku. Ne kaki xanau eruru wetau sini xosa moxete," xi uworiniketai. 5 Yesusue pani ipaki kanikina, "Kire apu tini xopuropu nu kire xatau tuku, xinepi nikini kutu xouna pa xatau ipaki kotouna, 'Xatai, ye xeimore tupumoru sie,' wotai. 6 'Yeu kire marou imerei kouna yeu atoro putawati, ye xoye tuwopine sie xuwe,' wotai. 7 Kakati pa atoro purotai apue xiyeri kuna kauna, 'Ne kaki xanau ye irerei sieu. Isima nakerekina yeu nono teu xeika xinieikiriai. Ye sanei pa sapi tinepi xana xuwe,' wopina. Paina, amakepinana? 8 Ye tini katikine, ata xatakue sanapa xatau xokupa sapi xuweitauwotai tuwopina. Nu xatau tianuwopurenai kutu nanuna kakepu watixe. Xuwe. Nu xataue uru yexekiyexekiwopina xirarina sarouna pa sapi tuwopina. 9 Paxati ye tini katikine, tini Xoiteu kunkuninari kotowaria sapi tikepina, nu xemu tikepina. Tini sapi xirekepi saina tinaria, xemu xekowakuai. Tini isima korukoru xaria Xoiteue taiyeritikepina. 10 Xokupa apue Xoiteure kunkunineria, nini sapi tironueri. Apue sapi xirekepi saina tina paiya nu xekeuroouna. Apue isima korukoru xina paiya Xoiteue isima taiyeriwopina. 11 "Kire nono takipoe kire wese masa omoe tuwopinaure kotowatia, omoe kire matu xoxi tuwopinare, wo? Xuwe. 12 Nonoe kire kaira waxi omoe tuwopinaure kotowatia, omoe kire teki tuwopinare, wo? Pa rania xuwe. 13 Tini eminikimanapa xokupa xoxi kapia kakirounuku sorena, tinipo nono asinaku sapini kutu tini kepi tini sipa. Pa xati tini paire ati sipawakuai, apue mena xouro purotai emitiki kotoworia, nu nimaririrei Xoiteupo Sokisoki Supo Youya tikepina," niketai. 14 Yesusue kire xoxi yaniyani kire apu xosa purina supo pararetai xesaunuweruwotai. Pa xoxi yaniyanie xouratia, pa apu supo motokekie kunawotai. Kakati xuiapue xekerineri xiri urewoteneai. 15 Paire kireu apue kunaunerri, "Nu Pelsepulupo sokisokirei xoxi yaniyani xesauroouna, nu xoxi yaniyani nikau tumu," xeteneai. 16 Kireu apu teue Yesusu Xoiteupo saina tinarexi erurunerri sipawopure, "Mena xouropu kire xonuxonu kapia atarisikexi," kotowoteneai. 17 Kakeria Yesusue ninipo nanunaru sipauweina, ipaki kanikina, "Kire sanawapu apu teue uteineri aimore tutuxi waraxeria, pa sanawa paiya xoxi xepina. Kire apu noue uteineri nikoniko xiwai waraxeria, pa apu nou purixepina. 18 Satanipo apu teue uteineri aimore tutu xineri nikoniko xiwai sayeria, pa xuru Satanie yakuwotaia amakineri puropinerirau? Tini kunaunuku ye Pelsepulupo sokisokirei xoxi yaniyani xesauroouna xirounuku. 19 Pana suwau ye Pelsepulue tianiyati xoxi yaniyani xesauroouna xatia, yue emetikimana tianikirouwati, ninie xoxi yaniyani xesaunerina? Takipo emetikimanaini kapia ataritikineria tinipo

kuna xoxi patikepineri. 20 Xoiteu nukoini ye sokisoki siati xoxi yaniyani xesanikitia, tini sipaukiriai, Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause tini xeika purina. 21 "Kire apu sokisokie saripiripiri sie tina nupo ata ati yakuwatia, nupo xokupa xuru ati puropina. 22 Pana kire apu xiri sokisokini kutue mana pa apu nueni ouna paiya, nupo xokupa kupira xeika saripiripiri xeikae sokisoki wati purotai tepina. Pa xokupa xuru tina paiya kireu apimi xosa uteiyerinikepina. 23 "Apu yeu marou xuweu paiya, nu ye xeika xiwairouna. Apue ye tianina xokupa sapi kununuwopu xuweuwotaia, nu sirisoreweirouna," niketai. 24 Yesusue pani kunauna, "Xoxi yaniyanie kire apu wetina paiya, kire xiri xekeuna arikepure xiri yau xourouna. Kire iri xekeuna arikepure. Kire iri asinaku xekopu xuweunapa, ipaki kunawopina, 'Ye ekime puria atoro xiyeri xowopine,' xepina. 25 Xounapa inaina kasaunerri nekeiwoteneai ata xekopina. 26 Kakeri xounapa, kireu xoxi yaniyani 7-teu nuko emeserunerri xoxi kapia tirounerri sonikepina. Kakatia pa ata minika maneria puropineri. Ximuximua pa apu xoxi purotai, pana muaiia xiri xoxini kutu puropina," xetai. 27 Yesusue kokaipa xuiapu teu puroteneai yause xosa kuna uteiwotai. Kakati kire xui nini xopu purotaie ipaki yaxina, "Pa xui iyainerina apuri tinetaia, nu nimaririwopina," xetai. 28 Kakati Yesusue kunauna, "Pa xuwenra ipaki kunaunuku, apue Xoiteupo kuna iyesineri taineria, nini nimariril wopineri xepu," niketai. 29 Xokupa xuiapuni kutue Yesusu xosa pani kouyewori, Yesusue ipaki kanikina, "Mua yausepu xuiapua nini xuiapu xoxi. Ye Xoiteupo saina tinaxi xonuxonu kapia atarinikepineure yaxineri. Pana nini amu xonuxonu kapia xekopuworixe. Xuwe. Nini kunateiture Yonapu kire xonuxonu kapia kireni xekopineri. 30 Ekime Xoiteupo xonuxonu kapia Yonae kakina Niniwe apimi atarinikeyai. Panumu sieni Apupo Nonoe Xoiteupo xonuxonu kapia tina Xoiteu nuko siei puratia, mua yausepu xuiapue xekopineri. 31 Xoiteue xuiapu kuna xosa iyainikerepina yause xosa paiya, Sepapu kokemu xui kuna xosa tumunapa mua yausepu xuiapu nikau kapia xoxire kunawopina. Pa amure, pa kokemu xui ou maroni kutu purotaina pana, Solomonie nupo sipa asinaku uteiwati iyesepure kotai. Pana kire apu tini xopuro purina, nue Solomoni xiri emeseruna. 32 Xoiteue xuiapu kuna xosa iyainikeratia, Niniwe apimie kuna xosa tumuneria mua yausepu xuiapu nikau kapia xoxire kunawopineri. Pa amure, Niniwe xuiapue Yonae uteiwoyai kuna iyesineri, xoniki pirixenai. Pana kire apu mua purotaia, nu Yona emeseruna," niketai. 33 Yesusue pani ipaki kunauna, "Apimie naku oineri ata iruworo upu minika iyarirounerire, e kire kokoto iruworo iyariouworixe. Xuwe. Nini saka xouro iyareri, apimie maneria pa memeremu xekopineri. 34 Ekinikemu paiya mupunipo

naku sie. Neu ekinikemu asinaku xatia, memeremue neu mupuni xokupa xokope xepina. Pana ekinikemu xoxi xatia, neu mupunikomu paia ukumu xepina. 35 Pa xati ne ati yakuwo. Neu memeremu naki xoniro purotai xukuna ukumu xete. 36 Neu xokupa mupunikomu memeremu tuku xati kireira masa ukumuwopu xuweu paia, neu mupunikomu xiri una, nakupo memeremue tiniewopina," niketai. 37 Yesusue kuna uteiyatia, kire Parisi apue Yesusu kawotai nu xeika xoye nepinaure. Kakati Yesusue atareira mana sakamaro misina apaipurotai. 38 Yesusue ene xupo kurowopu xuweuni xoye nati, pa Parisipo apue xokupa nanunau tetai. 39 Kakati Kokaiapae ipaki kauna, "Tini Parisia, marua xeika sai masa xeika atinuku nkekemu kurourounuku. Pana kamareira paia, tini pe xepi kapia xeika xoxixoxi kapia xeikae xokope xinuku. 40 Tini nananana xura! Apue sapi nikereira kesina kamareira kesixepu xuwere? 41 Sapi minikareira purotaia, tini apu sapi xuweu tianikinari tinika. Tini pa kakinari paia, tinipo xokupa sapi xosei puropina. 42 "Pana tini Parisi, sosopa epixa. Xokupa sainoropu sani arara paia uteinuku 10-teu worinuku kire teupu paia Xoiteu turounuku. Pana tini kutu xepu kapia wetinuku, Xoiteu xouwewoppi kapia weteteuounuku. Xeuxana tini Xoiteu taiwopi kapia sokisoki tinari, kireu tuxotapa taiwa. Kakinari, tini sosopa epixa. Sewai tini xoxi puropi purakuai. 43 "Tini Parisi, sosopa epixa. Tini Yuta nikau kununu ata yau akeri tumauro iri tinuku misepure xiounuku, kakinukuni kununu wese yau xuiapue kuso tikeperinerre xiounukuna sosopa epixa. Tini sewai xoxi puropi purakuai. 44 "Tini sosopa epixa. Tinapa kopaupu teu ou minika ximiaki purori, apue sipa xuweuni pa upu xouyau texineri, Xoiteu ekero xunu tuku xirouneri sie kakinukuna, tini sewai xoxi puropi purakuai," niketai. 45 Kire tuxotapa sipa apue pa kuna iyeserina Yesusu ipaki kauna, "Xesepai, ne Parisi apimi muanumu kuna kanikitia, sini rania xoxisikine," wotai. 46 Kakati Yesusue kunauna, "Tini tu xotapa sipa apimi, taki rania sosopa epixakua. Tini kokai xuru xu tinuku apu tinikari nikoni irereineri xemeiyeunerri. Pana takiepa pa xu tianiki xemeropure kire xuputiki waxi iyariouwarixe. Paxati, tini xurise xoxi puropi purakuai. 47 "Tini sosopa epixa. Tinipo asitikimanae kunatureture ounikieri xumori, tinie kunatureture nikau upu atiatinuku nekeirounuku. Paxati, tini xurise xoxi puropi purakuai. 48 Asitikimanae kakirouneri kapiani tinie apu ekinikiro asinaku kapia xi kakirounaku. Pa amure, asitikimanae kunatureture ounikieri xumoniaina, tinie ninipo upu atiatinuku nekeirounuku. 49 "Xoiteupo asinaku nanunanuni kutue ipaki kunawoyai, 'Ye kunatureture xeika tianiyeipi xeika pa apu xosaniki xesaniki xoworia, ninie kire teu xoxixoxinikineria ounikiepineri,' xeyai. 50 Pa xati ximuximu

Xoiteue mua ou iyarati kouna kouna pani mua yause xosa, apue kunatureture ounikieri xumoteneai nikau xu paiya, mua yausepu xuiapu xosa puratia, ninie pa xoxi kapiapu xu tepineri. 51 Ninie kunatureture ounikieniai, ximuximu Apel ouweineri pani ounikipa kouneri Sekaraia ouweniai. Nu paia xepi karawori xepi tutu xirouna saka xeika Xoiteupo ata xeika xopuro ouweniai. Suwauni kutu, ye katikine, pa xokupa xoxi kapiapu xuni kutua, mua puroteneai xuiapue tepineri. 52 "Tini tu xotapa sipa apimi, tini sosopa epixa. Tinie manuku sipa takuaipo isimapu imetaitai takie xesauwekiriai. Takieni pa wese manakuia xiraxinukuna pana, kireu xuiapue sipa tepure pa wese manepure xeria, takie ime pararininkinukuna, tini sosopa epixakua," niketai. 53 Yesusue nuko purotai ata wetatia, tu xotapa sipa apimi xeika Parisi apimi xeikae xonikikemu xiri xoxixoxi xati kotokoto woteneai. 54 Xoreuwori kire kuna ateratia, kuna xosa iyarepure kaketeneai.

12 Xokuxokupa xuiapuni kutue kou kunununerri wese xiri xokoperineri, nikoniko xororuwata xeteneai. Kakeri Yesusue nukou tataiwopi xite kuna ipaki tinikina, "Tini Parisi nikau pususure sosopa epixakua. Ninipo xoreixorei kapiaure kunaune. 2 Xokupa sapi xotoi purotaia yaranii akipa xepina. Xokupa kuna ximiaropu paia apue sipawopineri. 3 Pa xati xokupa kuna ukumu xosa kunaukiraia, xuiapue asau iyesepineri. Xokupa kuna usiasinuku atareira kunaukiraia, ata xouro tumuneria xuiapu uteiyerineri, niketai. 4 Yesusue pani ipaki kunauna, "Emeimana, ye mua kuna katikine. Tini apue muputiki kireni ouweirounerire ximikau, sewaia nini pani amu amakepuworixe. 5 Tini yuni kutu rau ximikuwakuware ye atti katikpurexine. Tini Xoiteure kireni ximika. Xoiteue apu ouwati xumuratia, nu sipesi tatau tepi sokisoki xepiro pa apu otuwopina sokisoki tuku. Ye suwauni kutu katikine, tini Xoiteurenri kutu ximika. (Geenna g1067) 6 "Tini sipa, apue 5-teu ni misiarara xe waxi axiri misiara kirenne isayaxirouneri. Pa ni teure Xoiteue kire araxi xakusirouwatixe. 7 Pa xeika, Xoiteue tinipo xokupa taputiki uri ninaieina, tini ati sipayitketi. Pa xati tini kaki xanari ximikaku. Tinie xokupa ni misiarara emeserininkuku," niketai. 8 Yesusue pani ipaki kunauna, "Ye tini katikine, apue xuiapu kanikina ye Yesusu xeika purine xatia, Apupo Nonoe rania Xoiteupo xenikorokoro ipaki kanikinapa mua apua nu ikouni xepina. 9 Pana apue xuiapu kanikina ye Yesusupo apu teu xeika puri xana xuwe xinapa, 'Ye rania Xoiteupo xenikorokoro kanikinea nu yeu xuwe xepine.' 10 "Apue Apupo Nono niniauna paia Xoiteue pa xunu weteruwopina. Pana apue Xoiteupo Supo Youya niniaunapa, Xoiteue pa xunu weteruwopuwatixe. 11 "Tini sotikineri Yuta nikau kununu ata yau, tumu ekinikiro xeika

weniniki tuku apimi ekinikiro xeika xoworia, tini kaki xanari ximikeri nanunari, 'Sini amu paxi kuna xapa kanikepinukuna xaku.' Xuwe. 12 Pa yauseni kutu Xoiteupo Supo Youyae nini kanikakuai kuna ataritikepina," niketai. 13 Kire apue ere xuiapu xopurei Yesusu ipaki kauna, "Xesepei, yeu xauwa xumotaina, nei yeu awai kawau emisie wetetai xuru, uteina kireira ye siepina," wotai. 14 Kakatia Yesusue kotouna, "Pa ama? Yue ye tini uteitiepineure tumuyeretai xati tinipo xuru uteiyeritiepinena?" niketai. 15 Kakerina xuiapu ipaki kanikina, "Tini ati sosopa epixakua. Tini xuruxana xuru tepure xotikiewaku. Ne xuruxana xuru tuku sorena, neu ekinioma paiya pa xururopu tewai xana xuwe," niketai. 16 Yesusue kire xonu kuna ipaki utei kanikina, "Kire apu karainakupo saina xosa xoye xokupa eri purina. 17 Pa apue ipaki nanuna, 'Ye amu amakepinena? Yeu xokupa xoye kununuwopine ata itou xuwe.' 18 Kakeri kunauna, 'Ye ipakepinerau. Yeu xoye ata kurukereunei, kokakokai ata xuxuwopine. Kakerinea yeu xokupa wit xeika xokupa asinaku xuru xeika pa ata yau soxepine. 19 Kakerinea ikoure ipaki kunauneia, Xawaxura, ye karainakuni kutu xine. Ye xokupa xitosani puropine xuru xokupa asinaku asinaku tuku. Paina ye arikinei puropine. Ye xokupa yause kokai xoye xoyexoyeu ninei xisa ninei nimariri puropine,' xetai. 20 Kakati Xoiteue ipaki kauna, 'Ne xiri topini kutu. Ximine ukumanini neu xenini tieitia xumowai. Mua xokupa xuru nei kununuwau purotaia, yue tepinana?" wotai. 21 Kakeri Yesusue kunauna, "Apimie xokupa sapie ekinikie nepi kapia xonikiro koxati xokupa sapi nikoni tepenikurouneria, ninie pa sapi Xoiteu nuko tuneri nupo xuiapu tinikirouwori xana xuwe," niketai. 22 Yesusue nupo tataiwopi kanikina, "Ye katikine, takipo puropire xokupa nanunana ti, kunaunari, 'Sini amu nepuna?' xaku. Takipo muputikire xokupa nanunana ti kunaunari, 'Sini amu mari takepuna?' xaku. 23 Eksikioma puropia xoyepu kiren xuwe. Mupusikia nu nekei emeseruna. 24 Tini ni xalokure nanuwa. Nini uyaxineri xoye kununuroworixe. Nini xuru soxepineri xitamu atare ata paiya xuwe. Nini Xoiteue xoye tinikirouna. Tini xuiapue nini xiri emeserinikinuku. 25 Kire apu tini xopuropue asinaku puropina imeure xokupa nanunana tinapa, pa xokupa nanunana tepi paiye ekeoma puropi pani xayakaxayaka xuwau yausereruwopinare? Xuweni kutu. 26 Tini panumu sapi misiara kakepu itou xuwe xinaria, tini ama kireu sapire xokupa nanunana tinukuna? 27 "Tini ati kakai xekenika, nini amaki perewoteneaina. Nini irereirouworixe. Nini mari kenaurouworixe. Pana ye katikine, ekime kokemu Solomonie nupo nekei asinaku asinaku erirouna, pana mua kakai poipu ipaki nekei paiye Solomonipo nekei xiri emeseruna. 28 Ximine mua urei purixanaunana iyatini

kutu apue kakatineria xepiro purerewopineri. Panumu aipu urei paiya, Xoiteue nekeiyerinikirouna. Pa xati tini xuiapu xotikisu misiara tukua, ati sipawakuai, tini rania Xoiteue nekei tikepina. 29 Pa xati tini kaki xanari amu xoye ninuku ene nepinukunaxi xokupa nanunana tinari eiyo xaku. 30 Ouropu xokupa xuiapue panumu sapi tepure xirekineri eiyo xirouneri. Pana Xoiteu tinipo emitikia tini pa xokupa sapi takuai, nu sipauwetai. 31 Paxati tini sokisoki xotikisunari Xoiteu wetari tinipo kokemu puropinaure sokisoki nanunana. Kakaria pa sapi teu rania tikepina," niketai. 32 Yesusue pani ipaki kanikina, "Tini sipsipu misiara teu, tini kaki xanari ximikaku. Xoiteu tinipo emitikie itou kunawayai, nu tinipo kokemu purina paiya, Xoiteue yakunikirouna xuiapu xopuro purakuai xeyai. 33 Tini apu weinikitari ninie tinipo xokupa sapi isayaworia, apu xousua tuku puroteneai pa xe tinika. Tini xe xopuxopu xoxixepuxuweuropina tinaria, mena xouro asinaku asinaku xuru kununuwopi saina ta. Mena xouro paiya xuru ximiakirouwatixe, petuae tirouworixe, xapusikaikae xoxixoirouwatixe. 34 Pa wese tinipo asinaku xuru purotai xosauni, tinipo xotikie xotikiekirai rania puropina," niketai. 35 Yesusue pani ipaki kunauna, "Tini mari kuwori kikai takitauwori, naku oi tinari irei pura. 36 Apu teue ninipo kokai apue xui kopeu saineri xoye neteneai wese weti xiyeri kopure xati yakrouneri sie pura. Nu mana isima korukoru xatia, sapauni isima taiyepineri. 37 Kokai apue kou nupo saina apu xekenikati xinepu xuweuworia, pa saina apu teu nini nimaririwopineri. Ye suwau katikine, kokai nukoe mari kuwori kikai takerina paiya kanikati sakamaro kiseniki sese misepineri. Kakeria nukoini mana xoye tinikepina. 38 Kokai apue xinepi nikini kuture kakarau akeri yexepina xosa kou saina apu xekenikati xinepi xuweuworia, pa saina apu teu nini nimaririwopineri. 39 "Tini mua kapia nanuwa. Ata xatakue petua mopina yause nu sipauna paiya pa petua wetati nupo ata kereuwei manepuwatixe. 40 Tini rania ireiwa. Kire yause Apupo Nono nu kopu wati xana xuwe xikirai yause xosa kopina," niketai. 41 Pitae Yesusu ipaki kotouna, "Kokaipa, sini kireni mua xonu kuna sakinere e xokupa apu xeikan?" wotai. 42 Kakati Kokaipa ipaki kunauna, "Amu apu yayaku asinaku nanunana tukue, nupo saina ati tirounana? Nukou saina apu teu yakunikepinaure kokai apu nukoe panumu apu yayaku tumunikerirouna, pa xeika kokai apue iyaretai yause xosa xoye tinikepinerire. 43 Panumu saina apue nukou saina tipurati, nukou kokai apue xiyeri kou xekopina yause xosa nu xiri nimaririwopina. 44 Ye suwauni kutu katikine, kokai apue nukou xokupa sapi yakuwopinaure mua saina apu tumuwarepina. 45 Pana pa saina apue xourei nanuna, 'Yeu kokai apu sapauni kopuwaitixerina,'

kireu saina xuiapu ounikina, xoye nina xisa nina xoxi kapia tipuropinapa, 46 kire yause nu kokai apu sipa xuweuna ireiwopu xuweu puratia nu kopina. Kakatia kokai apue pa saina apu xiri xoxixoxiworinapa, seki erirouneri apimi xeika iyaratia puropina. 47 "Saina apua kokaipa apupo nanunaru sipauwetai sorena, nupo nanunaru taina xuru ireyepu xuweuwotaia, kokai apue sokisoki ouwopina. 48 Pana saina apu nu kokaipapu nanunaru sipa xuweuni seki erina paiya xeketu ouwopu watixe. Apue xokupa xuru teteneaia, xokupa xuru xiyeri xapa tinikepineri. Xuiapue kire apu xuporo xokupa xuru iyarinera kaworia, nue xokupa xuruni kutu xiyeri xapa tinikepina," niketai. 49 Yesusue pani ipaki kunauna, "Ye ouro xepi otuti sapauni uwopinaurenai kutu koutiai. 50 Ye kire xonuxonu ene isepi tepine. Ye tepu xuweune xoikemu xuereni kutuxinana, maneia ye tepineni kutu. 51 Tini nanunari ye mua ouro xokupa xoma xuweiypure koutiai xaku. Xuwe. Ye katikine, ye xuiapu uteiniki xetaxetau nikpure koutiai. 52 Mua sieni sewai rania, autapa xuiapu teu kireni atoro purineria, uteineri aimore tutu xepineri. Xeimorei aimore xiwai nikeria, aimorei xeimore xiwai nikpineri. 53 Uteineria omoe nirau xiwaiwatia, nirau omo xiwaiwopina. Anae moke xiwaiwatia, mokei ana xiwaiwopina. Kire apupo anae pa apupo xui xiwaiwatia, xui xamupo ana xiwai wopina," niketai. 54 Yesusue xokupa xuiapu ipaki kanikina, "Tini asau munarouna sanawa xosa iyouwe tawatia, sapauni kunaunuku, 'Ene mopurexina,' xirounuku. Kakaria suwauni kutu, ene marouna. 55 Pani tini sanawa nikisikiro, saut xeteneaipo sokisoki xupu koati, xekeri kunaunuku, 'Xiri mopina,' xirounuku. Kakaria suwauni kutu, xiri marouna. 56 Tini apu xoreixoreitua, tini mena xouropu sapi xeika ouropu sapi xeika xoiya mua putawori ati uteirownuku. Pana ama mua yause akipa xetaipo kapia sipawopu xuweunkuna?" niketai. 57 Yesusue pani ipaki kunauna, "Tini amakati takieni asinaku kapiaure ati nanunuku uteiropuxuweuroounukuna? 58 Apu kuna xosa iyainerepore xetai xeika kuna xosa xounauwa, imero purinaxarini kuna kururaxakuai. Amure, kuna xekeritiepina apu xosa soni xouxana, nue xokai xupunikiro iyainerati yokiae kakauya atoro iyainerexete. 59 Ye suwauni kutu kanine, ne kakauya atoro purinauni, xokupa xe arara xiri isayaxe xeteneai tinikewai," niketai.

13 Yesusue kuna tinikiatia, Kalilipo apu teure kireu apue Yesusu peraruwoteneai. Pa apu teue noto ouneri Xoiteu xouiwori Pailatie xomatua kanikati ounikieri ninipo yawi notopu yawi xouro kusawotai. 2 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Tini nanunuku pa Kalilipo apimie xunu xana xunu

erineri kireu Kalilipo erirouneri xunu emeserineteneai paire, mua kapia xoxini kutu nini xosa yaraxetaire, wo? 3 Xuweni kutu. Ye suwau katinikine, tini xotiki pirixepu xuweunaria, muanumu kapiani tini xokupa xosa mopina. 4 Ekime Siloamu mena titi ata xuwa suruna, apu 18-teu ounikieyai, paiya tini nanunuku ninipo xunu paiya, kireu apu Yerusalem puroteneai nikau xunu emeserineteneai, xinukure, wo? 5 Xuweni kutu. Ye suwau katikine, tini xotiki pirixepu xuweunaria, nini xumoteneai siei xoxinaria xumakuai," niketai. 6 Yesusue kire xonu kuna ipaki kanikina, "Kire apue kire na kupari nupo xisa xitoro wareyaie, xurise pa na xosa meru tepure kotai sorena meru xekopu xuwe. 7 Pa xati saina yakuwotai apu ipaki kauna, 'lyese. Ye mua na kupari erati tepine xine xeimore xitosani korikoritia xuwechina. Pa xati ne mua na taiyewai. Ama ou kaumu aini xuwechinana?' 8 Kakati saina apue nupo kuna xapa ti kauna, 'Kokai apu, wetikiri mua xitosani pani puropina. Xotaporo ou porounei pulmakau sine soxinei misi tuwopine. 9 Emeu xitosani xosa meru erepinarau. Erepu xuweuwatia, taiyewai," wotai. 10 Yuta nikau arikepi yause xosa Yesusue kire Yuta nikau kununu atoro xuiapu kuna tiniketai. 11 Kakati kire xui, nu xosa kire xoxi yaniyan purotaie purota. Pa xoxi yaniyanie 18-teu xitosani supa tu purota. Kakati pa xui xiri komu ouworati, komu ei kuturopina itou xuweuwotai. 12 Yesusue xekerina, yauwati moatia, ipaki kauna, "Xui, yei neu supa xesauweitiae," wotai. 13 Kakerina, pa xui xosa xupo axiri iyaratia, sapauni pa xui Kutuni tumuouna Xoiteupo wenumu xouroretai. 14 Kakati kununu atapu tumue Yesusure kisamaira wotai, Yuta nikau arikepi yause xosa xui atierati. Kakerina xuiapu ipaki kanikina, "Asau 6-teu xosa saina tepu purina. Apue tinipo supa xesauweritikepinaurepa, saina yause xosa koauai. Kakianari apu kaunari, 'Yuta nikau arikepi yause xosa atisike waku,'" niketai. 15 Kakatia Kokaipae nupo kuna xapa ti kauna, "Tini xoreixorei tua. Tinipo kuna xeika kapia xeika paiya xetaxetau. Yuta nikau arikepi yause xosa paiya tini xokupae pulmakau nikau atoro xou pulmakau xeika tonki xeika xuxureinikinuku, ene nepinerire xuruniki xourounuku. 16 Pana mua xui paiya, nu Apraxamupo kire moke. Satanie 18 xitosani komu mayeri purota. E amakatina? Ye Yuta nikau arikepi yause xosa supae mua xui tatamari purota xesauwepine itou xuwere, wo?" 17 Kakina kunawatia, nupo xiwayaumanae mayani kutu mayeteneai. Kakati xokupa xuiapue Yesusue xokupa asinaku kapiani kutu kaketaire nimaririwteneai. 18 Yesusue pani ipaki kunauna, "Xoiteu xuiapu yakunikepina kapia paiya amu siena? Ye amuxi xonu kuna kunawopinena? 19 Pa sani mastet waxi paiya poise waxipo sarimu sie kire apue pa sani waxi tina nupo sainoro

waretai. Kakati xoa putauna na sie kokaipa xati nie kouneri ne yau teu ereteneai," niketai. 20 Yesusue pani ipaki kunauna, "Ye Xoiteue xuiapu yakunikepina kapiaure amuxi xonu kuna kunawopinena? 21 Paiya pususu sie. Kire xuié pususu tina kokaipa wit punupunu sumaro piriparawotai. Kakati pa wit punupunu xokupa ukau tikina pususuwotai," niketai. 22 Yesusue Yerusalemupo imerei xowotai. Wese wese xeika ere wese yau xeika texina kuna xuiapu uworiniketai. 23 Kakati kire apue kotouna, "Kokaipta, Xoiteue kireni kireni apu kireni xiyeri tinikepinare wo?" wotai. Kakati Yesusue ipaki kanikina, 24 "Tini xayaka isimarei manepurepa, tini atinari sokisokini kutu xakuai. Ye katikine, xokupa apue manepure xepineri sorena, nini itou xuwegxepineri. 25 Sewai ata xatakue sana paiya ata isima nakerepina. Kakatia tini kisau ma tumunari isima korukorunaria ipaki yaxakuai, 'Kokai apu, sini isima taiyeriske,' xakuai. Kakaria nue xiyeri kuna katikinapa, 'Ye tini sipa xuwenra, tini anaiseunatikepina?' 26 Kakatia tinie ipaki kaunaria, 'Sarie ne xeika xoye ninuku ene nikiri, nakie sinipo imero tumune taitaisikai,' xakuai. 27 Kakaria nue ipaki katikinapa, 'Tini anaiseuna, ye tini sipa xuwe. Tini xoxixoxi kapia kakirounuku apu teu, ye xosa moakuna xauweya,' xepina. 28 Tini Apraxamu xuna Aisaki xuna Yekopu xuna, xokupa kunatureture xuna xekenikaria, Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xosa puropinerina, tini paiya xesatikeria kisau purakuai. Kakeria xoxi morepi murinaria maitiki kiritiwakuai. 29 Kakaria xuiapu muira pairapue sanawa sanawa weti kouneria, Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xoye xosa misepineri. 30 Iyesra. Kireteu apu nini mua xuriseni kutu purinerina ninie akeri putawopineri. Kireu apu nini mua akereteneaia, nini xuriseni kutu puropineri," niketai. 31 Pa yause xosauni kutu kireu Parisi apimie Yesusue xosa kou ipaki kauner, "Erotie ouniepure xinana, ne mua wese wetinau kirero xouwo," woteneai. 32 Kakeria Yesusue ipaki kanikina, "Tini yeu kuna iyesi xounari pa mamumamu xoxi ipaki kawa, 'Iyesra. Ximine xeika iyati xeikapa xoxi yaniani xesaunei supa apu atinikepine. Kakinea asau 3 xosa yeu saina xweiyeypine.' 33 Pana ximine xeika iyati xeika ayaira xeikai paiya ye xowopine. Amure. Kunatureture nu kire wese purati ouwepuworixe. Xuwe. Nini Yerusalemuni ouwepineri. 34 "Yerusalemu, Yerusalemu, nei kunatureture ounikieine, Xoiteue xesanikati kouyeneteneai apu tinikine ounikiepure xe tapunki kururoune. Ye xokupa yause neu nonomi, kakarau anapu sauxokie ara xoronikirouna sie kunununikepure xiroune sorena tinie xiraxinuku. 35 Iyesra. Ximine tinipo wese xoxi xina aini puropina. Ye suwauni kutu katinikine. Tini ye xekeyepu xuweu purokje kunaunaria, mua

apu nu 'Kokaipapu wenumurei kotai Xoiteue mupo xusi ouwopina xakuai!" niketai.

14 Kire Yuta nikau arikepi yause xosa Yesusue kire Parisi nikau tumupo atoro xoye netai. Kakati xiri atineri tuworoteneai. 2 Kire apu, nupo mupokemu kokaipa ore orewotaie Yesusu nutiemu purotai. 3 Yesusue pa apu xekerina, tu xotapa sipa apimi xeika Parisi apimi xeika ipaki kotonikina, "Sini Yuta nikau arikepi yause xosa Mosesipo tu xotapa taiwopurenku apu atinikikiri kutuwopineri itoure, e xuwe?" niketai. 4 Kakatia kunawopu xuweuwteneai. Kakeria Yesusue pa apu tina atierati xowotai. 5 Kakerina ipaki kanikina, "Tinipo kire nonore kire pulmakau rau ene nukuro Yuta nikau arikepi yause xosa uraki xowatia, tini sapaua pa nonore pulmakau paiya puruwari xouro mopinare, xuwe?" niketai. 6 Kakati ninie kuna xapa teruwopineri itou xuweueteneai. 7 Yesusue apu xoye xosa koteneai xekenikatia, tumauropu sai xosa misepure xeteneai. Kakeria kire xonu kuna tiniketai. Ipaki kanikina, 8 "Kire apue yainati xui tepi xoye xosa xounauwa kaki xanau tumauropu sai xosa miseu. Pa sai paiya neu wenini emeseriwotai apure iyareteneairau. 9 Kakauwa, sewai yainetai apue manapa ipaki kanepina, 'Ne pa tumauropu sai mua apu tuwo,' nepina. Kakatia kokai maya mayarinauwa xuriseni kutu xou misewai. 10 Pa xati kire apue yainati xoye nepu xounauwa, xou xuriseni kutu mise. Pa kakauweye, yainetai apue ma kaninapa, 'Emei, ne manau tumauropu sai xosa mise,' nepina. Nue pa kakatia, ne xeika xoye neteneai apu ekinikiro wenini tuku sayewai. 11 Apue nukou wenumuni xourorina piai, Xoiteue touwepina. Pana apue nukou wenumu ororina piai, Xoiteue wenumu xourorepina," niketai. 12 Yesusue nuko xoyeure yauwati kotai apu ipaki kauna, "Ne kire xoye xoyeunauwa, kaki xanau emenimana yainikinau, nakipo xariani kutu yainikinau, wese emenimana xe tuku karainaku apimi yainikinauwou. Sewai yaineri ninipo ata utu xoye nauwa, xoye xapa tinexeni. 13 Xuwe. Ne kokaipa xoye xoyeunauwa, apu xauta, mupunki xoxi, sieniki xoxi, ekiniki komosi, pa apu teu yainikewai. 14 Panumu apu teuwa, nini xiyeri ne xoyerinepuworpixe. Kakinauwa ne nimiririwawai, pa amure, sewai asinaku apimini kutu xumoki upurei saroria, Xoiteue neu xapa tinepina," wotai. 15 Kire apu Yesusu xeika xoye netae pa kuna iyeserina, Yesusu ipaki kauna, "Xui apue Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xosa misineri tupumoru nepineria, nini nimiriri wopineri," xetai. 16 Kakatia Yesusue ipaki kauna, "Kire apue kokaipa xoye xoyewopure, xokupa apu yainiketai. Pa xoye xosa kopinerire. 17 Xoyewopure iyaretai yause xosa, nupo saina

apu xesawati ekime kanikeyai apu xekenikepure xowotai. Xouna muanumu kuna kanikina, 'Tini kouwa, xokupa sapi itou ireiyetai,' xetai. 18 Kakati pa xokupa apue kunauner, 'Sini xwopukiri xana xuwe,' xeteneai. Kakerineri kire apue kunauna, 'Ye kire ou masa isayaiyeitiaina, xouneia xekopine. Kakepinena ye utopi xana xuweni kutu,' xetai. 19 Kakati kirei kunauna, 'Ye pulmakau 10-teu saina tepure isayaiyeitiaina, saina xosa eruru nukepure xowopure. Kakepinena ye utopi xana xuwe,' xetai. 20 Kireipa kunauna, 'Ye mukatie xui titiai. Pa xati ye utopi xana xuwe,' xetai. 21 "Kakeri saina apue ninipo kuna nupo kokaipa apu xosa tina xiyeri xowotai. Kokaipa apue pa kuna iyeseri kisamaira wati nupo saina apu ipaki kauna, 'Ne sapauni xounau mua erekwesepu xokupa kokaipa imeyau xeika xayaka imeyau xeika texinau, apimi xauna, mupuniki xoxi xeki, ekiniki komosi, sianiki xoxi xeki, sonikinai yeu atoro kouwo,' wotai. 22 "Kakati saina apue kakieina, kauna, 'Kokaipa apu, naki kunautiai sie kakitaina pana ata koxati xana xuwe,' wotai. 23 Kakati kokai apue saina apu kauna, 'Ne erekwese weti kokaipa imeyau xounau sainapu sepuri tainau xuiapu xekenikinawa, sokisoki kuna kanikau yeu xoye xosa kopineri. Yeu ata xokope xepinaure xine wotai. 24 Ye tini katikine, pa apu teu yei ekime yainikiaia, nini xakusu yeu kire misiara xoye maisa tepuworixe," niketai. 25 Kokaipa xuiapu teue Yesusu nuko xeika xoupurineri, pirixina ipaki kanikina, 26 "Apue ye xosa mana paiya, nu aini yeu tataiyepi xepuwati xana xuwe. Paxati nupo omo ana, xui, nono xeika momuko xeika, ukomana, xataumana, nini niye tinikinapa pani nukoure rania niye tuna ye xoukemuni kutu siepina. 27 Apue nupo na nikitoto xemena taiyepu xuweuna paiya, nu yeu tataiyepi puropu watixe. 28 "Kire tini xopropue sapi yakuna xekeu puropure ata mena titi xuwopure xinapa, ye amukau xei mua ata sarepine rau xinapa ati nanununu tepina. Mua xei ata xuweyepinere, xuwere xina sipawopure kakepina. 29 Nu ximuximu pa kakepu xuweuni, aini simeni iyarina ata xuweiyepu xuweuna paiya, apue xekeuneria pirewopineri. 30 Kunaueria, 'Mua apu ata aini monimonikerina xuweiyepu xuweuna,' xepineri. 31 "Kire kokemue kire kokemu xeika xoma xepurepa, nu misina ati nanununu tepina. Nu xomatua 10 ariwaka tuku xati, kire kokemu nu 20 ariwaka xomatua tukue kounarau. Pa xati nu kire kokemu xeika xomaxinapa ikoini ouwopinere, xuwere? xepina. 32 Nu nanuwati itou xuwe xatia, nupo xiwai xetauro puratiporoni, apu xesanikati, xoma weti xokumo tuwata xepineri kuna ti xowopineri. 33 "Panumu sie, kire tini xopropue nupo xokupa sapire niye tuwopu xuweuna paiya, nu yeu tataiyepi puropu watixe," niketai. 34 Yesusue pani ipaki kunauna, "Iwapa asinaku sapi. Pana nupo somu

xuweiroatia, sini amu amakikiri xiyeri somu i xepinana? 35 Panumu iwapa sainoropu xoye kaumu tuwopuwatixe. Pa xeika pulmakaupo sine xeika panakunuku sainoro soxepuxe. Xuwe. Ai xesauweirounuku. Apu xaku tukuwa mua kuna iyesepina," niketai.

15 Xe titi apu teu xeika xunu erirouneri apu teu xeikae Yesusupu kuna iyesepure nutiemi moteneai. 2 Kakeri Parisi apimi xeika tu xotapa sipa apimi xeikae ipaki makauner, "Mua apue, xunu erirouneri apu xeika lixina nini xeika xoye nirouna," xeteneai. 3 Kakeri Yesusue mua xonu kuna tinikina, 4 "Kire tini xopropue 100 sipsipu tuku, kire xautatia, 99 sipsipu weinikitati kirero pure nipiropinerirau. Kakeria nuko xounapa kireni sipsipu xautetai xirekina xekopina. 5 Tina paiya, xaurauro xemerina nimariripa xina wesa xiyeri kopina. 6 Nukou atoro putaunapa, emeumana yainikina wese emeumana yainikina watia, kou kununuwopineri. Kakeria kanikepina, 'Tini ye xeika nimariri wopu! Yeu kire sipsipu xautetai xirekine xiyeri titiai!' xepina. 7 Yesusue pani kanikina, "Ye kutuni katikine, mena xouro kire apu xunu erirounae xou pirixatia, muanumu nutupipi misepini misirouneri. Suwau, 99 apimi nini merukieteneaire nimaririrouneri, amukati, nini xoniki pirixepineri saina xuwe. Pana kire apu, nu xunu erirounae xou pirixatia, kokaipa nimaririni kutu nimaririrouneri," niketai. 8 Yesusue pani ipaki kunauna, "Kire xui nu xe kireni poka tuku, paiya 10-teu memera waxi. Kire xautetaina amakepinana? Naku oi tina atoro inaina kasaunapa ati xirekipa utunaye, nupo xe xiyeri tepina. 9 Xe memera waxi tina paiya, nupo emeumana xeika wese emeumana xeika yainikatia kou kununuwopineri. Koria kanikepina, 'Tini ye xeika nimariri wopu! Yeu kire xe memera waxi xautetaina, xirekine xiyeri titiai,' xepina. 10 Kakeri kanikina, "Ye kutuni katikine, kire apu xunu erirounae xou pirixatia, panumu nimaririni Xoiteupo xenikorokoroe nimaririrouneri," niketai. 11 Yesusue pani kunauna, "Kire apu nu sawai nono aimore tuku. 12 Xurisepue omo ipaki kauna, 'Xauwa, ye awaino xokupa sapi uteiyerisikepure xitiaire nanune. Kireira xuru masapa yeuna, ximineni sie,' wotai. Kakati eminikie nupo xokupa sapi uteiyerinetai. 13 Xekepu yause xowopu xuweuni, pa nono xurisepue nupo xokupa xuru kunununa kire xetauro wese xuru xowotai. Pa wese utu purina, xoxixoxi poripori kapia kaki purina, nupo xuru xokupa xuweiyetai. 14 Nupo xuru xokupa xuweiroatia, pa wese kokaipa mause motai. Kakati nu xuru xuweu purotai. 15 Kakina kire apu pa wesepu xosa xona saina tetai. Pa apue xesawati nupo pu sepuri yakuwopinaure xowotai. 16 Pue papai samu neri kamereuwati kireu tina nati xukawopinaure nepure xetai. Nu kaki puratia, kire

apuarae xoye turouwatixe. 17 "Xurise asinaku nanunau teri, kunauna, 'Yeu xauwatu xokupa saina apu nini xokupa xoye tuku. Ye muoro iria xuweu purine xumopure xine. 18 Xeuxana, ye sanei xauwa xiyeri xouyewopine.' Utu kauneia, 'Xauwa ye tini Xoiteuno tiau ekitikiro xunu eritiae. 19 Ye asinaku apu xati yeu nono yewaixe. Ye weitaup neu kire saina apu sie puri," xepina. 20 Kakeri sana omo xosa xowtai. "Utatia, omoe xetaureini koati xekotai. Xekeri xiri xou suawtai. Kakeri keikei mana, nirau xonikina uritoko wotai. 21 Kakati niraue omo ipaki kauna, 'Xauwa ye tini Xoiteuno tiau ekitikiro xunu eritiae. Ye asinaku apu xati, ne yeu nono yewaixe,' xetai. 22 Kaketa sorena, omoe nupo saina apu yainikati mori ipaki kanikina, 'Tini ikou akereki nekei asinakuni kutu sapauni timanari takereruworinari, kire saia tinari xupo waxiro erereruwa. Kakerinari erieri siauro erereruwa. 23 Kakerinaria xona pulmakau peri xoroka timanari ouweyari, misinuku nimaririri xoye nepu. 24 Pa amure, yeu mua nono xumurotai sorena, xiyeri ekeoma purina. Nu xuwegetai sorena, xiyeri sounuku,' xetai. Kakeri misineri kokaipa xoye nineri nimaririwoteneai. 25 "Pa yausepa asawapu nono nu sainoro purotai. Purotaie xiyeri kouna, ina samuro manatia, xuiapue akise ouneri liawori iyesetai. 26 Kakeri kire saina apu yauwori kotouna, 'Amakinerina?' wotai. 27 Kakati saina apue kauna, 'Xameyanie asinakuni xiyeri koati eminie xekeri nimaririeina, pulmakau peri xoroka ouwtai,' wotai. 28 Asawapu nonoe pa kuna iyeserina, kisamaira wati atoro manepu xirexetai. Kakati omoe kisau mana kisa tina nirawtai. 29 Kaketa sorena, niraue xiyeri kuna xapa kauna, 'Pa amakatinia? Xokupa xitosani ye neu aipu saina apu siei irereine neu saina titiae. Ye neu kuna seki eriroui xana xuwe. Xakusu kire yause kire meme ara siau yeu emeimanapu nimaririnuku misepu xuwe. Xuweni kutu. 30 Neu pa nono paiye, neu xokupa xuru xui ayaka tua xosaniki xuweiyetai. Kakerina mua xiyeri koati, nu xeika misepure pulmakau peri xoroka ounie,' wotai. 31 "Kakati omoe ipaki kauna, 'Nono, xokupa yause ne ye xeika puritiae, yeu xokupa sapia neu. 32 Pana muaiya nimaririnuku, xosikikemu asinaku xepu, amure xameyanie xumurotainea, xiyeri ekeoma eri purina. Xautetaina, pana mua xiyeri sounuku," wotai.

16 Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, "Kire apu karainaku nu saina yayaku tuku. Kireu apimie maneri nupo saina apu kuna xosau suneri, 'Neu saina yayakue neu sapi aini xuwegina,' woteneai. 2 Kakeri karainakue nupo saina yayaku yauwati moatia kauna, 'Neu kapiaure ye kuna iyesitiae ama? Ne xounau yeu xokupa saina neu xupuniro purotaire kire nakau xayawo. Ne pani yeu saina

yayaku purowaixe,' wotai. 3 "Kakati pa saina yayakue nukoni kunauna, 'Ye amu amakepinena? Tumue ye xesaiyepinarau. Ye kire apupo saina apu xinei nupo ou porowopine sokisoki xuwe. Ye kireu apue xe siepinerire kotonikepi mayaxine. 4 Pa xati ye amu amakepine ye sipa, kokai apue tumu saina titiae pa xesayatia, apue ninipo atoro soi xowopineri,' xetai. 5 Kakerina nupo kokaipa apu xosa xuru xapa teniae yainikati kireni kireni maiyewoteneai. Kire apue akeri moati, saina yayakue kotouna, 'Ne yeu kokaipa apu xosa amukau xapa titiae?' 6 Kakati nue kauna, '100 orip xona suma,' xetai. Kakati saina yayakue kauna, 'Nupo xuru ne xosa xapa purotai, nakau xosa xayawoteneai muai, tinau misirou sapauni 50 xayare,' wotai. 7 Xurise kire apue moati, saina yayakue kotouna, 'Neu xapa amukauna?' wotai. Kakati kunauna '100 wit ari,' wotai. Kakati saina yayakue kauna, 'Nupo xuru ne xosa xapa purotai, nakau xosa xayareteneneai muai, tinau 80 xayare,' wotai. 8 "Xurise, kokai apue nupo saina apue kapia xoxi kaketai sipari, pa saina yayakupo wenumu xiri xouroretai, amure, apu nanunaru tukue kakiewotai. Apue mua ouropu kapia tairouneria, nini xokupa xonuxonu kapia taineri ninipo saina tineri, apu asinaku memeremu kapia taiwoteneai oronikineri. (aiōn g165) 9 "Ye tini katikine, mua ouropu xe xoxi paiye xuiapu marounikinari ememeinika. Xurise, pa xe tipurikirai yause xuwe xatia, ata yau sotiki xoworia sipesisipesi asinaku purakuai. (aiōnios g166) 10 "Kire apue misiarara sapi xouwenisuna ati yakurouna xatia, nu kokaipa xuru rania ati yakuwopina. Apue sapi misiarara xosa asinaku kapia kakepu xuheuna paiya, nu kokaipa xuru rania asinaku kapia kakepu watixe. 11 Tini mua ouropu xe xoxi ati yakuwopu xuweurounuku xatia, yue sapini kutu yakuwakuaire tikepinana? 12 Tini kireu apu nikau xuru ati yakuwopu xuweunaria, yue takipo xuruni tikepinana? 13 "Kire saina apue aimore tumu irue puropu watixe. Nu kire xouweunapa kireure xoukemu xoxi xepina. Kireure xinapa kireure xepu watixe. Kirepu kuna iyesinapa kire niuke tuwopina. Tini Xoiteu irue purinari xeure xeika purakuaixe," niketai. 14 Parisi apimie xe xonikieuouneri, pa xati pa xokupa kuna Yesusue kunawotai iyesineri pirewoteneai. 15 Kakeri ipaki kanikina, "Tini paiya apue nanuneru, tini asinaku kapia kireni kakirounuku patikepineri xinuku. Pana tinipo kapia xotikiro ximiaki purotai paiya Xoiteu nu sipa. Apue xoxi kapia asinaku kapiani kutu xeteneia, Xoiteu ekeropa xiri kapia xoxini kutu. 16 "Tu xotapapu kuna xeika kunatureture nikau xeikapa ekimeni puroyai, pani kouna kouna Yonipo yause xosa xetai. Yonipo yause xosa Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xosa asinaku kuna xokupa wese wese puputawotai. Kakati xokupa apue pa Xoiteue

xuiapu yakunikirouna xopuro manepure xiri sokisoki xineri. 17 "Mena xeika ou xeika paiya xuwegxepina. Pana Xoiteupo tu xotapu kuna paiya xakusu kire kuna masa ara xuwe xepuwatixe," niketai. 18 Yesusue pani kunauna, "Amu apue rau nupo xui wetina kire xui tinapa, nu ayaka kapia tina. Kire apue kire xui ekime xamue weteyai tina rania, ayaka kapia tina," niketai. 19 Yesusue pani ipaki kunauna, "Ekime kire karainakue purina nue mupuropu asinaku asinaku nekei xeika nekei ewou tektekewoki xosei kokipa xei isaya xeki xeika erina asinaku asinaku xoye nirouna. 20 Nupo ata isima tomuro kire apu xaunae purirouna. Pa apupo wenumu Lasarus, Lasarusue pa karainakupo sai iruworopu xoye maisa kiririwotai tina nepurexitrouna. Usi xaria purorowokie nikeyau koxati, mamue maneri minonkie meraruwoteneai. 22 "Xurise pa apu xaunae xumati, xenikorokoroe xeme xouneri Apraxamu xeika iyarerri purotai. Pa apu karainaku rania xumati, upquareteneai. 23 Nu xumoki nikau wese kokaipa tatau tuku purina. Xourro esauna xekoatia Apraxamue xetauroni kutu purati, Lasarusue nu xeika purotai. (Hadēs g86) 24 Kakati karainakue ipaki yaxina, 'Xauwa Apraxamu, ne yeure xonsua xinau Lasarus kawau xupo waxiro ene kopu ti mana minoikemuro iyaratxi xayakaxayaka urukepina. Ye mua xepiro puritia xiri xoi poru itina,' xetai. 25 "Kakati Apraxamue kunauna, 'Nono, ne nakipo kapia nanuwo. Ne ekinioma puriai yause, nakie xokupa asinaku sapi tiai. Kakau Lasarusue xokupa sapi xoxi teyai. Nu ximine mua wese xosa, xoukemu asinaku purina. Kakati ne tatau xoxi tine. 26 Kire kuna rania kanine. Sini xeika tini xeika xopua Xoiteue kire kokipa xupiou iyaratxi opokaineri tini xosa xonopineri sie itou xuwe. Pira puroteneai apue xupiou opokaineri sini xosa mopoworixe.' 27 "Kakati karainakue kunauna, 'Panumu xatia, xauwa, ye kotonine, ne Lasarus xesawau yeu xauwapu atoro xowopina. 28 Yeu xaria 5-teu tenemai nono emisiki kireni xosaupo purineri, Lasarusue sokisoki kuna kanikatiporo ninipo xoxixoxi kapia kutuwopineri. Nini rania mua wese kouxaneri kokaipa tatau texeni.' 29 Kakati Apraxamue kunauna, 'Mosesipo kuna xeika kunatureture nikau kuna xeika purina. Nini pa xosa xakuniki iyarepineri.' 30 Kakati karainakue kunauna, 'Xauwa Apraxamu, xuwe. Pa itou xuwe. Kire apu xumotaie kopa upurei sarouna utuyenikati paiseye, nini xoniki pirexepineri.' 31 "Kakati Apraxamue ipaki kauna, 'Nini Mosesipo kuna xeika kunatureture nikau kuna xeika iyesepu xuweurounerri xatia, kire apue kopa upurei xiyeri sarouna utuyenikati rania nini xonikisuropuworixe,' niketai.

17 Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, "Xuiapue xunu xerepinerire xokupa sapie eruru nikepure mopina,

pana yuerau xunu xosa eruru niketai paiya, nini xiri xoxi xepineri. 2 Nue kakati mua nonomi xopuropu kire nono xunu xosa titikiri xatia, xeuxana kire xe wauro kokaini kutu parukanaro tarineri xasi nukuro otuwori xouna xumopina. Paire tini ati sosopa epixakuai. 3 "Xatanie xunu eratia, kawau nupo kapia xoxi kutuwopina. Nupo xoukemu pirixatia, nupo xunu weteruwowai. 4 Nue ne xosa xoxixoxi kapia kireni asauni kakipa utu 7-teu yause rina, 7-teu yause xiyeri ma kanina, 'Ye xoi suaxati xoi piritine xatia,' nupo xunu weteruwowai," niketai. 5 Tianuwopie Kokaipa ipaki kauner, "Ne sinipo xosikisuropi kapia pani kokaipare," woteneai. 6 Kakeri Kokaipa ipaki kanikina, "Timpo xotikisuropi paiya, sani mastet waxi sie xiri misiara rania tini mua kokaipa na kaunari, 'Ne porureini siraronau xasi xosa xou tumu puro xaria,' pa nae timpo kuna taiwopina," niketai. 7 Yesusue pani ipaki kunauna, "Kire apu tini xopuropue saina apu kawati xou ou porowopinare e xou sipsipu yakunikepina, pa saina apue atoro xiyeri koatia, nupo kokai apue kauna, 'Ne sapau ma misinau xoye ne wopinare?' 8 Xuwe. Kokai apue ipaki kaunapa, 'Ne yeu xoye xoyerinau, xoye worowai nekei nekeiyerinau xoye wa timanau sie. Ye xoye nieine ene nieiti paiseye, xurise ne xoye ninau ene ne,' xepina. 9 Saina apue nupo kuna supo taina kakatia, kokai apue saina apu eiyase wopinare? Xuwe. 10 Pa xati tini rania, Xoiteue katiketai sie xokupa saina tiekiriai xatia, kunaunaria, 'Sini asinaku saina apu xuwe. Sini saina tikiriai saina paiseye, ai Xoiteue siketai saina tikiriai,' xakuai. 11 Yesusue Yerusalemu ime tai xoupopouna, Samaria Tistrik xeika Kalili Tistrik xeika ou tumarei xowotai. 12 Kire wese putawatia, 10-teu apimi lilies supa tukue maneri imero tutumawoteneai. Xetaureini tumuner, 13 ipaki uru yauner, "Yesusu, Kokai Apu, ne sinire xoni suaxe," woteneai. 14 Kakeri Yesusue xekenikeri, ipaki kanikina, "Tini xounari timpo muputiki xuriatiti atarinika," niketai. Kakati xoworia, ninipo mupunki asinakuwati lilies supa xuweirota. 15 Kire apu nini xopuropue nupo mupokemu asinaku xati xekerina, xiyeri xoupopouna ere urue Xoiteupo wenumu xouroretai. 16 Yesusu xosa utu putarina xoutapa ukurou Yesusu nutiemu siau sakaro tutukina Yesusu eiyase wotai. Pa apua nu Samariapu. 17 Yesusue pa apu xekeri, kunauna, "10-teu apimi ninipo lilies supa xuweiroati meruketeneai. Pana kireu 9-teu apua anoro purinerina? 18 Xiyeri kouneri Xoiteue wenumu xourorepineri apu xuwere? Mua apu nu kire sanawapu, nu kireni re?" xetai. 19 Kakerina Yesusue pa apu kauna, "Ne sarounau xouwo. Nakipo xonisue ne xiyeri asinaku xitiae," wotai. 20 Parisi apimie Yesusu ipaki kotouneri, "Anakise Xoiteupo Xoiteue xuiapu yakunikirouna

yause xosa kopinana?" woteneai. Kakeri Yesusue kuna kanikina, "Xoiteupo Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xosa kopinapa xuiapue xekeuneri sipawopineri imerei kopuwatixe. 21 Nini xekeri kunauner, 'Xekoa, nu tua purina,' xepinerire 'Nu pia purina xepuworixe?' Iyesa. Xoiteupo Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause paiya taki xopu purina," niketai. 22 Yesusue nupo tataiwopi kanikina, "Sewai xurise yause xosa, tinie Apupo Nonopu kire yause xekopureni kutu xakuai. Pana tini xekoakuaixe. 23 Ipaki katikineria, 'Xekoa nu pia purina,' pare 'Xekoa tua purina,' xepineri. Tini kaki xanari xou nini tainikaku. 24 Tini sipa, xore lei xatia mena xourei, pa memeremue muira u tina kireira xourouna. Apupo Nonoe kopurina panumu kakatia, xokupa xuiapue xekopineri. 25 Nu xokupa tatau xemeyati paiyeye, tua yausepu apue nikiniki tuwopineri. 26 "Noapu yause xosa panumu kapia kakeniai, panumu kapiani Apupo Nono kopure xatia kakepineri. 27 Noapu yause xosa xoye nineri ene nineri, xuiapu tiwata xeneai, kakipa utuner Noae kokouna minika maneyai. Kakati kokaipa xuyaie mana xokupa xuiapu xuweinikieyai. 28 Lotipo yause xosa rania xuiapue panumu kapiani kakeniai. Nini xoye nineri ene nineri, xuru xesaunerisayauner, saina erineri ata xuxuner pa kapia kapia tipuronias. 29 Kakeri Lotie Sotomu wetina xowati, pa yauseni ene sie xepi xeika xepiropu xe xeikae mena xourei kouna xuiapu xuweinikieyai. 30 Apupo Nono yara putawopina yause xosa panumu kapiani kakepina. 31 "Pa yause xosa kire apue ata tupauro purati, nupo xuru ata kamoro puratia, nu kaki xana nupo xuru muna texete. Panumu sie, apue sainaro purokies, atoro xiyeri xowoxete. 32 Tini Lotipo xui xosa kapia akipa xeyai nanuwa. 33 Kire apue nukou puropi suini soki tepure xina paima, nupo ekeoma puropi xuwelepina. Pana kire apue nukou puropi sui wetina paima, nupo ekeoma puropi ati puropina. 34 "Ye katikine, ukumani Apupo Nono koati aimore xuiapue kireni suwariro xini puroria, Xoiteue kire tina kire wetatia puropina. 35 Aimore xuietupumoropo wit punupunu tou puroria, Xoiteue kire xui tina kire wetatia puropina," niketai. 37 Yesusupu tataiwopie pa kuna iyeserineri Yesusue ipaki kotouneri, "Kokaipa, anoro pa kapia akipa xepinerina?" woteneai. Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Sapi xumoki seke moupu xini puroteneairo, pa iriro kireni xunouwe kou kununurouneri," niketai.

18 Yesusue nupo tataiwopi ouye xuweu xokupa yause kunikuniwopinerire kire xonu kuna tiniketai. 2 Ipaki kunauna, "Kire erewese xosa, kire kuna uteitua purotai. Pa kuna uteitua nu Xoiteue ximikuna apure rania xekepu nanunikirouwatixe. 3 Kire xui oyemasie pa erewese purotai.

Xokupa yause pa kuna uteitua xosa kou kauna, 'Yeu xiwiae ye kuna xosa yaiyerepure xinana, nei kuna tianie,' wotai. 4 Ximuximua pa kuna uteituae pa xui tianuwopi xirexetai. Xurise ipaki nanuna, 'Ye Xoiteure ximiki xana xuwe, apure xekepu nanunanuti xana xuwe. 5 Pana pa xui oyemasie, xokupa yause xu sirouna. Xeuxana ye kuna xosa tianuwopine. Xokupa yause korikori wati, nupo kuna iyesepi xirexekini," xetai. 6 Kokaipae pani ipaki kunauna, "Tini tua kuna uteitua xoxipo kuna iyesa. 7 Pa ama? Xoiteue xuiapu ikou niketaie xokupa yause asau ukumu nure murinerina, Xoiteue sapauni kuna tianikepuwati xana xuwere? Nu sapauni tianikepu xuweuwopinare? Xuweni kutu. 8 Ye katikine, nu sapauni kuna xosa tianikepina. Pana Apupo Nono kouna paima, ouro puroteneai xuiapu xonikisunerire, xuwerai xina xekikenepina?" niketai. 9 Kireu apue nanuner siko kireni apu kutu asinakuna kireua siko sie xuwe xineri. Yesusue panumu apure xonu kuna tinikina, 10 "Aimore apue kunikuniwopure, Xoiteupo ata tumau xowoteneai. Kire Parisipona kire kapmanipo xe titie. 11 Parisi apua xetauni tumurouna nukoure paru meikarei ipaki kunikunina, 'Xoiteu, ye kireu apu sie xuwe, pa xati ye ne eiyasenine. Ninie pexineri xoxixoxi kapia kakineri xui apu tuku xosa esiesirouner. Ye paima xuwe. Ye paima pa apu xe titi sie xuwe. 12 Xokupa muris ye aimore asau xoye xurikepure iyariroune. Xokupa sapi tinepa, uteine 10 teuworine kireni teupu ne tiniroune,' xetai. 13 Xe titi apua xetauro tumu purina, mena xouro eisawopi xirexetai. Xuwe. Ai totomu ou puri kunauna, 'Xoiteu, ye xunu tua. Nei ye xonisuaye," xetai. 14 Yesusue kunauna, "Ye tini katikine, pa xe titi apue nukou atoro xiyeri xouna, nu kirenio Xoiteu ekero asinaku apu xetai. Pana kire apu paima nu xuwe. Pa amure, xokupa apue nikou weninikini xouroreria, Xoiteue weniniki ororepina. Xokupa apue weniniki ororeria, Xoiteue weniniki xourerepina," niketai. 15 Yesusue xupo xosaniki iyarepinaure, xuiapue nonomi momukomi misiarara sonikineri Yesusue xosa koteneai. Kakeri Yesusupu tataiwopie xekenikeri, xuiapu auniketeneai. 16 Yesusue nonomi momukomi arara yainikati nutiemu mori, nupo tataiwopi kanikina, "Tini nonomi momukomi arara weinikarti iko xosa kouwa. Tini kaki xanari taiyerinikaku. Xoiteue yakunikepina xuiapu tutu xosa paima nini muanumu nonomi momukomi arara sie apu nikau. 17 Ye suwauni kutu katikine, nonomie tirouneri sie, kire apue Xoiteue yakuwotai xuiapu tutu tepu xuweu paima nu pa xosa manepuwatixe," niketai. 18 Kire tumue Yesusue ipaki kotouna, "Asinaku xesixesi, ye amakinei asinaku ekioma sipesi sipesi tipuropinena?" xetai. (aiōnios g166) 19 Kakati Yesusue ipaki kauna, "Ne amakati ye asinaku xinen?

Xoiteu kireni nu asinaku. 20 Ne Xoiteupo tu xotapapu kuna sipa, 'Tini xuiapu tiwata xeki, kaki xanari ayaka kapia kakaku. Tini kaki xanari xuiapu ounikiaku. Tini kaki xanari pexaku. Tini kaki xanari xoreiyeri kireu xuiapu kuna xosa soinikaku. Tini emitikimana anitikimana irue purinari, ninipo kuna tainari, ninipo weniniki xourorinari, tianiketewa," wotai. 21 Kakati pa tumue kunauna, "Ye nonoini pa xokupa tu tai koune apuxine," wotai. 22 Yesusue pa kuna iyeseri, tumu ipaki kauna, "Ne kire sapire tokou xine. Neu xokupa sapi xesaunau, xe xokupa tinau xauna xuiapu utei tinike. Ne pa kakinauwa, ne mena xouro asinaku xuruni tuku xewai. Kakerinau ma taiye," wotai. 23 Pa tumu nu xokupa xuru kutu xati, pa kuna iyeserina xoukemu xiri xoxixoxi xetai. 24 Pa tumue xoukemu xoxixoxi xati Yesusue xekeri ipaki kunauna, "Apu xokupa xuru tukua nini Xoiteue yakunikekina xuiapu tutu xosa manepure irereiwopineri. 25 Kamelie nekei tatamaxepu kotou yeisiro manepure paiya, nu karainakue Xoiteue yakunikekina xuiapu tutu xosa manepure irerei wopina sie xuwe," xetai. 26 Apue pa kuna iyeseri ipaki kunauner, "Panumu xatia, yue sipesisipesi ekeoma asinaku puropi tepinana?" woteneai. 27 Kakeri Yesusue kunauna, "Apue kakepu xuweuwopina sapia, Xoiteue kakepina itou," niketai. 28 Kakati Pitae ipaki kunauna, "Iyes. Sinipo wese xeika xokupa sapi xeika wetinuku, ne taininuku," wotai. 29 Kakati Yesusue ipaki kanikina, "Ye suwauni kutu katikine, xokupa apue Xoiteue xuiapu yakunikekina yauseure nanuner ata wetineri, xui wetineri, xatanikimana Weinikiterineri, eminikimana aninikimana Weinikiterineri, nono Weinikiterineri kotenearia, 30 nini mua ouro puroriporoni, ekime teneai xuru Xoiteue emeserina xokupa xuruni kutu tinikepina. Sewai xurise yause, moatia, nini sipesisipesi ekinikioma asinaku puropineri," niketai. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Yesusue 12-teu tataiwopi soniki xona ipaki kanikina, "Iyesa. Ximine Yerusalem xounuku. Xokupa kuna ekime kunaturerei xayauner, Apupo Nono xosa kapia yaraxepina xeniae, ximine suwauni kutu yaraxepina. 32 Kireu apimie xetau apu teu xupunikiro tinikepineri. Kakeria pireuner xoxixoiuniera si xosau orowopineri. 33 Kakineri kasieineria ouwepineri. Kakeria asau xoka 3 xosa saropina," niketai. 34 Kakati Yesusupo tataiwopie pa kuna xotapa sipawopu xuwe. Kuna xotapa ximiaki purati, nue kunawotai kuna sipawopu xuwe. 35 Yesusue Yeriko erewese tomuro moatia, kire apu eke sauwe ime maro misi purina xuiapu xeureara kotoniketai. 36 Xokupa xuiapue kori iyeseri, kotoninikina, "Nini amakinerina?" niketai. 37 Kakati kauner, "Nasaretipo Yesusue emeseriskina," woteneai. 38 Kakeri pa eke sauwe ipaki yaxina, "Yesusu, ne Tepitipo Yasiyasi, ne yeureni kutu

xonisuaxe," wotai. 39 Apu akeri moteneiae ipaki aupuri kauner, "Ne yourowo," woteneai. Kakeria pani ere urue ipaki yaxina, "Ne Tepitipo Yasiyasi, ne yearauren kutu xonisuaxe," wotai. 40 Kakati Yesusue ma tumurouna pa apu sou mouwa niketai. Pa apu eke sauwe nutiemu maiyewati, Yesusue ipaki kotouna, 41 "Yei ne amakinepinen?" wotai. Kakati kauna, "Kokaipa, ye eki pereu xekopure," wotai. 42 Kakati Yesusue kauna, "Neu ekini pereuna itou xepina, nakipo xonisue itou xine," wotai. 43 Kakati sapauni eke pereuweina, Yesusu tai xouna Xoiteupo wenumu xouroretai. Xokupa xuiapue pa kapia xekerineri, ninie rania Xoiteupo wenumu xouroreteneai.

19 Yesusue Yeriko erewese mana erewese wetepure suesueni ime taiwotai. 2 Kire apue pa erewese purotai, nupo wenumu Sakiusi. Nu xe titinikau akerekil tumu, nu xe xokupa tuku. 3 Yesusu nu amukau apurau xi xekopure xetaina, xokupa xuiapue koitauwori, Sakiusi nu apu tokouara xati Yesusu xekopu xuwe. 4 Kakeri nue akeri kekei xouna, Yesusu xekopinaure kire na kupari xouro manetai. Nu sipa, Yesusu pa imerei mopina xati kaketai. 5 Yesusue pa imerei mana, pa na xouro eisau puri Sakiusi ipaki kauna, "Sakiusi, ne sapauni oro mouwo. Ye ximine neu atoro puropine," wotai. 6 Kakati Sakiusie sapauni oro mana, xoukemu nimaririe Yesusu nupo atoro sou xowotai. 7 Xokupa apue xekeri, ipaki kenakenarei kunauner, "Nu xunu eriouna apupo atoro xou purina," xeteneai. 8 Nini atoro xou purineria Sakiusie sarouna, Kokaipa ipaki kauna, "Kokaipa, ne iyes. Ximine yeu xokupa xuru uteinei aimore teuworinea, kireira xuru paiya xousua tuku xauna apimi tinikepina. Ye kire apu xoreuwori nupo kire sapi perei tiai xatia, ye xapa sapi surup teu tuwopine," wotai. 9 Kakati Yesusue ipaki kauna, "Ximine Xoiteue mua atoropu xuiapu xiyeri tiniketai. Pa apu rania nu Apraxamupo yasiyasi. 10 Apupo Nonoe, apu xuwexeteneai xirekinikina xiyeri tinikepure kotai," wotai. 11 Yesusue kunau purati, xuiapue nupo kuna iyeseri, kire xonu kuna rania kaniketai, pa amure, nu Yerusalem tomuro putawati nanuner, Xoiteu xuiapu yakunikekina yause ximineni yara akipa xepina xeteneai. 12 Yesusue ipaki kunauna, "Kire kokai apue kokemu tumuworepinire kire xetauro wese xowopure xetai. Sewai nukou wese xiyeri kounapa nukou xuiapu yakunikekina. 13 Nu xowopure xina, nupo 10 teu saina apu yainikati mori, xe kireni ariwaka kireni ariwaka xina tiniketai. Kakeri ipaki kanikina, 'Tini mua xe tinari paise saina tipuraria, ye xiyeri kopine,' niketai. 14 "Kakati nupo wese emeumanae nu xiri xirauner emumuketeneai. Kakineri nu xouratia, kireu apu xesanikeri kokai apu xowotai wese

kuna tixowoteneai. Ipaki kunauneria, 'Sini pa apu sinipo kokemu tumuwopi xiraxinuku,' xi kanikeperineri. **15** Kaketeneai sorena pa apu nu kokemu tumuworeri, xurise xiyeri kotai. Xiyeri korina ipaki kunauna, 'Ye ekime xe tinikiai saina apu yainika. Nini xe tineri saina teteneai, amukau amukau xe xouro kireni kireni apue teteneai ye sipawopure,' xetai. **16** "Kakati kire apue akeri mana ipaki kunauna, 'Kokai apu neu kireni ariwakae saina tine 10-teu ariwaka xe xouro titiai,' xetai. **17** Kakati kokemue kauna, 'Ne asinaku saina apu xati, asinaku sainani kutu titiai. Ne pa sapi misiarani kutu ati yakutiai, pa xati nei 10 teu erekwese yakuwoaire wenini xouro tinine,' xetai. **18** "Pani kire saina apue mana, kunauna, 'Kokaipa apu, neu kireni ariwakae saina tine autapa ariwaka xe titiai,' xetai. **19** Kakati kokemue kauna, 'Ne 5-teu erekwese yakuwoaire tumunerine,' wotai. **20** Kire apue paiya ma kauna, 'Kokai apu, neu kireni ariwaka xe sua purina. Kire mari xaku xosa xotorine iyariti purotai, **21** pa amure, ye xekenitia, ne emumutua. Kireu apue iyareru purotai sapi nei tiroune. Kireu apue uyaxeteneai xoye pa rania ne tiroune. Pa xati ye ne ximikinitiai,' xetai. **22** "Kakati kokemue pa saina apu ipaki kauna, 'Ne saina apu xoxini kutu! Nakipo kunaini ye kuna xosa iyainerepine. Ye ne sipaitiai, ye emumutua, ye kireu apue sapi iyareru puroki tiroune, kireu apue woroki xoye tiroune. **23** Pa xati yeu xe xitamu atoro iyareriyau puratiporo ye xiyeri kounei xe xouro tepine sie itouna ama?" **24** Kakerina apimi nutiemu tumu puroteneai ipaki kanikina, 'Tini nu xosaupo kireni ariwaka xe tinari pa apu 10-teu ariwaka xe tuku tuwa,' xetai. **25** Kakati kuna xiyeri kauner, 'Kokaipa apu, nu 10-teu ariwaka xe tuku,' woteneai. **26** "Kakeri nue kanikina, 'Ye tini katikine, xokupa apu nini kireu xuru tukua, ikoe kireu xuru xousokuworinikepene. Kire apu nu xuru xuweu, paiye xuru misiara tipuratio, ye xesauweruwopine. **27** Pana yeu xiwai teue ye ninipo kokemu puropi xiraxinerina, soniki manari ekiro ounikiari xuma,'" niketai. **28** Yesusue pa xonu kuna tinikieina xiyeri teipa xina ime taiti Yerusalem manetai. **29** Yesusue Orip Totou xosa purotai wese Petipake xeika Petani xeika tomuro mana, aimore tataiwopi xesaniki **30** ipaki kanikina, "Tini esipa pia wese purotai xosa xouwa. Tini pa wese xounaxaria, kire tonki pusopusonaku tuwareri purinana xekoxakuai. Kire apue pa tonki xosa misati xana xuwe. Muri xureyeinari muoro tikouwa. **31** Kire apue kototikina, 'Tini amakati mua tonki xurexinuana?' xatia. Tinie ipaki kuna kaunaxaria, 'Kokaipa nu saina tuku xakuai,'" niketai. **32** Yesusue xesanati xounexeri, kaniketai sie xokupa sapi purati xekoxeteneai. **33** Tonki xosaupo muri xurexepi sainateria, pa tonki xatakue kotonikineri, "Tini amakati mua tonki xurexinuana?" niketeneai. **34** Kakeri ninie kunauneri,

"Kokaipa nu saina tuku," niketeneai. **35** Yesusupo tataiwopi aimorei Yesusu xosa tonki tikouneri, niyou nekei xuwau tonki xouro soxeteneai. Kakerineri Yesusu tianuwori tonki xouro misetai. **36** Yesusue tonki xoureui misina xowati, xuiapue nikou nekei xuwaxuwau axiri axiri xeki xuxurexineri imero iwapa xowoteneai. **37** Yesusue Yerusalem tomuroni mana Orip Totou wetepi ime munotai. Kakati nupo tataiwopi teue kurauneri mamarika woteneai. Yesusue xokupa xonuxonu kapia kakati xekoteneairo, ere urue yaxineri, Xoiteupo wenumu xouroreteneai. **38** Ipaki yaxineri, "Mua kokemu nu Kokaipapu wenumurei kotai. Xoiteue asinaku kapia nu xosa kakepina. Mena xouro xosikemu yorowopi kapia puratia sini Xoiteupo wenumu Youroni Kutu xourorepul!" xeteneai. **39** Kireu Parisi apimi kokaipa xuiapu xopu puroteneiae Yesusu ipaki kauner, "Xesixesi, ne neu tatainepi aunike. Nini panumu kuna kunawopi wetepineri," xeteneai. **40** Kakeri Yesusue xiyeri kanikina, "Tini katikine, nini supuniki paraworia xe teu nikoini uru yaxineri Xoiteu wenumu xourorepineri," niketai. **41** Yesusue Yerusalem tomuro mana erekwese xekerina xousuwawati morotai. **42** Ipaki kunauna, "Yerusalem, amu sapie ne xonikemu yoroati purinawa ximineni ne sipawoaire xine. Pana pa sapia ximiaki purinerina ne xekowai xana xuwe. **43** Ne iye. Xurise kire yause putawati, neu xiwae maneria neu kokaipa sepuri ou soxineri katowopineri. Kakineri xokupa iri ne xiri koi katonepineri. **44** Kakineria naki xeika naki kamuniro puroteneai nonomi xeika xiri tototikikepineri. Kakinerini neu kire xe weteri, kire xe xouro puropu watixe, pa amure Xoiteue tianinpure kota yause ne sipawopu xuweuyai," xetai. **45** Yesusue Xoiteupo ata tumau mana apimie xuru xesaunerri xe teri xesaniketai. **46** Yesusue ipaki kanikina, "Xoiteupo Nakau xosa sua kuna tuku, 'Yeu Ata paiya kunikuni wakuai ata puropina.' Pana tinie petuae ximiakirouneri wese kakieunuku," niketai. **47** Kakina xokupa asau Xoiteupo ata tumau xuiapu kuna taitainiketai. Kakati ere xuriatiti xuno tu xotapa sipa apimi xuno xuiapu nikau tumu xunae, Yesusu ouwepure ime xireketeneai. **48** Xokupa xuiapue Yesusupo kuna iyesepi xiri sokisoki xeri, tumu teue Yesusu ouwepineri ime kire xekopu xuwe.

20 Kire yause Yesusue Xoiteupo ata tumau xuiapu Xoiteupo asinaku kuna uteina uworiniketai. Kakati ere xuriatiti xeika tu xotapa sipa xeika tumu teu xeikae Yesusu maiyewoteneai. **2** Ma ipaki kauner, "Ne sini kasike, ne mua wenini xeika sokisoki xeika anaiseu tine mua kapia kakinena? Yue apu wenini tuku saineretain?" woteneai. **3** Kakeri nue ipaki kuna xapa kanikina, "Ye rania tini kire sapire kototikepure xine. Tini ye kaya, **4** Yonie xuiapu

ene iserinikeyai paiya, mena xouropu sapire, e apu nikau kapia kirenxi nanunuku?" niketai. 5 Kakati nikonikoni ipaki kunauner, "Sini kunaunuku, 'Paiya mena xouropu sapi xikiria,' nue kunaunapa, 'Tini ama nure xotikisuwopuxuweukiriaina xepina?' 6 Sini kunaunuku, 'Paiya apu nikau kapia kirenxi xikiria,' xokupa apue xe kurusikepineri, pa amure, Yoni nu kunateiture xineri sokisoki xonikisuneri," xetenelei. 7 Pa xati Yesusue ipaki kauner, "Yoni nu anaiseu kapia tina apu ene iserinketai, sini sipa xuwe," woteneai. 8 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Ye rania yuerau sokisoki wenimi siati mua saina tinena, katikepi xana xuwe," niketai. 9 Yesusue xuiapu kire xonu kuna ipaki kanikina, "Kire apue xisa xito eretai. Kakerina kireu apimie xe saina tepure xeteneai xupunikiro pa xisa xito iyareta. Nukopa xouna kire xetauro wese xuwa yause purotai. 10 Xisa meru eretai yause xosa kire saina apu xesawati, saina teteneai apimi xosa xouyeniketai. Pa sainoropu kireu xoye tuwopinerire xowotaina pana, pa saina teteneai apimie ouneri aini xesawori xowotai. 11 Kakeri xisa xito xatakue kire saina apu xesawati xouyeniketai. Pa rania ouneri xoxixoxi kapia terineri aini xesawori xowotai. 12 Pani xeimore yauserina kire saina apu xesawati xowotai. Pa rania xiri xoxixoxiuneris kisau xesawori xowotai. 13 Pa xati xisa xito xatakue kunauna, "Ye ximine amakepinena? Ye ikou nono xokiae xiri xoiyeutai, xesauti xowatia, nupo kuna iyeseruwopineri rau." 14 Pa saina aini yakuwoteneai apimie nirau koati xekeri nikonikoni ipaki kunauner, "Mua apue omopu xokupa sapi tepina. Ouweikiri xumatia, sikoini mua saina tepu xeteneai." 15 Kakerineri saina kisauira xesawori munati, ouweri xumotai, "Paina xisa xito xatakue pa apimi amakinikepina xi nanunukuna? 16 Nu manapa saina teteneai apimi ounikiepina. Kakerinapa xisa xito kireu apimi tinikepina," niketai. Apimie pa kuna iyeseri kunauner, "Nu panumu kapia kakexete," xeteneai. 17 Kakeri Yesusue xekeniki puri kunauna, "Pana Xoiteupo nakau xosa mua kuna amakati xayareri purinana, 'Mua xe ataxuxue nanuneri xoxieri xesawoteneai, ximine ata kisa sokisokiwopina asinaku xeni kutu xina? 18 "Xokupa apue mua xe xouro uraki kouneria, nini xiri nisinasiepineri. Mua xei kire apu xosa uraki xounapa pa apu xiri nomutouwepina," niketai. 19 Yesusue xonu kunairei kuna xosasiki sunarineri, tu xotapa sipa xeika ere xuriatiti xeikae Yesusu soki tepure xeteneai sorena, xuiapu ximikiniketeneai. 20 Ere xuriatiti xeika tuxotapa sipa apimi xeikae Yesusu ati xeke tataiwoteneai. Kakineri apu xesanikeri tuworopure xowoteneai. Pa apimie kunauner sini Yesusupu kuna iyesepurenku kutu xinuku xineri xorei xeteneai. Akerekere ere tumue kuna xosa iyarepinaure, xoreukiri kuna ateratia nu xuporo iyarepinuku xineri, kaketeneai. 21 Yesusu

ipaki kotouneri, "Xesixesi, sini sipa, neu kuna paiya asinaku, ne xuiapu asinaku kuna tinikiroune. Apu weniniku tukure weniniki xuweu rania, kirenxi kunani nei tinikiroune. Ne sokau kunairai kirenxi xuiapu Xoiteupo kapia uworinikiroune. 22 Paina, ne amu xi nanununena? Sini Xoiteupo tu taiwopure xinukua, sini xe tinuku Sisa tuwopure e xuwe?" woteneai. 23 Kakeri Yesusue ninipo xoreixorei kapia sipari kanikina, 24 "Kire xe waxi atariya. Mua xeniroroi xeika wenumu xeika xe xosa purotai paiya yupona," niketai. Kakati ninie kunauner, "Sisapu," xeteneai. 25 Kakeri ipaki kanikina, "Paina Sisapu sapia, Sisa tuwakuai. Xoiteupo sapi paiya, Xoiteupo tuwakuai," niketai. 26 Yesusue xuiapu xeika purati, kire xoreixorei kunaue xoreuwori kuna xosa iyarepineri itou xuwenetetai. Ninipo kuna xiyeri kanikati ureri, kuna xuweuweteneai. 27 Kireu Satusi apimie Yesusu xosa koteneai. Satusi apimie kunaurouner, apu xumokia, xiyeri saropuwori xana xuwe xirouneri. 28 Pa apu teue Yesusue ipaki kauner, "Xesixesi, Mosesie sikou kire kuna ipaki xayawoyai. Kire apue xui tina sewai nono xuweu xumatia, xameyae oye tinapa oapu wenumurei ekapos ouwopina. 29 Ekime nono tenemai 7-teu puroniai. Asawapue xui tina nono xuweu xumotai. 30 Kakati asawapu turopue pa oyemasi tetai, 31 nu rania xumati kirei xapasi tetai. Pa nono 7-teue pa kirenxi xui tirou tirouwoniaina, nono xuweu xumuweuteneai. 32 Xurise pa xui rania xumotai. 33 Paina sewai xurise yause apu xumokia xiyeri saroria, pa xua yupo xuinikutu puropinana? Ne sipa, apu 7-teue teri ninipo xui xeyai," woteneai. 34 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Mua yausepu xuiapu nini tiwata xirouneri. (aiōn g165) 35 Xoiteupo kunauna, xurise xuiapu xiyeri saneria, ye xeika ekinikioma puropineri xeyai xuiapua nini tiwata xepuworixe, (aiōn g165) 36 pa amure, nini xiyeri xumopuworixe. Nini xenikorokoroe purieuneri. Xoiteupe kopaupuropu sainikeretai, pa xati nini Xoiteupo nono purineri. 37 Apu xumokie xiyeri kopaupurei sarouneri kapia paiya, Mosesie rania atarisikekeyai. Pa na misiara uwoyaipo asi, ipaki kunauna, Kokaipta nu Apraxamupo Xoiteu, Aisakipo Xoiteu, Yekopupo Xoiteu. 38 Panumu xati, Xoiteu nu apu xumokia nikau Xoiteupe. Xuwe. Nu apu ekinikioma puroteneai nikau Xoiteu. Nupo ekeropa xokupa xuiapu nini ekinikioma purineri," niketai. 39 Kireu tu xotapa sipa apue Yesusue kunawotai kuna iyeseri, ipaki kauner, "Xesixesi, neu kuna asinaku," woteneai. 40 Apimie Yesusue kire sapire pani kotowopineria ximiketeneai. 41 Yesusue xuiapu ipaki kotonikina, "Amakati tuxotapa sipa apimie kunauner, Xoiteupe nukou xiyeri tinikepure tumuworetai apua Tepitipo yasiyasi xirounerina? 42 Nakau siri xosa, Tepiti nukoini ipaki kunauna, 'Kokaipta yeu Kokaipta ipaki kauna,

"Ne yeu xupi meruira misau 43 neu xiwayanimana nakipo sokisoki irue iyainikerepina," xeyai.' 44 "Tini xekoa. Tepiti nukoini pa apu kauna ikou Kokaipa xeyai. Paina amakati pa apua nu Tepitipo yasiyasina?" niketai. 45 Yesusue kuna utei purati xokupa xuiapue iyeseria, nupo tatawaiopi ipaki kanikina, 46 "Tini tu xotapa sipa apimi xosa sosopa epixakuai. Nini nekei xuawu nekeiyeri xowopure xirouneri. Nini xuiapue kununu wese yau kuso nikepinerire xirouneri. Nini Yuta nikau kununu ata yau akeri tumauro iri tepure xineri, kokaipa xoye xosa akeri tumauropu sai tepure xirouneri. 47 Xui oyemasie nikau xoreinikineri nimipo atoropu xuru pexirouneri. Kakinerini xoreixinieri kunikuni xuawauworirouneri. Sewai kuna yause paiya nini kokaipa xuni kutu tepineri," niketai.

21 Yesusue xekeu puratia, apu karainakue maneri

Xoiteupo atapu xe waku xosa Xoiteu xou iwteneai. 2 Yesusue kire xui xauna xamu xumoki oyemasie, xe waxi aimore isoitatii xe wakuro munati xekotai. 3 Kakati Yesusue kunauna, "Ye suwauni kutu katikine, mua xui xauna xamu xumoki oyemasie, mua xokupa xuiapue Xoiteu tuwoteneai xe emeserinkina mua xe aimore waxy iyarina. 4 Mua xokupa xuiapu nini xokupa xe purinana pana, nini xe misiarani kutu xe wakuro soxeteneai. Pa xuiia nu xe xiri xuweni kutu sorena, xoye isayaxi nepina xe xiri xokupani iyarina," niketai. 5 Kireu apimie Xoiteupo ata xekeri ipaki kunauner, "Asinaku asinaku xe xuruner, xuiapue Xoiteu xouineri tuwoteneai xuru xoseikosei xeika paise, mua ata ati nekeineri teketekekoteneai," xeteneai. 6 Kakeri Yesusue kunauna, "Tini mua xuru ximine xekeukiriaire ye katikepurexine. Yause xatia kire xe weteri kire xe xouro puropuatixe. Xuwe. Xokupani kereuneria oro otuwopineri," niketai. 7 Apimie Yesusu ipaki kotouneri, "Xesepesiki, anakise pa xokupa kapia akipa xepinana? Amu wauni kutu akeri akipaxati paise sipaunuku yause pa tomuroirouna xepinukuna?" woteneai. 8 Kakeri Yesusue kunauna, "Tini xoreitikexenina, sosopa epixa. Pa amure, xokupa apue ma yeu wenimi tineri kunauner, 'Ye ikoini, pa apue xepina.' Kakeri kunauner, 'Yause pa tomuroirouna xepineri.' Kakeria tini kaki xanari tainikaku. 9 Sewai, sanawa sanawa ere waraxeri kuna iyesinaria, tini kaki xanari ximikeri urewaku. Pa kapia xoia akeri akipa xepinerina pana, xurise yause paise sapau akipaxepu watixe," niketai. 10 Yesusue pani ipaki kanikina, "Kire sanawapu apu kinie kireropu kireropu sanawapu apu kini xeika xoma tuwata xepineri. Kireu kokemupo apu kini xeika kireropu kireropu kokemupo apu kini xeika xoma tuwata xepineri. 11 Kokakokai mimi ouro mopina. Kakatia kireropa kokaipa mause xeika supa xeika xosa puropineri. Mena xouro paise kokakokai

sapi xekeuropu xuweue iririkararawopineri. Kakeria xekeri ximi meru ximikakuai. 12 Pa xokupa kapia akipaxepu xuweuni, soki xorotiki titikineria xoxixoxi kapia kakitiikepineri. Kakineria Yuta nikau kununu ata yau kuna xosa soitikineri kakauya ata yatatikepineri. Tinie yeu wenimi xouroraria, kokemu xeika ere tumu xeika nikau moanikiro sotiki xou tumutikerepineri. 13 Ninie pa kakeria, tinie Xoiteupo kuna uteinari kanikakuai ime sie xepina. 14 Pa xati kaki xanari amu kuna kanikepuna xi xokupa nanunanan taku, 15 pa amure, ikoini kuna suputikiro iyarineia, asinaku sipa tikepine. Kakitia kuna xosatiki iyaitikereteneae mua kuna tikitiai sokau porouneri ororepuworixe. 16 Takipo emitikimana anitikimana, xatifikimana, kirenini yawi kinipu, marouyatikimana, nikoe rania xiwai xupunikiro iyaitikerepineri. Kakeri kireu outikieria xumakuai. 17 Yeu wenimi tini xosa purati paire, xokupa apue emumu tikepineri. 18 Kakepinerina pana tinipo kire taputiki urira siroropu wati xana xuwe. 19 Tini sokisoki purinaria, ekitikioma asinaku sipesisipesi purakuai," niketai. 20 Yesusue pani ipaki kunauna, "Tini xekoari xomatuae Yerusalem koi katori puroria, erewese xoxi xepina yause tomuroirouna xinari sipawakuai. 21 Pa yause xosa paise Yutia tistrik puroteneai xuiapu nini totou yau ximi xowopinerini kutu. Yerusalem puroteneai apimi rania nini erewese wetineri kirero xowopinerini kutu. Apu erewese kisauira puroteneai rania nini erewese manexeni. 22 Pa yause xosa paise, Xoiteue xoxixoxi kapiapu xapa tepina yause xati, xokupa kuna Xoiteupo nakau xosa purotaia suwauni kutu akipa xepina. 23 Pa yause xosa xui nono kamupu xeika xui nono norumu apuri tiniketeneai xeika nini xousuwani kutu. Pa amure, kokaipa xuni kutu mua ouro putawatia, Xoiteupo kisamairae xuiapu teu xosaniki kopina. 24 Kakatia xiwae maneri sawaruwarue ounikeria xumopineri. Kakineria mua ouropu sanawa sanawa xosa xurunki xouneri soiniki xanauworia, ai saina tineri purei puropineri. Kakeria xetau apimi nikau sienikie Yerusalem xorowopineri, kaki utuneria xetau apimie Yerusalem yakuropineri yause Xoiteue tinikeyai xosa xuwe xepineri," niketai. 25 Yesusue pani ipaki kunauna, "Pa yause xosa xumu xonuxonu kapia asau xeika poita xeika paise xeika xosa yaraxepina. Kakati ouropu xokupa apu nikau nanunanan xiri xoxi xatia, xasie emusauna kokaipa miria miria xati xokupa nanunanan tineria kokaipa ximi ximikepineri. 26 Xokupa xuiapue xonuxonu kapia mua ouro yara xepure xetaire xiri ximikeria akimiminikepina, pa amure, mena xouropu xokupa sokisoki sapi litowopina. 27 Pa yause xosa Apupo Nono kire iyou xosa purokies kokaipa sokisoki xeika memeremu xeika tuku koatia, xuiapue xekopineri. 28 Pa kapia akipa xineri putaworia, tini tumunaria

taputiki kakaurowakuai. Pa amure, Xoiteue titikepina yause tomuroirouna," niketai. 29 Yesusue kire xonu kuna tiniketai. Ipaki kanikina, "Tini na kupari xekeunari kireu na rania xekoa. 30 Oma kau uyawati xekeunaria, xiri yause mopure xina xakuai. 31 Panumu sie, pa xokupa sapie yaraxati xekeunari paiya, tini sipaunari Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause ma tomuroirouna xakuai. 32 Ye suwauni kutu katikine, mua yausepu xuiapu xumopu xuweuni, mua xokupa kapia akipa xepina. 33 Mena xeika ou xeika paiya xuwegexepinerina, yeu kuna paiya xuwegexepu watixe," niketai. 34 Yesusue pani ipaki kunauna, "Tini sosopa epixakuai. Tini sipesi sipesi xisa nekinekinari taputiki ninanana waku. Tini muputikipo xurure eijo xaku. Panumu kapiae tini xorotikatia, Xoiteupo yause paiya, 35 noto tirouneru urinakinaki siei sapauni maiyetikepina, pa amure, xokupa xuiapu sanawa sanawa puroteneai xosa mua yause akipa xepina. 36 Tini sipesi sipesi yaku purinari, xokupa yause kunkuniwari sokisoki tikepina. Kakinaria pa xokupa xu tini xosa mopure xetai emeserinarria, Apupo Nono ekero tumuwakuai," niketai. 37 Xokupa yause Yesusue xuiapu Xoiteupo ata tumau taitainikirouna. Ucumua xouna Orip Totou xosa xinirouna. 38 Kakati xokupa xuiapue xoripesauni kutu saneri Xoiteupo atoro kuna iyesepure kourouneri.

22 Pereti Pususu Xuweupo Kokaipa Yause paiya, kunauneru Xoiteue Israil Tianikati Ati Puroniaipo Kokaipa Yause xeteneai, mopure xetai. 2 Ere xuriatiti xeika tu xotapa sipa apimi xeikae xuiapu ximikinikerineri, Yesusu ouwepure ime xireketeneai. 3 Kakeri Satanie Yutası Iskoriatı xeteneaipo xoukemuro manetai, nu paiya Yesusupo kire tataiwopi 12-teu xosaupo. 4 Nue xouna ere xuriatiti teu xeika Xoiteupo ata tumaupo xomatua teu xeika kuna ouwotai. Ime xireki xekerinapa nini xupunikiro Yesusu tinikepure kaketai. 5 Pa apu teue Yutası xekeri nimaririei kauneru, kireu xe tinepinuku woteneai. 6 Kakeri Yutası ninipo kuna iyorina, Yesusu xupunikiro iyarepure kire ime xireketai. Paiya kireni kireni xuiapue Yesusu xeika puroria kakepure xetai. 7 Tupumoru Pususu Xuweupo Kokaipa Yause putawotai. Pa yause xosa sipsipu ara ouneri xoye nineria, Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniaire nanuwopineri. 8 Pa xati Yesusue Pitano Yonino xesaniati xowoxeri, ipaki kanikina, "Tini xounaxari sikou xoye pa kokaipa yausepu xoye ireiyaxa," niketai. 9 Kakati kotouneru, "Sini anoro xou xoye ireiyepinukuna?" woxeteneai. 10 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Iyesaxa. Tini erewese munaxaria, kire apue kokaipa ene suma xeme manapa imero tutumatipina. Kakatia taitinari pa ata kamoro xowota xosa xowakuai. 11 Manaria pa ata xataku ipaki kaunari, 'Xesepesikie ne kotonina, "Yeu ata kama

anaina, yeu tataiyepi xeika Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniai Yause nanunu xoye nepinuku xina?" xakuai. 12 Kakaria kire kokaipa ata kama xosa, xokupa sapi xouro purinana ataritikepina. Kakatia tini pa ata kamoro xoye ireiyaxa," niketai. 13 Yesusupo tataiwopi aimorei xounexeri, Yesusue kanietai sieni xokupa sapi xekeri Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniai Yausepu xuru ireiyexeteneai. 14 Xoye nepineri yause xati Yesusue kisasese saka xosa misati, nupo tianutianuwopie kisenikisese misianuwoteneai. 15 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniaipo Kokaipa Yause nanunu tini xeikanu kutu ye xoye nepine. Kakerineia sewai tatau xemeropine. 16 Ye tini katikine, ye mua xoye xiyeri nepu xuweuni Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xosa mua kapia akipa xepinani kutu," niketai. 17 Kunarina kire xisa noikoi tina, Xoiteu eyasewe, kunauna, "Tini mua xisa noikoi tinari ni xouwa. 18 Pa amure, ye tini katikine, ximine xeika sewai xeika rania ye xiyeri xisa nepu xuweu puria, Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause yaraxepina," niketai. 19 Yesusue kire tupumoru tina, Xoiteu eyasewe poroporoura nupo tataiwopi tiniketai. Kakeri kunauna, "Muaiya yeu mupi, tini tianitikepure tikine. Tini panumu kakinaria ye nanuyakuai," niketai. 20 Xoye niera, xisa noikoi tina panumu kapiani kaketai. Ipaki kunauna, "Mua xisa noikoia yeu yawie tini xeika oma marou xosiki tumaxine, tini tianitikepure kusaune. 21 Pana xekoa, pa apu, ye xiwei xupunikiro iyaiyerepure xetaipo xupo ye xeika mua saka xosa purina. 22 Ekime Xoiteue kunawayoi sie Apupo Nonoe pa ime taiwopina. Pana pa apue nu xiwei xupunikiro tiniketai nu xousua tuku nu xiri xoxixepina," xetai. 23 Yesusupo tataiwopie pa kuna iyeseri saneri nikoniko ipaki kotokotowata xineri, "Yue pa kapia kakepinana?" xeteneai. 24 Yu akerekina xineri Yesusupo tataiwopie nikoniko kuna twata xeteneai. 25 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Xetau xeteneai xuiapu kini nikau kokemua nini weniniki tuku xati yakunikinikeri, pa xati weniniki xourori kunauneru sini nini yakunikirounuku asinaku wenisiki tuku xineri. 26 Paina tini kaki xanari panumu kakaku. Xuwe. Apue tini xopu akerekii purina paiya, nu amaike apu puriewopina. Tinipo tumu paiya nu timpo saina apu tianitikepure puriewopina. 27 Nanuwa. Yu akerekina? Apu misina xoye netare xoye wana tikouye wotai? Pa apu misina xoye netai, nu kireni akerekii. Yepa tianitikepure tini xopu saina apu purine. 28 "Ye eruruyepure akipa xetai yause xosa, tini ye xeika purinuku weitepu xuwe. 29 Yeu Xauwae xuiapu yakunikepine sokisoki sietai, panumu sie ye tini sokisoki tikine. 30 Ye xuiapu yakunikitia, tinie yeu sai xosa misinari xoye nakuai. Kakinari, yeu kokemu sai xosa misinaria 12-teu Israil apimi kini yakunikakuai," niketai.

31 Yesusue ipaki kunauna, "Saimon, Saimon, iyese. Apue wit ouneri uteineria inaina xesaourueri sie Satanie tinipo xotikisu erurutikepure kunawotai. 32 Kaketaina, neu xonisoro kopu xuweu wopinaure tianine kunikuni xitiai. Ne pirixinaxiyeri kounauwa xatanimana sokisokinikewai," wotai. 33 Kakati Pitae ipaki kauna, "Kokaipa, ye ne xeika kakauya ata xounuwai xirini xumazaure ireine," wotai. 34 Kakati Yesusue kunauna, "Pita, ye ne kanine, ximine ukumani, kakarau sona yaxepu xuweuni, xeimore yause kunaunauwa ye nu sipa xuwe xewai," wotai. 35 Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, "Tini xesatikit yeu saina tepure xoukiriai yause, tini xe xopu xeika ari pokia xeika erieri xeika tixowopu xuwe. Pa yause xosa tini kire sapi xuweitau tikati eiyo xikiriai, e xuwe?" niketai. Kakati kunauner, "Xuwe," woteneai. 36 Kakerina pa apuso kunauna, "Paina, muaiya apu xe xopu tukua nu tepina. Apu ari pokia tuku rania tepina. Apu nu saripiripiri masa xuweuwa, nupo kumukumu xesauna xe tinapa kire saripiripiri masa isaya xepina. 37 Pa amure, Xoiteupo nakau xosa mua kuna tuku, 'Xuiapue nu kire apu xoxi sie xekoteneai.' Ye katikine xuiapue pa kapia ye xosa kakepineri. Pa amure, Xoiteupo nakauwe kunauna xokupa kapia ye xosa akipa xepina xetaia, akipa xepina," niketai. 38 Kakati ninie kunauner, "Kokaipa, ne xekowo. Sini aimore saripiripiri masa tuku, mua purina," woteneai. Kakerina nue ipaki kanikina, "Pa itou," niketai. 39 Yesusue xokupa yause kakirouna sie, erewese wetina Orip totou xosa xowotai. Kakati nupo tataiwopie tawoteneai. 40 Totou xosa utu putarineri nupo tataiwopi ipaki kanikina, "Tini kunikuniwa, eruru tini xosa mopu xuweuwopinaure," niketai. 41 Kakerina weniki xayaka xayaka xetauro apue xe otuwori xourouna xe xe sie xosa xonana xoutapa ukurouna ipaki kunikunina, 42 "Xauwa, ne kakepure xinauwa, mua noikoi ye xosaipo xesauweye. Kaki xanau yeu nanununu taiwou. Xuwe. Ne nakipo nanununu kirenai taiwo," xetai. 43 Kakati kire mena xouropu xenikorokoroe kouyeuna sokisokiwotai. 44 Yesusupo mupokemu xiri xememesina tutiawatia pani sokisoki xina kunikuni wotai. Kakati nupo nesie yawi sie oro kusawotai. 45 Yesusue kunikunieina tumurou nupo tataiwopi xonaiyeniketai. Xona xekenikatia, xonikikemu xiri pauwati xinipuroteneai. 46 Kakeri kanikina, "Tini ama xinikunka? Tini sarounari kunikuniwa. Eruru xosatiki moati, urakiarakiwaku," niketai. 47 Yesusue xemu kuna puratia, kokaipa apu teue moteneai. Pa apu Yutasi xeteneia, nu Yesusupo 12-teu tataiwopi xopuropu, nue ime atariniketai. Kakina, Yesusu uritokowopure nutiemu motai. 48 Kakati Yesusue ipaki kotouna, "Yutasi ne Apupo Nono uritokoworine pa kapiarei apu xupunikiro tinikepure nanutiaire, wo?" wotai. 49 Kakati Yesusu nuko xeika puroteneai tataiwopie, kapia akipa xepure

xati xekeri kunauner, "Kokaipa, kunawau sini saripiripirie ounikiepinukure," woteneai. 50 Kakerina kire nini xopuropue saripiripiri tina ere xuriatitipo saina apu ouna meruirapu xakumasa puromuwati oro kotai. 51 Kakati Yesusue xekeri kunauna, "Mua kapia wete," wotai. Kakerina pa apuso xaku xosa xupo iyarati, pa apuso xaku xiyeri meruketai. 52 Kakerina ere xuriatiti xuno, Xoiteupo ata tumaupo xomatua nikau tumu xuno, Israil nikau tumu xunae kou soki tepure xeteneai ipaki kuna kanikina, "Tini kire apue, xomaxina pexina wopure xati, soki tepure kakieunuku saripiripiri xeika nawia xeika xaure xari kounukure, wo? 53 Ye xokupa asau Xoiteupo ata tumau tini xeika puritaina pana, tini ye xosai xuputiki iyarepu xuwe. Pana mua yause paiya tinipo yause. Ximine ukumupo sokisoki paiye ye emeserina," niketai. 54 Yesusue kunaratia, soki sou ti xouneri, ere xuriatitipo ata kamoro yatawoteneai. Kakeri Pitae tainiki xouna xayaka xayaka xetauro purotai. 55 Kireu apue pa ata tumauro xepi karari misi puroteneai. Kakeri Pitae nini xeika misi purotai. 56 Xepiro misi purati kire saina xuiie ati xeke tataipa utu xekotai. Pa saina xuiie Pita xekeu puri kunauna, "Mua apu rania Yesusu xeika puroyai," xetai. 57 Kakati Pitae ipaki iwakina, "Xui, ye nu sipa xuwe," wotai. 58 Kurise kire apue xekeri kunauna, "Ne rania pa apu teu nikau apu," wotai. Kakati Pitae kunauna, "Xuwe. Ye pa apu xuwe," wotai. 59 Yause xuwa xouratia, kire apue sokisoki kuna kunauna, "Suwauni kutu, mua apu rania nu xeika puroyai. Nu Kalilipo apu sore," xetai. 60 Pa rania Pitae kunauna, "Ne pa kuna kunaautiaia ye xiri sipa xuweni kutu," wotai. Pitae xemu kuna puratia, sapauni kakaraue yaxetai. 61 Kakati Kokaipae pirixina Pita xekotai. Kakati Kokaipae kunawotai kunaure Pitae xiyeri nanuwotai. Kokaipae Pita ipaki kauna, "Ximine ukumani, kakarau sona yaxepu xuweni, xeimore yause ipaki kunaunauwa ye nu sipa xuwe xewai," wotai. 62 Paire Pitae kisau munana xoxi morepi morotai. 63 Yesusu teteneai apu teue pireuneru ouwoteneai. 64 Kakineri marie ekekemu kurorineri ipaki kotouneri, "Ne kunateiture kunaiae kunawo. Mua apu ounetaia, nu yuena," woteneai. 65 Kakerineri kire xokupa ninia nu xosa xuwe xeteneai. 66 Asau xouro moatia, xuiapu nikau tumue kou kununuwori, tu xotapa sipa apimie nini xeika ere xuriatiti xeika kununuwoteneai. Kakerineri ninipo kununu xosa Yesusu sou korineri kunauner, 67 "Ne sini kasike, Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure iyaretai apua nere, xuwe?" woteneai. Kakeri nue kanikina, "Ye katikitia, tini yeu kuna xotikisuwakua xana xuwe. 68 Ye kireu kunaure kototikia, tini yeu kuna xapa kayakua xana xuwe. 69 Pana ximine xeika sewai sipesi sipesi yause xeika paiya Apupo Nonoe Xoiteu Kokaipa Sokisoki Tukupo xupo

meruira, xosa misepina," niketai. 70 Kakati xokupa apue kotouneri, "Pa xati nakieni Xoiteupo, Nonore?" woteneai. Kakeri nue kanikina, "Takieni kunaunuku. Paiya ye kireni," niketai. 71 Kakati ninie kunauner, "Sini kireu apu yainikiriki kouneri nupo kapiaure kunawopi wetepu. Nukou supoini kunawati iyesinuku," xeteneai.

23 Pa xokupa kokai apue saneri Yesusu Pailat xosa sou xowoteneai. 2 Utuneri kuna xotapa sarineri ipaki kunauner, "Mua apue sinipo xuiapu nikau kapia porowati xekeukiriai. Sini Sisa xe tuwopinukua nue taiyerisiketai. Kakina kunauna Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure iyaretai kokemua iko kireni xirouna," xeteneai. 3 Kakeri Pailatie Yesusu ipaki kotouna, "Ne Yuta nikau kokemure, wo?" Kakati Yesusue kuna xapa ipaki kauna, "Nakieni pa kuna kunaune," wotai. 4 Kakati Pailatie ere xuriatiti xeika xuiapu xeika ipaki kanikina, "Ye mua apu xosa kire xu xekeui xana xuwe," niketai. 5 Kakatia ninie pani ipaki sokisoki kuna kunauner, "Nu Yutia sanawapu wesewese texirouna, Kalilie akeri kouna kounapa sikou erewese xexe xina xuiapu taitainikina xonikikemu xusirouna," xeteneai. 6 Pailatie pa kuna iyeserina ipaki kotonikina, "Mua apua nu Kalilipo apure, wo?" niketai. 7 Yesusua Erotie yakuwotaipo sanawapu apu xati Pailatie kuna iyeserina, Eroti xosa xesawati xowotai. Pa yause xosa Eroti rania Yerusalem purotai. 8 Erotie Yesusu xekerina, nimaririwotai. Nure kuna iyeseyaina xuwa yause xekopu xuwe xati kire xonuxonu kapia kakatia xekopure xetai. 9 Erotie Yesusu xokupa sapire kotowotai. Kakatia Yesusue kire kuna xapa kawopu xuwe. 10 Kakati ere xuriatiti xeika tu xotapa sipa apimi xeikae nutiemi ma tumuneri mua tutuneri sokisoki kuna nu xosau suwoteneai. 11 Kakeri Erotie nupo xomatua xeikae xisiworineri pirewoteneai. Kakerineri kire mari xosei tineri, takereruworineri, Pailati xosa xiyeri xesawoteneai. 12 Ekimepa Erotie Pailati xeika xiwai sairounana pana, pa yause xosa paiya, xiwai turuwoteneai. 13 Pailatie ere xuriatiti yainikina, xuiapu nikau tumu teu yainikina, xuiapu yainikina wati maneri kununuwoteneai. 14 Pailatie ipaki kanikina, "Tini ye xosa, mua apu sou ma kunaunuku, nue xuiapu nikau kapia porouna xikiriai. Taki purikiriai yauseni, pa xokupa kapiaure nu ati kotoutiai. Paina iyes. Ye kire xu mua apu xosa xekopu xuwe. Ye nanutiaia nu kire kapia xoreiyerati tini kuna xosa iyarepu xuwe. 15 Eroti rania nu mua nanunaru tuku xati, siko xosa xiyeri xesawati kota. Iyes. Mua apu nu kire kapia xoreiyerati xati kunaunei xumopina xepixe. 16 Pa xati ai kasieineia wetiti xowopina," niketai. 18 Paire xokupa xuiapu xeikae, ere urue ipaki yaxineri, "Pa apu ouwari xumati, Parapas wetari maiyesika,"

xeteneai. 19 Parapas apua erewese kapmani xeika xoma sarina, apu ouwati xumati, kakauya atoro iyarenai. 20 Pailatie xiyeri kuna kanikina, "Ye Yesusu wetiti xowopina," niketai. 21 Kakati ipaki yaxineri, "Na nikitoto xosa wara! Na nikitoto xosa wara!" xeteneai. 22 Pailatie xeimore yause xi kuna kanikina, "Amakatina? Nu amu kapia xoreiyeretina? Nu kire kapia xoreieretai xati ye xekeri kunaunei nu xumopina xepixe. Pa xati ai kasieineia wetiti xowopina," niketai. 23 Kaniketai sorena Yesusu na nikitoto xosa warepinaure ninie erirkineri pani sokisoki yaxeteneai. Kakineri ninipo urue Pailati kuna ekoyawoteneai. 24 Kakeri Pailatie ninipo kuna taina, Yesusu xumopina xetai. 25 Pa apu kapmani xeika xoma sarina apu ouwati xumati, Romupoe kakauya ata iyareneai, Pailatie wetepinaure xuiapue yaxeteneai. Pailatie xuiapu nikau kuna taina pa apu wetati, xowati, Yesusu xomatua xupunkiro tiniketai. 26 Xomatuae Yesusu sou xoworia, kire apue erewese xowopure moati xekoteneai. Apu wenumu Saimon, nu Sairini ere wesepu soki teteneai. Na nikitoto xaurauro xemereruwoi Yesusu taiwotai. 27 Kokaipa xuiapu kinie Yesusu taiwoteneai. Kakeri xokupa xie Yesusure murineri karu masi woroteneai. 28 Kakeri Yesusue pirixina ipaki kanikina, "Tini Yerusalem xuimi, kakixanari yeure moraku. Tini takire murinari, niretkimanaure mora," niketai. 29 "Iyesa. Xurise kire yause putawatia ipaki kunauneria, 'Xuimi nono iyarepu xuweu wopineri xeika, xuimi nono iyarepu xuweuwonai xeika, xuimi nono apuri tinikepu xuweuwoteneai, xeikae nimaririwopineri,' xepineri. 30 Pa yause xosa siri ipaki kanikineria, 'Sini xorosikari,' totou ararae 'Sini kururusikepineri,' xepineri. 31 Ximine muanumu kapia, ene tuku na xosa kakinerina, amu kapia na mouweki xosa kakepinerina?" niketai. 32 Xomatuae aimore apu poriporitua rania, Yesusu xeika ouniekpure, soniki xowoteneai. 33 Kire wese wenumu Tapa Sekoromu xosa utu putawoteneai. Pa wese xosa Yesusu na nikitoto xouro wareteneai. Apu xoxi aimore rania wainikereteneai, kirepa Yesusupo xupo meruirapu na nikitoto xosana, kire paiya xupo sakipairapu na nikitoto xosa wareteneai. 34 Kakeri Yesusue kunauna, "Xauwa, ne ninipo xunu weterinike. Mua kapia kaketeneaia nini sipa xuwe xati kakineri," xetai. Xomatuae Yesusupo nekei xuru niko utei tepure satu nerawoteneai. 35 Xuiapue tumuneri xekeu puroria, Yuta nikau tumue Yesusu ipaki pireuneri, "Nu kireu apu tianikeyai. Suwau Xoiteue mua apu iyarati nupo saina tina nupo xuiapu xiyeri tinikepina xatia, nukoini nuko tianuwopina," xeteneai. 36 Xomatuae rania pirewoteneai. Yesusu nutiemi maneri xisa isi worotai tuwopure xeteneai. 37 Kakeri ipaki kunauner, "Ne suwau Yuta nikau kokemu xatia, nakieni naki tianiwo," woteneai.

38 Kakerineri kire kuna xayau tineri Yesusupo taporo na nikitoto xosa tareteneai. Pa kuna muanumu, "Mua apu nu Yuta nikau kokemu," xeteneai. 39 Apu xoxi aimore Yesusu xeika wainikereteneai, kirei Yesusu ipaki pireuna. "Xoiteue iyaretaipu nere, wo? Paina ne naki tianinu, sini rania tianisike," wotai. 40 Kakati kire apue pa kuna iyeserina, xatau ipaki auna, "Ne rania mua apu tetai sie xu titiai, ne Xoiteure ximikau xana xuwere?" 41 Sini ousieri xumuyatia, nini asinaku kapia kakineri. Sioe xoxi kapia kakiyatiareni kutu mua xu tinuwa. Pana mua apu nu kire poripori kapia kakepu xuwe," wotai. 42 Kakeri kunauna, "Yesusu, ne xuiapu yakunikewai yause xosa, ye nanuyewai," wotai. 43 Kakati Yesusue ipaki kauna, "Ye suwauni kutu kanine, ximine ne ye xeika mena xouro purowai," wotai. 44 Asauniki yause 12 kiloku sie xosa, ou xiri ukumu utu 3 kiloku xoruwati xetai, 45 pa amure, asau memeremu pa yause xosa xuweirota. Kakati kokaipa mari Xoiteupo atoro tua purotai, xiri kiraxina aimore xakuwetai. 46 Kakati Yesusue pani ere uru yaxina, "Xauwa yeu xenimi neu xupuniyo iyarine," xetai. Kaki uru yarina xumotai. 47 Xomatua nikau tumue pa kapia xekerina, Xoiteupo wenumu xouroretai, kunauna, "Suwauni kutu, mua apu nu siomou, nu poripori erepu xuwe," xetai. 48 Xokupa xuiapu pa kapia xekopure, kou kununuwoteneiae pa kapia xekerina, eiyorineri totoniki ouneri nikou ata yau xiyeri xouxanau woteneai. 49 Yesusupo xokupa xataumana xeika xui teu Kalili wetineri Yesusu tai koteneai xeikae, xayaxayaka xetauro tumuneru pa xokupa kapia yaraxetai xekoteneai. 50 Kire apue purotai, nupo wenumu Yosepu. Nu Yuta nikau kire erewese, Arimatis xeteneaipo apu. Nu apu kutu asinaku, nu rania Yutapu kire kuna xekexeketua. 51 Nu kireu kuna xekexeke tua nikau nanunana xeika kapia xeikaure iyo niukepu xuwe. Nu Xoiteue xuiapu yakunikepina yause xekopure yakurouna. 52 Nue Yesusu mou tepure Pailati xou kotowatia, Pailatie iyo wotai. 53 Kakati Yesusu mou oro tikouna, mari xoseie xotori ekime apu upuworopu xuweu kopaupuro iyareta. Pa kopaupua apue xe porouneri xuroreki. 54 Pa asawa Yuta Nikau Arikepi Yausepu xuru ireiyepineri, pa xati pa yause tomuroirota. 55 Kalili wetineri Yesusu xeika koteneai xuiimie Yosepu tai xouneri pa kopaupu xekoteneai. Yosepue amaki Yesusu mou iyaretaipu rania xekoteneai. 56 Xuiimie xekerineri, nikou atoro xiyeri xouneri, kireu kasuwei xeika orip xona asinaku xuri tuku xeika ireiyeteneai. Kakerineri tuxotapae kunawoki sie Yuta Nikau Arikepi Yause xosa araketeneai.

24 Murisiro akereki asau xosa, xoripesauni kutu xuiimie kopaupuro xowoteneai. Pa kasuwei xuru asinaku xuri tuku ireiyeteneai ti xowoteneai. 2 Utu xekoria apue

pa xe kopaupu parareteneai upu suporo puropu xuwe. Yauweri ekorekore xowotai. 3 Upu minika maneteneai sorena, Yesusu Kokaipa seke moupu xekopu xuwe. 4 Yesusu mou anoro purotai nini sipa xuwe xati, xokupa nanunana tipuroteneai. Kakeria aimore apu, ninipo nekeiye xiri una piririkati nutieniki tumu puroteneai. 5 Xuimie xiri ximikineri kokorumeuneri ou xekoteneai. Kakeri pa apu aimore ipaki kanikineri, "Tini apu xumoki nikau wesepa amakati apu ekeoma tuku kou xirekinukuna? 6 Nu muoro puratixe. Nu itou sarotai. Nu Kalili purotai yauseni, mua kuna tiketai tini xiyeri nanuwa. 7 Nue ipaki katikina, xunu eriouneri apu xupunikiro Apupo Nono tinikeria, na nikitoto xosa warepineri. Kakeria asau xemore xosa xiyeri saropina xetai," niketeneai. 8 Kanikeri ekime Yesusue kanikeyai kuna nanuworineri, 9 kopaupu wetineri xiyeri xowoteneai. Xouneri Yesusupo tataiwopi 11-teu kanikineri, kireu xuiapu rania pa xokupa kapiaure kanikete woteneai. 10 Yesusupo tianuwoppi kaniketeneai xui teu muai, Maktala erezewesepu Maria, Yoana, Yemusipo ana Maria, kireu xui teu xeika, nini paiye kunawoteneai. 11 Yesusupo tianuwopie, xui nikau kuna aini peroro kuna parineri ninipo kuna suwau xepu xuwe. 12 Pita nukoini sana kopaupuro keikei xowotai. Xouna korumeiro upuro oioiwotaia, mari xaku teu kireni purati xekotai. Atoro xiyeri xouna pa kapia yaraxetaire xokupa nanunana tetai. 13 Xuimie kopaupuro xowoteneai yauseni, Yesusupo tataiwopi aimorei, Emeus xeteneai wese teipa xowoxeteneai. Pa wese paiya Yerusalem tomuro purati xana 11 kilomita xeteneai sie xosa xetauro purina. 14 Aimore apue xoupurineria, pa xokupa kapia yaraxetaire kunaupa xowoxeteneai. 15 Pa kapia yaraxetaire xokupa kuna kunauner kotoxeria, Yesusu nukoe nutieniki moati xirini xowoteneai. 16 Kakati kire sapie ninipo ekiniki kirikiriwati, muaiya Yesusue xineri sipawopu xuwe. 17 Xoupurineria nini ipaki kotonikina, "Tini amure kunaupa xounuana?" niketai. Nue kaki kunawatia, xoniki sua tuku muanikie tumuwoteneai. 18 Pa aimore apu, kirepu wenumu Klompson, nue kuna xapa kauna, "Xokupa xuiapu xetaxetai wesepue Yerusalem mua purineri. Pa yause xosa Yerusalem pa kapia yaraxetaire ne kireni sipa xuwerai?" wotai. 19 Kaki kunawatia, Yesusue kotonikina, "Amu kapiana?" niketai. Kakati ninie ipaki kauner, "Sini Nasaretipo Yesusu xosa pa xokupa kapia yaraxetaire kunaunuku. Nu kire kunatureture, nu Xoiteu ekero xeika xuiapu ekiniki xeika sokisoki saina tina sokisoki kuna kunawouna. 20 Sikou ere xuriatiti xeika tumu teu xeikae kapmani xupuro iyareteeneai. Kakeri kapmanie ouwepure kuna ouworineri, na nikitoto xosa wareteneai. 21 Pa apu Yesusua nu Xoiteue Israel apimi xiyeri tinikepure iyaretaipu

xinuku ekimeni xosikisukiriai. Pa xeika kire kuna rania. Ouweri xumotai yausei kouna ximine asau xeimore xina. 22 Ximine sinipo xui tuturopu kireu xuimie sini xiri uresiketeneai. Nini xoripesauni kutu kopaupuro xowoteneaiana, 23 Yesusu mou purati xekopu xuwe. Xiyeri kou ipaki kunauneri, ‘Sini xiniwepie sie xenikorokoro xekenikirkira, kunauneri, “Nu ekeoma purina sikuteneai,”’ xeteneai. 24 Kakeri sini kireue kopaupuro xouneri, xuie kunawoteneai sie upu xekoteneai sorena, Yesusu nuko xekopu xuwe,” woteneai. 25 Kakexeri Yesusue ipaki kanina, “Tini nananatua, tini nanunananu xuwe xati, xokupa kuna kunatureturei kunawoniaire sapauni xotikirei saroati xotikisuwarixe. 26 Pa ama? Pa apua Xoiteue sokisoki kuna kunauna, xesauti xounapa ikou xuiapu xiyeri tinikepina xeyaiya tini sipa xuwere? Nu tatau xemera xaiye sewai Xoiteu xosa kokaipa wenumuni kutu tepina,” niketai. 27 Kakerina kuna utei kaniketai. Mosesipo kuna xeika xokupa kunatureture nikau xeikarei kuna xotapa tayetai, kanikinani Xoiteupo nakau xosa nukoure xokupa kuna masa purotai rania kaniketai. 28 Utuneria pa apu aimorei xowpureiyewotai wese inasamuro munoteneai. Yesusua pani xouyewopureiye wotai. 29 Kakati ninie taiyeru puri kunauneri, “Ne sini xeika puro. Asau iriropure xinana puripurinapa xorixepina,” woteneai. Kakeri atoro mana nini xeika purotai. 30 Xurise xoye nepure xineria, Yesusue nini xeika misetai. Tupumorutina Xoiteu eyaseeuweina poroporouna tiniketai. 31 Yesusue pa kakatia, ekiniki sisirauweineri, muaiya Yesusu xineri sipawoteneai. Kakeria sapauni lemeni xuweiroati, pani xiyeri xekopu xuwe. 32 Paire nioninioni ipaki kunauneri, “Suwauni kutu, sini imero kouyat, nue kuna sikina, Xoiteupo nakaupo nanunananu xotapa kasiati, xosikikemu xiri sarotai,” xeteneai. 33 Pa aimore apue kunarineri sapauni sarou Yerusalemuxiyeri xowoteneai. Utuneri Yesusupo tataiwopi 11-teu xeika kireu xatanikimana xeikae kununu purori xekeniketeneai. 34 Kakexeri ninie pa apu aimore ipaki kanikineri, “Suwauni kutu Kokaipae xiyeri sarotai! Saimonie xekotai!” niketeneai. 35 Kakeri ninie xokupa kapia imero xekoteneaire kuna kaniketeneai. Pani kunauneri, “Nu tupumoru porowotai yauseye, sini xekeu sipauyatiai,” niketeneai. 36 Yesusupo tataiwopie pani kunaupuroria, Yesusu nukoini nini xopu tumuwotai. Yesusue ipaki kanikina, “Tinipo xotikikemu yoroarani pura,” niketai. 37 Kakatia ureuwei ximikieteneai. Kire kopa xekeunuku xi nanuwoteneai. 38 Kakeri ipaki kanikina, “Tini amakati xoxi ure ureunukuna? Tini amakati xokupa nanunananu tinukuna? 39 Yeu xipi yoruka axiri xeika siai yoruka axiri xeika xekoa. Ye ikoini purine. Yeu mupi tiurutiuru nari xekoa. Kopa paiya iko xosa xekeukiriai sie nini tepu xeika ei xeika xekoaukauaixe,” niketai. 40 Pa

kuna kunarina, nupo xupo yoruka xeika siau yoruka xeika nini atariniketai. 41 Xekeri xiri nimariri woteneaina pana xonikisuwopu xuwedu yokupa nanunananu teteneai. Kakeri ipaki kanikina, “Tini kireu xoye muoro purinare?” niketai. 42 Kakati xuwteneai wese masa tuwori, 43 nue tina nati, xekoteneai. 44 Yesusue ipaki kanikina, “Ye taki tukuni puriai yause xosa ipaki katikine, yeure ekime xokupa kuna Mosesipo tu xosa xayauneri, kunatureture nikau nakau xosa xayauneri, nakau siri xosa xayauneri woniaia, pa xokupa kapia paiai suwauni kutu yaraxepina xine katikiai,” niketai. 45 Xoiteupo nakau xosa purotai kuna xotapa ati sipawopinerire tianiniketai. 46 Ipaki kanikina, “Xoiteupo nakau xosa mua kuna tuku, Xoiteue nupo xuiapu xiyeri tinikepura iyaretai apua nu tatau xemenapa asau xeimore xosa kopaupurei xiyeri saropina. 47 Kakatia nupo wenumurei xokupa sanawa sanawa xuiapu xosa kuna uteiwori xoniki pirixeria, Xoiteue ninipo xunu weterinikepina. Tini Yerusalemue saina xotapa tainaria, 48 pa xokupa kapia ekitikiro yaraxetaire kuna kanikakuai. 49 Iyesu. Ekime Xauwae sokisoki kuna kunauna, Xoiteupo Sokisoki Supo Youya tikepine xeyai, paiya yei xesaritikepina yause tomuroxina. Tini mua erewese purokieni pa Xoiteupo sokisoki takuai,” niketai. 50 Yesusue nupo tataiwopi Petani wese xexe soniki xowotai. Xupo xouro wawaieina Xoiteue atinikepinaure kotowotai. 51 Mupuniki xusi ounani, weniki xowati, Xoiteue mena xouro sou xowotai. 52 Kakati tataiwopie onikitapa ukuronneri nure muris teteneai. Kakerineri xiri nimariri eineri Yerusalemuxiyeri xowoteneai. 53 Ninie xokupa yause Xoiteupo ata tumau purineri Xoiteupo wenumu xourorirouneri.

Acts

1 Tiopilusu, ye ekime xayautai nakau xosauwa, ximuximuni kutu Yesusue xokupa saina tina xokupa xuiapu taitainikipa, 2 kouna kounawati Xoiteue mena xouro sou xowotai yauseure xayautai. Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae Yesusu kawati mana Yesusu nukoe tumunikikereyai tianuwopie saina tepinerire kuna kaniketai. Kakatia xurise Xoiteue xouro sou xowotai. 3 Ximuximua tatau xemena xumotaina, xurise xiyeri ekeoma tina tianutianuwopie xosa maiyeniketai. Nu ekeoma purina xineri ati sipawopinerire, xokupa kapia kaketai. Nu 40-teu asau xosa xekori, Xoiteue xuiapu yakunikepina yauseure kaniketai. 4 Nini xeika purotai yauseni, ipaki kanikina, "Tini Yerusalem kaki xanari wetaku. Xauwae sapi tinikepina xi kunawati paire ekime katikiaina, yakuwa. 5 Yonie xuiapu enero ene iserinikeyai. Pana Xoiteupo Supo Youya xosa ene isakuai yause xekepu xuwe," niketai. 6 Pa yause xosa tianutianuwopie xirini kununurou, kotouneri, "Kokaipa, mua yause xosa Israili kokemu saina tuwau xiyeri sokisoki tina, sanawa yakuwopina kokemu xepinare, e xuwe?" woteneai. 7 Kakeri nue xiyeri ipaki kanikina, "Xauwae iyaretai yause xeika asau xeika paiya tinipo sapi xati sipawakuaixe. Xuwe. Nukoini pa xokupa sapi yakuna. 8 Pana sewai Xoiteupo Supo Youyae kou tini xosa puratia, tini sokisoki takuai. Kakinaria, taki ekitikieni xekeikiriaire Yerusalem kuna tinikinari, Yutia sanawayau tinikinari, Samaria Tistiriki tinikinari, ou papaiwotai xokupa sanawa tinika," niketai. 9 Yesusue pa kuna kounawati, xekeu puroria, xouro xowotai. Kire iyoue ximiakerati pani xekeu puropu xuwe. 10 Nu xourati pani mena xekeu puroria, sapauni aimore apue nini xeika tumuwoteneai. Nini nekei karai tuku. 11 Ipaki kunaunexeri, "Tini Kalili apimi, tini ama aini tumunuku mena xekeunukuna? Yesusua Xoiteue sowati, tini wetiki mena xouro xounana, mua xekoari mena xouro xowotai kapiareini xiyeri kopina," niketai. 12 Yesusupo tianutianuwopie Oripu xeteneai totou wetineri, Yerusalem xiyeri xowoteneai. Oripu totoua Yerusalem tomuro kiren kilomita sie xosa purina. 13 Erewese minika xouneri, xouro niko purirouneri ata kamoro maneteneai. Ninipo weniriki teu muai, Pita, Yoni, Yemusu, Entru, Pilipu, Tomas, Patolomiu, Matyu, Alpiusipo nirau Yemusu, Saimon nu Seloti apu kinipo apu, Yutasie, nu Yemusipo nirau. 14 Pa xokupa apu teue kunununeru xonikitumaixi kunikunirouneri. Xui teu, Yesusupo ana Maria xeika, Yesusupo xataumana xeika, ninie rania kouneri nini xeika kunikunirouneri. 15 Pa yause xosa Yesusure xoniki swoteneai xuiapu nikau xoka 120-teu sie. Pitae nini xopu tumuna ipaki kuna tinikina, 16 "Xataimana, ekime Xoiteupo

Supo Youyae kakati Tepitie kire kuna kunawoyai Xoiteupo nakau xosa purina. Apu teu ime atarinikati, Yesusu soki teteneai apu Yutasire kunawoyai. Tepitie kunawoyai sie mua kapia akipa xetai. 17 Ekime Yutasie sini tuku lixina, sini tikirai sie saina tetai," niketai. 18 Pa apu Yutasie pa xoxi kapia tetai xosaupo xe tina, kire ou masa isayaxetai. Kakerina xurise pa ouro titikiri xouna ukaukemu porouwati, kamoropu sine muri ouro kusawotai. 19 Paire xokupa apu Yerusalem puroteneiae sipawoteneai. Ninipo kunairae, pa ou wenumu Akeltama. "Akeltama" wenumu muanumu kuna sie, "Ou Yawi Tuku." 20 Pitae pani ipaki kunauna, "Mua kuna Nakau Siri xosa xayawoniaiya muanumu, 'Nu puroyai wese paiya, aini puropinana, kire apu wetau pa xosa puropu watixe.' Kire kuna masa mua nakau xosa muanumu kuna tuku, 'Kire apue nupo saina tepina xeyai.' 21 'Pa xati Kokaipa Yesusue siko xeika xokupa yause xowori kori wati, siko xeika texeteneai apu xopuropu kire tumuworepu, 22 ximuximu Yonie xuiapu ene iserinkati, Yesusue saina xotapa sari tipa kouna kouna Xoiteue sowati wesiki xouro xowotai yause xetetai. Kire apu nukou ekeini pa xokupa kapia xekotai tumuworikiri sini xeika saina tina Yesusu xiyeri sarotaire kuna uteiwopina," niketai. 23 Pitae kaki kounawati, aimore apu tumunikereteneai. Kire nu Yosepu, wenumeri Parsapasi xeteneai, nuni Yastusu wenumu tuku, kire apua Matiasi. 24 Kakerineri ipaki kunkunineri, "Kokaipa ne xokupa apu nikau xonikikemu sipa. Yutasipo iri tina Yesusupo tiantianuwopie saina tepinaure aimore apu tumunikerukuna, yurau xonieutiai atarisike. Yutasie mua saina wetina nu puropina wese xosa xowotai," xeteneai. 26 Kakeri yerau pa saina tepinaure xe pureworia, Matiasipoe putawotai. Kakati Matiasi Yesusupo tianuwopie 11-teu tuku iyareteneai.

2 Pentikosipo Kokaipa Yause koati, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue kireni atoro xirini kununuwoteneai. 2 Kakeria sapauni mena xourei kire sapie sokisoki xupeue miriaieu kouna, misiproteneai ata xiri xokoperetai. 3 Kakati xepi sie sapie koati xekoria, xokupa apu nikau minoniki sie xekeuyewoteneai. Pa minoniki paiye xokupa apu yau xouxanauwotai. 4 Xoiteupo Supo Youyae pa xokupa xuiapu xosaniki koxeri, xetaxetau kunairae kuna xotapa tayeteneai. Xoiteupo Supo Youyae kakati pa xokupa kuna kunawoteneai. 5 Kireu Yutae kouneri Yerusalem purineri, Xoiteure muris tirouneri. Nini mua ouropu xokupa sanawapue koteneai. 6 Pa miriae miriai koati, xokupa xuiapue iyeserineri kou kununuwoteneai. Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau kuna iyeserineri, urewteneai, pa amure, kireni kireni xuiapue ninipo kuna iyeseria nikou

kunaini kunawori iyeserineri kaketeneai. 7 Yutapu xuiapue kokai ure ureri kunauner, "Mua xokupa xuiapu teua nini Kalilipo kireni. 8 Amakati sini mua xokupa kireni kireni xuiapue sikou kunaini ninie kunawori iyesinukurau? 9 Sini Partia sanawapu, Mitia sanawapu, Elam sanawapu xuiapu teu, sini Mesepotemia tistirkipo, Yutia tistirkipo, Kapatosia propinsipo, Pontus propinsipo, Esiapu, 10 Prikia tistirkipo, Pampiliapu, Isipu sanawapu, Lipia tistirkipo, Sairini erewese tomuro puroteneipu, Romu sanawapu apue kou muoro purikiriai. 11 Sini Yuta xeika Yentail xeteneai xuiapu teu xeikae sini Xoiteupo muris tainuku, sini Kriti soupo xeika, Arepla tistirkipo xeika, siko xokupae iyesikiria ninie sikou kunaini Xoiteupo sokisoki sainaure kuna sikuteneai," xeteneai. 12 Paire xokupae kokaipa nanununu teteneai. Kakerineri nikoniko ipaki kunauner, "Mua kapia ximine yaraxetaia amu kapiani kuturau?" xeteneai. 13 Kakeri kireu paise ipaki pirenikeri, "Nini xokupa oma xisa nerineri kakineri," xeteneai. 14 Pitae Yesusupo kireu tianuwopi 11-teu xeika tumurouna xuiapu ere supoe sokisoki kuna ipaki kanikina, "Tini Yuta apimi xeika xokupa apimi kou Yerusalem purikiriai xeika, tini yeu kuna xosa xakutiki iyarinari, mua kapia ximine yaraxetaia, ekime kunateiture Yoelie muarie kunawayai. Nue ipaki kunauna, 17 Xoiteue kunauna, "Yause xuwe xepure tomuroiratia, xokupa xuiapu xosa yeu Youya kusawopine. Kakitia tinipo nonomi xeika momukomi xeikae yeu kuna kunateiturei uteiyewopineri. Tinipo apu tenemae xiniwepi sie sapi xekoria, apu sakae xiniwepiwopineri. 18 Pa yause xosa yeu saina apu xeika saina xui xeika xosa yeu Youya kusautia, ninie yeu kuna kunateiturei uteiyewopineri. 19 Ye mena xouro xetau kapiani kutu kakineia, toupa oro paise xurisepu yause sie xonuxonu kapia erepine. Yawi xeika xepi xeika kokaipa xepitutu xeika mopina. 20 Kakati asaue ukumu xatia, poita paise ewou xina yawi sie xepina. Kakati xurise Kokaipapu yause moati paise, Kokaipae nukou kokaipa sokisoki xeika memeremu xeika atarisikepina yause. 21 Pa yause xosa Kokaipae tianikepinaure xokupa xuiapue yaxepineri, kakeria xiyeri sonikati ati puropineri," xina kunawayai. Mua kuna paise kunateiture Yoelie sikeyai xina Pitae kunawotai. 22 "Tini Israili apimi, yeu kuna xosa xakutiki iyara. Ye Nasaretipu Yesusure katikepurexine. Xoiteue pa apu xuporei xokupa sokisoki saina xeika xonuxonu kapia xeika taki xopu erati takieni sipaukiriai. Xoiteu nukoini xesawati kotai xinari sipawakuaire Xoiteu nukoe kaketai. 23 Ekimeni nukoe nanuna kuna ouwoyai sie tini xuputikiro

iyareta. Kakati apu xoxi xupunikiro takie na nikototo xosa warinuku ouwari xumotai. 24 Kakari Xoiteue pa apu xiyeri sarina xumopipo tatau xoxi xosa iyarat puratixe, pa amure, xumopie pa apu sokisoki tepuwati xana xuwe. 25 Ekime Tepitie rania nure ipaki kunauna, 'Ye xekeutia Kokaipae Ye nutiemini kutu xokupa yause purina. Nue ye nutiemi purina ye sokisoki sina, pa xati kire sapie kakati ye ximikinei urewopix. 26 Pa xati yeu xoikemu xiri asinaku xati, ye nimariri kuna kunaune. Xoiteue ye xosa asinaku kapia kakepure xetai yakune. 27 Ne yeu xenimi wetau xumoki apimi nikau wese puroxete. Panumu xati ne nakipo xokiaune tumuworitai apu xokumo wetau kopaupuro xusaxete. (Hades g86) 28 Nei ekioma puropine ime ataritiae. Nei ye weitau naki xeika puria, naki apoyau ye xiri nimaririwopine." Mua kuna xokupa Tepitie kunawayai. 29 "Yewapu xura, Asisiki Tepitireni kutu, ye katikepure xine. Nu xumurati, upuareneai. Nupo upua mua siko xopu xokupa yause purina. 30 Tepiti nu kunateiture xati, nuko sipa, Xoiteue xupo xouru wari ipaki kunauna, 'Sewai neu kire asinimana tumuworitiae, naki sie kokemu tumuwopina woyai.' 31 Pa xati Xoiteue Tepiti nuko wetati apu xumoki nikau wese purina kopaupuro xusaxepu watixe kuna paise, Tepiti nukoure kunawopu xuwe. Xoiteue pa saina tephure xetaia, Tepiti nu sipauwetai. Paise Xoiteue nukou xuiapu tinikepure tumuworetai apue xiyeri saropinaure kunawayai. (Hades g86) 32 Paina pa apu Yesusu paise, Xoiteue kopaupuro saretai. Nu xumorina saroati sini xokupae xekeukiriai paire, sini kunaounuku. 33 Yesusu nu xouru xowotai Xoiteupo xupo meruira purina. Xauwa xuporopu Supo Youya tetai, ekime Xauwa nukoe kunauna tuwopine xeyai sie, ximine kusauwati takieni xekoto iyeseteunuku. 34 Tepiti nu Yesusue mena xouru xowotai sie xowopu xuwe. Pana Tepitie ipaki kunauna, 'Kokaipae yeu kokaipa ipaki kauna, "Ne yeu xupi meruira misauporo 35 neu xiwayanimana naki irue soinitiki puropineriwtai," xetai. 36 "Pa xati tini xokupa Israfil kini, tini paire atinari sipawakuai, tini Yesusu na nikototo xosa warikiriaia, Xoiteue tumuworati Kokaipa purina, nukou xuiapu sonikepina apu purina," niketai. 37 Xuiapue Pitapu kuna iyeseria, pa kuna xonikikemu tupo xiri worotai. Kakati Pita xeika kireu Yesusupo tiantianuwopi xeika ipaki kotonikineri, "Yewapu xura, sini amakepinukuna?" niketai. 38 Kakeri Pitae ipaki kanikina, "Tini mua xokupa apu, kireni kirenie xotiki pirixinari Yesusu wenumurei ene isari, Xoiteue tinipo xunu weteritikepina. Tini panumu kakaria, Xoiteue nuko Supo Youya tikepina. 39 Ekime Xoiteue tini xeika, takipo nono teu xeika, xetauro puroteneai xuiapu xeika Supo Youya tikepure sokisoki kuna kunawayai. Xoiteu, sikou kokaipa,

nukoe yainiketai xuiapu Supo Youya tinikepure sokisoki kuna kunawoyai," niketai. 40 Pitae kireu xokupa kuna rania tinikina, sokisoki kuna ipaki kanikina, "Sosopa epixa. Tini atinari sosopa epixakuai, mua apimi xoxixoxi kapia erirouneri xeika xoxi xaku," niketai. 41 Pitapu kunaes xokupa xuiapu nikau xonikikemu tupo worati, Yesusu wenumurei ene iseteneai. Pa asau xosa 3,000 xuiapu siei Yesusure xoniki piritxeteneai xuiapu teu xeika moteneai. 42 Xuiapue Yesusupo tianutianuwopi nikau taitai kuna iyeseri, kireu tianikepi kapia xeika, kou kununu xoye nepi kapia xeika, kunikuniwopi kapia xeikaure taitainiketeneai. 43 Xoiteue Yesusupo tianutianuwopi xupunkiro xonuxonu xonuxonu kapia ereri, xokupa kireni kireni xuiapue xekeri ureuneri ximiketeneai. 44 Xokupa xuiapu Yesusure xoniki suwoteneiae xiri xoniki tumaxi puroteneai. Kakineri ninipo xokupa sapi paiya Yesusure xoniki suwoteneai xuiapu nikau xetai. 45 Apimie ninipo ou masa xeika xuru xeika isayarinikeri, paiseu xe tineri, xokupa apimi xuru xuweu tiniketeneai. 46 Xokupa asau nini Xoiteupo atoro xirini kununurouner. Kakineri xetaxetau atoro kirenini xoye nirouneri. Xonikikemu asinakurei nimaririneri kirenini xoye nirouneri. 47 Xokupa yause Xoiteupo wenumu xouroxeri, xuiapue xonikemu ninire asinaku xirouneri. Xokupa asau Xoiteue kireu xuiapu tinikepi saina tetai, panumu kapiarei Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau xoka xokupani kutu xetai.

3 Kire yause Pitano Yoninoe 3 kiloku xoruwati kunikuniwopi yause xosa, Xoiteupo Atoro xowoxeteneai. 2 Kireu apimie kire apu siau xoxi tuku sou mori xekeniketeneai. Xokupa yause Xoiteupo Atapo isimaro, Isima Xosei xeteneai xosa xeme maneri isima turo iyarirouneri. Kakeri nue xearaure xuiapue Xoiteupo Atoro maneria yainikirouna. Ana kamoroni siau xoxixeki. 3 Pitano Yoninoe Xoiteupo Atoro manepure xeri, pa apue xuruara tuwopinexerire kotonietai. 4 Kakati Pitano Yoninoe soki kukou purineri, Pitae kunauna, "Ne sini xekesike," wotai. 5 Kakati pa apue sokisoki kukonietai, pa amure, nue nanuwotaia, ninie kire sapi siepineri xina kaketai. 6 Kakati Pitae ipaki kunauna, "Ye xe xuwena pana, ye mua sapi tuku, ne tinepure xine. Nasaretipo Yesusu Kristusupo wenumurei ye kanine, ne sarounau texe," wotai. 7 Pitae kakerina xupo meruira xaike tina sareta. Kakati sapauui nupo siau xeika xoutapa xeika sokisoki xetai. 8 Kakati pa apue potirouna texetai. Xoiteupo atoro Pitano Yonino xeika ma texina popotipopotixina Xoiteupo wenumu xouroretai. 9 Xokupa xuiapue xekoria Xoiteupo wenumu xourori texati, 10 sipaunerri, pa apue sore Xoiteupo Atapo isima, Isima Xosei xeteneairo misirouna xearaure

yaxirouna xi sipawoteneai. Xekoria merukirati, urerineri, xouxou woreteneai. 11 Xuiapue pa kapia yaraxetaire kuna iyeserineri urer pa apu xekopure keikei koteneai. Ma xekoria Xoiteupo Atapo misepi iri, Solomonipo misepi iri xeteneairo Pitano Yonino soki xonikinikina tumu purotai. 12 Pitae xuiapu xekeniki puri, ipaki kunauna, "Tini Israili apimi, tini ama mua kapia yaraxetaire ureunukuna? Tini ama sini sokisoki kukosikinukuna? Tini nanunuku, nioini kokaipa sokisoki tukue Xoiteupo ekero ati purineri mua apu atiwori texinaxi, nanunukure, wo? Xuweni kutu. 13 Apraxamu xura, Aisaki xura Yekopu xuranikau Xoiteu, sikou asisikimana nikau Xoiteu, nue nukou saina apu Yesusu kokaipa wenumuni kutu twotai. Pa apu sore takie xiwai xupunkiro iyarikirai. Pailatie wetepure xetai yausepa, takie nikitiki tuwori kunaunuku Pailati ne wetau nu aini pepei xowoxete xikiriai. 14 Mua apu nu siomou nu Xoiteu irue asinaku kapiani kutu kaki purirouna. Pana takieni nikitiki tuworinuku, kire apu nu apu ouweirouna Pailatie wetati maiyetikepinaure yaukiriai. 15 Nu ekisikioma puropu imero sosiki xowopina akerek apu takie ouwari xumotai. Kakari Xoiteue kopaupuropu sarati, sioini kutu xekeyatiai paire kunaunua. 16 Pa amure, sini Yesusupo wenumurei sore xosisuyatiai xati, Yesusue tini sipaukiriai apu merukeretai. Kakati takipo xekitikieni xekuar asinaku purina. 17 "Suwau, yewapu xura, ye sipa, tini takipo tumu xeikae ati sipawopu xuwe xati pa kapia Yesusu xosa kakikiriai. 18 Ekime Xoiteue xokupa kunatureture supunikerei kunauna, pa apu tumuworitia ikou xuiapu xiyeri sonikepure, tatau xemeropina xeyai. Pa xati tinie mua kapia tikiria, Xoiteue nukou kuna taina kakina. 19 "Pa xati tinipo xoxi nanununu wetinari, xotiki pirixari Xoiteue tinipo xunu xesauweri tikepina. 20 Tini panumu kakinaria, Kokaipae tini oma sokisoki tikepina. Kakinapa nukou xuiapu xiyeri sonikepure tumuworetai apu xesawatia, tini xosa kopina. Pa apu Xoiteue tini tianitiikepure tumuworetai apua, Yesusu kireni. 21 Ekime nukou saina teruwopinerire tumunikereyai kunatureture nikau supinikirei kunawoyai sie, nu mena xouro purina, Xoiteue xokupa sapi xiyeri oma xepinerire iyareyai yause yakuna. (aiōn g165) 22 "Ekime Mosesie ipaki kunauna, 'Takipo Xoiteu, Kokaipae, kire takipo xatatici tumuworatia, iko sie kunatureture xepina. Kakatia nue xokupa kuna katikatia iyesakuai xeyai. 23 Xokupa apue pa kunatureturepu kuna iyesepu xuweuworia, Xoiteue ounikiati xumopineri. Nini Israii xuiapu teu pani xiyeri puropuworixe.' 24 Ekime xokupa kunatureturei Xoiteupo kuna uteiwoniai, kunatureture Samueli nukoe akerati nu turopue rania kunawoniaia, mua itou yaraxina. 25 "Tini kunatureture teu nikau nonomi, Xoiteue asitikimana xeika xoukemu tumaxina sokisoki kuna kunawoyai sapia tinie

takuai. Nue Apraxamu ipaki kauna, 'Neu asini nono parei yokupa ouropu xuiapu teu atinikepinewoyai.' 26 "Paire Xoiteue nupo pa saina apue, tini yokupa kirenikireni apu atitikina tianitikati tinipo kapia xoxi wetakuaire sarina tini xosa akeri xesawati kotai," niketai.

4 Pitano Yoninoe xuiapu xeika xemu kunau puroria, xuria titi teu xeika Satusi xeika Xoiteupo Atapu yokai nikau kire tumu xeikae moteneai. 2 Pitano Yoninoe xuiapu ipaki kanikineri, Yesusu kopapurei sarotaina, yokupa apu xumoteneai rania saropineri xineri kanikeri sipawoteneai. Paire ere makarineri, 3 soki tinikineri kuna xosa iyainikerepure xeteneai. Pana asau iriropure xati, iyatieve kakepure kakauya xosa yainikereteneai. 4 Yokupa xuiapue kuna iyesieineri Yesusure xoniki suwoteneai. Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau xoka 5,000 sie xouro manetai. 5 Kurise kire asau xosa Yuta nikau kokaipa apu teu xeika muris atapu tumu teu xeika tu xotapa sipa apu teu xeikae Yerusalemu kununuwoteneai. 6 Ere xuriatiti Anasie, Kaiapas xura, Yoni xura, Aleksanta xura xeika xuriatitipo yokupa apu teu xeikae kununuwoteneai. 7 Pitano Yonino nini ekinikiro tumunierineri, ipaki kotonikineri, "Tinie amukau sokisoki tiniku mua kapia kakinukuna? Yupo wenumurei kakinukuna," niketeneai. 8 Xoiteupo Supo Youyae Pita xosa koxati, ipaki kanikina, "Tini Israilipo kokaipa apimi xeika, muris atapu tumu xeika, 9 sinie kire apu siau xoxi tianuyataire ximine kotosiepure xinukure. Pa xeika pa apu nu amaki asinaku xetai tinie sipawopure xinukure. 10 Panumu xatia, Nasaretipto Yesusu Kristusupo wenumurei mua apu siau xoxi asinakuweina mua taki ekitikiro tumu purotai, tini yokupae sipawari, Israilipo xokupae rania sipawopineri. Takie Yesusu na nikitoto xosa warari, Xoiteue kopaupuropu xiyeri saretai. 11 Yesusua 'tini ata xuxue pa xe xoxi parinuku xesauweikirai. Pana muaiya nu ata masa sokisoki wopina xe xiri asinaku xina.' 12 Kire apue sini xiyeri sosikepu watixe. Xuwe. Yesusu Kristusu wenumurei kireni sini ouropu xuiapu asinaku puropu. Siko tisikepinaure Xoiteue nu kireni tumuworetai," niketai. 13 Kokaipa apimi nini sipa, Pitano Yonino nini xaya ata manepu xuwena nini aipu apu. Xekeneria ximikepu xuwedu sokisoki kuna kunawori, yokupa nanunaru teteneai. Kakerineri Pitano Yonino sapaniketeneai, nini ekime Yesusu xeika puroniai. 14 Pa apu xekoria nupo mupokemu merukirati nini xeika tumu purotai. Paire kire kuna xapa kanikepineria xuwexetai. 15 Kokaipa apimie kanikineri tini kaunsolu ata wetinari kisau munaxa nieteneai. Nini xouwexeria, apimie ipaki kuna ouneri, 16 "Sini mua apu aimore amu amakinikepuna? Ninie xumu xonuxonu ereri, Yerusalemupo yokupa xuiapue

paire sipauweteneai. Sini ximiakerepuxe. 17 Pana mua kuna xuiapu xosa pani xouxanauwoxete. Pa xati nini axiri sokisoki kuna kanikikiri, mua wenumurei kireu apu pani kuna tinike xeni," xeteneai. 18 Yainieri moxeri kanikineri Yesusu wenumurei kire kuna pani kunaunaxari, nu wenumurei xuiapu kuna tinikaku xineri xoka tiniketeneai. 19 Kakeria Pitano Yoninoe kuna xapa ipaki kanikineri, "Xoiteu ekero amu kapia asinakuxi tini nanunukuna? Sini Xoiteupo kuna taiwopinuare e tinipo kuna taiwopinu? Takieni uteiwa. 20 Sini supusi parawopuyatixe. Sini xokupa kapia sioni xekoto iyeseteuyatiairenai kuna uteiwopinu," niketeneai. 21 Paire kaunsolute nanuneru xuiapue xaro tisikepuwori xana xuwerineri, kireu sokisoki kuna pani tinikerineri weinikiteri xowoxeteneai. Xoiteue kaketai kapiaure nanuneru xokupa xuiapue wenumu xouroreteneai. Kakeri kokaipa apimie Pitano Yonino kakauya xosa iyainikerepineri ime xuwexetai. 22 Pitano Yoninoe pa apu xumu xonuxonu erineri atiereri asinaku xetaia nu 40 xitosani xuwexetai. 23 Kaunsolute Pitano Yonino weinitexeria, ninipo xatanikimana xosa xiyeri xounexeri, ere xuriatiti xeika tumu teu xeika nikau xokupa kuna kaniketeneai. 24 Ninie pa kuna iyeserineri, xonikikemu xokupa tumaxineri, Xoiteu xosa ipaki kunkunineri, "Kokaipa, nakie mena iyarine, ou iyarine, xasi sarine xokupa sapi pa xosa puroteneai iyariyai. 25 Ekime nakipo Supuni Youyoe sinipo asisiki kire kuna tuwoyal, nu nakipo saina apu Tepiti. Kakati Tepitie ipaki kunauna, 'Amakati xokupa xetau apimie xiri kisamaira ninkinana? Amakati mua xuimi apimie xoxi kapia aini kakepure kuna ounerina? 26 Sanawasanawapu kokemue xomaxepure ireineri. Tumu teue Kokipa ororineri, pa apu nukou xuiapu tinikepinaure tumuworetai ororepure kirenini kunununeru,' xetai. 27 "Suwauni kutu, Erotino Pontiasi Pailatinoe xetau apimi teu xeika Israil apimi xeika pa erewese kunununeru, nakipo saina terinepinaure ekime tumuworiyai apu Yesusu ororepure xineri. 28 Nakieni kakepure xiyai nanunaru taineri, mua kapia teteneai. Nakipo sokisokirei ekime nakieni kuna ounie mua kapia yaraxepina xiyai. 29 Paina Kokaipa, sini eise kurosikineri xokupa kuna kunawoteneai nanununau sini neu saina apu tianisike. Kakauwa sini ximikepu xuwedu, neu kuna sokisoki uteiwopinuku. 30 Supa apimi xosa nakipo xupuni iyaru xiyeri merukeria, nakipo xokumo saina apu Yesusu wenumurei xumu xonuxonu kapia erewaixi kunkini," woteneai. 31 Kunikunieria, kununuwoteneai ata litowtai. Kakati Xoiteupo Supo Youyae nini xosa koxati, ximikepu xuwedu Xoiteupo kuna pani sokisoki xineri uteiwoteneai. 32 Yokupa xumiapi Yesusure xonikisuwoteneiae, xoniki tumaxineri kireni nanunaru tuku xeteneai. Kire apue nupo kire sapi xekeri ipaki kunauna, "Pa sapia ikou kireni," xepu

watixe. Xuwe. Ninipo xokupa sapia niko xokupa nikau kireni. 33 Yesusupo tianutianuwopie Kokaipa Yesusue xiyeri sarotaire kuna uteiwopi saina teri, ninipo kuna kokaipa sokisoki tuku xetai. Kakeri Xoiteue pa xuiapu tianikepure ere xouwenikina, asinaku kapiani kutu nini xosa kaketai. 34 Kire nini xopuropue xuru ara xuweitauwotaixe. Xokupa apimi nini ou tukure ata tukua, kireu apimi xosa xesauneri pa xosaupo xe tirouneri. 35 Kakineri pa xe tikouneria, Yesusupo tianutianuwopie tinikirouneri, kakeri ninie xuiapu xuru xuweu puroteneai uteineri tinikirouneri. 36 Kire apu purotai, nupo wenumu Yosepu. Yesusupo tianutianuwopie kire wenumu tuneri Parnapasi woteneai. Parnapasi wenumua mua kuna sie, "Xosikikemu sokisoki xepina apu," xina. Parnapasi nu kire Liwai, nu Saiprusi souropu. 37 Nupo kire ou masa kire apu xosa xesawotai. Pa xe tikouna Yesusupo tianutianuwopie tiniketai.

5 Kire apu purotai, nupo wenumu Ananaiasi, nupo xuiopo wenumu Sapaira. Ananaiasie nupo kire ou masa kire apu xosa xesawotai. 2 Xe tinapa uteina, kireira xe masa paiya nukouni iyareta. Kakati nupo xuiie rania sipawotai. Ananaiasie kakerinapa ipaki xoreixina, xokupa tikoune Yesusupo tianutianuwopie tiniikitiae xetai. 3 Kakati Pitae ipaki kauna, "Ananaiasi, amakati Satani wetau xoniro xokoperina, Xoiteupo Supo Youya xoreuwopure, neu ou xosaupo xe tine kireira xe masa ximikeritiae? 4 Nakieni pa ou xesaune xe titiaina, pa xosaupo xe titiai rania neu sapina, amu amakepurepa kake. Amakati pa xoxi nanunana titiaina? Ne kaki xanau nanunau apimi kireni xoreinikepure xine xeu. Xuwe. Ne Xoiteuni xoreuwopure xine," wotai. 5 Ananaiasie pa kuna iyeserina titikiri xouna sapauni xumurotai. Apimie Ananaias xosa akipa xetai kapiaure iyeserineri xiri ximikieteneai. 6 Apu tenemai teue maneri Ananaias mou marie xotorineri, xeme tixou upuworoteneai. 7 Yause xuauratia, Ananaiasipo xuiie xamu xosa kapia akipa xetai sipawopu xuweu motai. 8 Moati Pitae ipaki kauna, "Ne ye kaye, tinipo ou xosaupo xe titiai pa kirenire?" wotai. Kakati xuiie kunauna, "Paiya suawu. Pa kireni," wotai. 9 Kakati Pitae ipaki kauna, "Tini amakati Kokaipapu Supo Youya eruruwopure kuna ouyatiae? Iyese. Neu xamuni upuworoteneai apimi isimaro manerina, ne rania xemeini xowopineri," wotai. 10 Kakati pa xuiie sapauni Pitapu siau sakaro titikiri xouna xumurotai. Apu tenemai teue maneri, pa xui xekoria xumurotai. Pani xeme tixouneri xamu upu kikimuro upuareteneai. 11 Paire Xoiteure xonikisrouneri xokupa xuiapu xekia xetau xuiimapimi xekiae pa kapia akipa xetaire kuna iyeserineri, xiri ximikieteneai.

12 Yesusupo tianutianuwopie xuiapu xopu xetaxetau xumu xonuxonu ereteneai. Kakeri xokupa xuiapue Xoiteure xonikisuneri, xonikikemu tumaxineri Xoiteupo ata tumau maneri Solomonipo kununuwopi xiri xosa kununurouneri. 13 Kakeri nini xopu puropu xuweu xuiapue, ninipo weniniki xourorirouneri. Kakirounerina pana ximikerineri, nini xeika ma kununurouwori xana xuwe. 14 Pana xokupa xuiapuni kutue Kokaipaure xonikisuneri, nupo apu kini xosa moteneai. 15 Yesusupo tianutianuwopie xumu xonuxonu ereri xuiapue sipawoteneai. Pa xati supa tuku tuku xuiapu xurunikineri kisau Pitae teipa kourouna ime mayau konoyau sakayau xineinikirouneri, pa amure, asaue Pitapu xeniroroi woratia supa apimi xosa xowopinaure kaketeneai. 16 Yerusalemu tomuro puroteneai erekwesepu xuiapue rania, Yesusupo tianutianuwopie xekenikepure koteneai. Supa tuku apimi xeika xoxi yaniyanie xoxixoxi niketai apimi xeika xuruniki koteneai. Kakeri pa xokupa xuimi apimie xiyeri meruketeneai. 17 Ere xuriatitie nupo emeumana Satusi apimi xeikae, Yesusupo tianutianuwopie kaketeneai kapia xekerineri paire ekinikie mineri xonikikemu xiri xoxixoxi xetai. 18 Kakeri Yesusupo tianutianuwopie soki tinikineri apimi xoxi xeika kakauya xosa soiniketeneai. 19 Kakeria ukumani kire Kokaipapu xenikorokoroe kakauya atapu isima taiyeina kisau sonikimana, ipaki kanikina, 20 "Tini xounari Xoiteupo atapu sepurireira tumunari, mua oma puropi suire xuiapu kanika," niketai. 21 Yesusupo tianutianuwopie iyeserineri xoripesauni kutu Xoiteupo Ata xouneri, xuiapu kuna tinikepi saina teteneai. Kakeri ere xuriatitie nupo emeumanapu, kaunsolu xeika Israilipo xokupa tumu teu xeika yainikeri kou kununuwoteneai. Kakerineri Yesusupo tianutianuwopie soniki kopinerire, kakauya ata kuna xesawoteneai. 22 Xokaie kakauya ata xowoteneai sorena, Yesusupo tianutianuwopie purori xekenikepu xuwe. Xiyeri xouneri kokaipa apimi ipaki kanikineri, 23 "Sini kakauya atapu xokupa isima xekeukiria, sokisoki kiriteineri ata yayakue xokupa isima yayakuwoteneai. Kaketeneaina pana sini isima taikiria kire apue ata kamoro purati xekopu xuwe," xeteneai. 24 Xoiteupo Atapu xokai nikau tumu xeika ere xuriatiti xeikae pa kuna iyeserineri xokupa nanunana teri ipaki kunauner, "Pa apimia amaki xauweteneaina?" xeteneai. 25 Kakeria kire apue mana ipaki kanikina, "Iyesa. Pa apimi tinie kakauya ata soinikirkiria, Xoiteupo ata tumaureira tumu purineri xuiapu Xoiteupo kuna tinikineri," niketai. 26 Kaki kanikati, Xoiteupo Atapu xokai nikau tumu xeika xokai xeikae xouneri Yesusupo tianutianuwopie soniki koteneai. Kouneri nini amakinikepu xuwe. Xuiapue xe kurunikepineri xati, ximiketeneai. 27 Xokai teue Yesusupo tianutianuwopie soniki kouneri kaunsolu

ekinikiro tumunikereteneai. Kakeri ere xuriatitie ipaki kanikina, 28 "Sini xiri xoka tikanuku tini kaki xanari pa apu wenumurei xuiapu kuna kanikaku xikiriai. Pana tinie kuna uteiwopi saina pani tari, Yerusalem purixanau woteneai xuiapue tinipo kuna iyesieteneai. Kakinuku sinie pa apu ouweikiriai xi kuna xosasiki suwopure xinuku," niketeneai. 29 Kakeri Pita xeika kireu Yesusupo tianutianuwopi xeikae ipaki kuna xapa kanikineri, "Sini Xoiteupo kuna kirenai taiwopinukuna, sini apu nikau kuna taiwopukiri xana xuwe. 30 Tinie Yesusu kire na xosa warinuku ouwari xumotaina, pana asisikimana nikau Xoiteue xiyeri sareta. 31 Kakerina xouro sou xouna nukou xupo meruira iyarati purina. Nue siko ime atarisikina xiyeri tisikinapa, siko Israil tianisikati xosiki pirixikiria, sikou xunu weterisikepina apu. 32 Sini Xoiteue kaketai xokupa kapia xekerinuku, paire kuna uteirounuku. Xoiteupo Supo Youyae rania pa xokupa kapiaure kuna uteina. Xuiapue Xoiteupo kuna taiwori Xoiteu nukoie Supo Youya tinikeyai," xeteneai. 33 Kaunsolue Pitapu kuna iyeserineri, xiri kisamairanikirati, Yesusupo tianutianuwopi ounikiepure xeteneai. 34 Kakeri kire kaunsolue sarotai. Nu kire Parisipo apu, nupo wenumu Kamalieli. Nu tu xotapapu xesepeniki, xokupa xuiapue nupo wenumu xourorirouneri. Nue apimi kanikati Yesusupo xokupa tianutianuwopi soniki munaneri kisau xayakaxayaka puroteneai. 35 Kisau munauweria, Kamalielie kireu kaunsolu ipaki kanikina, "Tini Israilipo apimi, tini mua apimi xosa kire kapia kakepure xinaria, xeuxana ati nanunanu terinarieye niketai. 36 Tini sipa, xuwa yause xowopu xuweni. Teutasie sarou kunauna, 'Iko kokai apu, ye wenimi tuku,' xeteneai. Kakati 400 apu siei nu taiwoteneai. Paire kapmanie ouwati xumat, nure xonikisuwteneai apimie ximi xouxanauwori ninipo saina aini xuwxetetai. 37 Xurise kapmanie xuiapu weniniki xuruwotai yause xosa, Kalilipo Yutasie sarouna xuiapu nikau nanunanu tururutarara wotai. Kakati nu taineri kapmani xesawopure xoma sareteneai. Pana nu ouweri xumat, nure xonikisuwteneai apimie, ximi xouxanauwoteneai. 38 Pa xati ye muaini katikine, tini kaki xanari mua apimi xosa kire kapia kakaku. Xuwe. Nini weinikitari pura. Mua saina ninie teteneai pa apu nikau nanunanurei sarotai xatia, saina xoxixepina. 39 Pana Xoiteue mua saina sareta xatia, tini taiyerinikakuaxe. Panumu tini Xoiteu ouwaku!" niketai. Kakati kaunsolue Kamalielipo kuna taiwoteneai. 40 Kaunsolue Yesusupo tianutianuwopi yainikeri moria, xokai teu kanikeri kasiniketeneai. Kakeri kanikineri tini Yesusupo wenumurei kaki xanari pani kuna uteiwaku niketeneai. Kunari weinikiterineri kisau munoteneai. Xoiteue nanuna Yesusu wenumurei maya tepineri xetai sie maya terineri

nimaririwoteneai. 42 Xokupa asau Yesusupo tianutianuwopie Xoiteupo Ata xeika xuiapu nikau atayau xeika xouneri, xuiapu kuna tinikirouneri. Nini asinaku kuna uteiwopi saina wetepu xuwe. Kuna ipaki piteu kanikineri, "Yesusu apua nu Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepinaure sokisoki kuna kunawoyai," niketeneai.

6 Pa yause xosa Yesusupo tataiwopi nikau xoka paiya pani xokupa xetai. Kriki kuna kunaurouneru tataiwopie Aramu kuna kunaurouneru tataiwopi xeika kawata xeteneai. Ipaki kunauneru, "Xokupa asau tinie xuiapu xoye ara xuweuwoteneai tinikirounukuna pana, sinipo xumi xamunikimana xumuweki, tianikirouwari xana xuwe," niketeneai. 2 Kakeri 12-teu tianutianuwopie xokupa tataiwopi yainikeri moria, ipaki kanikineri, "Sikoe Xoiteupo kuna uteiwopi saina wetinuku xoye uteiwopi saina tikiria, pa itou xuwxepina. 3 Pa xati yewapu xura, taki xopuropu apu 7-teu xireki tinika, nini xuiapu xopu asinaku weniniki tuku, Xoiteupo Supo Youyae nini xosa koxetai nini asinaku sipa tuku. Sini pa apu teu iyainikerikiri pa saina yakuwopineri. 4 Sini paiya xokupa yause kunkuniwopi saina tete Xoiteupo kuna xuiapu tianikete wopinuku," niketeneai. 5 Xokupa xuiapue Yesusupo tianutianuwopi nikau kuna asinaku xonikiewoteneai. Kakerineri Stiweni tumuwareteneai, nu sokisoki xousu tuku, Xoiteupo Supo Youyae nu xosa koxetai. Pani Pilipu xura, Prokorus xura, Nikanor xura, Timon xura, Parmenas xura, Nikolas xura tumunikereteneai. Nikolas apua nu Antiokupo, nu Yutapu xuwenra pana, ninipo muris tairouna. 6 Yesusupo tianutianuwopi ekinikiro pa apimi tumunikereri, pa saina tepinerire xupunki xosaniki sorineri kunkuni niketeneai. 7 Xoiteupo kuna Yerusalem sanawayau koxetai. Kakati xokupa xuiapuni kutue Yerusalem Yesusupo tataiwopi sayeteneai. Kakeri xokupa xuriatitie rania Xoiteupo kuna taineri xonikisuwteneai. 8 Pana Xoiteue xiri xousuwaiti xouwesikirouna sokisoki kapia xeika xuru xonuxonu kapia erirouna kapiapu sokisoki xeika Stiweni xosa purati, Stiwenie xuiapu xopu kokaipa kokaipa xumu xonuxonu erirouna. 9 Kakati kireu apimie saneri Stiweni xeika kuna tuwata xeteneai. Nini paiya Yuta nikau kire kununu atapu apimi, pa ata wenumu apu so nikau kununu ata xeteneai. Nini erewese Sairinipo apimi xeika Aleksanriapu apimi xeikae. Pa xeika aimore propinsipo. Silisiau xeika Esiapu apimi xeikae kaketeneai. 10 Xoiteupo Supo Youyae Stiweni asinaku sapani kutu tuwati, nupo kunaini nini emeserinketai. 11 Paire kireu apimie xorei kuna ipaki kunauneru, "Stiwenie Xoiteuno Mosesino ninianietai xi kunawopinerire," ximiarei xakuxakuniketeneai. 12 Pa kapiarei xuiapu nikau xoniki

xusineri, tumu nikau xusineri, tu xotapa nikau xusineri woteneai. Kakeri, Stiweni xosa xouneri soki xorou tineri kaunsolu xosa sou xowoteneai. 13 Kakineri kireu apimie xorei kunaе xoniki xusepinerire tumunikereteneai. Kakeri pa apu teue ipaki kunauner, "Xokupa xokupa yause mua apue Xoiteupo Ata niniawoto tuxotapa niniawotourouna," xeteneai. 14 "Pani iyesikiria ipaki kunauna, 'Pa apu Nasaretipo Yesusue mua ata xoxierinapa Mosesie ekime sikeyai kapia pirierepine xetai xineri," kunawoteneai. 15 Kakeri xokupa kaunsolute Stiweni sokisoki kukoworia, nupo moakemue kire xenikorokoropu moakemue uyewotai.

7 Ere xuriatitie Stiweni ipaki kotouna, "Apimie mua kuna ne xosa suwoteneaia suwaure, e xoreinineri?" wotai. 2 Kakati Stiwenie ipaki kunauna, "Yewapu xura xauwa xura, tini iyesu, sikou asisiki Apraxamue erewese Aran xowopu xuweuni Mesepotemia puroyai yause xosa, mena xouropu Xoiteu nu kokaipa sokisoki tukue Apraxamu maiyewoyai. 3 Xoiteue ipaki kauna, 'Ne neu ou wetinau xatanimanina weinikiterinau, kire ou atarinepine xosa xouwo,' woyai. 4 Kakati Apraxamue Kaltia nikau ou wetina Aran xou puroyai. Omo xumuratia, Xoiteue xesawati kouna mua ou, tini purikiriai xosa puroyai. 5 Xoiteue mua kire ou masa ara kireni nuxuto sie, Apraxamupo apu kinipo ouni kutu puropinaure nu tuwopu xuwe. Sokisoki kuna kunauna sewai mua ou Apraxamu tutia, nuko xeika nukou nonomi xeika nikau ou puropina xeyai. Xoiteue mua kuna kunawoyai yausepa Apraxamu nu nono xuweu. 6 Xoiteue Apraxamu ipaki kauna, 'Neu asinimanae kireu nikau sanawa xouneria puropineri. Xouneri aipu saina apimi puroria, xetau apimie 400 xitosani xosa xoxixoxi nikeyineri. 7 Pana pa xoxixoxi kapia teteneai apimia sewai kuna xosa tumunikerepina. Kakitia sewai Apraxamupo nonomie pa sanawa weti kouneria, mua wese iko xosa muris tepineri xeyai. 8 Xoiteue kunauna yei Apraxamu xeika lixine xoikemu sokisoki tuyai xati maritakepina xeyai. Xurise Apraxamue Aisaki omo xina, 8-teu asau xosa Aisaki maritakeru woyai. Aisakie Yekopu omo xati, Yekopue asisikimana 12-teu nikau eminiki xeyai. 9 "Pa asisikimanae xameyaniki, Yosepure xoxi nanunana terineri, aipu saina apu sie xesawori xetau apimi xosa xowoyai. Kakeri, pa apimie Isipu sou xowoniai. Kakeri, Xoiteue nu xeika puroyai. 10 Xoiteue tianu wati nupo xokupa xu xuweiyai. Kakati Yosepue Isipupo kokemu xeika kunakuna wati, Xoiteue asinaku sipa tuwati kokemue nu xouwewoyai. Pa kokemue nu tumuworati Isipupo akerekia kapmani purina, kokemupo atoropu xokupa xuru yakuworuwoyai. 11 "Xurise xokupa Isipu sanawa xeika Kenan sanawa xeika mause yause xati, xokupa xuiapu xoye

xuweitau nikeyai. Kakati sikou asisikimana xoye xuweitau nikeyai. 12 Yekopue Isipu wit purina kuna iyeserina, kopou asisikimana xesanikati xowoniai. 13 Xixerineri xowoniai yause xosa, Yosepue oamana ipaki kanikina, 'Ye Yosepue,' nikeyai. Kakati kokemue rania xurise Yosepupo oamana sipanikeyai. 14 Yosepue omo Yekopu kuna xesaruwati, nupo xuiapu 75-teu sie xeikae kouyewonai. 15 Yekopue Isipu xowoyai. Purixana xumatia, sikou asisikimana rania xumuweneai. 16 Kakeri, erewese Sekem xiyeri xemeiniki xouneri ekime Apraxamue Amorupo nono nikau kopa upu isayawoyai xosa upuainikeneai. 17 "Paina ekime Xoiteue Apraxamu sokisoki kuna kawoyai yause putawopure tomuroirotai. Kakati Israil apimi Isipu puroniaia xiri inainauweneai. 18 Xurise kire apue Isipupo kokemu puroyaia, nu Yosepu sipawopu xuwe. 19 Pa kokemue sikou xuiapu kini xorexoreinikina xoxixoxi kapia tinikrouna. Nue kunawati nono misiarara xumopinerire purereinikeneai. 20 Pa yause xosa Mosesipo anae Mosesi iyareyai. Nu nono xoseiara xati Xoiteue xouwewoyai. Kakati omopu atoro Moses xemore poita xosa yakuwoneai. 21 Xurise kisau iyerari purati, kokemupo mokei tina nukou nononi kutu sie yakuwoyai. 22 Kakati Mosesie Isipu nikau xokupa asinaku sipa tieina, sokisoki kuna tua saina xokupa sokisoki saina tua sayeyai. 23 "Mosesipo xitosani 40-teu xatia, nukou xataumana Israil apimi xekenikepure nanunana woyai. 24 Mosesie xekoatia, kire Isipupo apue kire Israilipo apuara xoxi kapia tiwotai. Kakati, Mosesie pa Israilipo apu tianuworina, xoma xapa tina pa Isipupo apu ouwati xumoyai. 25 Mosesie nanuwotaia, Xoiteue Moses xuporei tianiskepure xina xi xataimanae sipawopineri xeyai. Paire nini sipawopu xuwe. 26 Kire asau xosa, Mosesie xekoatia Israilipo apu aimorei waraxeteneai. Kakexeri putaraniepure xona kunauna, 'Ei eri xatauno. Tini ama taitai waraxinuana?' nieyai. 27 Kakati pa apu poripori xotapae Moses xiyeri wasuwetai. Kakeri kunauna, 'Yue kanati sinipo tumu saine kuna xekexeke sainena? 28 Xurise kire Isipupo ouweitiae sie ye ouwiyepure xinere, wo?' woyai. 29 Kakati Mosesie pa kuna iyeseri ximi xouna, Mitiani nikau ouro puroyai. Poro xui tina sawai nono aimore tuku xeyai. 30 "Kakina 40-teu xitosani xouwatia, Sainai totou tomuro ou apu xuweu xosa kire xenikorokoroe Moses maiyewoyai. Nu kire na misiarapu ne teu xosaupo xepi minika xopuro puroyai. 31 Mosesie pa kapia akipaxetai xekerina xokupa nanunana teyai. Ati xekopure nutienu xonatia, Kokaipae ipaki kauna, 32 'Ye neu asinimana nikau Xoiteu. Ye Apraxamupo Xoiteu, Aisakipo Xoiteu, Yekopupo Xoiteu.' Kakati Mosesie urerina xekopu ximikejai. 33 Kakati Xoiteue kauna, 'Ne neu erieri xureieye, pa amure, mua ou ne tumutiaia ikouna xeseu. 34 Ninie

Isipu yeu xuiapu xokupa kapia xoxi kakinikeri xekeutiai. Ye ninipo morepi iyeserine, Israili apimi Isipu xupunikiropu sonikepure koune. Pa xati ne sarouwo. Ye Isipu xesanepure xine,' woyai. 35 "Ximuximua Israili kinie Mosesipo supo wari ipaki kauner, 'Yue kanati sinipo tumu saine kuna xekexexeke sainena?' woniai. Pa apu Mosesie sore tumu saina tina, Israili xiyeri tinikepinaure Xoiteue xesawoyai. Pa xenikorokoroe na misiara xosa puroyai xati nupo kunae Moses xesauwati xowoyai. 36 Mosesie Isipu weti soniki xoupopouna, 40-teu xitosani xosa xumu xonuxonu kapia Isipu erina pa Ewou Xasi xosa erina apu xuweu ou xosa eretewoyai. 37 Pa Mosesie sore Israili ipaki kanikina, 'Xoiteue tinipo kire xatatiki tumuworatia, iko sie kunateure puropina,' xeyai. 38 Xurise sikou asisikimanae apu xuweu ou xosa utu kununuwori, pa Mosesie sore nini xeika puroyai. Kakina Sainai totou xourou xowati, xenikorokoroe kuna tuwoyai. Nue Xoiteupo kuna ekeoma tuku tina siko sikeyai. 39 "Kakatia, sikou asisikimanae Mosesipo kuna iyesepu xirexeniai. Xuwe. Nupo kuna supo warineri, ninipo xonikikemuepa Isipu xiyeri xowopure xeniae. 40 Aroni ipaki kauner, 'Pa apu Mosesie Isipupo sosiki kotaia amu amakinarauna sini sipa xuwe. Pa xati nei xoiteu erinai sikau, ninie akerineri ime atarisikepineri,' woniai. 41 Pa yause xosa kire pulmakau ara kesirou tumuworineri, pa oropu xoiteu xouineri noto ouneri xuria teneai. Kakerineri, nikou xupunkieni kesiwoniai sapire nimaririwoniai. 42 Pa xati asau xeika, poita xeika, pai xeikaure muris tepinerire Xoiteue niketinikeyai. Kunatureture nikau nakau xosa kuna purotai sie, 'Tini Israili tini xiri xosa usie ukauro 40-teu xitosani purikiniai yause xosa pulmakau xeika sipsipu xeika ounuku xuria tikiniai, tini yeure xuria tikiniaire, wo? Xuweni kutu. 43 Pa kokaipa kesia ata tinie xemekiniaia yeu kesia ata xuwe. Paiya xorei xoiteu Molekipo. Tini xorei xoiteu Repanipo paipo xenumu rania xemekiniai. Tinie pa ouropu xoiteu xeniniki xosa muris takuaire kesirou tumuworikiriai. Pa xati ye tinipo sanawa xosau xesatikitia, pira ou Papilon sanawa purotai xosa xounaria purakuai.' 44 "Stiwenie pani ipaki kunaunua, "Sikou asisikimanae apu xuweu ou xosa puroniai yause xosa paiya, nini Xoiteupo kesia ata tuku. Pa ata xosa Xoiteue nukou kunani kutu yararirouna. Pa kesia ata xuwoniae yausepa, Mosesie amukau atarau" xuwopina xina Xoiteue kawotai sieni taineri xuwoniae. 45 Xurise asisikimana nikau nonoe pa kesia ata tineri xetau apimi nikau ou tepure Yosua xeika koniae. Kakeri, Xoiteue asisikimana nikau muanikiro pa xetau apimi xesanikeyai. Kakati, kesia ata xuworeri nuko pa ou xosa purina utu Tepitipo yause xeyai, 46 pa apu Tepitia Xoiteue asinaku kapia nu xosa kakirouna. Pa xati Tepitia ipaki kunkunina, "Yekopupo Xoiteupo Ata xuwopinere?

Xuwere?" xeyai. 47 Kakeyaina pana xurise, Solomonie pa ata xuworeyai. 48 "Xoiteu Xouroni Kutua apue xuwoniae ata yau puriowatixe. Kunatureturei kunawoyai sie, 49 'Kokaipa ipaki kunauna, "Mena paila yeu kokemu sai, ou paila yeu siai iyartiai wese. Pa xati tini amukau ata yeu xuworiyakuaina? Ye arikepine iri ana wese puropinana? 50 Ye ikoini pa xokupa sapi iyariai," xeyai niketai. 51 "Stiwenie kaunsolu pani kanikina, 'Tini poripori tutua apimi. Tinipo xotikikemu xeika nanunanu xeika paila xukumi nikau sie sokisoki xina. Tinipo xakutiki susuworati, Xoiteupo kuna iyesirouarixe. Ekime tinipo asitikimanae kakeneai sie, tinie sipesi Xoiteupo Supo Youyapu kuna supo warounuku. 52 Amu kunateurerei ekime purati, tinipo asitikimanae asinaku kapia nu xosa kakeniaina? Xuwe. Ninie ekime apimie ipaki kunawoniai ounikieniai, kunauner, Apu Asinaku Kapia Kakepina, kopina xeniae. Pa apu mua koati xiwal xupunkiro iyaninuku ouwari xumotai. 53 Tini xenikorokoro xupunkiro Xoiteupo tu tikiriai sorena, tini taiwopu xuwe,'" niketai. 54 Kaunsolu teue Stiwenipo kunaure, xiri kisamaira nikati maikuku woroteneai. 55 Kakeria, Xoiteupo Supo Youyae Stiweni xosa xokope xati, mena xouro eisa wotai. Xoiteupo asinaku memeremu xeika nekei xeika mena xouro xekerina, Yesusue Xoiteupo xupo meruira tumu puroto wati xekotai. 56 Stiwenie ipaki kunauna, "Iyesa. Ye mena xekeutia taiyati, Apupo Nonoe Xoiteupo xupo meruira tumu purina," niketai. 57 Ninie pa kuna iyeserineri ere xiraxarauner xakunki parapara woteneai. Kakeri sauweineri keikei xona Stiweni soki xorou teteneai. 58 Erewese kisauira xesawori munati, ouwepure xe kuruwoteneai. Ximuximu kuna xosau suwteneai apimie, nikou nekei xuwau xurexineri apu tenemai wenumu Solu, nu nutiemu soxeteneai. 59 Apimie Stiweni xosa xe kuruworia, Stiwenie ipaki kunkuni xina, "Kokaipa Yesusu ne yeu xenimite," xetai. 60 Kakerina xoutapa ukourourouna sokisoki uru yaxina, "Kokaipa, ne kaki xanau ninipo xunu xapa teu," xetai. Stiwenie kaki kunarina, xumotai.

8 Solu ekero, pa kapia ninie kaketeneaia asinaku xetai.

Stiweni ouweteneai yause xosa xotapa taineri Yesusu taiwoteneai xuiapu Yerusalem puroteneai xiri xoxixoxi niketeneai. Kakeri Yesusu taiwoteneai xuiapu xokupae ximi Yutia tistiriki xeika Samaria tistiriki xeikapu sanawa yau xouxanau woteneai. Yesusupo tianutianuwopia nini Yerusalemuni puroteneai. 2 Kireu apimi nini Xoiteue xouweurouna kapia tairounerie, Stiweni upuarineri nure kokaipa morepi moroteneai. 3 Solua nu Yesusu tairouneri xuiapu xoxixoxi nikepi saina tetai. Ninipo atayau xouna xui xeika apu xeika tiniketai. Kakina puruniki xouna kakauyaro

soiniketai. 4 Pa xuiapu ximi xouxanau woteneiae, puroteneai wese yau asinaku kuna uteiwoteneai. 5 Pilipue kire Samariapu erewese xouna, Kristusure asinaku kuna nini xosa uteiwotai. 6 Xokupa xuiapuni kutue Pilipupo kuna iyesete xumu xonuxonu kapia kakati xekotouneri, nupo kuna xosa ati xakuniki iyareteneai. 7 Pilipue xokupa xuiapu xosanikipo xoxi yaniyani xesanikati xekoria, pa yaniyani teue xoxi xiraxarauweineri weniki xowoteneai. Xokupa apu einiki xumuna sianiki xoxixekie, xiyeri meruketeneai. 8 Paire pa erewesepu xuiapue kokaipa nimariri nimariri woteneai. 9 Kire apue pa erewese purotai, nupo wenumu Saimoni. Ekime nue kireu tianikete xoxixoxiniketewopure osauna xoxixoxi yaniyani yainikirouna, kakati Samariapu xuiapue xekeri xokupa nanunana teteneai. Nue ipaki kunauna, "Ye kokaipa apu," xirouna. 10 Kakati xokupa kokaipa apimi xeika kireu aipu xuimi apimi xeikae rania Saimonipo kuna iyesepure xeteneai. Ninie ipaki kunauner, "Muaiya, kire Xoiteupo sokisoki, wenuneri Kokaipa Sokisokini Kutu, nue Saimoni xosa purina," xeteneai. 11 Nupo kuna sokisoki iyeseteneia, pa amure, xokupa yause xekoria xetau kapiani kutu kakati xokupa nanunana tirouneri. 12 Pana Pilipue Xoiteue xuiapu yakunikepina yauseure asinaku kuna xeika Yesusu Kristusupo wenumu xeikaure uteiwatia, xuimi xeika apimi xeikae xonikisuneri Yesusupo wenumurei ene iseteneai. 13 Saimonie rania xousuna Yesusupo wenumurei ene isetai. Kakerina Pilipu xeika texineri Pilipue kokaipa xumu xonuxonu kapia kakixanau wati xekerina xokupa nanunana tetai. 14 Yerusalemu puroteneai Yesusupo tianutianuwopie, Samaria apimie Xoiteupo kuna teneai kuna iyeseteneai. Pa xati Yonino Pitano xesanieri nini xouyeniketeneai. 15 Utu putarinexeri, Xoiteue Supo Youya pa Samaria apimi tinikepinaure kunikuniwoteneai, 16 pa amure, Xoiteupo Supo Youya nini xosa kopu xuwe, ai Yesusu wenumurei ene iseteneai. 17 Kunikunieinexeri, xupuniki xosaniki iyarexeri, Xoiteupo Supo Youya teteneai. 18 Yesusupo aimore tianutianuwopie xupuniki xosaniki iyarerri Xoiteupo Supo Youya teri Saimonie xekeniketai. Pa xati xe nini xosa timana, ipaki kunauna, 19 "Tini mua sokisoki ye rania siari, kire apu xosa xupi iyaritia, Xoiteupo Supo Youya tepina," niketai. 20 Kakati Pitae Saimon ipaki kauna, "Neu xe paiya naki xeikani xoxi xepina! Xoiteue aini tinikerina xiyeri xapa tepu xuwerouna sapia, ne xei isayawopine xi nanunere, wo? Xuweni kutu. 21 Xoiteu ekero neu xonikemu teteiwatixe. Pa xati sini mua Xoiteupo saina tikiria xopu ne purowai itou xuwe. Xuweni kutu. 22 Ne xoni pirixinau neu xoxi kapia nikini tuwo. Kakinau Xoiteu kunkuninina kotowau neu xoxi nanunana xoniro purotai xesauwepina. 23 Ye mua kuna kunautiaia, amure, ye xekenitia ne Xoiteue

ai xoniki ina tinikirouna sapi tepure ekinieni kutu nau pa kapiae kasuei xoxi siei neu nanunana xoxi xati paie xunupo kakaya xosa purine," wotai. 24 Kakati Saimonie kuna xapa kauna, "Tinie Xoiteu kunikuniwari yeure xou kuruwati, tini kunauyatiai sapi ye xosa moxete," niketai. 25 Yesusupo tianutianuwopie aimorei Kokaipapu kuna utei xuiapu kanikineri, Xoiteue nio xosa kapia kaketaire xeika kanikete woteneai. Kakeri xurise Yerusalemu xiyeri xowoxeteneai. Xowoxeteneai yause xosa, Samaria nikau xokupa wese yau asinaku kuna uteiwoteneai. 26 Kire Kokaipapu xenikorokoroe Pilipu ipaki kauna, "Ne sarounau asau munarounaro xounau, Yerusalemue utu Kasa putawotai imerei xouwo," wotai. Pa imepa apu xuweu masaira purina. 27 Kakati Pilipue sana xowotai. Pa imeropa kire Itiopiapu apu xekotai. Nu paiya Itiopia sanawapu kokemu xuiopo kokaipa saina apu. Pa xuiopo wenumu Kantasi, pa saina apue pa kokemu xui Kantasipo xe re xuruara yakurouna. Itiopiapu kapmanie para waruwonai. Pa apue Yerusalemu muris tepure kotaiye, 28 xiyeri xowopure xetai. Nukoe misitati notoe pururouna saka xosa misitina kunatureture Aisaiapu nakau, ninaipa xowotai. 29 Xoiteupo Supo Youya Pilipu ipaki kauna, "Ne pa saka nutiemu xono," wotai. 30 Kakati Pilipue nutiemu keikei xonatia, pa apue kunatureture Aisaiapu nakau nina xati iyesetai. Pilipue kotouna, "Ne mua kuna ninaxitai kuna xotapa sipaunere, e xuwe?" wotai. 31 Kakati pa apue kuna xapa kauna, "Ye amakinei kuna xotapa sipawopinena? Kire apue kayati paipaye sipawopine," wotai. Kakati Pilipu kauna, "Xouro manau ye xeika mise," wotai. 32 Pa kuna masa ninaxetaia, mua kuna tuku, "Nue kire kuna kunawopu xuwe. Sipsipu ouwepure tixowori xiraxepu xuweurouna sie. Pa xeika sipsipu ara uri katiwori xiraxepu weurouna sie. 33 Wenumu xiri ororineri, atineri kutuni kunawopu xuwe. Pa xati apue kuna asi warinikepineri, nono teu puropu xuwe. Xuwe. Ninie ouweri, mua ouro pani puropu xuwe," xetai. 34 Pa apue pa kuna ninaiyeina, Pilipu ipaki kotouna, "Ye ne kotonine, kunatureturei yure mua kuna kunawotaina? Nu nukoure kunawotaire e kire apure kunawotai?" wotai. 35 Kakati Pilipue pa apu kuna uteina kawotai. Akerina pa apue ninaxetai kuna xotapa uteiyaina, xurise Yesusupo asinaku kunaure uteiwotai. 36 Imeyau pani xouneria utu kire enero putawoxeteneai. Pa apue kunauna, "Xekowo, ene purina. Kire sapie ime parawati ye ene isepi xuweuwopinere?" wotai. 38 Kakerina, saka titi kauwati nue muri keuwati saka puruwoteneai notoe tomuwoteneai. Kakeri Pilipue pa apu xeika enero munaneri, Pilipue Yesusupo wenumurei ene iseruwotai. 39 Nini ene wetineri xoura moxeria, sapauni Kokaipapu Youya Pilipu sou xowati, pa apue nu xiyeri

xekopu xuwe. Pa apue nimaririeina nukou ime tai xowotai. 40 Pilipue Astot erekewese putarina, xokupa erekewese yau texina Yesusupo asinaku kuna uteipa texetai. Teipa xouna xurise utu Sisaria erekewese putawotai.

9 Pa yause xosa Solue Kokaipapu tataiwopi xoxixoxi nikina ounikiepure sokisoki kunani kunawotai. Kakerina, ere xuriatiti xosa xouna, 2 Yuta nikau kununu atapu tumu teu erekewese Tamaskusu puroteneai xosa, nakau xayarinikepinaure ere xuriatiti kotowtai. Kakati ere xuriatitie nakau xayaxayauna Solu tuwotai. Nakau teu xosa sua kuna tuku, "Solue xekenikati kireu xumie re apimie Yesusupo ime taiworia, nue kakauyaro soinikinapa Yerusalem soniki kopina," xi xayawotai. 3 Solue Yerusalem wetina Tamaskusu xowotai. Nu Tamaskusu ma putauropina yause xosa palya, mena xouropu kire memeremue sapauni kouyewotai. Pa memeremue xiri sokisoki xati, 4 Solue oro uraki xouna iyesatia, kire apu supoe ipaki kunauna, "Solu, Solu, ne amakati ye xoxixoxi yepi saina tinena?" wotai. 5 Kakati Solue kunauna, "Kokaipa, ne yuena?" wotai. Kokaipae kauna, "Ye Yesusu, nei ye xoxixoxiyepi saina tine. 6 Ne sarounau erekewese xouwo. Sewai kire apue kire sapi kakaware kanepina," wotai. 7 Solu xeika xowoteneai apimie ureuweineri, kuna xuweuweteneai. Apu supue kunawati iyeseteneaina pana, kire apu xekopu xuwe. 8 Solue sarouna eke perewtai sorena, kire sapi xekopu xuwe. Pa xati xupo xaike tineri Tamaskusu sou xowoteneai. 9 Xou xeimore asau purotaine pana, ekekemu ukumuni purotai. Nu xoye xeika ene xeika nepu xuwe. 10 Yesusupo kire taitaiwopie Tamaskusu purotai, nupo wenumu Ananaias. Kokaipae xiniwepirei nupo wenumu tina, "Ananaias," xetai. Kakati kunauna, "Kokaipa, ye purine," wotai. 11 Kokaipae ipaki kauna, "Ne sanau suaime xouwo, ime wenumu lme Kutu. Yutasipo atoropa kire apu Tarsusu erekewesepure kotoxewai, nupo wenumu Solu. Nue kunikuni purina. 12 Ekekemu ukumuna pana, xiniwepie kire apu wenumu Ananaias iekoatia ma xupo xosau iyarati xiyeri eke teteiwopinaure, atoro manetai," wotai. 13 Kakati Ananaias ipaki kuna xapa kauna. "Kokaipa, pa apue neu xokupa xuiapu Yerusalem puroteneai xosaniki xoxixoxi kapia kakati kunawori iyesitiae. 14 Neu weninirei muris tineri kunikunirouneri wesepu xumi apimi kakauyaro soinikepure ere xuriatiti supunikiropu iyo kuna tetai," wotai. 15 Kakati Kokaipae ipaki kauna, "Ne xouwo. Pa apu nu ximine yeu saina apu xina. Nu xetau xumi apimi xeteneai xumiapimi xuna kokemu xuna, Israili xuna xosa xouna yeu wenimi nini xosa uteiwopinaure tumuworitiae. 16 Nu xouna yeu wenimi uteiwopina yause xosa xokupa

tatau xeika xu xeika xemerpinaure ataruwopine," wotai. 17 Ananaias xouna atareira mana, Solu xosa xupo iyari ipaki kauna, "Yewapu Solu, Kokaipa Yesusue ne imero maiyenerina, xesayati ne kouyenine. Neu ekini ati teteiwati xiyeri sapi xekowaua, Xoiteupo Supo Youyae ne xosa xokope xepina," wotai. 18 Ananaias kunauwatia, sapauni kesimasa siei Solupo ekero purotaie uraki koati, xiyeri sapi xekotai. Kakati sarouna Yesusupo wenumurei ene isetai. 19 Kakerina xoye nina xiyeri sokisoki tetai. Solue Yesusupo tataiwopi xeika Tamaskusu kireu asau purianiketai. 20 Xurise Yuta nikau kununu atoroni kutu xouna, ipaki kuna uteina, "Yesusu nu Xoiteupo Nono," xetai. 21 Xokupa apue Solupo kuna iyeserineri kokaipa ure urewoteneai. Kakeri kunauner, "Yesusu wenumurei muris tineri kunikunirouneri xumi apimi suaime apue sore xoxixoxinikirouna. Yerusalem kaketaie ximine muoro kouna kakauyaro soinikina ere xuriatiti xosa soniki xowopina," xeteneai. 22 Pana Solupo sokisokie xiri kokaipa xati Yuta apimi Tamaskusu puroteneai xosa atina kutuni ipaki kanikina, "Yesusu apua Xoiteue nukou xuiapu sonikepure unareyi," xetai. Yuta apimie Solupo kuna iyeseri ureuweineri wenumu ororepure kire kuna kunawopu xuwe. 23 Xokupa asau xouwatin, Yuta apimie Solu ouwepure kunununer kuna ouwoteneai. 24 Kakeri, Solue nini kuna ouwoteneaire iyesetai. Yuta apimie Solu ouweri xumopinaure asau xeika ukumu xeika rania, erekewesepu xokupa isima parawoteneai. 25 Kakeria, Solupo tataiwopie kokaipa sepuri erekewese katoreki xouro ukumani sou xowoteneai. Kawori kire keri xosa misitati, xupeu isimarei iyososowori erekewese kisauira xowotai. 26 Solue Yerusalem xouna, Yesusupo tataiwopi xeika kununuwopure xetai. Kakati nu Yesusupo tataiwopi xana xuweworineri ximikuwoteneai. 27 Kakeria, Parnapasie Yesusupo tianutianuwoppi xosaniki sou xou yatawotai. Solue imero Kokaipa xekoati, Kokaipae kuna tuwtaire, Parnapasie asi wariniketai. Solue ximikepu xuweu Yesusupo wenumu Tamaskusu sokisoki uteiwotaire rania Parnapasie asi worotai. 28 Kakati, Solue nini xeika Yerusalem purina nini xeika texetai. Nu ximikepu xuweu Kokaipapu wenumurei sokisoki kuna uteiwopi saina tetai. 29 Solue Yuta apimi Kriki kuna kunaurouneri xeika kuna tuwata xeteneai. Kakati ouwepure ime xireketeneai. 30 Solupo xataumana Yesusu tairounerie paire siparineri, Solu Sisaria sou xouneri, erekewese Tarsusu xesawori xowotai. 31 Pa xati xokupa Yutia sanawapu xuiapu xeika Kalili sanawapu xuiapu xeika Samaria sanawapu xuiapu teu xeikae Yesusurei xonikisuner tairounerie ati puroteneai. Kireu apimie nini xoxixoxinikepu xuweuwori, Xoiteu taineri xonikisuwoteneai xuiapu xokupa xina sokisoki xetai. Ninie Kokaipa irue puropi

kapia taiwori, Xoiteupo Supo Youyae ninipo xonikikemu sokisoki wotai. Kakati xokupa xuiapue maneri Xoiteure xonikisuwoteneai. 32 Pitae xokupa sanawa teipa xouna Lita erewese rania xouna Xoiteupo xuiapu tuku poro purotai. 33 Kire apu nupo wenumu Ainiasi pa wese xekotai. Nupo xokupa eupara xumueki, suariro kiren 8-teu xitosani xini purotai. 34 Pitae ipaki kauna, "Ainiasi, ximine Yesusu Kristusue atinati xiyeri merukine. Ne sarounau neu suari atiwo," wotai. Kakati sapauni sarotai. 35 Kakati Lita erewesepu xokupa apimi xeika Saroni ku xosaupa xeikae, Ainiasi xiyeri merukati xekerineri, Kokaipa xosa xoniki pirixeteneai. 36 Kire Yesusupo tataiwopi xuie Yopa purotai, nupo wenumu Tapita. Kriki kunaee Torkas xineri. Nue sipesi asinaku kapia tina xuiapu xuru xuweu tianikirouna. 37 Pa yause xosa supa tina xumotai. Ene isieruworineri iri ata kama tureture xouro xosa iyareteneai. 38 Lita erewesepu Yopa tomuro purati, Yesusupo tataiwopie Pita Lita purina kuna iyeseteneai. Pa xati aimore apu xesanikeri xouneri ipaki kauner, "Eio, ne sini xosa sapauni kouwo. Ne kaki xanau xororowou," woteneai. 39 Kakeri Pitae mana nini xeika xowotai. Putawatia souneri, ata kama xouroni kutu xosa xowoteneai. Kakeri xokupa xui oyemasie Pita nutiemu maneri tumuneru muripuroteneai. Kakineri Tapitae xokupa nekei tatama xetai ataruwoteneai. 40 Pitae xokupa xuiapu xesanikati kisau mauweria, xoutapa ukurourouna kunikuniwotai. Kakerina moakemu pirixina xui mou xekeuna ipaki kunauna, "Tapita, ne sarouwo," xetai. Kakati xui eke pereeweina, Pita xekeri, sarouna misetai. 41 Pitae xupo xaike tina sarati, tumurotai. Kakati Pitae Xoiteupo xuiapu xeika xui oyemasi teu xeika yainikeri atarinikina, Tapita ekeoma purina xetai. 42 Pitae kaketai kapiaure Yopa erewesepu xokupa sanawa yau kuna oiouxanau wati, xuiapue iyeseteneai. Paire xokupae Kokaipaure xonikisuwoteneai. 43 Pitae xokupa asau Yopa purotai. Kire apu nupo wenumu Saimoni xeika purotai. Pa apue pulmakau nikau ipisa tina kireu sainapure atiatina teukirouna.

10 Kire apue Sisaria erewese purotai, wenumu Kornilius. Nu Romupo 100 xomatua teu nikau tumu. Nu paiya Itali nikau xomatua kini xeteneaipo xomatua. 2 Nu Xoiteure xouweurouna kapia tairouna. Xokupa apimie nuko xeika nukou atoro purirounerie Xoiteu irue purirouneri. Yuta apimi xauna puropi puroria, xokupa tinikina tianikirouna. Kakina xokupa yause Xoiteu xosa kunkunirouna. 3 Kire asau, 3 kiloku xoruwatisie xosa xiniwepi sie kire sapi yaran xiokerai. Xoiteupo kire xenikorokoroe atoro mana ipaki kauna, "Kornilius," xetai. 4 Kakati, Korniliusue xekerina xiri ximikerina, ipaki kunauna, "Kokaipa apu, amakatina?" wotai.

Kakati, xenikorokoroe Kornilius ipaki kauna, "Xoiteue neu kunkuni iyeserina, nei xuiapu xeara xuweu purori tianikirouna kapiaure nanunanuna. Neu pa kapia Xoiteue xouweuna. 5 "Ximine kireu apimi xesanikari Yopa xouneri, kire apu nupo wenumu Saimon, kire wenumu Pita. Nu xekeri kaworia kopina. 6 Kire Saimoni nu pulmakaupo ipisa xosa saina tirouna. Nu nupo atoro purina. Pa atapa xasi maro purina," wotai. 7 Xenikorokoroe Kornilius kuna kaworina xowotai. Kakati, nupo aipu saina apu aimore xeika kire xomatua xeika yainikati moteneai. Pa xomatuae rania Xoiteue xouweurouna kapiaure xina Kornilius xeika sipesi purirouna. 8 Korniliusue pa xokupa kapia yaraxetaire pa xeimore apimi ati kanikati Yopa xowoteneai. 9 Korniliusue xesaniketai apimie xouneri ime kamamu xineteneai. Xumi xati pani xouneri asauniki xepure xatia Yopa erewese tomuro xonoteneai. Pa yause xosa Pitae kunkuniwopure ata youpo saka xouro xowotai. 10 Pitae iriawati xoye nepure xetai. Nini xoye irei purineria, kire sapi xiniwepi sie xekotai. 11 Menae tayati, kire sapie kokaipa mari sie koati xekotai. Kire sapie muira pairapu xaku xaku teri iyososo wati oro kotai. 12 Pa mari xosa xokupa noto xeika xaima xeika xetaxetau ni xeika puroteneai. 13 Kire supue ipaki kunauna, "Pita, ne sanau noto ounau ne," wotai. 14 Kakati Pitae kunauna, "Kokaipa, ye kakepi xana xuweni kutu! Ye xakusu kire yause ne ekiniro kire xeseu xeki sapi nepu xuwe xati, nepinukua xeseu," wotai. 15 Xiyeri xina pa supoini ipaki kunauna, "Xoiteue kakati asinaku xina xeseu xuweuwotai sapia, nei kunauna xeseu xeu," wotai. 16 Xeimore yause pa kapia kakerina, sapauni pa marie mena xouro xiyeri xowotai. 17 Pitae xokupa nanunau tiei kunauna, "Ye mua xiniwepi xekeutaia, amu xiniwepi xotaparau?" xetai. Paire nanunau watia, Korniliusue xesanikati koteneai apimie putawoteneai. Apimi kotonikineri Saimonipo ata anoro purinanarineri, ma ata isimaro tumuwoteneai. 18 Kakeri uru ipaki yaxineri, "Saimoni, kire wenumu Pita, nu muoro purinare e xuwe?" xeteneai. 19 Pitae pa xiniwepireni nanunau puratia, Xoiteupo Supo Youyae ipaki kunauna, "Iyes. Xeimore apue ma ne xirekinieri. 20 Pa xati ne sarou munanau nini xeika xouwo. Ne kaki xanau ere nanunanuwou. Ye ikoini xesanikiti koteneai," wotai. 21 Pitae pa apimi xosa muna ipaki kunauna, "Pa apu tini xirekepi saina tikiriaia, ye sore. Tini amure kounukuna?" niketai. 22 Kakati ninie ipaki kunauner, Kornilius nu 100 xomatua teu nikau tumu. Nue xesasikati kounuku. Nu asinaku apu Xoiteure ximikirouna. Xokupa Yuta kinie kunauner, nu asinaku apu xirouner. "Nei nupo atoro utunau kireu kuna kunawau iyesepinaure, kire Xoiteupo xenikorokoroe kawati yainetai," woteneai. 23 Kakeri Pitae atoro soniki mana yakuniki xinetai. Xumi xatia saneri

xirini xowoteneai. Yesusupo kireu tataiwopi Yopa puroteneiae Pita xeika xirini xowoteneai. 24 Pita xeika pa apimi xeikae teipa xouneri, kiren iukumu ime kamamu xineteneiae, Sisaria erewese utu putawoteneai. Kakeri Korniliusue nini yakuniki purotai. Nupo emeumana xeika marouyaumanani kutu xeika yainikati, kouneri kununu puroteneai. 25 Pitae atoro manatia, Korniliusue nutiemu mana siau sakoro xoutapa ukourouna nu xosa muris tetai. 26 Kakati Pitae ti sari ipaki kauna, "Ne sarouwo. Ye rania apu sore," wotai. 27 Kakerina nu xeika atareira kunaupa maneri, xokupa xuiapue kununu purori xekenenketai. 28 Kakeri nue ipaki kanikina, "Takieni sipa, sini Yuta paiya sinipo asisikimana nikau kapia tuku. Pa xati xetau sanawapu xuiapu kini tuku puropinukure e nutieniki xonopukiri xana xuwe. Xeseuni kutu. Pana Xoiteue kapia atariyetaina, ye Xoiteu ekero kire apu xunu tukuna nu xeika lixezi xana xuwe xepixe. 29 Pa xati ye tinipo kuna suputiki woropixe. Ye tinipo uru iyeserine koun. Paina ye kototikine, amakati ye yaikiraina?" niketai. 30 Kakati Korniliusue ipaki kunauna, "Xeimore asau xowtai xosa, kire sapie ye xosa putawotai. Paiya muai. Yeu atoro purine 3 kiloku xosa kunkunitiai, paiya muanumu yause sie xosa kunkunitiai, sapauni kire apue yeu ekiro tumuwotai, nupo mari paiya xiri una puromuwoki. 31 Pa apue kunauna, 'Korniliusu, Xoiteue neu kunkuni iyeserina, nei xuiapu xeara xuwe xati xuru xuweu purori tianikirouna kapiaure nanunanuna. 32 Pa xati apimi xesanikau Yopa xouneri apu Saimoni kire wenumu Pita yauwopineri. Pa apua nu kire Saimonipo atoro purina. Nu pulmaku ipisa xosa saina tirouna, nupo ata xasi maro purina,' yetai. 33 Kakati, sapauni kireu apimi xesanikit ne xosa utoteneai. Kakeri, ne asinaku kapia tine koun. Paina ne xokupa kuna Kokaipea kanetai sini kasikau iyesepinukure, sini xokupae kounuku Xoiteu ekero purinuki," wotai. 34 Pitae ipaki kunauna, "Suwauni kutu, ximine ye sipaune, xuiapu nini xetaxetau kinipo sorena, Xoiteue kiren ikapiani kakirouna. 35 Xokupa sanawapu xuiapu tutue nu irue purineri asinaku kapia kakirouneria, Xoiteue xouwenikirouna. 36 Xoiteue sini Israili kini sikeyai kuna tini sipa. Nue asinaku kuna ipaki uteina, Yesusu Kristusu nu xokupa apu nikau Kokaipe, nue kakati sini Xoiteu xeika xosiki tumaxirounuku. 37 Xokupa xuiapue ene isepinerire Yonie kuna uteiyatia, Yutia Propinsi xosa xokupa kapia akipa xeyai tini sipa. Kalili tistrikie pa kapia xotapa tayeyai. 38 Tini sipa, Xoiteue Nasaretipo Yesusu tumuworina, Xoiteupo Supo Youya xeika sokisoki xeika twotai. Kakati, wese yau xouna xuiapu tianiketai. Xoiteue nu xeika purati, xokupa apu Satanie xoxixoxi niketai xiyeri atiniketai. 39 Nue sini Yuta xeika Yerusalem xeika sikau ekisikiro wesewese saina tetaire

sini kuna uteinuku. Nu kire na nikitoto xosa isarineri, pa kapiarei ouweri xumotai. 40 Pana asau xeimore xosa Xoiteue xiyeri sarati xuiapu ekinikiro putawotai. 41 Nu xokupa Yuta ekinikiro putawotaike. Xuwe. Xoiteue ekime sini nupo kuna uteiwopinuku apu tumusikereyai ekisikiro putawotai. Nu upurei xiyeri saroatia, sinie nu xeika xoye tuku ene tuku nikiriai. 42 Yesusue kasikina sinie asinaku kuna uteinuku xuiapu ipaki kanikinuka, 'Yesusu apu paiya xumoteneai apu nikau kuna iyesete, ekinikioma puroteneai apu nikau kuna iyesete, wopina apu Xoiteue tumoreta xepinuku.' 43 Nue kakepina sainaure, xokupa kunateurei ipaki kunauner, mua apu wenumurei kiren, Xoiteue xokupa apue nure xonikisuwoteneai xunu weterinikepina xeneai," xetai. 44 Pitae kuna uteiwatia, Xoiteupo Supo Youya xokupa xuiapue purineri kuna iyeseteneai xosaniki kotai. 45 Yutapu Yesusupo tataiwopie Pita xeika koteneiae xuiapue xetaxetau kuna irae lirauneri Xoiteupo wenumu xouroreri, urewei ipaki kunauner, "Xekoa. Xoiteue nupo Supo Youya xetau xuiapu teu rania aini tinikerina xiyeri xapa tepu xuweurouna sapi tinikina xeteneai." Kakeri, Pitae ipaki kunauna, 47 "Mua xuimi apimie siko sie Xoiteupo Supo Youya tieineri. Pa xati sini Yesusupo wenumurei ene iserini kepua yue taiyerisikepinan?" xetai. 48 Kakeri Pitae pa xuiapu ipaki kanikina, "Tini Yesusu Kristusu wenumurei ene isakuai," niketai. Nini ene isieineria, Pitae kireu asau pani purianikepinaure kawoteneai.

11 Yesusupo tianutianuwopi teu xeika xuiapi pimi xonikisuwoteneai xeikae Yutia Tistriki purixanauwoteneiae, xetau xuiapi pimi rania Xoiteupo kuna teteneaire kuna iyeseteneai. 2 Pitae Yerusalem xowtai yause xosa, Yesusupo tataiwopi nini mari takepi kapia sokisoki taiwoteneiae auwoteneai. 3 Ipaki kunauner, "Ne amu kapia tine mari takepu xuweurouner apimi nikau atoro xoune nini xeika xoye ninena?" woteneai. 4 Kakeri Pitae xokupa kapia nu xosa yaraxetaire perawotai. Ipaki kunauna, 5 "Ye Yopa erewese purine, kunkuni purine, kire sapi xiniwepi sie xekeutiai. Ye kire sapi kokaipa marini kutu sie, mena xourei koati xekeutiai. Kire sapie mari xaku xaku tipurina ye xosa iyososowati kotai. 6 Ye atinei pa sapi sipawopure pa mari minika oioxitia, apue yakunikirouneri noto xekenenkine, noto pas xekenenkine, xaima xekenenkine, ni xekenenkineutiai. 7 Kakitia kire supue ipaki kaina, 'Pita, ne sanau noto ounau ne,' yetai. 8 Kakatia yei kunaune, 'Kokaipe ye kakepi xana xuweni kutu! Sini nepi xuweuropinuku sapi ye xakusu kire yause kire sapi xeseu xeki ne ekiniro niaixana xuwe,' utiai. 9 Kakatia mena xourei pa supo kotaie xiyeri aimore yause ipaki kunauna, 'Xoiteue kunauna na xetai sapia, kaki xanau

xeseu xeu,' yetai. **10** Pa kapia xeimore yauserina, xokupa sapi mena xouro xiyeri manetai. **11** "Pa yause xosauni kutu, xeimore apue sini purikirai ata xosa koteneai. Kire apu Sisaria purotaie xesanikati ye xosa koteneai. **12** Xoiteupo Supo Youyae ipaki kaina, 'Ne nini xeika xouwo. Ne kaki xanau xokupa nanunaru teu,' yetai. Kakati xataimana 6-teu apu rania ye tuku xirini xounuku, pa apupo ata minika makiriai. **13** Makiria xenikorokoroe nupo atoro mana tumurati xekotaire kasiketai, xenikorokoroe kunauna, 'Ne apimi xesanikau Yopa xouneri Saimoni xirekepineri, nupo kire wenumu Pita. Nu kopinaure kawopineri. **14** Nue kireu kuna tinatia, pa kunaue Xoiteue naki xeika xokupa xuimiapimi xeika neu atoro purikirai xiyeri titikepina,' xetai. **15** Pa apu yaiyetaie kunauwatia, yei kuna kereriti, Xoiteupo Supo Youyae ximuximu siko xosa kotai sie nini xosa kotai. **16** Kakati ekime Kokaipaе kunawoyai kuna xiyeri nanutiae. Ipaki kunauna, 'Yonie xuiapu enero ene iseriniketaina pana tini paiya Xoiteupo Supo Youyae ene isakuai,' xeyai. **17** Ekime sini Yesusu Kristusure xosikisukiri, Xoiteue Supo Youya sikeyai. Panumu sie ximine Xoiteue nini rania tlinikina. Pa xati ye yu xati Xoiteu nukoini nini xosa kaketai saina parawopinena?" niketai. **18** Apimie Pitapu kuna iyeserineri, pani makopineri nanunaru xuwegxetai. Xoiteupo wenumu xourori ipaki kunauner, "Ximine sini sipaunuku, Xoiteue xetau apimi kini rania wetinikati xoniki pirixineri ekiniomatineri," xeteneai. **19** Stiweni ouweri xumatua, kireu xuiapue Yesusure xonikisuwoteneai rania xoxixoxiniketeneai. Pa xati nini xokupae ximi xouxanauwoteneai. Kireue Ponisia tistriki xeika Saiprusi sou xeika erewese Antioku xeika xosa xouneri Yesusupo kuna uteiwoteneai. Nini xetau xuimiapimi xosa kuna uteiwopu xuwena Yuta xosa kirenai kuna uteiwoteneai. **20** Nini xopuropu kireu apimia, nini Saiprusipo xeika erewese Sairinipo xeikae Antioku xouneri Kriki apimi rania Yesusupo kuna tiniketeneai. **21** Kakeri Kokaipapu sokisokie nini xosa purati, xokupa xuiapue xonikisuner xoniki pirixineri Kokaipapu tataiwopi saiyeteneai. **22** Yesusurei xonikisuwoteneai xuiapu Yerusalemupoe pa kuna iyeserineri, Parnapasi xesawori Antioku xowotai. **23** Nue xou putarina xekenikatia, Xoiteue tianikina xiri atinikati, xoukemu asinaku xetai. Kakeri, xokupa xuiapue sipesi Kokaipa taiwopinerire taitainiketai. **24** Parnapasi nu asinaku apu xati, Xoiteupo Supo Youyae nu xosa koxati, nu sokisoki xousu tuku xetai. Kakati kokaipa xuiapue kinie Kokaipa taiwoteneai. **25** Parnapasie Solu xekopure Tarsusu xowotai. **26** Utu xekerina, Antioku sou kotai. Kireni xitosani xosa nini Yesusure xosikisuwoteneai xuimiapimi xeika Antioku misineri, kokaipa xuimiapimi kini Xoiteupo

kuna uworiniketeneai. Kakeri, xuimiapimie Yesusu taineri Kristeneti weniniki kopou teteneai. **27** Pa yause xosa kireu kunatureturei Yerusalemu wetineri Antioku koteneai. **28** Kire kunatureture wenumu Akapusu xeteneai, nue Xoiteupo Supo Youyapu sokisokirei sana xokupa sanawa kokaipa mause mopinaure kuna uteiwotai. Xurise, kokemu Klotiusue Sisari saina ti puratia, pa mause yause putawotai. **29** Kristusupo xuiapu teue Akapusupo kuna iyeserineri, Yesusupo tataiwopi Yutia puroteneai xosa xe tianikineri xesarinikepure kuna ouwteneai. Kakerineri nini xokupae xe kununuwoteneai. **30** Parnapasio Soluno xesanier ninie pa xe tixouneri Yesusure xonikisuwoteneai nikau tumu tiniketeneai.

12 Pa yause xosa kokemu Erotie kireu Yesusure xonikisuwoteneai apimi xoxixoxiniketai. **2** Nue kunawati, Yonipo xatau Yemusu, sawaruwarue ouwteneai. **3** Yuta apimie pa kapia xoxi kaketaire xonikiewori xekerina, Pita rania kakauya xosa iyareta. Pereti Pususu Xuweupo Kokaipa Yause xosa nu pa kapia kaketai. **4** Pita soki tina kakauya xosa iyareta. Xomatua surup teu xosa iyarat, tianitianiwata xineri Pita yakuwoteneai. Pa surup teu xomatua xosa paiya surup teu surup teu xomatua tuku, xokupania 16-teu xomatua. Erotie Xoiteue Isral Weinikitati Ati Puroniai Kokaipa Yause Nanuwonai yause yakuwati xuwegxetai xaiye, xuiapu ekinikiro Pita sou kouna kuna xosa iyarepure xetai. **5** Kakati Pitaе kakauya atoro purati xomatuae yakuwoteneai. Pana Xoiteue Pita tianuwopinaure Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue sipesi sokisoki kunkunirouneri. **6** Erotie Pita kuna xosa iyarepinaure kire asau iyareta. Ukumani, asau mopu xuweuni, Pitaе xomatua aimore xopuro xinipurotai. Sokisoki xume aimore tarineri, kireu xomatuae kakauya ata isima yaku puroteneai. **7** Kakeria, Kokaipapu xenikorokoroe sapauni moati, kakauya ata kama xosa memeremu motai. Xenikorokoroe Pita kisa koruwati saroati, kauna, "Ne sapau saro," wotai. Kakati sokisoki xume aimore Pita xuporo xurexina oro uraki kotai. **8** Xenikorokoroe kauna, "Kikai ati takerina erieri erere," wati Pitae kaketai. Kakati xenikorokoroe kauna, "Neu munupiropu erieri xuwau ati ererinai taiye," wotai. **9** Kakati Pitaе pa ata kama wetina xenikorokoro taixowotai. Xenikorokoroe pa sainani kutu tetaiya, Pitae paire nanuna ye ai xiniwepixne xetai. **10** Xonanexeri aimore xomatuae isima yaku puroteneai emeserinikineri, kakauya weti erewese xowopineri sokisoki isimaroni kutu xosa putawoteneai. Kakeri pa isima nukoni taiyati, kisau munaneri kire imero xounexeria, xenikorokoroe sapauni lemeni Pita wetina xowotai. **11** Pitapu nanunaru teteiati, ipaki kunauna, "Ximine ye ati sipaune, Kokaipaе

nupo xenikorokoro xesawati kouna Eroti xuporopu xeika Yuta apimie xokupa kapia kakepure nanununu woteneai xeikaure xiyeri soina," xetai. 12 Kakerina Yonipo ana, Mariapu atoro xowotai. Yonipo kire wenumu Maki. Xokupa xuiapue paata kunununeru kunikuni puroteneai. 13 Pitae ata kisauira isima korukoru xati, kire saina xui wenumu Rota, nue isima tayepure motai. 14 Pa xue Pitapu kuna iyeserina, xoukemu xiri nimiririeina, isima taiyepu xuwe. Xuwe. Atareira keikei mana xuiapu ipaki kanikina, "Pitae mana isimaro purina," niketai. 15 Kakati ninie ipaki kauner, "Ne nanana xinere?" woteneai. Pana nue ipaki sokisoki kanikina, "Xuwe. Nukoe suauni kutu purina," niketai. Kakati ninie kunauner, "Ne nupo xenikorokoro kireni xekeutiairau," woteneai. 16 Pitae isima pani korukoru xetai. Xonaneri isima taiyeineri xekeri, kokaipa ure urewoteneai. 17 Kakeri, Pitae supuniki parauna xupusoxupuso niketai. Kakerina, kakauya ata wetina kisau kopinaure, Kokaipae kapia kaketaire perariniketai. Kakeri ipaki kunauna, "Tini Yemusu xeika xataimana xeika muu kapiaure kanika," xetai. Kakerina weniki kire sanawa xowotai. 18 Xoripesau xomatuae xekoria Pitae puropu xuweu wati ureuweineri nikoniko kotokotowata xineri, "Pita anoro xowotaina?" xeteneai. 19 Erotie Pita puropu xuweu wati siparina, xirekepinerire apu kaniketai sorena, ninie xekopu xuwe. Paire Pita yakuwoteneai xomattua kuna xosa iyainikerina nini xumopineri xetai. Xurise, Erotie Yutia wetina toupa Sisaria erewese xouna purotai. 20 Kokemu Erotie Tairi erewese xeika Saitoni erewese xeikapu xuiapu tuku ere makawotai. Pa xati ninie kirenini kununuworineri kou xekoteneai, pa amure, nini Erotie yakuwotai sanawa xosa xoye tirouner. Kokemu xinirouna ata kama yakourouna saina apu Plastusu xeika akeri kunakunaworia, iyo niketai. Kakerineria, xouneri Eroti xekeuneri kotowteneai, xou kuruwati kuna xumuwepinaure. 21 Erotie kire yause iyarina, pa yause xosa kokemupo nekei ererina, nukou kokemu sai xosa misina kokaipa kuna kaniketai. 22 Kakati, xuiapue ipaki yaxineri, "Nu kire xoiteupo supo. Nu apupo supo xuwe," xeteneai. 23 Erotie ninipo kuna iyeserina, nu Xoiteupo wenumu xouorepu xuweuwati, sapauni Kokaipapu xenikorokoroe ouwotai. Kakati supa xoxie nu xosa moati, temerie kereuneru xumotai. 24 Pana Kokaipapu kuna paie sokisoki xina xokupa wesewese xowotai. 25 Kakati Parnapasino Solunoe Yerusalem saina xuweiyeinexeri, Antioku xiyeri xouneri Yoni Makie sou xowoteneai.

13 Antiokupo Yesusure xonikisuoteneai kireu apimie kunatureture kuna kunaurounerina kireuepa Xoiteupe xouweuropuna kapia xuiapu taitainikirouneri. Ninipo weniniki

paiya, Parnapasi, Simioni, nupo kire wenumu Nikeri, Sairini erewesepu Lusiusi, Solu, Manaini, nu paiya akerek kapmani Eritipo emeu. 2 Kire yause xosa muris tineri xoye xuriketeneai. Kakeri, Xoiteupo Supo Youyae ipaki kanikina, "Tini Parnapasino Soluno tumunikerari, ninie saina tepinerire yainikitiaina saina tepineri," niketai. 3 Kanikati xoye xurikeri klinikunineri xupuniki xosaniki sorineri, xesanikeri xowoxeteneai. 4 Xoiteupo Supo Youyae xesaniati, Selusia erewese xowoxeteneai. Selusiae kokouna xouro epiteri kokounae Saiprusi sou xosa soniki xowotai. 5 Salamisi erewese utu putarineri, Yuta nikau kununu ata yau xouneri Xoiteupo kuna uteiwoteneai. Yoni Makie nini xeika xouna tianietai. 6 Ninie Saiprusi sou xosa xokupa sanawa masa teipa xouneri erewese Paposi putawoteneai. Kire apu nupo wenumu Paryesusue purati xekoteneai. Nu xoreixorei kapia tina osa wowourouna apu. Nu kire Yuta nikau xoreixorei tua kunatureture. 7 Nu akerek kapmani xeika purirona, wenumu Sekiusu Paulusu. Sekiusu Paulusu apua nu asinaku nanununu xeika sipa xeika tuku. Nue Xoiteupo kuna iyesepure Parnapasino Soluno yainikati xoketeneai. 8 Pa apu xoreixorei kapia tina osa wowourouna paiya, Kriki kunaen wenumu tineri Elimasi xirouneri. Nue Parnapasino Soluno niau saina touwerinikepure xetai, pa amure, nu akerek kapmani Sekiusie Paulusue Yesusure xousuwopina xirarina kaketai. 9 Pana Solu, kire wenumu Polu, Xoiteupo Supo Youyae nu xosa xokati Elimasi sokisoki kukou puri ipaki kauna, 10 "Ne Satanipo nono. Ne xokupa kapia kutupo xiwai. Xokupa xoreixorei kapia xeika xoxi kapia xeika ne xosani kutu xokopexina. Ne kokaipapu xokupa ime kutu xoxixoiroune. Ne pa xoxi kapia wetewaiya ama? 11 Paina iye. Ximine Kokaipapu xupoe ouninana, ekini sauworepina. Ximine ne asau xekopu xuweu xayakaxayaka xuwa yause purowai," wotai. Polue kaki kunawati sapaunini iyuu siei xiri ukumurouna Elimasipo eke pararetai. Kakati, xupo tina ime ataruwopinaure, eketutu titoutatouna apu xireketai. 12 Kakati akerek kapmanie pa kapia xekeria xousuwotai. Kakina Kokaipapu kunaure nupo nanununu xiri sarotai. 13 Polue nu xeika texeteneai apimi xeika erewese Paposi wetineri, kokouna tineri Pampilia propinsipo erewese Perka putawoteneai. Yoni Makie nu weniki Yerusalem xiyeri xowotai. 14 Perka wetineri, teipa xouneri erewese Antioku tistriki Pisitia xosa putawoteneai. Yuta nikau Arikepi Yause xosa, ninipo kununu atoro maneri miseteneai. 15 Kununu atapu tumue tuxotapapu kuna xeika kunatureture nikau kuna xeika ninaiyeineri, kire apu kawori xona Polu xeika saina emeumana xeika ipaki kanikineri, "Yewapu xura, tini xuiapunkau xonikikemu sokisoki wakuai kuna tuku

xatia, paina uteiwa," niketeneai. **16** Polue sarouna punisi xuwegexepinerire, xupo korekoreri ipaki kunauna, "Tini Israili apimi xeika, tini xetau apimi xeikae Xoiteu irue purikiriai, tini iyesa. **17** Israili kini nikau Xoiteue sinipo asisikimana, nukou xuiapu sie tumunikereyai. Ninie nikou ou wetineri Isipu xouneri puroria, Xoiteue kakati xuiapu inainauweneai. Xurise nukou sokoskieni Isipupo soniki koyai. **18** Nini aipu usie ukauro puronai yause xosa, nue ninipo xu 40-teu xitosani xemeryai. **19** Kenani ouro Xoiteue 7-teu xetaxetau xuiapu tutu xuweinikieina, Israili nikau ou puropinaure pa ou tinikeyai. **20** Ximuximu Israfil apimie Isipu xouneri porokireukireu xitosani puroneiaiye, Mosesie sonikati xiyeri apu xuweu wese xiri xosa teipa xouneri xouneri kireu xitosani xuwegexeteneai. Pa xokupa kapia kakipa xouneri 450 xitosani sie xeteneai. Xurise Israfil apimie ou teri, Xoiteue Israfil tumu teu tumunikereyai. Kakipa kouna kunatureture Samuelipo yause xosa xeyai. **21** "Pa yause xosa kire kokemu tephre yaxeri yakunikepinaure Xoiteue Solu tumuworati, nue 40-teu xitosani tumu puroyai. Solu nu Kisipo nono nu Pensaminipo apu kini. **22** Xoiteue Solu xesauwei Tepitie ninipo kokemu puropinaure tumuworeyai. Tepitire apu kanikina, 'Ye Yesipo nono Tepiti xekeuweitiai, yeu xoikemue pa apu xoeune, nue yeu xoiropu xokupa nanunanu taiwopina.' **23** Ekime Xoiteu nukoe sokoskina kuna kunawoyai sie, pa apu Tepitipo apu kinirupu siko xiyeri tisikepinaure Xoiteue xesawati Israili kota. Pa apu nu Yesusu. **24** "Yesusue nupo saina sarepu xuweu yauseni, Israili apimi xoniki pirixineri Yesusupo wenumurei ene isepeinerire Yonie Israili apimi kuna tiniketai. **25** Yonie nupo saina xuweiypure xinapa, ipaki kunauna, 'Tini ye yue paxi nanunukuna? Yepa tini yakukiriai apu, xuwe. Pana tini iyesa. Xurise kire apu kopinana, ye asinaku apu xati nupo erieripo muri xurexepixe.' **26** "Yewapu xura, tini Apraxamupo apu kini xeika tini xetau apimi xeika Xoiteu irue purironuku, iyesa. Xoiteue nuko xuiapu xiyeri sonikepure, xesawoyai kuna, siko xosa rania xesawotai. **27** Apimie ninipo tumu teu xeika, Yerusalemu puroteneaia, nini pa apu atineri sipawopu xuwe. Nini kunatureture nikau kuna xokupa Yuta nikau arikepi yause xosa ninaxirouneria nanuroworixe. Pa xati kunauneri mua apu xumopinani kutu xeniai, pa kapiarei ekime kunatureturei kunawoniai kuna taiwoteneai. **28** Nu kuna xosa tumuworineri kire xoxi kapia xekeri xumopina sie xeniai xana xuwe, ai akerekia kapmani Pailatie ouwepinaure sokoskxi xeteneai. **29** Kakerineria, ekime kunatureturei kunauneri apue kakepineri xeniai sie kakerineri na nikitoto xouropu tikouneri kire kopaupuro upuareteneai. **30** Pana Xoiteue kopaupuro xiyeri sarati, **31** xokupa asau xosa apue Kalili wetineri Yerusalemu nu xeika xourounerie nu

xekekeneai. Pa apimie ximine nupo kuna Yuta apimi xosa uteirouneri. **32** "Sinie tini xosa asinaku kuna ipaki uteinuku. Xoiteue asisikimana sokoskina kuna kanikina, apu xesautia siko xiyeri kou tisikepina xeyai, **33** pa xati sini ninipo nono teu xosa sokoskina kuna kunawoyai sie kakepinaure Yesusu kopaupuro saretai. Mua kapiapu kuna paiya Siri Nakau xosa xoka 2 siri xosa purina. Kuna paiya muanumu, 'Ne yeu nono. Ximine ye neu emini xine,' xeyai. **34** "Xoiteue kopaupuro saretaina, nu kopaupuro pani xiyeri xouna xusaxepuwaitixe. Paiya Xoiteue kunauna, 'Ekime Kokemu Tepitie sokoskina kuna kauyai sie, ye atiatikineia asinaku asinaku sapi tikepine xeyai. Ye kunaautia sieni kutu mua sapi akipa xepina,' xeyai. **35** Kire kuna rania Xoiteupo nakau xosa purina. Paiya muanumu, 'Ne apu xokumoe neu saina tepinaure nakie tumuworiai wetau kopaupuro xusaxete,' xeyai. **36** Siko sipa, Tepitie ouro puroyai yause xosa, nu Xoiteupo kuna taiwokayi. Xurise xumati nukou asamana nikau kopaupuro upuareri xusaxeyai. **37** Pana mua apua Xoiteue kopaupuro sareyaina, nupo mupokemu xusaxepu xuwe. **38** Pa xati, yewapu xura, simie tini xosa ipaki mua kuna uteinuku. Tini ati sipawa, mua apu nue tinipo xunu xesauweritikure kotai. **39** Mosesipo tue tinipo xunu xesauweritikina tini apimi asinakuni kutu xepuwaitixe. Pana mua apua nu xokupa apue nure xonikisuwoteneai nikau xokupa xunu xesauwerinikina nini asinaku apimini kutu xina. **40** Pa xati tini sosopa epixa. Mua sapi ekime kunatureturei kunawoneai tini xosa moxete. Ninie ipaki kunauner, **41** "Tini pirexirounuku apimi, tini xekexekewa, tini ure titikatia xoxi xakuai. Tini xopu ye xetau xumu xonuxonu kapia kakitia yaraxepina. Ye kakepure xitiae kapiaure, kire apue katikatia tini xotikisuwakuaiye xeyai," xina kaniketai. **42** Polue kuna tiniketia, nio Parnapasinioe kununu ata wetineri kisau xowopurexeria, xuiapue ipaki niranira kuna kanikineri, "Emeu Yuta Nikau Arikepi Yause xosa xiyeri kounaxari pa sapire kasikakuai," niketeneai. **43** Kakeri Yuta nikau kununu ata weti kisau xouneria, xokupa Yuta xeika xetau apimi xeteneai xuiapu kini xeikae Yuta nikau muris tepi kapia taineri, Poluno Parnapasinio tainiketeneai. Kakeri ninie kuna tiniketeneai. Nini Xoiteupo asinaku puropi taineri, nupo sokoskni xoukuru xosa puropinerire kuna tinikineri ninipo nanunanu sareteeneai. **44** Emeu Yuta nikau arikepi yause xosa, pa erewesepu xokupa xuiapue Kokaipapu kuna iyesepure Poluno Parnapasinio xosa koteneai. **45** Pana Yuta apimie pa kokaipa xuiapu tutu xekoria, xonikikemu xiri xoxixoxi xetai. Kakati Polu xeika kuna tuwata xineri nupo kuna ororineri pirewoteneai. **46** Kakeri, Poluno Parnapasinio sokoskina kuna nini ipaki kanikineri, "Suwau, tini Yuta apimi xite Xoiteupo kuna sini

akeri katikepinuku. Pana muu kuna nikitiki tunuku takieni ipaki kunaunuku, 'Sini ekisikioma puropi sipesi tepukirixe xikiriae.' Pa xati tini iyesa. Sini xetau apimi teu xosa kuna uteiwopinua, (aiōnios g166) 47 pa amure, Kokaipae ipaki kasikina, 'Yei ne xokupa xetau xuiapu nikau memeremu sie iyainerine, nei xokupa ou yaupo xuiapu tianikau, yei xiyeri tinikepne xeyai,' niketai. 48 Xetau xuimapiimie pa kuna iyeserineri, Kokaipapu kunaure xiri nimaririwoteneai. Kakeri, pa xokupa xuiapu sipesi ekinioma puropinerire Xoiteue tumunikeretaie xonikisuwteneai. (aiōnios g166) 49 Kakineri ninie Kokaipapu kuna pa tistiriki tixouxanauwoteneai. 50 Kakeri xuimi weniniki tuku xeika, erewesepu tumu teu xeika nini Xoiteure muris tepi kapia tairounerina pana, Yuta apimie xoniki xuseri Poluno Parnapasino xoxixokiniketeneai. Kakineri pa tistiriki xosaupo xesanieteneai. 51 Kakeri, xuiapue sipaunerri sini xoxi kapia tikiraina xu tuku xepinuku xepinerire, Poluno Parnapasinoe sianikiropu mai pokuwoxeteneai. Kakineri Antioku wetineri erewese Aikoniamu xowoxeteneai. 52 Kakexeri Xoiteupo Supo Youyae Antiokupo xuimapiimie Yesusure xoniki suwteneai xosa xokopexati xiri nimaririwoteneai.

14 Poluno Parnapasinoe Antioku kakexeteneai kapia sieri Aikoniamu kakexeteneai. Yuta nikau kununu ata manexeri kuna uteiwoxeteneai. Kuna ati piteunerri uteiwoxeri, Yuta xeika Krikri xeikapu kokaipa xuiapu kinie xonikisuwteneai. 2 Kakeria kireu Yutapu xonikisuwpou xuwue, xetau xeteneai xuiapu xoniki xuseri, ninie xonikisuwteneai xuiapure xonikikemu xoxixoxeteneai. 3 Ninie Aikoniamu xuwau yause purineri, Xoiteue xoukemu tiniketaipo kuna ximikepu xuwu uteiwoxeteneai. Kakexeri Xoiteue sokisoki tiniati, xumu xonuxonu xonuxonu kapia erexeteneai. Pa kapiarei Xoiteue xuiapu ipaki atarinikina, muu kuna ninie uteiwoxeteneai suwani kutu xetai. 4 Pana pa erewesepu xuiapue purixeri aimore tutu xeteneai. Kireue Yuta nikau kuna taiwoteneaina, kireue Yesusupo aimore tianutianuwopi, taiwoteneai. 5 Xurise Yuta teu xeika xetau xeteneai apimi xeikae ninipo tumu teu xeika saneri, Poluno Parnapasino xiwaxiwainiketeneai. Kakineri, ounikiepure xe tapuniki kuruwopure xeteneai. 6 Apimie pa kapia kakepure xeri Parnapasino Polunoe kuna iyeserinexeri Likonia tistirkipo erewese aimore, Listra erewese xeika Terpe erewese xeika xosa ximi xowoto, pa erewese aimore tomuro puroteneai wese yau xeika xosa ximi xowotowoteneai. 7 Pa wesewese xounexeri asinaku kuna uteiwopi saina texeteneai. 8 Listra erewese paipa kire apu, nupo siau sokisoki xuwu purotai. Anae iyaratia, siau xoxixati xayakaxayaka texirouwatixe. 9 Polue kuna uteiwiati pa apue kuna iyesetai. Kakati Polue

sokisoki kukouna xekoatia, pa apu xousuwotai nu asinaku xepina sie xetai. 10 Paxati Polue sokisoki kuna, kunauna, "Ne sarounau tumuwo," wotai. Kakati pa apue potirouna sarou texetai. 11 Xokupa xuiapue pa kapia Polue kakati xekerineri, Likonia nikau kunaee ipaki yaxineri, "xoiteue apu sie putaunerri sini xosa kouneri," xeteneai. 12 Kakerineri Parnapasi xoiteu Susu woteneai. Polua nu kuna tua xati, wenunerri xoiteu Ermesi woteneai. 13 Pa xoiteu Susupo muris ata paipa erewese koikato wotaipo sepuri isimaro purina. Pa muris atapu xuriatitie kireu pulmakau sona xeika kireu kakai kinuworok xeka tina, erewesepu sepuri isimaro kotai. Nuko xeika xuimapiimie xeikae Parnapasino Poluno xoniki iwopure kaketeneai. 14 Kakeri Yesusupo tianutianuwopi aimorei nini Parnapasino Polunoe paire kuna iyeserineri kokaipa ure urerineri, ninipo nekei kiraikaraiwoxeteneai. Kakineri xuiapu xopu keikei xonaneri ipaki yaxineri, 15 "Yewapu xura, ama tini muu kapia kakinukuna? Sini apu, taki sieni. Sini tini xosa asinaku kuna ipaki uteinua, tini muu aipu sapi xosa muris tiropunku wetinari, Xoiteu ekeoma tuku xosa piriximari xouwa. Xoiteu nue xokupa sapi purotai tuku mena iyarina, xasi iyarina ou iyarina woyai. 16 Suwau, asitikimana nikau yause xosa paiya xokupa xuiapu wetinikati nikou kapiarei texeneai. 17 Pana apue sipawopu xuweuwopinerire xiri ximakeyaike. Xuwe. Xokupa yause tini xosa asinaku kapia kakirouna. Nue ene tumuwati mena weti tini xosa kouna, kakati xokupa asinaku xoye mana. Tini xokupa xoye tikati tinipo xotikikemu nimaririnu," niketai. 18 Ninie pa kakineri kunawoteneai sorena, xuimapiimie nio xiri xoniki iwopurenii kutu xeri tayerinikineri xiri sokisoki xeteneai. 19 Pana xurise kireu Yuta nini Antioku erewesepu xeika Aikoniamu erewesepu xeikae Listra erewese kouneri, xuiapu nikau nanunanan puruporo nikeri Polu xiwaixiwiwoteneai. Kakineri Polu xe kuruwoteneai. Kakineri xumurounarineri, puru ti erewese kisauira weteri purotai. 20 Kakeri Yesusure xoniki suwteneai xuimapiimie ma tumunerri Polu koitauwori, xiyeri sarouna erewese minika manetai. Xurise kire asau xosa Parnapasi xeika Terpe erewese xowotai. 21 Poluno Parnapasinoe Terpe asinaku kuna uteiwoxeri xokupa xuiapue Yesusupo tataiwopi sayeteneai. Kakinerexeri xurise xiyerineri Listra xowoto, Aikoniamu xowoto, Antioku xowotouneri, 22 Yesusupo tataiwopi nikau xonikikemu sokisoki niketeneai. Sokisoki kuna ipaki kanikineri, "Tini sokisoki xotikisu xosa pura. Sini Xoiteue Yakuniikepina Xuiapu Tutu xosa manepure xinukua, xokupa xu purotai ime xosa akeri marinukueye," niketeneai. 23 Kakinerexeri pa xokupa erewesepu xuiapue Yesusure xonikisuwteneai nikau tumu tumunikereteneai. Pani nio xoye xuri katieinexeri kunikuniwoxeteneai. Pa kapiarei

Kokaipaure xoniki suwoteneai xuimiapimi, Kokaipa xuporo iyainikereteneai. 24 Xurise Parnapasino Polunoe Pisitia tistiriki xopu xoworinexeri, Pampilia propinsi putawoxeteneai. 25 Xoiteupo kuna Perka erekewese uteieineri, xurise Atalia erekewese munoxeteneai. 26 Ataliae kokouna xosa epixeri, sonikina Antioku xowtai, pa erekewese paiya ekime Yesusure xonikisuwteneae nini sokisoki nikineri pa saina texepinerire Xoiteu xuporo iyainikeretenai. Kakeri saina tieinexeri Antioku xiyeri xowoxeteneai. 27 Utu putarinexeri, Yesusue xonikisuwteneai xuiapu yainikeri kou kununuwteneai. Kakeri, Xoiteue nini xupunikiro xokupa kapia kaketaire kaniketeneai. Ipaki kunaunexeri, "Xoiteue xetau xeteneai xuiapu nikau ime taiyerinikati xonikisuwteneai," niketeneai. 28 Kakerineri Yesusupo tataiwopi xeika Antioku xuwau yause puroteneai.

15 Kireu Yutiapu apimie Antioku kouneri Yesusure xonikisuwteneai xuimiapimi ipaki taitainikineri, "Tini Mosesipo tuxotapa taiwopu xuweuwari muputiki ipisa katiepu xuweuworia, Xoiteue xiyeri sotikepuwatixe," niketeneai. 2 Poluno Parnapasinoe pa kuna apimie kunawoteneai iyeserineri, nini xeika kuna sari ere tuwatarineri, pani paire kuna ouwteneai. Kakerineri, Yesusure xonikisuwteneai xuimiapimie Poluno Parnapasino, nio xeika kireu apimi xeika Yerusalem xouneri tum teu xeika Yesusupo tianutianuwopi xeika kuna kutuwopinerire tumunikereteneai. 3 Yesusure xonikisuwteneae xesanikeri, Ponisia tistiriki xeika Samaria tistiriki xeika xopu xosa xowoteneai. Pa aimore tistrikipo xuimiapimie Yesusure xonikisuwteneai xosa xouneri ipaki akumenikepi saina tineri, "Xoiteue kakati kireu xeteneai xuiapu kinie xoniki pirixeteneai," xeteneai. Kakeri, Yesusure xonikisuwteneai xuiapue pa kuna iyeserineri xonikikemu xiri asinaku xeteneai. 4 Xouneri Yerusalem putawori, Yesusure xonikisuwteneai xokupa xuiapu xeika Yesusupo tianutianuwopi xeika tumu teu xeikae kusoniketeneai. Kakeri, Poluno Parnapasinoe Xoiteue nio xupunikiro xokupa saina tetaire kaniketeneai. 5 Pana Parisi kini nikau kireu Yesusure xonikisuwteneae sari ipaki kunauneri, "Xetau apimi xeteneai apimie siko xopu mopure xineria, mupunki ipisa kakatieinari, kanikari Mosesipo tu taiwopineri," niketeneai. 6 Kakeri, Yesusupo tianutianuwopi teu xeika tumu teu xeikae pa kuna kutuwopure kununuwteneai. 7 Xokupa kuna kunaunewineri, Pitae sarouna ipaki kanikina, "Yewapu xura, tini sipa, ekime Xoiteue saina uteina sikeyai, yepa xetau xeteneai apimie asinaku kuna tinikit iyeserineri xonikisuwpinerire tumuyereyai. 8 Xoiteue xokupa xuiapu nikau xonikikemu sipauweina, siko sikeyai sie Xoiteupo Supo Youya tiniketai.

Nu xoukemu nimaririrei tinikepure pa kapia atarisiketai. 9 Nue kire kapia siko xosa kakina nini xosa xetau kapia kakatixe. Xuwe. Nure xonikisuwori, pa xonikisuwopi imerei sore xunu xesauwerinikati ekero asinaku xeteneai. 10 Pa xati tini ama Xoiteu eruruwopure xinukuna? Tini kaki xanari mua xu sapi Yesusure xonikisuwteneai xuiapu xauranikiro tawaku. Ekime asisikimana xeika siko xeika rania mua xu xemeropu itou xuwe. 11 Pana pa apimi rania xiyeri tiniketai sie, Kokaipa Yesusupo xousuwarei tianisikati sini Xoiteue xiyeri tisikepina xi xosikisunuku," niketai. 12 Pitae ipaki kunawatia, apimi kununu puroteneae kire kuna xapa tenu xuwe. Nini Parnapasino Poluno niau kuna xosa xakuniki iyareteneai. Kakeri, xetau xeteneai xuiapu kini xopu xosa Xoiteue nio xupuniro xumu xonuxonu kapia eretaire kunawoxeteneai. 13 Ninie kunauneweria, Yemsie ipaki kunauna, "Yewapu xura, tini yeu kuna iyesa. 14 Salmonie tini katikina ximuximu yause Xoiteue xetau xeteneai xuiapu xosa kouna, ninipo xuiapu kini ikou xuiapu xi tinikati nukou xuiapu sayeteneai xetai. 15 Kunatureture nikau kuna rania panumuni. Ninie ipaki kuna xayauneri, 16 'Kokaipae kunauna, "Tepitipo apu kini paipa kire kesia ata suruwotai sie. Pana xurise ye xiyeri kouniea xiyeri sarepine. Mua atoropu xuru xoxixetaia, yei xiyeri atineia, pa ata xiyeri sarepine. 17 Kakitia xetau xeteneai xuiapue ye Kokaipa xirekiyepineri. Paipa xetau xeteneai xokupa xuiapu, ikouni tumunikieitai." Muaiya Kokaipapu kuna. Ekimeni kutu kunauna mua kapia akipa xepineri xeyai.' (aiōn g165) 19 "Pa xati yeu nanunaru muai, sini mua xetau xeteneai xuiapue xoniki pirixineri Xoiteu xosa xowoteneai xu tinikepuxe. Xuwe. 20 Mua kuna nakau xosa xayaunuku xesau ipaki kanikinuku, apue xorei xoitue xouiwoteneai xoye sapi nini texeni, pa kapia paie nu Xoiteu ekero xunu tuku xina. Nini kakixaneri xoxixoxi ayaka kapia kakexeni. Nini kakixaneri apue noto paru muri tineri ouweri xumotai nexeni. Pa amure noto xosa yawi purati nexeni. 21 Siko sipa, ekimeni kouna mua xosapa xetau xeteneai nikau xokupa erekewese xosa Mosesipo tuxotapa uteirouneru apu tuku. Ninie xokupa Yuta nikau arikepi yause xosa nupo kuna kununu ata yau ninaxirouneri." 22 Yesusupo tianuwopi xeika tumu teu xeikae Yesusure xonikisuwteneai xuiapu xeika kuna ouworineri, aimore apu tumunikereteneai. Kire nu Yutas, nupo kire wenumu Parsapasi, kire Sailasi. Ninie Yesusure xonikisuwteneai xuiapu xopu tumu puroxeteneai. Nini axiri Poluno Parnapasino tuku xesanikeri erekewese Antioku xowoteneai. 23 Nini xupunikiro kire nakau mua kuna tuku xesauneri, "Sini Yesusupo tianutianuwopi xeika tumu teu xeika, sini takipo xatasikimana, sinie mua nakau xayaunuku, tini xetau xeteneai xatasikimana kini erekewese Antioku xeika

propinsi Siria xeika Silisia xeikapu xokupa sanawa yau purikirai xosa mua nakau aiyau xesaunuku. Yewapu xura asinaku asau. 24 "Sini kuna ipaki iyesikiria, siniropu kireu apimie tini xosa utuneru kuna xotiki xuseri tini xouxou wakirai. Kakineri tinipo nanunanu puruporowopi saina teteneai. Paiya sinie panumu kakanikepu xuwe. 25 Pa kapia kaketeneaire kuna sinie iyeserinuku, xatasikimana aimore xesanikirkiri tini xosa kopinerire xosiki tumaxi kuna ouwori tumunikeri, emesikimana axiri xiri xosikienikirounuku, nini Parnapasino Poluno tuku xesanikinuku. 26 Nini xumopineri sieni kutu itouna, nini sikou kokaipapu wenumu Yesusure Kristusure kunawopi ximikerixe. 27 Pa xati sinie Yutasino Sailasino xesanikirkiri tini xosa utuneru, mua kuna niou supunieni tini katikepineri. 28 Xoiteupo Supo Youyae sini xeika purati ipaki kuna ounuku tini xosa sini xokupa xu soxezi xiraxinuku. Pa xati tini mua kapia kirenai taiwa. 29 Tini kakixanari xorei xoiteu xoniki iwopure noto ouwteneai naku. Tini kakixanari noto xosa yawi purati naku, kaki xanari apue noto paru muri tineri ouweri xumotai naku. Pa xeika tini xokupa ayaka kapia emeseriwakuai. Tini ati epinari pa kapia kapia emeserinari paiya asinaku. Sinipo kuna pa kirenai. Tini asinaku puropi pura," niketeneai. 30 Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue pa apimi xesanikeri toupa Antioku xowoteneai. Antioku pa xosa Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu kunununikerineri pa nakau tiniketeneai. 31 Xuiapue ninaeineri, niko sokisokinikepina kuna asinaku tiei nimiriwoteneai. 32 Yutasino Sailasino nini kunatureture. Pa xati xokupa kuna asinaku Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu tinikineri, pa kapiae ninipo xonikikemu sokisokiniketeneai. 33 Nini xayakaxayaka xuwau yause Antioku puroxeteneiae, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue nini kusonikineri xoniki kururei xesanieri, koteneai apimi xosa xiyeri xowoxeteneai. 35 Poluno Parnapasino paiya nini Antioku puroxeteneai. Kireu xokupa apimi xeika Xoiteupo kuna xuiapu taitainikete, Kokaipapu kuna uteiwopi saina tetewoxeteneai. 36 Kireteu asau xouwatia, Polue Parnapasi ipaki kauna, "Sini xokupa erewese xiyeri xounuai, ekime sioe Kokaipapu kuna xatasikimana tinikianiai xekexekenikaxau. Kakinuai, nini asinaku purinerire, e xuverauna sipawaxau," wotai. 37 Kakati Parnapasie Yoni, nupo kire wenumu Maki, nio xeika xowopinaure sowopure xetai. 38 Kakati Polue kunauna, "Pa apue ekime propinsi Pampilia weisiterina, sini xeika xou saina tepi xirexetai, pa xati sini xuweu xowaxau," wotai. 39 Paire ere kawataxeteneai. Kakerineri xetaxetau uteieineri kirenini saina tepu xuwe. Parnapasie Yoni Maki sou xouna kire kokouna xosa epineri Saiprusi sou xosa xowoxeteneai. 40 Kakati Polue Sailasi sowotai. Nini xowopuxeri yause

paiya, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue nini kanikinexeri, "Kokaipae xousuwatati tiani tikirounae tini xeika purina," niketeneai. 41 Poluno Sailasino propinsi Siria xeika Silisia xeika teixanaunexeri, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu payau puroteneai Polue sokisokiniketai.

16 Polue Terpe xeika Listra xeika xosa utu putawotai.

Pa erewese xosa kire Yesusure xousuwotai apu, nupo wenumu Timoti, nue purototai. Nu kire Yutapu Yesusure xousuwotai xuiopo nirau. Nupo omo paiya nu Kriki nikau. 2 Listrapu xuiapu Yesusure xonikisuwoteneai xeika Aikoniamupo xuiapu xeikae nupo kapiaure ipaki kunauner, Timoti nu asinaku apu xeteneai. 3 Polue Timoti sou xowopure, tina mupo ipisa katieruwotai. Yuta apimie pa sanawa yau purori, nanuworina pa kapia kaketai. Pa amure, xokupa Yuta nini sipa, Timotipo omo paiya nu Kriki. 4 Erewese xouxanauner, mua kuna ekime Yesusupo tianutianuwopi xeika tumu teu xeikae Yerusalem ouwoneai, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapi pimi tiniketeneai. Kunauner, "Tini mua kuna taiwa," niketeneai. 5 Kakeri Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu teu nikau xonikisu xiri sokisoki xati, xokupa asau xosa ninipo xoka xiri kokaipa xetai. 6 Polu xura Sailasi xura Timoti xurae propinsi Esia kuna uteiwopineria, Xoiteupo Supo Youyae taiyerinikati, Priksa tistiriki xeika Kalesia tistiriki xeika xopurei xowoteneai. 7 Misia tistiriki xexe xoworineri, propinsi Pitiniaro manepineria, Yesusupo Supo Youyae taiyeriniketai. 8 Pa xati Misia emeserineri toupa erewese Troasi xowoteneai. 9 Ukumani Polue kire sapi xiniwepi sie xekotai. Xekoatia kire apu propinsi Mesetoniaipue tumu puri ipaki yauna, "Ne xasi xusanau Mesetonia kounau tianisike," wotai. 10 Polue pa kapia xekerati, sini sapau Mesetonia xowopure ime xirekirie. Sini sipa, nini xosa kuna uteiwopinukre Xoiteue yaisiketai. 11 Pa xati Troasie tauro xosa epitikiri, kokounae Samotresi souni kutu munauti mautipa xowotai. Kire asau xosa paiya kokounae Neapolisi xowotai. 12 Pa wese wetinuku Pilipai utu putaukiriai. Paiya kire erewese ekime Romue kou poro miseniai, paiya tistiriki Mesetoniaipu akerekere erewese. Pa erewese xosa kireu asau purikiriai. 13 Yuta nikau arikepi yause xosa erewesepu sepuripo isima kisauira munanuku, kire enero xoukiriai. Sinie nanukiriaia, pa ene tomuro kire kunikunirouneru iri purina xikiriai. Pa enero kireu xumie kununu purori xekenikerinuku, nini xeika misinuku kunaukiriai. 14 Kire xui nupo wenumu Litia, nue pa kuna iyesetai. Nue Xoiteu xosa muris tirouna. Nu Taiataira erewesepu xui, nu mari ewou xosa xe saina tirouna. Kokaipae xoukemu pirierati, Polue kunawotai kuna xosa xaku iyaretai. 15

Nuko Yesusupo wenumurei ene isati, ata emeumana rania kaketeneai. Nuko Yesusupo wenumurei ene isieinapa sini kasikina, "Tini nanunuku ye Kokaipaure xiri xousuna xinaria, manari yeu atoro pura," niketai. Kakerina xiri sokisoki xati nupo kuna taikiriai. **16** Kire asau xosa sinie kunikuniwopure kire iri xosa xoukirie, kire aipu xuije imero tutumasiketai. Pa xui nu kire yaniyani tuku purati, paie xurise akipa xepina sapire kunaurouna. Kakati pa xui yakuwoteneai apimie nupo saina xosa kokaipa xe tirouneri. **17** Pa xuije Polu xeika sini xeika taisikinanipakayaxina, "Mua apimia nini Xoiteu Xouropu saina apimini kutu. Xoiteue xiyeri titikepina ime nini katikirouneri," niketai. **18** Xokupa asau pa xuije kaketai. Kakati Polue nupo uru iyesepi xiri xirari, pirixina pa yaniyani kauna, "Yesusu Kristusupo wenumurei, ye kanine, ne mua xui wetina xouwo," wotai. Kakati pa yaniyanie sapauni pa xui wetina xowtotai. **19** Pa xuijo yayakue xekoria ninipo xe tepineri ime xiri xuwegxetai. Paire Poluno Sailsino xoroniki tinikineri, kununu wesepu tumu xosa puruniki xowoteneai. **20** Kuna xekexeke xosa soniki xouneri ipaki kanikineri, "Mua apu aimore nini Yuta kinipo. Ninie sikou erekwese xosa poripori sarepi saina tinexeri. **21** Kakineri, siko Romu sanawapue kireu xeseu kapia kakepi xeseu paiya, xuiapue nini tainikepinerire purunikepure xineri," niketeneai. **22** Xuiapu kou kununuwoteneae rania nini xosauni kuna suwoteneai. Kakeri kuna xekexeke apimie ninipo nekei unonorinikineri, sina pokae ounikepinerire kireu apimi kaniketeneai. **23** Ninie xoxi ouounikeri, kuna xekexeke kakauya ata xosa iyainikereteneai. Kakerineri, ati yakuniepinaure kakauya ata yakuwotai apu sokisoki kuna kawoteneai. **24** Kakauya yayakue kuna xekexeke nikau kuna iyeserina, kakauya ata kama minikani kutu xosa iyainieretai. Kakerina ninipo sieniki namasae sokisoki taretai. **25** Xinepiniki Poluno Sailsinoe Xoiteure kunikunineri siri woropi saina texeteneai. Kakeri kireu kakauya apimie iyesi puroteneai. **26** Kukupuni kire kokaipa mimie mana, kakauya atapu xokupa xai litowotai. Kakati kakauya atapu xokupa isima taixanauwati, xokupa kakauya apimi nikau sokisoki xume xuxurexetai. **27** Kakauya apimi yayakue sarouna xekoatia, kakauya atapu xokupa isima tatai purati, nanuna xokupa kakauya apimi ximi xouweteneai xetai. Pa xati nukou sawaruwaru puru tina nukoini nuko ouwepure xetai. **28** Kakati Polue sokisoki uru yaxina, "Ne kakixanau nakieni naki xoxixoxiwou. Sini xokupa purinuku," wotai. **29** Kakauya apimi yayakue naku timopinerire apimi iyainikerina keikei Poluno Sailsino puroxeteneai ata kamoro manetai. Xiri ximikeri urerina Poluno Sailsino niu siani sakoro utu ukurowotai. **30** Kakerina kisau soniki munana, ipaki kotonikina, "Kokaipa apu axiri, ye amu amakiti

Xoiteue ye xiyeri tiyepinana?" niketai. **31** Kakati ninie ipaki kunauner, "Ne Kokaipa Yesusure xonisuwaaua, Xoiteue naki xeika neu kinianimana xeika titikatia tini nukou xakuai," woteneai. **32** Kakerineri Kokaipapu kuna nuko xeika nukou kiniaumana xeika xosa uteiwoteneai. **33** Kakexeri, xinepiniki pa kakauya yayakue ninipo usi kurorinietai. Kakerina nuko xeika nukou kiniaumana xeika Yesusupo wenumurei ene iseteneai. **34** Kakerineria kakauya yayakue, nupo atoro soniki xouna xoye tinetai. Pa kakauya yayaku xeika nupo xokupa xuijiapimi kini xeikae Xoiteure xonikisuneri xiri nimaririwoteneai. **35** Xoripesau kuna xekexekei xokai teu xesanikeri, kou kauya yayaku ipaki kauner, "Kuna xekexeke teue kunauner, ne pa apu aimore weinikitau xowoxepineri," woteneai. **36** Kakeri kakauya yayakue Polu xona kawotai. Ipaki kauna, "Tini kakauya weu xowaxakuaire kuna xekexekei kuna xesawoteneai. Pa xati tini kakauya weti xounaxari, xotiki asinakurei puraxa," nietai. **37** Paire Polue xokai teu ipaki kanikina, "Sini Romu sanawapu apu axiri. Amakati kuna xekexekeipa sinipo kuna ati xekerineri nini pa kapia xoreiereteneai re xuwesikepu xuwena? Xuiapu ekinikiro ai ousiketeneai. Kakineri kakauyaro iyaisikereteneai. Paire rau yopini ximiarei xesasieri xowopinua, wo? Xuweni kutu. Nikoini maneri kisau xesasikepineri," niketeneai. **38** Polupo kuna xokiae kuna xekexeke xosaniki tixowoteneai. Poluno Sailsino nini Romupo xeri kuna xekexekei pa kuna iyeserineri, ximiketeneai. **39** Kuna xekexekei kakauya ata xouneri eiyo kuna kanikineri, kisau muna yataniketeneai. Kakeri kanikineri tini mua erekwese weti xouwa niketeneai. **40** Nini kakauya ata wetineri, Litiapu atoro xowoxeteneai. Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xekenikerineri xonikikemu sokisoki nikupure kireu kuna tiniketeneai. Kakerineri erekwese wetineri xowoxeteneai.

17 Polue emeumanapu erekwese Ampipolisi teipa xowoteneai. Pa erekwese wetineri erekwese Apolonia xowoteneai. Pa erekwese rania wetineri erekwese Tesalonaika xou putawoteneai. Yuta nikau kire kununu ata pa erekwese purina. **2** Polu nuko kakirouna sie kapia kaketai. Yuta apimi xeika pa kununu atoro mana, xeimore asau Yuta nikau arikepi yause xosa Xoiteupo kuna nakau xosa purotaire nini xeika kunawotai. **3** Xoiteupo kuna xotapa ipaki piteu kanikina, "Mua apu Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepinaure tumuworeyai, nu tatau tina xumopinai seawai xiyeri saropina," niketai. Kakeri ipaki kanikina, "Mua Yesusu, nupo kuna ye uteiyeritikitia, pa apu nu sore Xoiteue nupo xuiapu tinikepure tumuworetai," niketai. **4** Kakati kireu xuiapue xonikisuneri Poluno Sailsino tainiketeneai. Kakeri, xokua

Kriki kinie Xoiteure muris tirounerie rania nini tainiketeneai. Kakeri xokupa xui nini ere weniniki tukue rania tainiketeneai. 5 Yuta apimie pa xuimiapimi xekenikeria, nini tainikeri xonikikemu tatauwotai. Paire kireu xoxi apimi kununu wese yau purirouneri tiniketeneai. Kakerineri xokupa xuiapuni kutu kunununkerineri, pa erewesepu xuimiapimi xonikikemu sareri, ninie xouneri Yesonupo ata isima kerewoteneai. Kakineri Poluno Sailasino kisau soniki xouneri, xuimiapimi xupunikiro iyainikerepure xirekinikepi saina teteneai. 6 Pana nini xekenikepu xuwe. Yesonu xeika kireu Yesusure xonikisuwteneai xuiapu xeika purunkineri pa erewesepu tumu xosa xowoteneai. Kakineri ipaki yaxineri, "Mua apimie xokupa sanawa texineri xoxi kapia kakirounerie ximine mua kou purineri. 7 Yesonue nupo atoro soniki xou purotai. Pa xokupa apimie Sisaripo tu taiworixe. Kunauner, 'Kire kokemu purina nupo wenumu Yesusu xiouneri,' xeteneai. 8 Xuiapu xeika erewesepu tumu teu xeikae pa kuna iyeserineri ureri xiraxarawoteneai. 9 Kakerineri tumu teue Yesonu xeika kireu apimi xeika kanikati xei kuna isayaxeri weinikiteri xowoteneai. 10 Xori euti moati, Yesusure xonikisuwteneai xuiapue Poluno Sailasino xesanikeri Peria erewese xowoxeteneai. Peria utu putauner, Yuta nikau kununu atoro manexeteneai. 11 Yuta xuimiapimi Peria puroteneai nikau kapia paiya, Tesalonaika puroteneai nikau kapia xiri emeseriniketeneai. Ninie Polupo kuna iyeserineri xiri xonikiewoteneai. Kakineri Polupo kuna suaure xoreire xi sipawopure, xokupa asau Xoiteupo kuna nakau xosa purotai ninaxineri uteirouner. 12 Kakineri Yuta xuimiapimi xokupae xonikisuwteneai. Kakeri xokupa Kriki xumi weniniki tukue rania xonikisuwo, apimie rania xonikisuwteneai. 13 Xurise Tesalonikapu Yuta apimie, Polue Xoiteupo kuna Peria utei purina kuna iyeseteneai. Paire pa erewese xouneri xuimiapimi xoniki xusineri nanunanu puruporo niketeneai. 14 Kakeri, Yesusure xonikisuwteneai xuiapue sapauni Polu xesawori toupa usiemaro xowotai. Sailasino Timotinoe Peria puroxeteneai. 15 Polu yatawopu koteneai xuimiapimie, Atens xexe Polu yatawoteneai. Xiyeri xowopurexeria, Polue Sailasino Timotino ipaki kuna xesarinikina, "Tini sapauni kouyeyaxakuai xi kuna xesari," nietai. 16 Polue Sailasino Timotino Atens yakuniki purina, xokupa xoreixorei xoiteu nikau xeniroroi xekotai. Paie kakati xoukemu xiri xoxixoxitai. 17 Pa xati Yuta nikau kununu ata xosa xouna, Yuta apimi xeika xetau xeteneai xeikae Xoiteure muris tirounerie xosa kunawotai. Kireni kireni asau xosa kununu wese xouna xuiapue pa wese kou purori kuna kanikirouna. 18 Kakati kireu Epikurian kinipo sipa apimi xeika Stoikipo sipa apimi xeikae nu xeika kuna tuwata xeteneai. Kireue kunauner, "Mua apu peroroipa nu amu kuna

kunawopure xinana?" xeteneai. Kakeri kireue kunauner, "Kireu wese wesepu xoiteupo kuna uteina rau," xeteneai. Polue Yesusupo asinaku kuna kanikpure, Yesusure kanikina xumunuku kopa upurei xiyeri saropi kapiaure kanikete wati, ninie pa kuna kunawoteneai. 19 Polu tineri Areopakusi siriro kununuroneri kaunsolu xosa sou xowoteneai. Ipaki kauner, "Mua oma kuna nei xuiapu tinikirouna sini sipawopure xinuku. 20 Sinie neu kuna iyesikiria, xiri xetauni kutu. Pa xati ne kunautia kuna xotapa sini sipawopure xinuku," woteneai. 21 Xokupa Atensi musimore xeika kireropue kouneri Atensi erewese puroteneai xeika nini kire sapi tirouworixe. Xuwe. Nini sipesi oma nanunanure kunani kutu iyesepure xirouneri. Kakineri nikoniko xetau kuna iyeseteneaire kunauroneri. 22 Polue Areopakusi siriro kaunsolu teu xopuro sarou ipaki kunauna, "Tini Atensipo apimi, tinie muris tepi xokupa sokisoki kapia kakari xeketikine. 23 Ye ximuximu teipa xoune, tinie muris tirounuku xuru xekeutiai. Kire alta xosa mua kuna ipaki xayarenai, 'Mua alta paiya kire xoiteu sini sipa xuweupo xi xayareneai rania xekeutia.' Pa Xoiteu tini sipa xuweu ai nure muris tikiriaire, ye tini xosa kuna uteiwopurexine. 24 'Xoiteue mena xeika ou xeika iyarina xokupa sapi pa xosa iyarati puroyai, pa Xoiteu nu mena xeika ou xiekupu Kokaipta. Pa xati, nu apimie xuwoteneai muris ata xosa misirouwatixe. 25 Nu amu sapire xuhe xati apu xupusikie kire sapi iyari nu tuwopuxe. Xuwe. Nukoini xokupa xuiapu ekinikioma tinikina, youya tinikina, xokupa sapi tinikinaurona. 26 Xoiteue kakati kireni asisiki piourei xokupa xuiapu ekinikiposi ouwoyai. Kakina xokupa ouyau soinikati purineri. Nukoini nini puropineri yause iyarina, ninipo oupo atu sorinikeyai. 27 Xuiapue maneri Xoiteu nuko xiri sipawopineri paire xina, pa xati nu xirekepi saina tepinerire, iyainikerati purineri. Pana siko xokupa kireni kireni weisikiteri xetauro puratixe. 28 'Sini nu xosa ekisikioma tinuku nuko kirenie sokisoki sikati texirounuku.' Paiya takipo kireu sipa apimie kunauner, 'Siko rania nukou nono purinuku,' xeneai sie. 29 Sini Xoiteupo nono purinukuna, Xoiteu nu kolu sie silwa sie xe sie xinuku nanuwopuxe. Nu siko apu xupusikie, nanusikie erirounuku sapi sie xinuku nanuwopu xana xuwe. 30 'Ekimepu apimi nini sipa xuhe xati, pa yause kakirouneri kapiaure Xoiteue xekepi kunauronati xana xuwe. Pana muaiya xokupa wesepu apu xotikipirixa xina sokisoki kunauna. 31 Nue xuiapu kuna xosa iyainikerepinaure kire yause itou iyaretai. Nukou kutu kapiarei, ouropu xokupa xuiapu nikau kapia uteiwopina. Pa kuna yakuwopina apu itou tumuworetai. Pa apua xumati Xoiteue kopa upuropu xiyeri sareta. Pa xati Xoiteue pa saina tuwotaire sini xiri xosikisuropu," niketai. 32 Apu upurei xiyeri saropi kuna ninie iyeserineri, kireue Polu pirewoteneai. Kakeri

kireue kunauneri, "Pa kuna xiyeri kunawau sini iyesepure xinuku," woteneai. 33 Kakeri Polue weniki xowotai. 34 Kakati kireu apimie taineri xonikisuwoteneai. Kire nu Tionisiusu, nu kaunsolu teu xopuropu Areopakusi siriro kununurouna. Kire xui nupo wenumu Tamarisi, nue xousuwati, kireu xuimiapimie rania xonikisuwoteneai.

18 Xurise Polue Atensi wetina Korini xouna, 2 kire Yuta tutumawotai. Nupo wenumu Akuila. Akuilapu wesenitua propinsi Pontusu. Ekimenini, nupo xui Prisilano Itali sanawa wetineri koniai, pa amure, xokupa Yutae erewese Romu wetineri kire sanawa xowopinerire Sisari Klotiusue kunawayoyat sie kaketeneai. Polue xouna nini xekenietai. 3 Ninie saina tirounexeri sieni nu saina tina kesia ata tatamaxirouna. Polue nini axiri xeika purina saina tipuriouneri. 4 Xokupa Yuta nikau arikepi yause xosa Polue Yuta nikau kununu atoro xouna nini xeika kunaurouna. Yuta xeika Kriki xeika nikau nanunaru saroati Yesusure xoniki suwopinerire kakirouna. 5 Sailasino Timotinoe Mesetonia wetineri koxeria, Polue xokupa asau Xoiteupo kuna uteiwopi saina tetai. Yuta xosaniki ipaki sokisoki kuna uteina, "Yesusu nu Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure tumuworetai apu," niketai. 6 Pana Yuta apimie nupo kuna iyesepu xirarineri, pirewoteneai. Pa kakeri nukou nekei xosa inaina purotai pokuweina ipaki kanikina, "Tini xuwxinaria, takipo xuni. Ye paire xu xuwe. Muaiya xetau xeteneai apimi xosa xounei kuna uteiwopine," niketai. 7 Polue kakerina pa kununu ata wetina, kire apu wenumu Titiusu Yastusu, nupo atoro xowotai. Pa apue Xoiteure muris tirouna, nupo ata paiya Yuta nikau kununu ata tomuronu kutu purina. 8 Yuta nikau kununu atapu tumupo wenumu Krispusu. Nupo xui xeika nono momuko xeika, nini Kokaipaure xonikisuwoteneai. Kakeri, Korinipo xokupa xuiapue Polupo kuna iyesineri, ninie rania xonikisuneri Yesusupo wenumurei ene iseteneai. 9 Kire ukumu xosa Kokaipaue Polu xosa kire xiniwepi sie sapie maieuna, ipaki kauna, "Ne kaki xanau ximikeu. Xuwe. Ne kunauweye. Ne supuni xotoxeu. 10 Ye ne xeika purinena, kire apue sarouna ne xoxixoxinepu wati xana xuwe, pa amure, yeu xuiapu xokupa mua erewese purineri," wotai. 11 Kakati Polue kirenixitosani 6-teu poita Korini purina, Xoiteupo kuna uworiniketai. 12 Pana Kalioe Akaia propinsipo akerekapmani tumuwotai yause xosa, Yutapue xirini saneri Polu xiwaixiwiwoteneai. Kakineri kuna xosa sou xouneri, ipaki kunauneri, 13 "Mua apue xuiapu taitainikina tini kaki xanari tu taiwaku nikinani kireu kapiarei Xoiteure muris tirouna," xeteneai. 14 Polue ninipo kuna xapa kanikepure xetai sorena, Kalioe Yuta ipaki kanikina, "Tini Yuta, mua apue tu opokaiwatire e kire

kapia xoxi kakati xoia, ye tinipo kuna iyesepine itou. 15 Muaiya tini takipo kunaure, wenitikire, tu xeikaure eiyorinuku ye xosa kounuku. Xeuxana takieni mua kuna kutuwa. Ye panumu sapire kuna xekopixe," niketai. 16 Kakerina kuna xosa xesaniketai. 17 Kakati Yutapu apimie Sostenesi xorou teteneai. Nu Yuta nikau kununu atapu tumu xati, kuna wese tomuro ouwoteneai. Kakeria Kalioe pa kaketeneai kapiaure ei xepu xuwe. 18 Polue xokupa asau Korini purotaie, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xupunki tina kusoniketai. Kakerina Senkria erewese xouna tistriki Siria xowopure kire kokouna xosa manetai. Prisilano Akuilane nu xeika xowoxeteneai. Polue Senkria purotai yause xosa tapa uri asiwotai, pa amure, Xoiteu sokisoki kuna kawoyai xati kaketai. 19 Epesesi erewese utu putarineri, Polue poro weinikitetai. Nukoni Yuta nikau kununu atoro mana nini xeika kunakunawotai. 20 Ninie ipaki kauner, "Sini xeika xayaka xayaka xuwau yause puro," woteneai. Kakeri kanikina, "Ye kakepixe," niketai. 21 Xurise xupunki tina kusonikipuri kanikina, "Xoiteue xouweyati xoa ye tini xosa xiyeri kopine," niketai. Kakerina kokouna xosa xiyeri xouna Epesesi wetetai. 22 Kokounae xouna Sisaria erewese putawatia, Polue kokouna wetina pipa Yerusalem xouna Yesusure xonikisuwoteneai xuiapi kusoniketai. Kakerina xurise weinikiterina toupa erewese Antioku xowotai. 23 Polue xayakaxayaka xuwau yause Antioku purotaie xurise xowotai. Tistriki Kalesia xeika Priksa xeikapu oupo wesewese puroteneai xosa teipa xouna, Yesusure xonikisuwoteneai xokupa xuiapu nikau xonikis Sokisoki niketai. 24 Kire Yuta, nu erewese Aleksantriapue kouna Epesesi purotai. Nupo wenumu Apolosi. Nu asinaku kuna tua, nu Xoiteupo nakau sipani kutu. 25 Kokaipapu lme uworuwonai xati, xuiapu uworinikepure nupo xoukemu xiri sokisoki xati, Yesusue kaketai kapiaureniku kanikirouna. Pana nu Yonie ene iserinikirouna xotapa kireni sipa. 26 Yuta nikau kununu atoro xouna kuna uteiwotai. Nu xumi apimi ximikinikepu xuwe. Kakati Prisilano Akuilane nupo kuna iyeserinexeri, sou xouneri Xoiteu ati sipawopinaure nupo lme kawoxeteneai. 27 Xurise Apolosie propinsi Akaia xowopure xatia, Epesesipo xuiapu Yesusure xonikisuwoteneiae xowopina nanunaru sokisokioteneai. Akaiapu xuiapu Yesusure xonikisuwoteneiae sowopinerire nakau xayaunerri kaniketeneai. Apolosie Akaia putauna, pa xuiapi Kriki Xoiteue xoukurunkina xonikis tinikeyai xiri tianiketai. 28 Yuta kinie xoreixorei kuna kunawoteneai kuna xapa tina xiri xuweyerinikepure, xuiapu ekinikiro kuna uteina xiri sokisoki xetai. Yesus nu apu Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure tumuworetai xina, Xoiteupo nakaupo kunarei atina kuna pitewotai.

19 Apolosie Korini purotai yause xosa, Polu nu siriro purixanauwoteneai weseweseni texetaie, xurise erewese Epesesi kouna putawotai. Kireu Yesusupo tataiwopi Epesesi tutumanikerina, 2 ipaki kotonikina, "Tini xotikisunukua, Xoiteupo Supo Youya tinukure, e xuwe?" niketai. Kakati ninie kunauner, "Xuwe. Sini kire Xoiteupo Supo Youya purina kuna iyesepu xuwe," woteneai. 3 Kakeri Polue ipaki kanikina, "Pa xati tini amukau ene isepi isikirainia?" niketai. Kakati ninie kunauner, "Sini Yonipo ene isepi isikirai," woteneai. 4 Kakeri Polue ipaki kunauna, "Ekime Yonie xuiapu ene iserinikipuri ipaki kunauna, 'Tini xotiki pirixinari ene isa. Kakinari pa apu iko tuiro kotai apure xotikisuwa,' xeyai. Pa apure Yonie kunawotaia nu Yesusu," niketai. 5 Ninie pa kuna iyeserineri Kokaipa Yesusupo wenumurei ene iseteneai. 6 Polue xosaniki xupo iyarat. Xoiteupo Supo Youyae nini xosa koati, xetaxetau kunarei kunauner, kunatureturei kuna uteiyewoteneai. 7 Pa apimi nini 12-teu siei kaketeneai. 8 Polue Yuta nikau kununu atoro mana asinaku kunaure sokisoki kunawotai. Nini xeika kunaupuri Xoiteue xuiapu yakunikirouna yausepu sapire ninipo nanunana sareta. Nu xeimore poita panumu saina kaketai. 9 Pana kireue xonikikemu xiri ukumuwareki xati xonikisuwopu xuwe. Xuiapu ekinikiro kokaipapu Ime niniawoteneai. Kakeri Polu xeika Yesusure xonikisuwoteneai kini xeikae Yuta nikau kununu atoro pani manepu xuwe. Kokupa asau Polue Tiranesipo xaya atoro xouna kuna uteirouna. 10 Aimore xitosani panumu kaketai. Kakati Yuta xeika Kriki xeikapu xuiapu propinsi Esia puroteneiae Kokaipapu kuna iyeseteneai. 11 Polupo xuporo, Xoiteue sokisoki xumu xonuxonu kapia eretai. 12 Xuiapue nesikiki xeika mari xaku xeika Polupo muporo sorineria, pa xuru ti xouneri supa apimi tinikirouneri. Supa apimie teri, ninipo supa xuwe xatia, xoxi yaniyanie weniki xourouneri. 13 Kireu Yutae texineri xoxi yaniyanie xesauneri xe saina tirouneri. Kireue, Kokaipa Yesusu wenumu tineri pa imerei eruruneri xoxi yaniyanie xesawopure xeteneai. Ipaki kunauner, "Pa Yesusupo wenumurei, Polue nupo kuna uteirouna paie, ye sokisoki kuna kunaune tini xouwa xine," xirouneri. 14 Kire Yuta nikau ere xuriatiti, nupo wenumu Skepa. Nupo niraumana 7-teue panumu kuna xoxi yaniyanie ipaki kuna xapa kanikina, "Ye Yesusu sipa ye Polu sipa. Pana tini yuxunani kutuena?" niketai. 15 Kakati pa apu xoxi yaniyanie ipaki kuna xapa purotaie, nini xosa potirouna, nueni xiri ouniketai. Ninipo mupunki xiri xoxixoxieina, nekei kirakaraieri niketai. Kakati pa ata wetineri mari xuweu xuweu keikei xowoteneai. 17 Xokupa Yuta xeika Kriki xeika Epesesi puroteneiae pa kapia

yaraxetaire kuna iyeserineri, kokaipa ximi ximiketeneai. Paire Kokaipa Yesusupo wenumu xouroteneai. 18 Xokupa xuiapu xonikisuwoteneiae kouneri, xetau xumiapimi ekinikiro, ekime xoxixoxi kapia nikoe kakirounerire kunawoteneai. 19 Xokupa xuiapu osaourunerie, xokupa osapu nakau xokupa kunununeri xokupa xuiapu ekinikiro eseteneai. Pa xokupa nakaupo xe paiya 50,000 xe silwa waxy ninaxeteneai. 20 Pa kapiarei Kokaipapu kuna xuiapu xosa sokisoki saina tati, ninipo misepi asinaku sokisoki xetai. Kakati texineri xokupa sanawa kuna uteiwoteneai. 21 Epesesi saina sokisokiat, Xoiteupo Supo Youyae nanunana taitaiwati, propinsi Mesetonia xeika Akaia xeika xoworina xurise Yerusalem xowopure kuna ouwotai. Ipaki kunauna, "Pareira masa xou xekerineia, xurise xounei Romu rania xekopine," xetai. 22 Kakerina tianurouneri apu aimore, Timotino Erastusuno xesaniati Mesetonia akeri xowoxeteneai. Polu nuko paiya xayakaxayaka xuwau yause Esia propinsi purotai. 23 Pa yause xosa kireu apimie Kokaipapu Ime xiwaixiwaineri ere kuna tuwata xeteneai. 24 Kire apu purotai nupo wenumu Temitriusi, nue silwa paie xuru erirouna. Nu xoiteu xui Artemisipo muris atapu xeniroroi erirouna xe saina tuku. Silwa sapi erineri kokaipa xe tirouneri apimi xokupa saina tiniketai. 25 Temitriusie pa apimi xeika, xetaxetau sapi erirouneri apimi xeika kunununikeri, ipaki kanikina, "Yewapu xura, tini sipa, sinipo asinaku xe mua xepu saina tirounuku xosa marouna. 26 Mua apu Polue kokaipa xuiapu kini purunikina ninipo nanunana poronikati, tini xekoto iyeseteukiria. Nu erewese Epesesi kireni muanumu kapia kakatixe. Xuwe. Esia propinsi inainauwepure xina. Nue kunauna, 'Xupusikie erikirai xoiteu, nini xoiteuni kutu xuwe,' xirouna. 27 Polupo mua kunaes sinipo xepu saina wenumu touweriskepina. Pani kire kuna muanumu. Nupo kunaes kokaipa xoiteu xui Artemisipo muris ata paiya, xuiapu nikau nanunana xosa xoxi sapi xepina. Ximuximua xokupa xuiapu propinsi Esia xeika xokupa sanawa yaupo xeikae mua xoiteu xuire muris tirouneri. Pana Polupo kunaes nupo ere wenumu xoxixepure xina," niketai. 28 Apue pa kuna iyeserineri, xiri kisamaira niketai. Kakati ipaki sokisoki xiraxarauner, "Siko Epesesi sikau Artemisi nu akerek," xeteneai. 29 Kakineri pani pa ere wese xosa ere xiraxarawori, xuiapue ere kunauxanauwoteneai. Kakineri xirini saneri kununu wese keikei xowoteneai. Mesetoniaipu apu aimore Kaiusino Aristakusuno, nini Polu xeika texirouneri purunikeri niko xeika xowoteneai. 30 Polu nuko xuiapu xowopure xetai sorena, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue taiyeruwoteneai. 31 Pa xeika, kireu Esiapu kapmani nini Polupo marou xati kuna xesaruwoteneai. Ne kakixanau kununu wese xowouneri sokisoki kuna xesaruwoteneai. 32

Pa kokaipa xuiapu kinipo, nanunanu tururutararawotai. Kakati xiraxarauneru xetaxetau kuna kunauxanauwoteneai. Xokupa xuiapu nini amu xotapaure kou kununuwoteneai nini paiya sipa xuweni kutu. **33** Yuta apimie Aleksantari suveri xuiapu ekinikiro xona tumuratio, kireu apimie xekei nanuneru, nue poripori xotapa xeteneai. Xuiapue kuna youweri kuna xapa tinikepure Aleksantarie xupo xourowarina korekorewotai. **34** Kakati xekeineri, nu Yuta kinipo apu xi sipawoteneai. Pa xati xokupa xuiapue supunki turunei ipaki ere urue yaxineri, "Siko Epesesi sikau Artemisi nu akerekini kutu," xeteneai. Xuwau yause panumu uru kireni yexeteneai. **35** Xurise Epesesi erewesepu nakau xayaxayatuae xuiapu aunikeri, ipaki kanikina, "Tini Epesesipo apimi, iyesa. Epesesi erewese nu kokaipa xoiteu xui Artemisipo muris ata yakuwoto, mena xouropu xeseu xe, uraki koyai xeika yakuwotouna. Paia tini sipa. **36** Pa xati, apue sua kuna xasese manepuwati xana xuwena youweiya. Tini kaki xanari sapauni kire kapia kakaku. **37** Takie pa apu aimoro soniki makiriai. Pana ninie sikou muris atoropu sapi tepu xuwe. Pa xeika ninie sikou xoiteu xui pirewopu xuwe. **38** Temitriusi nu nupo saina apimi xeikae kire apure kuna tuku xatia, kuna iyesepi yause purina. Akereki kapmani purineri. Ninipo kuna, kuna xosa kutuwopineri. **39** Tini pani kireu kuna tuku xatia, kununu yauseni kutuworakuai. **40** Pa xati iyesa. Sini sua kapia kakikiriaire kapmanipo akerekina saina apue iyesineria, sini kokaipa poripori sarepure xinuku xineria, sini kuna xosauni kutu iyaisikerepineri. Sini sua kapia kakikiria xiri xotapa xuweu. Sini kotosikineri amakati kou kunununuku xiraxaraunukunaxeria, sini kire kuna xapa tepuxe," niketai. **41** Nakau xayaxayatuae kunarina, xuiapu xesanikati xowoteneai.

20 Xuiapu nikau punisi xuweiroatia, Polue Yesusure xonikisuwteneai xuiapu yainikati kouneri kirero tutumawoteneai. Xonikikemu sokisokinikepi kuna tinikineria, kusonikeri, Mesetonia propinsi xowotai. **2** Pa yau texina Yesusure xonikisuwteneai xuiapu nikau xonikikemu sokisokinikepure, xokupa kuna tiniketai. Kakerina xurise Kriki sanawa xowotai. **3** Xeimore poita Kriki purotaie kokouna tina Siria tistriki xowpurexetai. Yuta apimie ouwepure kuna ouwoteneai kuna iyeserina, nanunanu purieina Mesetonia xiyeri xowotai. **4** Kire apu Peria ere wesenepu, nu Sopateri, Pirusi nirau, nue Polu xeika xowotai. Tesalonika erewesepu apu aimore, nini Aristakusuno Sekuntusuno, Terpe erewesepu Kaiusi xeika, Timoti xeika, pa xeika Esia propinsipo apu axiri, nini Tikikusuno, Tropimusino, ninie rania Polu xeika xowoteneai. **5** Pa apimie akeri xouneri Troasi erewese yakusiketeneai. **6** Sini Pilipai purikiri

Tupumoru Pususu Xuweupo Kokaipa Yause xuwexeri, kokouna xosa epinuku Pilipai wetikiriai. Autapa asau xuwexatia, Troasi yakusiketeneai apimi xosa xou putaunuku, kireni muris Troasi purikiriai. **7** Murisipo akerekina asau xosa Yesusure xonikisuwteneai xuiapu xeika xoye nepure kununukiriai. Polue iyiati xowopinaro xati xuiapu xosa kuna uteiwotai. Kunaupa xouna xouna xinepi niketai. **8** Sini kununukiriai ata kama paiya xouroni kutu tureture ata xosa purati xokupa nakue u purotai. **9** Pa ata kama paiya xouro turetureuneru xeimore iri xuwoki xosa purati, kire nono tenemai, nupo wenumu Yutikusu, nue kire xupeuisima xosa misi purotai. Polue pani kuna suworisuwoiwati, Yutikusue xinimewati ekutawotai. Xurise xiri xouiritina oro uraki kotai. Munaneri teteneaia xiri xumuroki. **10** Polue rania munana pa nono tenemai xosau xinina xoniketai. Xuiapu ipaki kanikina, "Tini kaki xanari eisekuowaku. Nu ekeoma purina," niketai. **11** Polue xouro xiyeri mana, tupumoru poroporouna, xumiapimi xeika netai. Kakerina nini xeika kunau xinati, xumietai. Xumiati Polue xowotai. **12** Kakati pa nono tenemae ekeoma purati, xoniki merurei souxowoteneai. **13** Siniie Polu wetinuku kokouna xosa epinuku erewese Asosi xou putaunuku poro Polu yakukiriai. Polu nuko imerei kopure, tini akeri xouwasikati kakikiriai. **14** Nu kouna Asosi tutumasikatia, kokouna xosa souxounuku, erewese Mitilini xoukiriai. **15** Mitilini wetinuku, kire asau xuwexatia Kiosi sou tomuro putaukiriai. Pani kire asau xuwexatia Samosi sou xosa putaukiriai. Pani kire asau xuwexatia erewese Miletusu xou putaukiriai. **16** Polue Epesesi emeseriwopure nanunanu ouwotai, pa amure, nu xuwau yause Esia propinsi puropi xirarina kaketai. Itou xatia Pentikosipo Kokaipa Yause Yerusalem xekopure, nu sapauwopure xetai. **17** Siniie erewese Miletusu putaunuku Polue Epesesi Yesusure xonikisuwteneai xuiapu nikau tumu teue xekopinerire kuna xesarinikati, kouneri xekoteneai. **18** Kouneri xekoria, ipaki kanikina, "Ye ximuximu Esia putaune xokupa yause tini xeika purine, kapia kapia kakitiae takieni sipa. **19** Tini sipa, xokupa yause Yuta kinie yeu saina ororepure kuna ouwori, paie xoikemu tatau xeika eruru xeika sieki sieki wati xokupa yause muriroune. Kakeri ikou wenimi xiri ororine, Kokaipapu saina titiai. **20** Ye ximirei tini tianitikepi sie asinaku kuna uteiwopu xuwe. Xuiapu nikau kununu xosa xeika takipo xokupa atoro xeika rania, tini taitaitikitai, paiy tini sipa. **21** Sini Xoiteu xosa xosiki pirixiounuku, sikou Kokaipa Yesusure xosikisuwpou xeikaure, sipesi Yuta xeika Kriki xeika xosa sokisoki kuna uteiyai. **22** Paina iyesa. Muaiya Xoiteupo Supo Youya paie kakati Yerusalem xoune. Yerusalem ye xosai amu wau akipa xepina, ye sipa xuwe. **23** Xokupa wese ye

xoutia xosa paiya, Xoiteupo Supo Youyae ipaki kuna utei kairouna, kakauya xeika xokupa xu xeika yakunina xirouna. Ye pa kireni sipa. 24 "Ye ikou ekioma akereki sapi xine nanui xana xuwe. Ye ikou ekioma sokisoki tepure sokisoki xitixe. Xuwe. Ye mua ime xoutiae tainei mua saina Yesusu Kokaipa xosaupo titiae xuwei yepure xine. Mua saina paiya Xoiteupo xoukurure asinaku kuna uteiwopire saina. 25 "Paina Yewapu xura, iyesa. Ye ekime tini xopu purine, Xoiteu xuiapu yakunikepina yausepu kuna uteitiae. Pana muaiya ye sipa, sewai tini xokupae yeu muaikemu pani xekoakuai xana xuwe. 26 Pa xati ye ximine atinei tini kuna katikepure xine. Kire apu tini xopuropu xuwe xinari paiya, yeu xu xuwe, 27 pa amure, Xoiteupo xokupa nanununu ye ximirei tini xosa uteiwopu xuwe. 28 Tini ati sosopani epinari, Xoiteupo xuiapu Yesusure xonikisuwoteneai yakunikinariwa, pa xumiapimi paiya nukou Nonopu yawieni kutu isayaniketai. Xoiteupo Supo Youyae pa Xoiteupo sipsipu teupo yayaku tini tumutikerati purinuku. 29 Ye sipa, ye tini wetiki xouroutia, mamumamu xoxini kutue tini xopu maneria, sipsipu xoxioxinikepineri. 30 Takipo kireu apimieri Xoiteupo xuiapu purunikeri nikoi tainikepinerire, saneri xoreixorei kuna, kunau xanauwopineri. 31 Pa xati xokupa yause tini attinari sosopa epixakuai. Ye kakiai kapia kaki xanari nanununu wetaku. Xeimore xitosani xosa asau xeika ukumu xeika xosa tini kireni kireni apu asinaku nanununu tikepi ye wetepu xuwe. Ye tini taitaitikitia yeu ekiropu morepi kiririwotai. 32 "Yei tini Xoiteu xuporo iyatikeriti purinukuna, tini xoukurutiketaipo kuna nanuwakuaire xine. Pa xoukurue sokisokitinka, Xoiteue xokupa sapi nukou xuiapuni kutu tumunikeretai tinikirouna paia tini tikepina. 33 "Yei kire apupo silwaurere kolurere e mari sapire ekie nepu xuwe. 34 Takieni sipa, ye ikoini ikoure saina tete ye xeika puraniyeteneai apimi xeikaure saina teteourene. 35 Ye xokupa saina tinepa, ipaki ataritikiyi, sini sokisoki saina tepu kapia taiwopu. Kakinukua apimi nikoini nikoi tainikepu xuweu woteneai tainikepu. Sini mua kuna Kokaipa Yesusu nukoini kunawayai nanuwopu. Ipaki kunauna, 'Apue kireu apimi sapi tiniketaipo nimariri paiya, apue nukou sapini tetaipo nimariri emeserina xeyai,'" niketai. 36 Polue pa kuna kunarina, xoutapa ukurouna xokupa tumu teu xeika kunikuni wotai. 37 Kakati xokupae ere murineri, Polu xonikineri uritokowoteneai. 38 Polue kanikina yeu muaikemu pani xekoakuai xana xuwenikati, nure xiri xonikisuxetai. Kakerineri kokouna xosa sou xouneri yatawoteneai.

21 Tumu weniki xounuku kokouna xosa makiri, kokounae muri wetetai. Kakati sou Kosi xosauni kutu xoukiriai. Kire asau xuwexatia sou Rotesi xosa putaukiriai. Rotesi

wetinuku Patarae kire kokouna xekeukiri Ponisia tistriki xowopurexati, pa kokouna xosa epikiri muri xurexetai. 3 Saiprusi sou xekerinuku sakipaira emeserukiriai. Kokounae xuru Tairi erewese wetepure xati, Siria propinsi putarinuku erewese Tairi kokouna putawotai. Pa amure, pa erewese xosa kokounae xuru wetepure xati kakikiriai. 4 Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu utu xekenikerinuku, pa erewese 7-teu asau purikiriai. Xoiteupo Supo Youyae kanikati, Polu kauner, ne Yerusalem xowouna wete woteneai. 5 Kokounae Tairi wetepure xatia, erewese wetinuku teipa xoukiriai. Yesusure xonikisuwoteneai apimie ninipo inenikimana xeika nono xeikani sini sosiki xouneri erewese kisauira yatasiketeneai. Utunuku usie maro xosikitapa ukuronuku kunikunikiriai. 6 Kakerinuku sikosiko kusowataieinuku, sini kokouna xouro epikiria, nini nikou atoro xiyeri xowoteneai. 7 Tairi wetinuku erewese Tolemesu xounuku putaukiriai. Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu kusonikerinuku, nini xeika kireni asau purikiriai. 8 Kire asau xuwe xatia, Tolemesu wetinuku Sisaria erewese xouputaukiriai. Pilipupo atoro xounuku nu xeika purikiriai. Nue asinaku kuna xuiapu xosa uteirouna. Nu Yesusupo tianuwopi teu tianikirouneri apimi 7-teu xosaupo. 9 Nu momuko makuna 4-teu tuku nini apu xuweu. Nine Xoiteupo kuna kunateuret siei kuna uteirouner. 10 Sinie Sisaria kireu asau pani purikiria, kire kunateure, nupo wenumu Akapusu, nue Yutia tistriki wetina Sisaria kota. 11 Sini xosa kouna Polupo kikai tina nukoini nukou siau xeika xupo xeika tareta. Kakerina ipaki kunauna, "Xoiteupo Supo Youyae ipaki kunauna, 'Muanumu kapiarei Yerusalem puroteneai Yutae mua kikaipo omo tarineria, Xetau apimi xeteneai apimi xupunikiro tinikepineri,'" niketai. 12 Sinie pa kuna iyeserinuku, pa erewesepu xumi apimi xeikae Polu kaunuku ne kakixanau Yerusalem xowouna wete xinuku, sokisoki kuna kaukiriai. 13 Pana Polue xiyeri ipaki kunauna, "Tini ama yeure morepi morepinuku xotikemu xotikikemu tutumurikinukuna? Ye kakauya xosa iyaiyerepinerire irene. Ye Kokaipa Yesusupo wenumurei Yerusalem xumopineure rania irene," siketai. 14 Polu xekeukiria xowopure sokisoki xati, pani nupo nanununu porowopi wetikiriai. Kunaunuku, "Kokaipa pa kapia akipa xepina xetaia, akipa xepina," xikiriai. 15 Kireu asau xuwexatia, xuru ireinuku Yerusalem xoukiriai. 16 Kakikiri kireu Yesusupo tataiwopi Sisaria puroteneae xirini xoukiriai. Saiprusipo apu Nasoni, nupo atoro sosiki xowoteneai. Nu ekimeni Yesusupo tataiwopi sayetai. 17 Yerusalem putaukiria, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue nimaririrei tisiketeneai. 18 Kire asau xuwexatia, Polue Yemusu xekopure xati xirini xoukiriai. Yesusure xonikisuwoteneai nikau xokupa tumue

rania pa yause kou kununuwoteneai. **19** Polue kusonikerina, xetau xeteneai apimi xopuro Xoiteue nu xuporo xokupa kapia kaketaire atina perariniketai. **20** Tumu teue Polupo kuna iyeserineri, Xoiteupo wenumu xouroreteneai. Kakeri kaunerri, "Yewapu, ne sipa, xokupa tauseni Yutae Yesusure xonikisuwoteneai. Pa xokupa xuimi apimie Mosesipo tu xotapa taiwopi xiri sokisokineri. **21** Pana kireu apimie neure, ipaki kanikineri, 'Polue Yuta apimi xetau xeteneai apimi xopu puroteneai, Mosesipo tu xotapa weta xina kanikirouna. Ipaki kanikina, "Tini kakixanari tinipo nonomi nikau mupuniki ipisa kakatiwaku xirouna. Pani kaki xanari ekimepu kapia pani taiwaku xina kaniketai xineri," kawoteneai. **22** Siko sipa, ne kouroutiai kuna iyesepineri. Pa xati sini amu amakepuna? **23** Paina ne kire kapia taiwowaire sini kanepure xinuku. Sini apu 4-teu tuku, ninie Xoiteu xosa sokisoki kuna kunawoniai. **24** Nei pa apimi tinikinai taki xokupa Xoiteu ekero ekitikipitiwopi kapia taiwa. Kakinari Xoiteu xouiwopineri asinaku sapi isayarinikau paye Xoiteu xouineri tapuniki uri korowopineri. Ne rania, tu xotapa tairounre xineria sipawopineri. **25** Xetau xuimiapimie Yesusure xonikisuwoteneai xosa paya, ekime oukiniai kuna nakau xayaunuku nini xosa xesarinikikiniai. Kanikinuku ati purinari, apue xorei xoteu xouiwopure ouwoteneai noto naku, yawi tuku noto nete, apue paru muri kiritiwori xumotai noto neteunari, ayaka kapia kakaku," xinuku nakau xesarinikikiniai. **26** Polue pa apimi Xoiteu xosa sokisoki kuna kunauwoteneai tinikina, xurise kire asau xosa nuko eke pitiwopi kapia taina nini xeika eke pitiwotai. Kakerina anakiserai ekiniki pitieineria, niko xetaxetauni Xoiteu xou iwopi sapi xuru tikopinerire xuriatiti kanikepure Xoiteupo ata tumau manetai. **27** 7-teu asau xuwe xepure xatia, Yuta kinie Esia propinsi koniae Xoiteupo Ata Tumau Polu purati xekerineri, xokupa xuimiapimi xoniki xuseri Polu xosa makawoteneai. Kakerineri Polu soki xoroutineri, **28** ipaki uru yaxineri, "Tini Israili apimi tianisika. Mua apue sikou xatasikimana nikau weniniki ororina Mosesipo tu ororina Xoiteupo Atapu wenumu ororeteuna wesewesepu xokupa apimi kanikirouna. Mua kapia kireni kakati xana xuwe. Kriki apimi Xoiteupo Ata Tumau xosa xuruniki koati Xoiteue mua wese ikou xetai wese Xoiteu ekero xunu titouneri," xeteneai. Mua kuna kunawoteneia, **29** pa amure, ekime erewese Epesesipo Tropimusue Polu xeika Yerusalemue erewese purati xekoniairo, Polue Xoiteupo Ata Tumau sou motai xi nanuwoteneai. **30** Xuiapue pa kuna iyeseri, xokupa Yerusalemue xiri urerineri, xuiapue keikei kouneri kununuwoteneai. Kakerineri Polu soki xorou tineri Xoiteupo

Ata Tumau kisau puru munoteneai. Pani sapauni Xoiteupo Ata Tumaupo xokupa isima nanakieteneai. **31** Apimie Polu ouwopi saina teri, Romupo xomatua nikau akereki saina apue muanumu kuna iyesetai, "Xokupa Yerusalemue makarineri waraixanauneri," kuna iyesetai. **32** Pa xati sapauni xokupa xomatua kini xeika xomatua nikau tumu xeika tinikina xomatua nikau ata wetineri xuimiapimi puroteneai iri xosa keikei munoteneai. Akereki saina apue xomatua xeika munori, Yuta apimie xekerineri Polu ouwopi weteteneai. **33** Xomatua nikau akereki tumue Polu nutiemu mana soki xoroutina, aimore xumei tarepinerire xomatua kaniketai. Kakeri Yuta apimi ipaki kotonikina, "Mua apu, nu yuna? Nue amu amaketaina?" niketai. **34** Kokaipa xuiapu kinie purineri, xiraxarauneri xetaxetau kuna kunawoteneai. Kakineri ere yakuririxeri, xomatua nikau akereki tumue ninipo kuna xotapa iyesepina itou xuwe xetai. Pa xati xomatuae nikou atoro Polu souneri xowopinerire kaniketai. **35** Pana Polue pa atapu apasiro mana putawatia, xuimiapimie xiri ouwepure sokisoki xeri xomatuae xekenikerineri xeme tineri xowoteneai. **36** Kakeri kokaipa xuimiapimi kinie tainikineri ipaki sokisoki yaxineri, "Ouwari xuma!" xeteneai. **37** Xomatuae nikou atoro Polu sou manepure xeria, Kriki kunairae xomatua nikau akereki tumu ipaki kauna, "Ye kire kuna ne xosa kunawopinere?" wotai. Kakati xomatua nikau akereki tumue kunauna, "Ne Kriki kuna sipaye, wo?" wotai. **38** Kakeri kauna, "Nepa Isipu apue xayaka xayaka ekime kapmani xeika xoma sarina, sawaruwarue xomaxirouneri 4,000 apimi sonikina apu xuweu wese xowoyai apu xi nanune," wotai. **39** Kakati Polue ipaki kunauna, "Ye Yuta kinipo apu. Ye tistriki Silisia erewese Tarsusupo apu. Yeu erewese nu kokaipa wenumu tuku. Wo, ye xuiapu kuna tinikepure xine," wotai. **40** Kotowati xomatua nikau akereki tumue iyo wati, Polue pa apasi xosa tumuna xuiapue kuna youwepinerire xupo ouro warina korekore xetai. Kakati xokupae youweria, Polue nini Ipru kunaue kaniketai. Ipaki kunauna,

22 "Xatai xura xauwa xura, tini iyesa. Ye kire kapia xoreierepu xuwena ximine ati katikepure xine," niketai. **2** Kakerina Ipru kunaue kunawati iyeserineri, youweineri peunini kutu puroteneai. Kakeri Polue pani ipaki kunauna, **3** "Yepa kire Yuta. Yeu anikae tistriki Silisia erewese Tarsusu xosa iyaiyeretaina pana, mua erewese xosa asaxitai. Ye Kamalielipo makuna, nue ye xesina asisikimana nikau xokupa tu xotapa atinani kutu uworiyeyai. Pa xati tini mua kakikiriai sie, ye Xoiteue xouwewotai kapia sokosokine xiri irerei saina titiai. **4** Yei xuiami xeika apimi xeikae mua Ime taineri xonikisuwoteneai xoxixoxi nikepi saina tine

ounkiepure xitiai. Kakine sokisoki xumei tainikine kakauya atoro xuruniki xouyai. 5 Ere xuriatiti xeika Yutapu tumu teu xeikae yei kakiyai kapia sipana nini paire katikepineri. Sikou xatasikimana Tamaskusu puroteneai xosa nakau xayawoteneai sieniai. Kakeri, pa wesepu xuiapue xonikisuneri pa lme taiwoteneai, kakauya xosa soinikepure Tamaskusu xouyai. Yerusalem soniki koutia kokaipa apimie xoxixoxi kapiani kutu nini xosa kakepinerire kaktiai," niketai. 6 Polue pani ipaki kunauna, "Ye teipa xoune asauniki 12 kiloku sie xosa Tamaskusu tomuro matiai. Sapauni kire kokaipa memeremue mena xourei kouna ye xosai leiwotai. 7 Kakati oro titikiri xoutia kire apu supoe ipaki kotoyat iyesitia. 'Solu, Solu, ama ne ye xoxixoxi yepi saina tinena?' 8 Kakati kunaune, 'Kokaipa, ne yuena?' utiai. Kakitia kunauna, 'Ye Nasaretipo Yesusu, ne ye xoxixoxi yepi saina tine,' yetai. 9 Ye xeika puroteneai apimie memeremu xekoteneaina pana, ye kuna sietai apupo kuna atineri iyesepu xuwe. 10 "Kakati yei kunaune, 'Kokaipa ye amu amakepinena?' utiai. Kakiti Kokaipae ipaki kaina, 'Ne sarounau Tamaskusu erewese kamoro mane. Yei xokupa saina ne tinitiai poro kire apue kanepina,' yetai. 11 Pa memeremue xiri una piririkati, ye kire sapi xekopine sie xuwe xitiai. Pa xati ye xeika puroteneai apimie xupi xaike tineri Tamaskusu soi xowoteneai. 12 "Kire apue Tamaskusu purotai, nupo wenumu Ananaiasi. Nue Xoiteu irue purina tuxotapa xiri atina tairouna apu. Xokupa Yuta apimi Tamaskusu puriounerie kunauner, nu asinaku apu xirouneri. 13 Nue ye nutiemi ma tumuna ipaki kaina, 'Xatai Solu, neu ekinikemu xiyeri pereuwopina,' yetai. Pa yauseni kutu yeu eki xiyeri merukati, nuko xekeutiai. 14 Kakiti kunauna, 'Sikou asisimana nikau Xoiteue ne tumuneretaina nukoe xouesiketai kapia nei sipaunauwa, asinaku kapia kaketai apu Yesusu xekoauwa nukou supoini kunawati iyesewai. 15 Nei nu xekerinau nupo kuna iyesinauwa xokupa xuiapu xosa nupo kuna naki xakunieni iyesitiae uteiowawai. 16 Paina ne amakati purixainena? Ne sanau ene ise. Nupo wenumu tauwa, nue Yesusupo wenumurei ene iserinina neu xunu xesauperinepina, yetai," niketai. 17 Polue xuiapu pani ipaki kanikina, "Xurise Yerusalem xiyeri koune, ma Xoiteupo Atoro kunikuni puritia, xiniwipi sie 18 ye Kokaipa xekeutiai. Nue ipaki kaina, 'Ne sapauni sanau Yerusalem wetinau xouwo. Ne muu erewese xosa yeu kuna uteinauwa, ninie neu kuna iyesepuworixe yetai.' 19 Kakati yei kunaune, 'Kokaipa, nikoini sipa, ekime ye xokupa kununu ata yau texine xuiapu ne xosa xonikisuoteneai, kakauya xosa soinikine, kasinikitiai. 20 Neu kuna uteiwoyai apu Stiweni ouweniai yause xosa, nutiemi tumuyai, yeu ekiro pa kapia kakeneaia asinaku.' Yei Stiweni ouweteneai apimi nikau

nekei xuwa yakuworinikitai utiai. 21 Kakiti Kokaipae ipaki kaina, 'Ne xouwo. Xetau xeteneai xuiapu xetauro wesewese puroteneai xosa xesanitia xowowai yetai," niketai. 22 Yuta kinie iyeseria Polue xetau xumiapimire kunawati, nupo kuna pani iyesepu xire xeteneai. Paire ere urue ipaki yaxineri, "Ouwari xuma! Panumu apue mua ouro puropuatix! Nu ekeoma puropuatix!" xeteneai. 23 Polue kunawotai kuna xiri xirarixeri uru yai xanauneri ninipo kumukumu xurexi purepareuneri, xouro mai purerewoteneai. 24 Pa xati akerekia saina apue kunauwati, xomatua nikau akerekia tumue nikau atoro Polu souneri xowoteneai. Kakeri, pa xu xotapa sipawopure kasiworinari kotowa xina kaniketai. Amakatirau xuiapue kisamaira nikati Polure sokisoki uru yaxeteneai, ati sipawopure kaketai. 25 Polupo xupo xeika siau xeika tawoteneai. Kakeri ninipo tumue nutiemi tumu purati Polue xekera ipaki kotouna, "Tuxotapae kunauna Romu sanawapu apu xosa mua kapia tini kakakuare e xuwe? Ye kuna xosa tumuyerepu xuweuni ye kasiyepurexinuku, pa kapia itoure, wo?" wotai. 26 Tumue pa kuna iyeserina, xou xomatua nikau akerekia tumu ipaki kauna, "Sini amu amakepuna?" Mua apua nu Romupo," wotai. 27 Xomatua nikau akerekia tumue Polu xosa mana kauna, "Ne ye kaye. Ne Romupo apure, wo?" wotai. Kakati Polue kunauna, "Iyo," wotai. 28 Kakati xomatua nikau akerekia tumue ipaki kunauna, "Ye Romupo apu xepure kokaipa xeni kutu wetitiae," wotai. Kakati Polue kunauna, "Yepa xuwe. Anikae iyaiyerati ye Romu sanawapu apu purine," wotai. 29 Xomatuae kasiwopure xeteneia pa kuna iyeserineri sapauni kereuwoteneai. Polu nu Romupo xati xomatua nikau akerekia tumue siparina, nue rania ximiketai, pa amure xomatua kanikati sokisoki xumei tawoteneairo ximiketai. 30 Polue amu kapiani kutu rau xoreiyeretaire Yuta apimie nanuwori, xomatua nikau akerekia tumue ati sipawopure xetiae. Paire kire asau xosa Polu sokisoki xumei tareteneai xureyeina, xokupa xuriatiti xeika Yuta nikau kaunsolu xeikae kou kununuwopinerire kuna xesariniketai. Kakerina Polu sou kouna nini nutieniki tumuworetai.

23 Polue kaunsolu kukoniki puri ipaki kanikina, "Yewapu xura, ye Xoiteupo ekero texine asinaku kapia kakipa koune koune ximine yeu xoikemu itou xina. Ye kire kapia xoreiyeretu xuwei nanune," niketai. 2 Panumu kaki kunawati, ere xuriatiti Ananaiasie nuko nutiemi tumu puroteneai apimi kanikina supotumau puturuweiya niketai. 3 Kakati Polue ipaki kauna, "Xoiteue ne xemu ounepina, pa amure, nepa sepuri xoxi kore karaie umuweki, apimie sapi xoxi iruworo purotai xekopu xuwe wopinerire sie. Ne pa tuxotapa taiwopi kapia nanu purine ye kuna xosa iyaiyerine, pa xati ne mane

misipurine. Pana nakieni tuxotapa kereune, ouyepinerire kanikine," wotai. 4 Nutiemu tumuwoteneai apimie, pa kuna iyeserineri Polu ipaki kotouneri, "Pa amakatina? Ne Xoiteupo ere xuriatiti niniawopure xinere, wo?" woteneai. 5 Kakeri Polue kunauna, "Yewapu xura, mua apu nu ere xuriatiti paiya, ye sipa xuwe. Ye xoreiyerine, pa amure, Xoiteupo nakau xosa mua kuna tuku, 'Tini kaki xanari kire tinipo tumu niniawaku xetai,'" niketai. 6 Polu nu sipa, kireu kaunsolu nini Satusipona kireu nini Parisipo. Pa xati nue kaunsolu xosa ipaki yaxina, "Yewapu xura, ye Parisi kini nikau apu, ye Parisi nikau nono. Ye ipaki xoisune, apimi xumoteneaia xiyeri saropineri xiti, pa kuna xotapa paire ye kuna xosa iyaiyerineri," niketai. 7 Polue pa kaki kunawati, Satusi xeika Parisi xeikae kuna tuwatarineri, kununu purieteneai. 8 Satusie ipaki kunaunerri, apimie xiyeri kopa upurei saropuworixana xuwe, xenikorokoro xeika yaniyani xeika rania purori xana xuwe xirouneri. Pana Parisia nini paire xonikisuneri. 9 Pa xati ere uru xourepi pani yaxepi saina teteneai. Kakeri kireu Parisipo tuxotapa sipa apimie ipaki sokisoki kunaunerri, "Sini e mua apu xekeukiria nu xu xuwe. Nu suwau kunawopina tuku, kire yaniyaniere, e kire xenikorokoro kuna tuwotai," xeteneai. 10 Xomatua nikau akereki tumue xekoatia pani ere kuna tuwataxeri, panumu kakineria aimore tutue Polu purunerri kukeu kakeu xaneri mupo sirakieria xumopinarina ximiketai. Pa xati Yuta xupunikiropu Polu munaneri xesauweineri xomatua nikou atoro sou xowopinerire kaniketai. 11 Ukumanri Kokaipaee Polu nutiemu tumu puri ipaki kauna, "Ne sokisoki tumuwo, kaki xanau ximikeu. Ne Yerusalemu yeu kuna sokisoki uteitiae sie, panumu kapiani yeu kuna Romu uteiwawai," wotai. 12 Yuta kinie Polu ouwepure xoripesau kuna ouwoteneai. Sokisoki kuna ipaki kunaunerri, "Suwauni kutu suwau, Polu ouwepu. Sini ouweikiri xumopu xuweuwa, xoye ninuku ene nepuxue," xeteneai. 13 Apimi pa sokisoki kuna kunawoteneai xoka paiya 40-teu emeseruwotai. 14 Pa apimie ere xuriatiti xeika Yuta nikau tumu xeika xosa xouneri ipaki kunaunerri, "Sini xiri sokisoki kuna ipaki kunaunuku, sini xayaka xayaka xoye tepu xuweu utunuku, Polu ouwepinuku. 15 Pa xati tini xeika kaunsolu xeikae xomatua nikau akereki tumu xosa kuna xesawari, tini xosa Polu sou kopina. Ipaki xoreunari kaunaria Polupo kireu kuna xotapa ati xirekepure xakuai. Kakaria sini ireinukua yakutiki puropinuku. Kakikiri nu tini xosa munopu xuweu yauseni ouwepinuku," niketeneai. 16 Pana Polupo ukopu nonoe pa kapia kakepure xeteneai kuna iyeserina, xomatua nikau atoro xouna Polu kawotai. 17 Kakati Polue kire xomatua nikau tumu yauwati moati ipaki kauna, "Mua apu tenemai nu xomatua nikau akereki tumu xosa sou xouwo. Nu kire kuna tuku xati nu tuwopure xina," wotai. 18

Kakati xomatua nikau tumue xomatua nikau akereki tumu xosa, sou xou kunauna, "Kakauya apu Polue yaiyeri kaina mua apu tenemai ne xosa sou xouwo xetai. Nu kire kuna tuku xati ne tinepure xina," wotai. 19 Kakati xomatua nikau akereki tumue xupo xaike tina, maro sou xonotai. Nioni purinexeri, apu tenemai ipaki kotouna, "Ne amu kuna ye siepurena?" wotai. 20 Kakati apu tenemae ipaki kunauna, "Yuta kinie ne kotoneri iyati kaunsolu xosa Polu sou munowaire kuna ouwoteneai. Xoreinineri kunaunerria, nupo kuna xotapa ati xirekepure xepineri. 21 Kakeria ne ninipo kuna taiwou. Apimi nikau xoka 40-teu, ninie sokisoki kuna kunaunerri, xoye nineri ene xukoripu xuweu purineria Polu ouwepineri xeteneai. Muaiya nei ninipo kuna iyo xewaire yakuni purineri," wotai. 22 Kakati xomatua nikau akereki tumue pa apu tenemai, ipaki sokisoki kuna kauna, "Yei mua kuna xomatua nikau akereki tumu kautiai xi kire apu kawouworina," xesawotai. 23 Xomatua nikau akereki tumue, xomatua nikau tumu aimore yainikeri ipaki kanikina, "Tinie 200 teu xomatua xeika 70 teu xomatua os xosa misirouneri xeika 200 teu xomatuae xori teteneai xeika tinika. Kakinari ukuman 9 kiloku Sisaria xowakuairre ireiwa. 24 Polupo os rania ireiyerunari, akereki kapmani Peliksi xosa ati sou utu yatawakuai," niketai. 25 Xomatua nikau akereki tumue nakau ipaki xayauna, 26 "Ye Klotiusu Lisiasi ye mua nakau kokai apu xosa xayaunue, nu akereki kapmani Peliksi. Asinaku yause. 27 Yuta kinie mua apu soki xorou tineri ouwepure xineri. Pana ye iyesitua nu Romupo apu xati, iko xeika xomatua teu xeikae xounuku nini xupunikiropu xiyeri tikiriai. 28 Mua apu xosa kuna xosau suwoteneai kuna xotapa sipawopure, nikou kaunsolu xosa sou munatiai. 29 Ye kotonikitia, nikou tuxotapapu kireu kuna kaineri pa kuna xosau suwoteneai. Sini ouwepure e kakauya xosa iyarepu sie imerei kuna xosa iyarepu xuwe. 30 Ye iyesitua mua apu ouwepure irue kuna ouwoteneai. Pa xati sapauni ne xosa xesauti utuna. Nu xosa kuna suwoteneai apimi kanikine, Peliksi moaroni kutu xounari kunawari, nu tumuworikiriaire kuna sipawopina nikitiai," xi xayawotai. 31 Xomatuae nikau akereki tumupo kuna taineri pa ukumu xosa Polu sou xouneri erewese Antipatrisi yatawoteneai. 32 Xurise kire asau xosa os xosa misirouneri xomatuae, Sisaria erewese Polu sou xou yatawoteneai. Kireu xomatua paiya xomatua nikau atoro Yerusalemu xiyeri xowoteneai. 33 Os xosa misirouneri xomatuae Sisaria xou putaunerri, akereki kapmani nakau tuworerineri, Polu rania nutiemu sou maneri tumuworeteneai. 34 Akereki kapmanie nakau ninaiyeina, Polu ipaki kotouna, "Ne amu sanawapuna," wotai. Kakati Polue kunauna, "Ye Silisiapu," wotai. 35 Akereki kapmanie ipaki kunauna, "Kuna xosani suwoteneai, apimie koria, yei

neu kuna iyesepine," wotai. Kakeri kunauna, Eritipo kapmani ata xosa iyarari yakupineri niketai.

24 5-teu asau xuwe xatia, ere xuriatiti Ananaiasie, tumu teu xeika, kire Romu nikau tuxotapa sipa apu wenumu Tertulusu xeika, erewese Sisaria kotai. Kouneri Polu kuna xosa iyarepure xeteneai kuna akereki kapmani kawoteneai. **2** Akereki kapmanie Polu yauwati moatia, Tertulusue kuna xotapa taina kuna xosau suwotai. Nue ipaki kunauna, "Kokaipa apu Peliksi, sini ati misepinukure ne tianisikau, kire xoma mopu xuwe. Neu asinaku nanunanue, ekime xokupa sapi ati puropu xuweuwotai paiya nei sinipo apimi tianikitai. **3** Sinie pa xokupa sapi xekeunuku, sinipo xosikikemu xiri asinaku xati, ne xiri eiyaseninuku. **4** "Ye ere xuwau yause kuna sosoainepixe. Ne sinire xonikurunau sinipo kuna nuxuto iyeseriske. **5** Sinie mua apu xekeukiria, nu xokupa poripori sarepitua. Nue xokupa Yuta kini xopu xokupa sanawa xoma sarirouna. Nu paiya, apimie sini weisikiterineri xetau konikoni kapia sarineri, Nasareti kini xeteneai nikau tumu. **6** Nue Xoiteu ekero Xoiteupo ata rania xunu tutuwopure xetaina, sikoe soki xorou tikirai. Pa xati nakieni mua apu, kotounau sini xokupa kapiaure kuna xosa tumuworikiriaire nukou suporopu kuna te," wotai. **9** Yuta apimie rania Tertulusupo kuna tianuneru Polu kuna xosau suwoteneai. Ipaki kuna pereuneru, "Mua xokupa kuna paiya suwau," xeteneai. **10** Polue kunawopinaure akereki kapmanie xupo xourowari korekore xati, Polue ipaki kuna xapa kunauna, "Ye sipa, xokupa xitosani ne mua xuiapu nikau kunaxekexeke puriyai. Pa xati ne xosa kuna ye xapa kunawopure yeu xoikemu asinaku xina. **11** Ne kotokoto xinau, xirekinauwa yei 12-teu asau xowotai xosa Yerusalem muris tepure, xoutiaire sipawowai. **12** Yuta apimie ye xekeyeri kire apu xeika Xoiteupo Ata Tumau kuna tuwata xepu xuwe. Nini xekeyeri yei kununu ata yaure e erewese xosa xuiapu nikau kununu saritiaixe. Xuwe. **13** Ye mua kuna xosa iyaiyereteneaia, suwau xuwe. Ninipo kuna suwau xi atarisikepineri ime xuwe. **14** "Suwau kuna paiya muanumu, ye mua xetau konikoni kini lme xeteneai tairoune. Ye pa lme taine sinipo asisikimanu nikau Xoiteu xosauni muris tine. Xokupa kuna tuxotapa xosa purotai xeika kunatureturei xayawoniai xeika ye xoisune. **15** Xumuweteneai apimi, kutu xeika xoxi xeika Xoiteue xiyeri sainikerepinaure ye xoisune yakune. Xoiteue pa kakepinaure mua apimi rania xonikisuneru yakuneri. **16** Pa xati xokupa yause Xoiteu ekero xeika xuiapu ekinikiro xeika yeu xoikemu kutuni xu xuweu puropinaure ye sokisoki xine. **17** "Ye kire xitosani xosa xetau wesewese puriyiae, xurise ikou kini xosa koutiai. Xuijanu xaua tianikenpure xe ara tikoune.

Xoiteu xouiwopi sapi tikotoutiai. **18** Xoiteupo ata tumau xowpure, Xoiteupo ekero ekisiki pitiwopi kapia taiyeine xoutiai. Kakerine Xoiteupo ata tumau puriti xekeyeria, eki pitieki puritiai. Xokupa apue ye xeika puropu xuwe, apimie punisi panisi xanauwopu xuwe. **19** Kireu Esia propinsipo Yutae maneri soki xoroi tiyeteneai. Pa apimi nini yeure kuna tuku xatia, nikoini muoro naki nutieni kouneri kuna xosa tumuyerepineri itou. **20** Xuwe xatia, mua apimie ye nikou kaunsolu xosa kuna tinikitia yause xosa puroniaina, amu kapia yei xoreiyeriti xekoneaia ninie kanepineri. **21** Ye kire kuna kireni kunauyaire rau nini nimaririworixe. Ye nini xopu tumutiae yause xosa, ipaki yaxine, ‘Ye ipaki xoisune, xumoteneai apimi xiyeri saropineri xiti, pa xotapaure kiren ximine tinipo kuna xosa soi koteneai,’ wotai. **22** Xuiapue Kokaipapu Ime taineri xonikusuwteneai nikau kapia paya, Peliksi nu xiri sipa xati, Polue kunauwatia, Yuta kanikina xemuna pura niketai. Ipaki kunauna, “Xomatua nikau akerekii tumu Lisiasi koati yauseye, mua tinipo kuna kutuwopine,” niketai. **23** Kakerina xomatua nikau tumu kauna, Polu kakauya xosa iyarewaina, kaki xanau ere sokisoki kakauya xosa iyareu wotai. Polupo maroue xuru nanuwopinerire kaki xanau xuwe niukeu wotai. **24** Kireu asau xuwe xatia, Peliksie nupo xui Trusila tuku kota. Trusila nu Yuta kinipo xui. Peliksie Polu yauworina nupo kireu kuna iyesetai. Polue Yesusu Kristusure xosikisuwpesi kapiaure kawotai. **25** Pani asinaku kapiaure kauna, apue nukou ekeoma ati yakuwopire kauna, Xoiteue sewai kuna xosa tumusikerepinaure kauna wotai. Peliksie pa xokupa kuna iyeserina ximiketai. Kakeri kunauna, “Ne xouwo. Ye sewai yause tuku xatia, ye xiyeri yainepine,” wotai. **26** Peliksie kire sapire rania yakuwotai. Polu niraniraina xei xoi iwatia wetiti aini xowopina nanununu tetai. Pa xati xokupa yause yauwati moatia nu xeika kunakuna wotai. **27** Aimore xitosani xuwe xatia, Porsiusu Pestusue Peliksipo iri tetai. Kakati Yutae Peliksi xurarauwopinerire Polu kakauya xosa wetati purotai.

25 Pestusue kouna Yutia tistikipo akerekii kapmani xetai.
Xeimore asau purotaie Sisaria erewese wetina pipa
Yerusalemu xowotai. 2 Kakati Yuta nikau ere xuriatiti xeika
kokaipa apimi xeikae nu xosa xonaneri Polu kuna xosau
suwoteneai. Pestusu ipaki sokisoki kuna kauner, 3 "Ne
sini tianisikinau mua apu xesawau Yerusalemu kopina,"
woteneai. Ninie ipaki kunawoteneia, pa amure, apimie
imero ximiaki purokie Polu ouwepinerire kaniketeneairo
kunawoteneai. 4 Kakeri Pestusue ipaki kuna xapa kanikina,
"Polu nu Sisaria kakauya xosa purina. Ikoini Sisaria xowopine
vause xiuwau xiuwe. 5 Kakitja tinino tumu teue ve xeika

munopineri. Pa apu nu kapia xoreyeretai xatia, ninie kuna xosa iyarepineri," niketai. 6 Pestusue 8-teu asaure 10-teu asau sie, nini xeika purotaie Sisaria munotai. Kire asau xosa kuna atoro misina Polu sou mouwa niketai. 7 Polue moatia, Yuta kini Yerusalem wetineri koteneiae, nu nutiemu tumuneri, xokupa kuna nu xosau suwoteneai. Kunauneri, nue xoxixoxi kapiani kutu kaketai xeteneaina pana, Pestusue ninipo kuna suwau xina ati sipawopu xuwe. 8 Ninie kunauweria, Polue ipaki kuna xapa ti kunauna, "Ye kire poripori erepu xuwe. Ye Yuta nikau tu purixepu xuwe, ye Xoiteupo Ata xosa kire kapia xoxi kakepu xuwe, ye Sisari xosa kapia xoxi kakepu xuwe," niketai. 9 Pestusue Yuta kini nimaririwopinerire, Polu ipaki kotouna, "Ne Yerusalem xounau kunawowaire? Pa xatia, ye neu kuna Yerusalem iyeserinepine," wotai. 10 Kakatia Polue ipaki kunauna, "Muoro mua ata, ximine tumutia xosa paifya Sisaripo kuna ata. Mua ata kirenii yeu kuna iyesewai. Ne sipauweitiae, ye Yuta kini xosa kire xoxi kapia kakepu xuwe. 11 Ye kire xoxi kapia xoreiyeritiare xumopine xatia, ye xumopine. Pana nini ye kuna xosai iyareteneai kuna, xorei xatia, apu yue nini xupunikiro iyaiyerepuwatixe. Ye Sisari nukoinii yeu kuna iyesepina," niketai. 12 Kakati Pestusue nanunanan turounerii apimi xeika kunarina, Polu ipaki kauna, "Ne kunaune Sisarie neu kuna iyesepina xinena, paina Sisari xosa xouwo," wotai. 13 Kireu asau xouwatia, Kokemu Akripiano nukou uko Pernaisinoe Pestusue kusowoxepure Sisaria koxeteneai. 14 Xokupa asau Sisaria purinexeri Pestusue Polupo kunaure kokemu xakume wotai. Ipaki kunauna, "Ekime kire apu Peliksie kakauyaro iyaratii purotai, pani kakauya xosa purina. 15 Ye Yerusalem puritia yause xosa Yuta nikau ere xuriatiti xeika tumu teu xeikae nu kuna xosau suneri, yei ipaki kunaunei, nu xu tukuna xomatuae manman tepineri xinei kunawopineure xeteneai. 16 Kakeri yei ninipo kuna xapa ipaki kanikine, 'Sini Romua kire apu aini manman tepi kapia xuwe. Apu kuna tukua, nu kuna xosa iyareteneai apu muanikiro tumuwati paifyeye, amu sapire kuna xosa iyareteneaire kuna xapa terinikepina yause tuwopu nikitiae.' 17 "Ye Sisaria xiyeri koutiai yause xosa, pa apimie ye xeika koteneai. Kakeri ye xenenewopu xuwe. Kire asau xowatia kuna atoro misine pa apu sou mouwa nikitiae. 18 Kakeri, kuna xosa iyareteneai apimie tumuwoteneai. Ye nanutiai xoxi kapia kaketaire kunauneri xitaina, xuwe. 19 Nikou murisipo kapiaure nu xeika kuna tuwata xete kire apu xumotai, nupo wenumu Yesusu, paire xeika kuna tuwata xeteneai. Polue kunauna, pa apu ekeoma purina xetai. 20 Ye pa kuna xotapa xirekepure xitiae sorena, nanaxitiae. Pa xati kotouna, 'Ne Yerusalem xowou, neu kuna Yerusalem iyeserinepinere?'

utiai. 21 Kakiti Polue kunauna, ye kakauya xosa puriti, sewai Sisari nukoinii yeu kuna iyesepina xetai. Kakati, yei kunaune kakauya xosa puratieve, ime xekeunei Sisari xosa xesauti xowopina xitiae," xetai. 22 Akripae pa kuna iyeserina Pestusue ipaki kauna, "Ikoini mua apupo kuna iyesepure," wotai. Kakati Pestusue kunauna, "Iyatii ne iyesewai," wotai. 23 Kire asau xosa Akripiano Pernaisinoe ninipo asinaku nekei nekeiyenexeri moxeteneai. Pa erewesepu xomatua nikau akerekii tumu teu xeika kokaiap aprimi xeikae kununu atoro xirini maneteneai. Kakerineri Pestusue kunawati, Polu sou moteneai. 24 Pestusue ipaki kunauna, "Kokemu Akripa xeika sini xeika purikiriai xokupa aprimi xeika, tini mua apu xekoa. Yutapu xokupa xumiapimie Yerusalem kuna xosau suwoteneiae, muoro rania kuna xosau suwoteneai. Ninie ye xosa ipaki sokisoki yaxineri, 'Ne pa apu ouweyewai. Nu ekeoma puroxete,' xteneai. 25 Kaketeneaina pana nu xumopina sie ime ye xekeuti kire kapia xoreiyeretu xuwe. Nu Sisarieni nupo kuna iyeseruwopinaure xina. Pa xati Sisari xosa xesauti xowopinaure kuna outiae. 26 Pana amu kunani kutu sikou kokaipa apu xosa xayaunei xesaruti, amu xotapaure pa apu kuna xosa iyareteneaire sipawopina paifya ye sipauixe. Pa xati Kokemu Akripa, naki xeika mua kireu aprimi xokupa xeika xosa rania mua apu tini xosa sou mane. Sini nupo kuna atinuku iyeserinukueye, ye nakau xosa xayawopine kuna sipawopine. 27 Ye kire kakauya apu xesaune nu amurerai kuna xosa iyareteneaire kuna xeika xesawopu xuweuwa, pa asinaku kapia xuwe xi nanune," niketai.

26 Akripae Polu ipaki kauna, "Ne nakipo kunani kunawo," wotai. Kakati Polue xupo xouro warina nupo kuna ipaki kunauna, 2 "Kokemu Akripa, Yuta kinie kuna xosai suwoteneai kuna xapa kunawopure nanutiai, ne xosa yeu mua kuna kunawopine itou. 3 Sini Yuta sikau xokupa kapia xeika, amu sapire kuna tuwata xiounuku xeikaure ne xiri sipa. Pa xati ne peuni misinai yeu xokupa kuna iyes. 4 "Xokupa Yutae ye ati sipayeteneai. Ye nono arani yeu xataimana xopu puriaiye, xurise ye Yerusalem xoune puriyai nini sipa. 5 Ninie ye sipaiyetenainai, kunawopure xineria, nikoinii yeu kapiaure kanepineri. Ye tenemai yauseni, ye Parisi kini tuku purine ninipo kapia taiyai nini sipa. Parisi kini nini tu yokupani kutu xati taiwopu sie itou xuwe. Sini Yuta sikau kireu aprimi kinia, nini Parisi nikau muanumu tu sokisoki tuku sie xuwe. 6 Ye mua tumuti, kuna xosa iyaiyeneri. Kuna xotapa muai. Ekime Xoiteue sinipo asisikimana kanikina ye saina tepine xeyai sie, kakepinaure ye xoisune yakune. 7 Sinipo apu kini 12-teue Xoiteure asau ukumu muris tineri pa sapi mopinaure kireni xonikisuneru yakuwoneai. Pa

xati kokemu, ye rania xoisune pa sapi yakune. Pa kuna xotapaure Yuta kinie ye xosai kuna suneri. 8 Tini kireu apua ama nanunuku, apimi xumotenea Xoiteue xiyeri sainikepu watixana xuwenia xosikisuopuxe xinukuna? 9 "Ekime ikoyeni nanune Nasaretipo Yesusu wenumu ororepure xokupa kapia xoxi kakepine xiayi. 10 Kakine pa xokupa kapia Yerusalem kakiyai. Ye ere xuriatiti xosa wenimi tuku saine, Xoiteupo xokupa xuiapu kakauya xosa soinikiyai. Xuiapu ounikiepure tumue kuna ouworia, yei rania, xumopinerire kunauyai. 11 Xokupa yause xoroniki tine xemekaskasi nikipure ninipo kununu ata yau maroune. Ninie Kokaipa nikiniki tuneri ninia wopinerire kokaipa saina tiyai. Ninire xiri kisamaira yati, xemekaskasi nikepure xetauro puroteneai erewese yau rania xoune xirekinikiyai," wotai. 12 Polue pani kunauna, "Ere xuriatiti teu xosa kokai wenimi titi xesayeri xoune Tamaskusu erewese teipa xoutia. 13 Paina Kokemu, 12 kiloku asauniki sie xosa imero teipa xoutia, kire kokaipa memeremue mena xourei koati xekeutiai. Pa memeremue xiri sokisoki una asaupo memeremu emeseriwotai. Iko xosa kou uwoto, xirini xoukiriai apimi xosa uwotowotai. 14 Kakati sini xokupa oro uraki xoukiria, kire apu supoe lpru kunaee ye ipaki kotoina, 'Solu, Solu ne ama ye xoxixoxiyepi saina tinena? Ne ye xoxixoxiyepi saina tine xinenia, pana, naki xoxixoxinepi saina tine yetai.' 15 Kakati yei kunaune, 'Kokaipa, ne yuena utiae.' Kakiti Kokaipae ipaki kunauna, 'Ye Yesusu, ne ye xoxixoxi yepi saina tine. 16 Pana ne sanau tumuwo. Ne yeu saina tewaire tumunerepure ye mane. Ne mua xekeutiai kapia xeika, sewai atarinepine kapia xeikaure kuna uteiowai. 17 Ye ne weinititi nakipo xatanimana xeika xetau apu kini xeikae ne xoxixoxinepuworixe. Xuwe. Nini ekiniki perewopinerire ne xesaniti nini xosa xowauwa, ninie ukumu xosa nikiniki tuworineria xoniki pirixineri memeremu xosa kopineri. Nini Satanipo sokisoki weti Xoiteu xosa kopineri itou. Kakeri ninipo xunu weterinikitia, yeure xonikisuwteneai xuiapu xeika weniniki tuku xineria, ikou xine tinikitiai xuiapu xopu puropineri," yetai. 18 Polue pani ipaki kunauna, "Kokemu Akripa, ye mena xouropu sapi xekerine, nupo supo worokixe. Xuwe. 20 Tamaskusu apimi xosa akeri kuna uteiyeine, xurise kounie Yerusalem xuiapu xosa uteiyeine, Yutia sanawa yau uteiyeine, xetau xuiapiyimi xosa rania uteiyai. Ye ipaki kuna uteine, 'Tini xotiki pirixinari Xoiteure xotikisunaria, takipo kapia paive tini xotiki piriekiriai kapia atarinikakuai.' 21 Ye muanumu kuna kireni uteirouti, pa xotapaure Yuta apimie ouiyepure, Xoiteupo atoro xoroi tiyeteneai. 22 Xoiteue ye tianiati ye ati puritiae xati pani mua purine. Pa xati ximine ye mua tumune xokupa aipu apimi kuna tinikete kokai apimi kuna tiniketeune. Ye xetau

kuna uteixana xuwe. Ekime kunatureture teue kunawoniai, Mosesie rania paire kunawoyai kuna kireni sore uteine. 23 Ninie ipaki kunauner, 'Pa apu xuiapu xiyeri tinikepinaure Xoiteue tumuworetaia, nu tatau xemeropinae, sewai nu akeri kopa upurei saropina. Kakinapa Xoiteupo memeremupo kuna Israel xosaniki uteinapa xetau apimi xosa rania uteiwopina xi kayetai,' wotai. 24 Polue kunaau xowatia, Pestusue ipakina ere xirayeina, "Polu, ne nanana. Ne ere xaya ata puritiae, neu kokaipa sipae ne xiri nanana xine," wotai. 25 Kakati Polue kunauna, "Kokaipa apu Pestusu, ye nanana xixe xuwe. Ye suwau kunaune, ye nanunau tuku xati kunaune. 26 Ye mua xokupa sapire kunauweitaia, Kokemu Akripa nu sipauwetai. Pa xati ye kutu nu kaunena, ye ximiki xana xuwe. Ye sipa pa xokupa kapia nupo ekei xakue emeseriwokixe. Xuwe. Nu itou sipanikien, pa amure, pa xokupa kapia ximiarei yaraxepu xuwe. 27 Kokemu Akripa, ne kunatureture nikau kuna xonsunere, e xuwe? Ye sipauweine, ne xonsune," wotai. 28 Kakati Akripae Polu ipaki kotouna, "Pa ama? Mua yause nuxuto xosapa, nei ye Kristusure xoisuwpine apu saiyerewaire?" wotai. 29 Kakati Polue kuna ipaki xapa kauna, "Yause nuxutore xuwau rania ye Xoiteu xosa ipaki kunikunine, naki xeika xuimi apimi xeika yeu kuna mua iyesikiria, tini xokupa iko sie xakuai. Tini ikou sie xosa sokisoki xume soxeri tini kakauya xosa puropi xiraxine," wotai. 30 Kokemu xeika, akerekia kapmani Pernaisi xeikae, niko xeika puroteneai apimi xeika saneri, ata kama wetineri xowoteneai. 31 Nikoniko ipaki kunauner, "Mua apu nu kire kapia xoreiyeretairo, nu kakauya xosa puropinare e xumopina siexe xuwe," xeteneai. 32 Kakerineri Akripae Pestusu ipaki kauna ne mua apu somo wetau xowopina itouna pana, "Nukoe kunauna Sisarie yeu kuna xekeriyepina xetai," wotai.

27 Sini Itali sanawa xowopinukure, ninie kuna ouweteneai. Kakerineri 100-teu xomatua nikau kire tumu xuporo kireu kakauya apimi xeika Polu iyareteneai. Pa tumupo wenumu Juliusu, nu Sisaripo xomatua kini xosaupo. 2 Sini Atramitiumu ere wesepu kire kokouna xosa makiriai. Pa kokounae Esia sanawapu erewese yaupo au yau xowopure xetai. Kakati muri ureiyeri xoukiriai. Mesetonia sanawa xosa erewese Tesalonikapu Aristakusie sini xeika xowotai. 3 Kire asau xosa Saitoni erewese utu tuarinuku, Juliusue Polu nakenake wotai. Polue xouna nupo marou xekenikina xoye tepinaure iyowotai. 4 Xurise Saiton wetikiria, xupeue porosikati, Saiprusi Sou nikereira kokouna xowotai. 5 Kakati Silisia sanawa xeika Pampilia sanawa xeika tomuro xasi xusanuku, xurise Lisia sanawapu erewese Maira xosa

putaukiriai. 6 Pa erewese xosa xomatua nikau tumue erewese Aleksantriapu kokounae, Itali xowopure purati xekotai. Kakati pa kokouna xosa xona yatasiketai. 7 Muri ureiyeri kireni muris sie kokounae peuni peuni xowotai. Pa amure kokaipa xupeue porosiketai. Kokouna xosaupo saina apimie saina xiri irereiweri erewese Nitusu tomuro utu putaukiriaina pana, xupeue paraisikati, pani xowopu xuwe. Pa xati Salmone puau tomuro xosa pirixinuku, Kriti sou pira masani kutu xoukiriai. 8 Kokouna xosaupo saina apimie saina irereiweri Kritipo usie ma tai xoukiriai. Xurise kire wese wenuneri Asinaku Au xeteneai, pa wese paiya erewese Lasea purotai tomuro utu putaukiriai. 9 Xokupa asau xuwe xati, Yuta apimie xoye xurikirouneri yause, aini xuwe xetai. Xasie xiri xoxi xati, Polue nini ipaki kanikina, 10 "Tini apimi, iyesu, ye sipa, sini sua xounukua, sini xiri xoxixinukua, xokupa sapi wetepu. Xuru xeika kokouna xeika kireni xuwegexpu watixana. Xuwe. Siko rania xumuwepu," niketai. 11 Kakatia xomatua nikau tumue Polupo kuna iyesetaixe. Xuwe. Nu kokounatiti xeika kokouna xataku xeika nikau nanunana taiwotai. 12 Pa au paiya kokounae kokaipa xupeure ximiaki puropina asinaku iri xuwe. Pa xati kokounaropu apimi xokupae pa wese weti xowopure kuna ouwteneai. Nini itou xatia, Pinksi xou putauneria kokaipa xupeu yause xosa xeimore poita sie poro puropineri. Pinksi paiya Kriti soupo au, asau munarouna sanawa masaira purina. Nu asau munarouna masaira xekeu purina. 13 Asau munarouna masairapu xupeue sana, ere sokisoki xepu xuwe. Kakati kunawoteneai au xosa ati xowopinuku xineri nanuwoteneai. Kakineri kokouna soki titi naipa puruweineri Kriti usie ma tomuronni kutu munauti mauti xowoteneai. 14 Kakeria xenene xuwe, kire sokisoki xupeue sarotai. Pa xupeua asau marounairapu xupeu xi wenuwteneai. Pa xupeua Kriti sou masairae mana, 15 kokouna sokau xiri sokisoki porowotai. Kokounapu saina apimie kokouna pirixineri xiyeri xowopure xeteneai sorena, itou xuwe xeteneai. Pa xati weteri xupeue kokouna sokau porowati xowotai. 16 Kire sou xayaka wenuneri Kauta xeteneai xosa, asau munarouna masaira kokounae ene xosa munauti mautiwi xoukiriai. Soue xupeu xayaxayaka parawati ouso kokouna nutiemi purunuku irereikiriai. Kokouna xosaupo saina apimie ouso puruweri kokouna xouro moati sokisoki tareteneai. Kakerineri sokisoki xume kokouna iruworo otuworineri kokouna sokisoki xepinaure sokisoki tareteneai. Aprika tomuro purotai xasi xopu xosaupo usie xosa kitiwopina ximikepi xeikarineri, kesia ororeri xupeue kokouna porowati xowotai. 18 Xupeu xeika sokisoki xasi xeikae xiri sokisoki porosikati, kire asau xosa kokouna xosaupo saina apimie xotapa taineri

xuru purerewoteneai. 19 Asau xeimore xosauwa, kokouna xosaupo saina apimie xoniki xoxixati kokouna xosaupo kesia xeika kireu sapi xeika purewoteneai. 20 Xokupa asau sini isa xeika pai xeika xekopu xuweukiri, xokupa yause kokaipa xupeuni kutue xiri porosiketai. Pa xati sini pani kakati puropinuku xi nanuwopu xuwe. Sini xokupa xuwe xepinuku xi nanukiriai. 21 Xokupa asau apimie xoye tepu xuweuwori, Polue nini xopu tumuna ipaki kunauna, "Tini apimi, tini yeu kuna tainuku Kriti sou wetepu xuweukiriai xakua, mua yause xoxi tinuku, xokupa xuru purere wakuxe. 22 Pana ye mua katikine, tini xotiki yorowa, pa amure, sini kire apu xuwe xepux. Kokouna kireni xuwe xepina. 23 Ye Xoiteupo apu, ye nure muris tiroune. Ximine ukumani Xoiteupo xenikorokoroe mana ye nutiemi tumuna, 24 ipaki kaina, 'Polu ne kaki xanau ximikeu. Ne xounau Sisari moaro tumuwowai. Iyese. Xoiteue neu kunkuni iyesetaina, xokupa apimi kokouna xouro ne xeika puroteneai, nini xuwe xepuworixe.' 25 Xenikorokoroe ipaki kunawotaina, tini apimi, tini kaki xanari ximikaku. Xoiteue ye kayetai sie xokupa kapia kakepina xati nure ye xoisune. 26 Pa xati sini kokouna wetikiri xowati, xupeue kokouna sokau porowati kire sou xosa utu kitiwopina," niketai. 27 Xoka 14 ukumu xosa paiya kokaipa xasi Mititerenia xosa xusakiriai. Ukumani 12 kiloku tomuro xosa kokouna xosaupo saina apimie kokouna kire usie xosa putawopure xina xineri xonikie saina teteneai. 28 Pa xati xasi xiri minikare xuwere xi sipawopure mita xeteneai napoka otuner, 40 mita xosa otuwoteneai. Kokounae pani xayaka xayaka xounati 30 mita xosa iyareteneai. 29 Kokounae xe tuku iri xosa munauti mauti xonana kitina xiri porouwexete xineri paire ximiketeneai. Pa xati kokouna soki titi naipa 4-teu kokouna xotaporo otuwoteneai. Kakerineri asau sapau mopinaure kunikuniwoteneai. 30 Kokouna xosaupo saina apimie kokouna wetepure ime xireketeneai. Kakerineri ouso iyososowori munati, xoreixineri kokouna soki titi naipa kokouna nuturo otuwopure xinuku xeteneai. 31 Polue xomatua nikau tumu xeika xomatua xeika ipaki kanikina, "Mua apimie kokouna xosa puropu xuweuworia, tini xuwegakau," niketai. 32 Pa xati xomatuae kokouna tipurotai sokisoki xume puromuweri ouso xasi xosa uraki xouna tiriri xowotai. 33 Asau mopure tomuro xatia, Polue xokupa apu kaniketai. Sainikeri xoye tinikepure ipaki kunauna, "Xuwau yause xotikikemu ati misepu xuweuwati tini xoye nepu xuwe. Tini aini kutu, 14 asau purikirai. 34 Pa xati ye sokisoki kuna katikine, tini kireu xoye takuai. Kakaria sokisoki tikepina. Iyesa. Tini kirei xakusu xoxixakuaixe. Xuwe. Tini ati purakuai," niketai. 35 Kaki kunarina, tupumoru tina ekinikiro Xoiteu eyaise wotai. Kakerina tupumoru porouweina netai. 36 Kakati

xokupa apimi nikau xoniki asinaku xati, ninie rania kireu xoye neteneai. 37 Sini kokouna xosa purikiriai apimi, sini 276-teue apimi teue purikiriai. 38 Xoye itouni nieineri, kokouna xirikeu xepinaure, wit waxy xasi xosa purerewoteneai. 39 Asau putawati, kokouna xosaupo saina apimie siko putaukiriai usie ukau xekoteneaina pana, amu sanawapu usie ukau nini sipa xuwe. Kire au xiri xururonni kutu asinaku usie tuku xekoteneai. Paire nanuneru sini itou xatia kokouna xauwakiri pa usie ukau xosa xowopina xeteneai. 40 Kakerineri xokupa kokouna soki titi naipa xosaupo sokisoki xume kakatieineri xasi xosa weteri purotai. Pani kokouna tairouneri kasira kokai aimore, sokisoki xumei tareneai xureiyeteneai. Kakerineri xupeu tepure kesia xayaka xouropu puruweri, kokouna usiero xemeyouyou xowotai. 41 Pana kokounae kire usie, xasi ukauro purotai xosa xou nutu warina xiri sokisoki kiti purotai. Kakati xasie kokouna nkekemu ouna porouwtai. 42 Kakauya apimie xasi sopipineria ximi xowopineri xi, xomatuae nanuworineri ounikiepure xeteneai. 43 Kakeri xomatua nikau tumue Polutianuwopurerina, kakixanari kakauya apimi ounikiaku niketai. Kakerina ene sopipirouneri apimie, xasi xosa potixineri pira putawopinerire kaniketai. 44 Kireu apimia na masamasa xeika kokouna porowtai masamasa xeika tineri, xasi sopipi xouneri putauwopineri xetai. Xomatua nikau tumue kunawotai sie kakeri, sini matotonu utu usie xosa putaukiriai. Kire apue xuwe xepu xuwe.

28 Sine usie xosa asinakuni putarinuku, kire sou wenuneri Malta xeteneai xosa purinuku xi sipaukiriai. 2 Pa wesepu apimie asinaku kapiani kutu sini xosa kaketeneai. Ene moati wese ututua xati ninie xepi kararineri ututua woropinukure sini xokupa xepi tomu sosiki xonoteneai. 3 Polue kireu xepi mou kunununa karawotai. Kakati kire matu xepi teu xosa purotaia xepi omopue tati, kisau mana Polupo xupo xosa ma katotouna tua purotai. 4 Pa matue Polupo xupo katotouna tua purati wesapu xumi apimie xekoteneai. Kakati nikoniko ipaki kunauneru, "Xeko. Mua apu nu apu ouweiounarau. Nu xasi xosa xumopu xuwena pana muaiya, xoiteu nu wenuneri Xapa Tepina xeteneiae nu ekeoma puropi xiraxina," xeteneai. 5 Polue pa matu putauwati xepiro munotaina pana, nuko amakepu xuwe. 6 Xuiapue nanuneru Polupo mupo orewopinare e sapau titikiri xouna xumopina xineri xuwa yause yakuwoteneai sorena, nu amakepu xuwe. Pa xati nanunana pirixi kunauneru, "Nu kire xoiteu," xeteneai. 7 Pa wese tomuro purotai ou paiya, pa sou xosaupo akerekii tumupo ou, nupo wenumu Puplius. Pa apue nupo atoro sosiki xouna, xeimore asau atti yakusiketai. 8 Pupliusipo omo supa purotai. Mupokemu xepie kerieuna

pirawotai. Kakati Polue nu xosa xonana kunikuniwotai. Nu xosa xupo iyearati, xiyeri meruketai. 9 Polue panumu kakati, pa sou xosaupo kireu supa apimie nu xosa kori, nini rania atinikati meruketeneai. 10 Ninie sini atineri yakusiketeneai. Xurise sini weniki xowopure xikiriai yause xosa rania, sinipo xokupa xuru xuwendetai sikineri, kokouna xosa soxeteneai. 11 Sinie xeimore poita Malta sou xosa purikiriai. Xurise kire kokouna, kokaipa xupeu yause xati pa sou xosa purotai xosa epikiriai. Pa kokouna paiya Aleksantria erewesepu. Nupo moakemuropa xoiteu Susupo nono aimore etopu nikau xeniroroi kesiwoki tuku. Sinie Malta sou wetinuku pa xosa xoukirieai. 12 Sinie erewese Sirakyusu xou putaunuku, xeimore asau purikiriai. 13 Sirakyusu wetinuku Rekiumu erewese xou putaupiriai. Xurise kire asau xosa, asau munarouna masairapu xupeue saroati, Rekiumu wetikiriai. Asau xoka xeimore xosa paiya sini erewese Puteoli putaukiriai. 14 Pa erewese xosa kireu Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xekenikirkiriai. Nini xeika puropinukure kasikeri, nini xeika 7-teu asau purikiriai. Nini weinikiterinuku, kokaipa erewese Romu xoukirieai. 15 Romupo Yesusure xonikisuwoteneai teue sini kounuku kuna iyeserineri, kamamu tutumasikepure koteneai. Kakeri sinie Apiusipo Maket xeika wenuneri Xeimore Toro Ata wese xeteneai xeika xosa tutumanikirkiriai. Polue nini xekenikerina, Xoiteu eiyaseiworina nupo xoukemu sokisokixetai. 16 Romu minika makiria, kapmanie Polu nu nukoni kire atoro kire xomatuae yaku puropinaure iyo wotai. 17 Polue xeimore asau Romu purina, Yuta nikau tumu yainiketai. Ninie kou kununueria, ipaki kanikina, "Yewapu xura, yei sikou xuiapu oroinikepure re e asisikimana nikau kapia porowopure amu amakepu xuwe. Pana Yerusalem kakauya xosa iyaiyerineri, Romu xupunkiro iyaiyereteneai. 18 Romue yeu kuna iyeseteneaia, ye ouiepineri sie xu xekopu xuwe xati weitepure xeteneai. 19 Yuta apimie sokisoki xeteneai. Pa xati ye kire ime xuweitauyetai. Sisarie yeu kuna xekeriyeppina xi kunautiai. Ye ikou xuiapu rania kire sapire kuna xosa iyainikerepina sie xuwe. 20 Ye tini xeketikinei kuna tikepure, pa xotapaure kirenai ye yaitikitiki koukiriai. Siko Israili yakukiriai sapi ye xoisune yakune. Mua sokisoki xumei ye taiyeretaia pa xotapaure," niketai. 21 Kakati ninie ipaki kauneru, "Kireu Yutiapu apimie neure kasikepure nakau xayau xesarisikepu xuwe. Pa xeika kire Yutapu apue sini xosa kouna perauna neure kireu xoxi kuna kunawopu xuwe. 22 Pa xati nakieni neu nanunana uteiwau sini iyesepure xinuku, pa amure, sini sipa, xokupa wese paiya, mua oma apu tutu siko Yuta xopu xosa sarotaire xuiapue xoxixoxi kuna kunaurouneru," woteneai. 23 Paire kire asau xosa kununu iyeari, xokupa apimie Polu nuko purotai

ata xosa koteneai. Kakeri Xoiteue xuiapu yakunikirouna yauseure, xoripesauni kuna utei xouna xouna xoruwati xetai. Polue kireu kuna Mosesipo tuxotapa xosa puroto, kunatureture nikau xosa purotwotai kunaе ninipo nanunanan sarati Yesusure xonikisuwopinerire, sokisoki saina tetai. **24** Kakati kireu apimie nanuneru mua kuna Polue kunawotaia, suwau xeteneai. Kireua nupo kunaure xonikisuwopu xuwe. **25** Nikoniko kuna tuwatarineri, xowoteneai. Xowopure xeria Polue kireu kuna ipaki kanikina, "Xoiteupo Supo Youyae suwauni kutu kuna kunatureture Aisaiapu suporei sikou asisikimana kanikeyai. Ipaki kunauna, **26** 'Ne pa apimi xosa xounau ipaki kanike, "Tini xokupa yause kuna iyesakuai sorena, nupo xotapa sipawakuaixe. Tini xokupa yause oioiwakuai sorena, tini kire sapi xekeu sipawakuaixe," xeyai. **27** Pa xuiapu nikau nanunanan parauwati, xakunkie kuna iyesepi xiraxineri, ekiniki sasauweteneai, kire sapi xekeri kuna iyeseri kuna xotapa sipauwei, xoniki pirixineri ye xosai kori, yei xiyeri atinikiti merukepi xiraxineri," niketai. **28** Polue pani ipaki kunauna, "Pa xati tini sipawa, Xoiteue xiyeri tisikepure asinaku saina teyai kuna paiya, Xoiteue xetau xuiapu xosaniki xesawayai. Kakati ninie iyesepineri," niketai. **29** Polue aimore xitosani kireni ata xosa purotai. Pa ata xosa puropure ata xataku apu xe turouna. Apimie nupo atoro koria xekenikeri nimaririrouna. **30** Kakina Xoiteu xuiapu yakunikirouna yauseure kuna uteina, Kokipa Yesusu Kristusupo kuna xuiapu kanikirouna. Nu kuna uteiwopi ximikepu xuweuwati kire apue taiyeruwopu xuwe.

Galatians

1 Ye Polu Yesusupo tianuwopi. Apimie ye xesayeneaixe, kire apue tianuwopi saina xosa iyaiyerekixe. Xuwe. Ye mua saina Yesusu Kristusu xeika Xauwa Xoiteu nukoe Kristusu kopa upuropu sareyai xeika xupunikiropu tiyai. **2** Iko xeika xokupa xataimanae puraniyeteneai xeikae mua nakau xayaunuku tini Yesusure xotikisukiria xuiapu Kalesia propinsi purikiria xosa xesaritikinuku. **3** Sikou Emisiki Xoiteu xeika, Kokaipta Yesusu Kristusu xeikae, tinire xounikisuxati xounikietikineria tinipo xotikikemu yororepineri. **4** Kristusue Emisiki Xoiteupo nanunanu taiwotai xati, sikou xunu wetepure nukou ekeomani wetetai. Mua kapia xoxi mua ouro purotai xosaupo xiyeri tisikepure nue panumu kaketai. (aiōn g165) **5** Pa xati sini Xoiteupo wenumu sipesi sipesi xourorepu. Pa suau. (aiōn g165) **6** Tinie pa kapia kakari yeu xoikemu xiri karakanii kutu karakauna. Kristusue tinire xousuaxati xouwetiketai sainaure, Xoiteue tini nupo xuiapu kini sayakuaire yaitiketaina pana, tinie nu sapau ni wetinuku, kire xetau xonuxonu asinaku kuna tainuku. **7** Pana xetau asinaku kuna puratixe. Xuweni kutu. Kireu apimie tinipo nanunanu parawopi saina kireni tineri, ninie Kristusupo asinaku kuna pirixanauwopurexineri. **8** Pana sikoini tini xosa asinaku kuna uteikirire kire mena xouropu xenikorokoroe uteiwati, pa asinaku kuna ekime sinie asinaku kuna uteikiniai siexepu xuweuwatia, pa kapia kaketai apu paiya nu xepi xosa xuwexepina. **9** Mua kuna ekime kunaukiniai, ximine yei xiyeri pa kunani kunaune. Kire apue asinaku kuna tini xosa uteiwati, pa asinaku kuna ekime tinie tikiniai siexepu xuweuwatia, pa apu nu xepi xosa xuwexepina. **10** Tini amuxi nanunukuna? Yei mua kuna kunautiai paiya, apimie yeure xonikikemu asinaku xepinerire e Xoiteue yeure xoukemu asinakuxepina? Yei apimi ai xakuxakuninere, wo? Iyesa. Ye apimi xakuxakunikepi saina pani tineia, ye Kristusupo saina apu xuwe. **11** Xatai xura, ye kutuni katikine, pa asinaku kuna yei ekime tini xosa uteiyai paiya, kire apue yarareyai sapi xuwe. **12** Mua asinaku kuna ye kire apu xosaupo tepu xuwe. Pa xeika apimie paire ye taitai yepu xuwe. Xiri xuwe. Yesusu Kristusu nukoini ye xosa mua asinaku kunapu ximiaropu kuna xokupa yarareta. **13** Yei ekime kakiai kapiaure tini kuna iyesiekiriai. Tini sipa, yei Yuta nikau xonikisu sokisoki taine, Xoiteupo xuiapu Yesusure xonikisuwoteneai xiri xoxixoxinikiai. Kakine nini xiri xoxixoxinikepi saina tiai. **14** Yeu asukamana nikau xokupa kapia xiri sokisoki taine, pa xokupa kapia kakiroun. Yutapu nono tenemai iko sie emeimana nikau kapia emeserinikitiai. **15** Panaanikae ye iyaiyerepu xuweu yauseni, Xoiteue ye tumuyerina, nukou xousuaxina xouwesikepi kapiae, ye nukou

apu sayepineurenai yaiyetai. Kakina nukoini iyaretai yause xosa, **16** yei saina tinei xeteteneai xumiapimi xosa nukou asinaku kuna uteiwopineure, nukou Nono ye xosa atariyetai. Xoiteue pa kapia ye xosa kaketai yause xosa, ye xoune kireu apimi kotonikepu xuwe. **17** Ye Yerusalemu xoune akerineri Yesusupo tiantianuwopi sayeneai apimi xekeniikepu xuwe. Ye Areipa sanawa xoune puritiai. Kakerine xurise Tamaskusu erewese xiyeri xoutiai. **18** Xeimore xitosani xouratia, Pita xeika kunakunawopure Yerusalemu xoutiai. Xoune nu xeika 15-teu asau purianutiai. **19** Pana pa yause xosa ye kireu Yesusupo tiantianuwopi xekiniikepu xuwe. Yemusu, nu Kokaipapu xatau, nu kireni xekeutiai. **20** Mua kuna ye tini xosa xayautiaia, ye Xoiteu ekero xiri suauni kutu kunaune, ye tini xoreitikitii xana xuwe. **21** Xurise xiyerine Siria propinsi xeika Silisia propinsi xeika xosa teixanautiai. **22** Pana Yesusure xonikisuwoteneai apimie Yutia tistikipo xosa puroteneai, ninie yeu moaikemu xekopu xuweuwoneai. **23** Ninie yeure kireni kuna ipaki iyesirouneri, "Ximuximu pa apue siko ousikiepi saina teyai, pana muaiya pa xosikisuwopi kapiapu asinaku kuna ekime nukoe xoxixoxiwoyaire uteirouna," xeteneai. **24** Xoiteue ye xosa kaketai kapiaure iyeserineri ninie nupo wenumu xouroreteneai.

2 Ye 14-teu xitosani ere puritiai, xurise sini Parnapasino Yerusalemu xiyeri xouyatiai. Iko Taitusu souti xirini xoukiriai. **2** Ye xowopineure Xoiteu nukoini atariyei. Pa xati ye Yerusalemu puritiai yause xosa, Yesusure xonikisuwoteneai kokaipa apimi kireni xeika kunakunau kanikine, pa asinaku kuna xetau xeteneai apimi xosa uteirounexi kanikitiai. Ye nanutiaia, ye mua saina titiai xeika ekime saina tiyai xeika rania, aini xuwexetexine. **3** Taitusue ye xeika purotai, nu Kriki kinipo apu. Pana nupo mupokemu kesewopinukure kokaipa apimie kunawopu xuwe. **4** Suau, kireu xoreixorei xatasikimanae sinipo kununu xosa ximiarei moteneai. Yesusu Kristusue Mosesipo tuxotapapu kakauya xosaupo siko xesasakiieina somoro iyaisikerina pa kapia siketaire tusikiworopure koteneai. Kakineri siko kakauya xosa xiyeri iyaisikerepure xeteneai. **5** Pana pa xoreixoreitutuae Taitusupo mupo ipisa kesewopure xeteneai paiya, sinie iyo xepu xuwe. Sinie xayakaxayaka ninipo kuna iruexepu xuwe. Asinaku kunapu kunani kutu pirixepu xuweuwati, tinie kutuni sipesi taiwakuaire xinuku. **6** Kireu apimi nini Yesusure xonikisuroneri xuiapu sie tumu teu puroteneai. Nini kokaipa weniniki tukure xuwerau, paire ye nanunanu xuwe. Xoiteue apu nikau weninikire nanrouwatixe. Pa weniniki tuku apimie, yeu kuna xosa kire kuna pani turewarerixe. **7** Xuweni kutu. Pitae Yuta apimi xosa asinaku kuna uteiwopinaure Xoiteue

saina tuwotai sie, xetau xeteneai xuimi apimi xosa asinaku kuna uteiwopineure saina siati xekeyeteneai. 8 Iyo, Pitae Yesusupo tianuwopi saina Yuta apimi xopu saina tepinaure Xoiteue sokisoki tuwotai, panumu sie ye xetau xeteneai xuiapu xopu Yesusupo tianuwopi saina tepineure Xoiteue sokisoki sietai. 9 Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu Yemusi xuno, Pita xuno, Yoni xuno kokaipa tumu sie xekenikeri, Xoiteue yeure xousuwaxati xouweyerina mua saina ye sietai. Ninie pa saina xekerineri sini Parnapasino xeika xosikemu tuma xepinukure xupusi teteneai. Kakeri xosiki tumari ipaki kuna ounuku, sinie xetau xeteneai xuiapu xopu saina tepinua, niko paiya Yuta apimi xopu saina tepineri xikiriai. 10 Nini kirenie kireni kuna kasieteneai. Ninie Yesusure xonikisuwoteneai xuiimiapimi xopu saruku puroteneai apimi tianikepi saina tepinuaure kasieteneai. Ekimeni ye pa saina tine nimaririyai xati, ye sokosikineni saina tine. 11 Xurise Pitae erekewese Antioku koati moa tine autiai, pa amure, nue asinaku kapia kakepu xuweuwotaire. 12 Yemusipo xataumana kopu xuweuni, Pitae xetau xeteneai apimi xeika xoye nirouna. Pana pa apu teue kouweria, Pitae mari takepure sokisokirouneri Yesusu tairouneri xuiimiapimi teure ximiketai. Pa xati xetau xeteneai apimi weinikiteri nukoni purina, nini xeika pani lixezi wetetai. 13 Kireu Yutae rania nu xeika panumu xoreixorei kapia kaketeneai. Kakeri ninipo pa xoxi kapiae Parnapasipo nanunanan rania porowotai. 14 Pana yei nini xekenikitia asinaku kunapu kunani kutu ati taiwopu xuweuwori, nini ekinikiro Pita ipaki kaune, "Ne Yuta kinipo kire apuna pana, ne xetau xeteneai nikau apue sie ninipo kapia taiwau, ne Yutapu apu sie xuwechina. Pa xati amakati xetau xeteneai apimie Yuta nikau kapia taiwopinerire ne xiri sokisokixinenaxi?" kautiai. 15 Suau, sini Yuta kini paiya, sini xunu erirouneri apimi nini xetau xeteneai apimi kinirei putawokixe. Xuwe. 16 Pana siko sipa, apue Mosesipo tuxotapa taiwotai, pa xotaparei Xoiteue nu apu kutu asinakuwatixe. Xuwe. Apue Yesusu Kristusure xousuwotai pa kiren, Xoiteue apu asinaku xirouna. Siko rania sini Kristusu Yesusure xosikisukiriai, pa amure, sini sipa, pa imerei kiren Xoiteue sini apu kutu asinakusikepina, tuxotapa taiwopi imerei xuwe. Pa amure, kire apue atina tuxotapa taiwati Xoiteue apu kutu asinakuwopina siese. Xuwe. 17 Sini mua ime Kristusure xosikisuwopi tainuku Xoiteu ekero kutu asinaku apu sainukua, siko Yuta rania xekeukiria xetau xeteneiae xunu ereteneai sie xunu erinuku. Paina sini kunaunuku, Kristusu nukoini kakati xunu sokisokixepure xina xepure, wo? Sini panumu kakinuku kunawopuxe. Xuweni kutu. 18 Ye tuxotapa irue puropi kapia xuweiyene xurise pa kapia xiyeri sarine paiya, ye ikoini xunu erepi apu saine. 19

Pana tuxotapae ye xumopine ime iyaiyeretai xati, tuxotapa ekero ye xumoki sie apu purine. Pa imerei ye Xoiteu xeika mua ekioma purine. Ye Kristusu xeika na nikitoto xosa tuane nu xeika xumutiai 20 xati oma ekioma titiai. Pana pa ekioma paiya ikounixe. Xuwe. Kristusu xosa ye ekioma purina. Ye ximine xokupa kapia xeika saina xeika mua ouro kakitiae paiya, ye xoisu imerei kakine. Ye Xoiteupo Nonoure xoisuti nue ye xiri xouweina tianiye pure nokou ekeomani wetetai. 21 Xoiteue yeure xousuaxati xouweyetai kapia yei aipu sapi siexepi xiraxine. Mosesipo tuxotapae Xoiteupo ekero sini asinaku kutu apimi saisikepina paiya, Kristusu nu aini xumotai.

3 Tini Kalesiapu apimi tini nananatua, sinie Yesusu Kristusu ataritikiriai. Takipo ekitikieni xekoari na nikitoto xosa tua purotai. Yue tinipo nanununu porounana? 2 Ye kire sapire kireni kototikepurexine. Tini amu imerei Xoiteupo Supo Youya tikiriaina? Tuxotapa taiwopi imereire? E asinaku kuna iyesiniku xotikisuwopi imerei? 3 Tini nananaleikiriaire, wo? Tini Xoiteupo Supo Youyapu sokisokie sesexepi xotapa taikiriaina pana, ximine takipo sokisokieni xuweiepure xinukure? 4 Ekime tini xosa xu moneai paiya, tini aini xemekiniaire, wo? Pana ye nanutiai tini aini xemeropu xuwe. 5 Xoiteue Supo Youya tikerina tini xopu xonuxonu eretai. Amakati nu panumu kaketaina? Tinie tuxotapa taiwari nue kaketaire? E tinie asinaku kuna iyeseri xotikisuaru nanuworina kaketaire? 6 Xoiteupo nakau muanumu kuna tuku, "Apraxamue Xoiteupo kuna xousuwati, Xoiteue apu kutu asinaku," woyai. 7 Pa xati tini sipa, asinaku kunaure xonikisuwoteneai apimia, nini Apraxamupo niraumanani kutu. 8 Xoiteue ekimeni sipauna, xurise xetau xeteneai xuiapue asinaku kunaure xonikisuworia, nini xuiapu kutu asinaku xepinexina nanuwoyai. Pa xati Xoiteupo nakae kunawotai sie Apraxamu xosa asinaku kuna uteina, "Ne xosa Xoiteue, kakkia xokupa xuiapu asinaku sayepineri," xeyai. 9 Apraxamue xousuwati Xoiteue nu atina mupoxusi ouwoyal. Xokupa xuiapue xonikisuworia Xoiteue panumuni kakepina. 10 Apue nanuneru tuxotapa taiwopi kapiae kakatia sini Xoiteu ekero kutu asinaku xuiapu sayepinuku xeteneia, Xoiteue xokupa xoxixoxinikepina. Pa amure, Xoiteupo nakae mua kuna tuku, "Kire apue tuxotapau nakau xosa purotaipo xokupa kuna xiri taiwopu xuweuna paiya, Xoiteue nu xiri xoxixoxiwpina," xeyai. 11 Xoiteupo nakae pani muanumu kuna tuku, "Xonikisuwoteneai apimia, Xoiteue nini apimi kutu asinaku nikatia nini ekinikioma puropineri," xeyai. Pa kuna sini yarani ipaki atarisikina, kire apue tuxotapa taiwati Xoiteue nu apu kutu asinakuwopina ime xuwe. 12

Tuxotapa taiwopi ime paiya, xosikisuwopi sapixe. Xuwe. Paiya nukou sapini. Pa amure, Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, "Xokupa tuxotapa taiwotai apua, nu ekeoma puropina," xeyai. **13** Tuxotapae ipaki kunauna, sini xokupa apue xokupa tuxotapapu kuna taiwopu xuweunuku paiya, sini xiri xoxiepu. Pana Kristus nukoini tianiskepure, mua wenumu "xoxixepina apu tetai" xati nue xiyeri tisiketai. Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, "Xokupa apimie na xosa toaroteneai paiya, nini xoxixepineri apimi kireni Xoiteue xekeniketai," xeyai. **14** Xoiteue Apraxamu mupoxusi ouweina xetau xeteneai xosa asinaku kapia kakepine xina kunawoyai. Kakeyai xati ekime Xoiteue kunawoyai sie, mua saina Yesusu Kristusue teyaie, ximine xokupa xuiapu kini xosa mua mupusikixusi ouwopi saina akipa xati, siko xokupae asinaku kunaure xosikisunuku Xoiteupo Supo Youya tepu. **15** Xatai xura, ye ximine siko apu sikau kapiature kunaune. Kire apue nanuna ye xumopinerina, nupo nonomi atina nupo xuru uteiyerinekipure nakau xayawopina, paina nupo pa kuna paiya kire sokisoki xoka kuna siena, kire apue pa kuna xouro kireu kuna pani iyariouwatixe, pa xeika kire apue kunauna, "Sini mua sokisoki xoka kuna taiwopuxe," xirowatixe. **16** Ekime Xoiteue kunauna asinaku sapi xurise yaraxepina xeyai. Xoiteue pa sokisoki kuna Apraxamu nirauno tinneyai. Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, "Neu nonomi xosaxepu," xuwe. Nu xokupa nonomire kunawokixe. Xuwe. Nu kirenire kireni, ipaki kunauna, "Neu nono xosa," xeyai. Pa nono paiya Kristus. **17** Yeu kuna xotapa muai. Xoiteue ximuximu Apraxamu xeika sokisoki xoka woyai. Xitosani 430-teu xouratia, tuxotapae putawoyai. Pa tuxotapa paiya xuriseni kutu putawoyaina, nue pa sokisoki xoka kuna ekime Xoiteue kunawoyai xesauwepuwatixe. Ekime Xoiteue pa sokisoki kuna kunawoyai xuweiyeputawatixe. **18** Xoiteue sini akituworisikekeyai sapi tepure tu xotapa taiwopua, sini sokisoki kunapu imerei tikirixe. Pana siko sipa, Xoiteue mua xokupa sapi Apraxamu tuwopinexina sokisoki kuna kunawoyai. **19** Panumu xatia, paina amakati tuxotapa purinana? Paiya muanumu. Xunu yarani akipaxepinaure Xoiteue pairexina, pa xati Xoiteue sokisoki kuna tuweinapa, xurise tuxotapa rania tuwotai. Kakina tuxotapa puratieve pa nono ekime Xoiteue sokisoki kuna kunauna xokupa sapi tuwopine xeyai putawopina. Xoiteue mua tuxotapa xenikorokoro tinikati ninie kire xopuropu apu xosa uteiwori xopuropu apue siko siketai. **20** Xoiteue Apraxamu sokisoki kuna tuwoyai xati kire xopuropu apu nupo kuna tuwopu xuwe. Pa xati Xoiteu nu kirenira xati, nukoini sokisoki kuna kunawoyai. **21** Tuxotapa paiya ekime Xoiteue sokisoki kuna kunawoyaipo xiwai siexi kunawopinerau? Xuweni kutu. Sini ekisikioma tepure, Xoiteue

xetau tuxotapa sikeyai xakua, paina tuxotapa taiwopi kapia paie kakatia sini apu kutu asinaku sayepu. **22** Pana Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, "Xunue xokupa xuiapu kakauya xosa iyainikerati," Xoiteue pa sapi wetati moati, paiya apimie xonikisuworia pa sapi tinikepine xina Xoiteue sokisoki kuna kunawoyai xati sini Yesusu Kristusure xosikisukirai apimia pa sapi tepu. **23** Xosikisuwopi yause putawopu xuweuni, tuxotapae kakauya xosa iyaisikeri purotai. Sini kakauya xosa purikiri xosikisuwopi yause yara putawotai. **24** Sini Kristus xosa sosiki koati, asinaku kuna xosa xosikisukirai Xoiteue sini xuiapu kutu asinaku xepinaure tuxotapae sikou emisiki yayakusikepi purieuna. **25** Ximine xosikisupu yause putawotai xati, pa emisiki yayakusikepi irue sini purikirixe. **26** Tini xokupae Yesusu Kristusure xotikisunuku nu xeika etokinuku, pa kapiarei tini Xoiteupo nonomi sainuku. **27** Tini xuiapue Yesusu wenumurei ene isinuku nu xeika etokikiriai paiya, apue nupo nekei xuwa ereretai sie tini xokupae Kristus taukiriai. **28** Yesusupo apu kini xosa paiya, Yuta kini xeika Kriki kini xeika xuwe. Aipu saina apimi xeika somoropu apimi xeika xuwe. Xuimi xeika apimi xeika xuwe. Ximine Kristus Yesusu xosa paiya tini xokupae xiri kirenieri purinuku. **29** Tini Kristusupo apu kini purinaria, tini rania Apraxamu nonomi purinuku. Ekime Xoiteue Apraxamupo apu kini pa sapi tinikepure sokisoki kuna kunawoyai paiya tini pa apu kini sore.

4 Yeu kuna paiya muanumu. Xauwae kireni nono tuku xatia, paina pa nonoe sewai omopu xokupa xuru tepina. Pa xuru teua nonopu xuru sie purotai. Pana pa nono nu tenemai purotai yause paiya nu omopu aipu saina apimi sie purotai. **2** Nu apu yayaku xeika tumu teu xeika irue puropina puropinae utu omoe iyaretai yause xepina. **3** Pa xati siko rania panumu sie. Sini nono misiarara sie purinukua, sini mena xeika ou xeikapu sapi yakuroneri yaniyanikau aipu saina apimi sie purikiriai. **4** Pana Xoiteue iyareyai yause xosauni kutu paiya, nukou Nono xesawati kotai. Xwie nu iyarat, nue tuxotapa irue puropu apu sayetai, **5** paiya sini xuiapu tuxotapa irue purikiriai isayasikati, Xoiteupo nonomi sayepure kaketai. **6** Ximine tini Xoiteupo nono purinuku. Pa xati Xoiteue nukou Nonopu Youya xesawati sikou xosikiro kotai xati Youyae kakati sinie Xoiteu ipaki uru yaunuku, "Apa, Xauwa," xinuku. **7** Pa xati ne pani aipu saina apu puraixe. Xuwe. Xoiteue kakati ne nupo nono saitiae. Ne Xoiteupo nono purinaua, ne sipa, ne nupo xokupa asinaku sapi tewai. **8** Ekime tini Xoiteu sipa xuwe xati, xoiteuni kutu xuweupo aipu saina apimi purikiriai. **9** Pana muaia tini Xoiteu sipauweikiriai. E ye kunaunei, Xoiteue tini sipatikietai xepinerau. Pa xati tini amakati pa xoxi

yanyani xiri sokisoki xuweu xosa xiyeri xonarinuku, ninipo aipu saina apimi sayepurexinukuna? 10 Muris tepi kokaipa asau xeika oma poitapu xeika oma xitosanipo kokaipa muris tepi xeikaure tuxotapa taiwopure tinie sipesi nanuounuku. 11 Tinipo pa kapiaure ye nanuworine ximikine, panumu yei tini xopu saina tiyai paiya aini xuwendete. 12 Xatai xura, tini iko sie xa xi kototikine. Ye ikoini tuxotapa wetine tini siexiti, pa yause xosa tinie ye xosai kire kapia xoxi kakepu xuwe. 13 Tini pani nanunukure, wo? Kire supae tiyetai xosa, ximuximu yei koune tini xosa asinaku kuna uteiyai. 14 Yei mupi sokisokixepu xuweuwati, paie tini kokaipa xu tikitai. Pana tinie ye nikitiki sinuku, ye xeika puropi tini ouyexepu xuwe. Tinie ye kire Xoiteupo xenikorokoro sie tikiriai, paire tini Kristusu Yesusu nukoni tieukiriai. 15 Pa yause xosa tini yeure xotikikemu asinaku xati nimaririxikiriaina pana, tinipo pa nimariria ximine amuro purinana? Ye suauni kutu kunaune, pa yause xosa, tinie ye tianiyepure ere xotikiekiriai xakua tinipo ekitiki xexesiraunaku siaku. 16 Pana muaia amakatina? Ye tini xosa suau kuna uteiti, paie kakati ye tinipo xiwai sainere, wo? 17 Iyesa. Pa apimie tini xakuxakutikepi saina teteneaia, nini tini tianitikepineri nanunaru tukuxe. Xuwe. Tinie nini tianikakuare kiren, ninie tini katoitikepurexineri. 18 Sini kireu xosa asinaku kapia kakepure nanunaru sokisokixinuku paiya, pa itou. Ye tini xeika puropu xuweuti rania, tini sipesi pa kapia kakakuai. 19 Yeu nonomi, xuie nono iyarepure tatau tirouna sie, ye xiyeri tatau tine, pa amure, tini Kristusu nuko sieni Xoiteupo nononi kutu sayakuarexine. 20 Ye xiri xoisuaxina, muaia ye tini xeika puri xana xuwe. Ye taki xeika purinei xoia, asinaku kuna tini xeika xayakaxayaka kunawopine. Ye tinire xiri xoisuaxinana, ye sipa xuwe, ye amakinei tianitikepinerai. 21 Tini tuxotapa irue puropure xikiriai apimi, tini ximine ye kaya. Tini tuxotapaku kuna sipa xuwere, wo? 22 Xoiteupo Nakauke ipaki kunauna, Apraxamu nu sawai nono aimore tuku. Aipu saina xui, Akari, nu kire iyaretaina, somo purotai xuie kire iyaretai. 23 Pa aipu saina xuipo nono paiya, xuiapue nono soxirouneri imerei iyareyai. Pana somo purotai xuipo nono paiya, Xoiteue sokisoki kuna kunawoyai xati nu putawoyai. 24 Mua kuna asi minika xosa xonu kuna tuku. Pa xui aimorei nini sokisoki xoka aimore tukue tumuwoteneai. Akarie Saina siripo sokisoki xoka kunaure tumuwotai xati nupo nonomi paiya aipu saina apimi sayeteneai. 25 Akari paiya pa Areppa sanawapu siri Sainaire tumuwotai, pa xeika mua purotai Yerusalemure tumuwotai. Pa Yerusalemua nupo nonomi xeika aipu saina xuiimpami purineri. 26 Pana kire Yerusalemu mena xouro purotai paiya, nu somo purina. Nu paiya sikou anisiki. 27 Xoiteupo Nakauke ipaki kunauna,

"Ne nono iyarepu xuweuroune xauna xui, ne nimaririwo. Xui ne, nono iyarepi tatau tepu xuweuyai, ne xonikemu asinakuxe. Ne siri wanau nimaririnau uru yaxe, pa amure, nei apu tuku xuiopo nonomi emeserinikinaua, xokuxokupa nonomi tuku," xewai. 28 Xatai xura, tini paiya Aisaki sie. Xoiteupo sokisoki kuna tini nupo nonomi saikiniai. 29 Pana pa nono xuiapue nono iyiariouneri imerei putawotai paie, pa kire nono Xoiteupo Supo Youyapu sokisokirei putawoyai nono xoxixoiwayai. Kakeki xati mua rania panumu kapiani purina. 30 Xoiteupo nakau xosa amu kuna tukuna? Nue ipaki kunauna, "Pa saina xui xeika nupo nono xeika xesanika. Saina xuiopo nonoe kire sapi masa tepuatixe. Pa somoropu nono paie xokupa sapi tepina," xeyai. Xoiteupo Nakauke kakina kunawotai. 31 Paina xatai xura, siko sipa, sini aipu saina xuiopo nonomixe. Xuwe. Sini somo purotaipo xuiopo nonomi.

5 Sini tuxotapa irue puropu xuweure, Kristusue somo iyaisikeretai. Pa xati tini sokisoki tumuwa. Tini kakixanari apimi weinikitari xiyerineri tini aipu saina apimi sieitikexeni. 2 Iyesa. Ye Polue tini katikine, tini weinikitari tinipo muputiki ipisa katiworia, Kristusupo sainae tini xayakaxayaka tianitikepuwatixe. Xiri xuwe. 3 Tini xokupa apimie weinikitari tinipo muputiki ipisa katiwoteneai paiya, ye mua kuna xiyerinei ati katikepurexine, tini panumu kapia kakinaria, tini xokupa tuxotapa xeikanai taiwakuai. 4 Tini tuxotapa taiwopurexinari, pa imerei Xoiteue sini apimi kutu asinakusikepina xinaria, tini Kristusu wetikiriai. Tini Xoiteue xouwetikina xotikewotai kapia wetikiriai. 5 Xoiteupo Supo Youyapu sokisokie Xoiteu xosa xosikisunkuna nue sini apimi kutu asinaku xepinaure yakunuku. 6 Apue Kristusu xosa purina paiya, nupo mupo ipisa katiwopi kapia paiya aipu sapi, pa xeika apue mupo ipisa katiwopu xuweuna rania, aipu sapi. Pana apue xousuwopi kapia kakati paie kire apimi xonikiewopi kapia saratia, pa asinaku sapini kutu. 7 Ekime tinie Kristusupo imerei texirounuku. Pana yue ime parawati kunani kutu taiwopu xuweunukuna? 8 Tinie mua nanunaru taikiriai paiya, Xoiteue yaitikirouna imerei koatixe. 9 Paiya pususut misiarae kakati xokupa tupumoru pususurouna sie. 10 Kokaipa tini tianikati, yeu nanunaru tainaria, xetau nanunaru taiwopu xuweuwakuaixi xoisune. Yuerau tinipo nanunaru porowopi saina tetai paiya, ye sipa xuwenra pana xeuxana, pa apua nukou xure xu xoxini kutu tepina. 11 Xatai xura, apimie mupuniki ipisa katiwopinerire yei pani suau kuna uteirounre xatia, amakati ye xoxixoxiyepe saina pani kakinerina? Apimie mupuniki ipisa katiwopinerire kunauneia, na nikitotopu kuna tini apimi nikau nanunaru pani xoxixoxiyeputatixe. 12 Pa

apimi nini tinipo nanunanan puruporowoteneaie, mupunki ipisa katiwopi kapiaure xiri sokisoki xineri. Pana kakineria, xeuxana nikou mupunki ipisan katieineri sakumu xiri xesauwepineri. 13 Xatai xura, suau, tini somo purakuair Xoiteue tini yaitikeyai. Pana tini ipaki nanunari, "Sini somo purinukuna, xipiki xosikemupo kapia kakepinuku," xaku. Xuwe. Tini kaki xanari panumu nanunanan taku. Tini takieni xotikikemu xotikiewatixinari takieni takitaki tianuwataxa. 14 Tuxotapu xokupa kuna mua kireni kuna yoira xosa kireni purina, "Ne nakie naki xonieutiai sie kireu xonienike," xina. 15 Pana tini takitaki kawataxinari waraxinaria, tini sosopa epixakuai. Panumu taki xokupani xuwegaku. 16 Yeu kuna paiya muai, tini Xoiteupo Supo Youya wetari nue tinipo sesepi taitaitikepina. Tini panumu kakinaria, tini xipiki xotikikemupo nanunanan taiwakuaixe. 17 Siko sipa, xipiki xosikikemue Xoiteupo Supo Youya ororepurexati, Xoiteupo Supo Youyae xipiki xosikikemu ororepurexina. Nini axirie xiwaixiwataxeri, tini kakepure xikirai sapi paiya kakakuaixe. 18 Pa xati tini Xoiteupo Supo Youya tainaria, tini tuxotapa irue purarixe. 19 Tini xipiki xotikikemupo kapia sipauweikiriai. Paiya nini muanumu kapia, ayaka kapia xeika xunu kapia xeika xoxi kapia kakepure xosikemu saropi kapia xeika, 20 xorei xoiteu teu xosa muris tepi kapia xeika seu tepi kapia xeika xiwi sayepi kapia xeika kisamaira kapia xeika makawoppi kapia xeika xosiki xoxioxixepi kapia, ekisikie nepi kapia, nakieni iko kireni paxine kuna tuwataxine kini purixepi kapia xeika, 21 ati puroteneai apimi xosa maikukuworoppi kapia xeika ene nerineri wou erineri xaniki sirakineri xiraxarawoppi kapia, kakineri panumu panumu kapia kakineri. Ekime ye katikiyai xati ximine pa kunani xiyeri kunaune. Xokupa apimie muanumu kapia kaketeneai paiya, nini Xoiteue xuiapu yakunirouna yause manepuworixe. 22 Pana Xoiteupo Supo Youya paie muanumu asinaku kapia sinie kakepure saisikeriouna, paiya kireu apimi xiri xonikiewoppi kapia xeika nimaririwoppi kapia xeika xosikikemu yororei puropi kapia xeika sapauni kisamaira sarepi xuweu kapia xeika apimi tianikinuku asinaku kapia nini xosa kakepi kapia xeika, nei xuiapu ekinikiro asinaku kapia kakiroune paiya nakieni nanuroune sieni kake, 23 yoroarani purinuku xipiki xosikikemupo puropi ororepi kapia. Kire tuxotapae muanumu kapia kapia xeseuxatixe. 24 Kristusu Yesusupo kinipo xokupa xuiapue xipiki xonikikemu xeika xoxi sapire xoniki xumati xiri xonikieuone xeika tineri na nikitoto xosa wareri nu xumotai. 25 Xoiteupo Supo Youyae sini ekisikioma siketai, pa xati sini Xoiteupo Supo Youya wetikiri nue sinipo xokupa sesepi taitaiwopina. 26 Sini aini sikou wenisikini

xourinuku, xoma sarepinerire kireu nikau xoniki xusepuxe, pa xeika kireu apimi nikau xurure ekisikie nepuxe.

6 Xatai xura, tini xopropu kire apue xunu eretai sipaukiria xatia, tini Xoiteupo Supo Youya taikiria apimie, pa apu peuni tianunari nakenakewari nupo kapia kutuwopina. Pana taki rania atinari sosopa epixakuai. Panumu taki rania Satanie erurutikati xunu xosa uraki xowaku. 2 Tini kireu tianikinari ninipo xu xemeroa. Panumu kapiae tini Kristusupo tuni kutu tainuku. 3 Kire apue nanuna nu wenumu xeika xepinana pana, nu wenumu xuweuna paiya, pa apu nu nukoini nuko xoreuna. 4 Pana xokupa apue nikou saina asinakure xoxiraua atinerini kutu uteiweperni. Apue panumu kakina paiya, nukoini kaketai kapiaure nimaririna nukou kapia xeika kire apupo kapia xeika uteiwopuatihe, 5 pa amure, xokupa apu kirenikirenio nikoini kaketeneaipo xu xemeropineri. 6 Apue Xoiteupo kuna uwotai paiya, nue nupo kireu asinkau sapi nukou xesepeu tuwopina. 7 Tini takieni xoreiyerinaro Xoiteu eke tepinuku xinari nanuwaku. Tini itouworakuai xana xuweni kutu. Ne amukau xoye waritaih paiya, panumu xoyeni kutu neu sainoro putawopina. 8 Kire apue nukou xipiki xoukemupo nanunanan taina paiya, pa xipiki xoukemupo kapia paie xoye xoxi yararatia xiri xoxixepina. Pana nu Xoiteupo Supo Youyapu kapia tainapa, Xoiteupo Supo Youyae paiye pa apu nu xoye asinaku sie yararatia ekeoma sipesisipesi asinaku puropina. (aiōnios g166) 9 Pa xati sini asinaku kapia kakepure ouyexepupe. Sini saina tepure ouyeouyexepu xuweunukua, xoye tepu yause xosa paiya sini asinaku xoyeni kutu tepu. 10 Pa xati amu yause sini kireu apimi xosa asinaku kapia kakepuia, sini kakepuni kutu. Kakineru kireu xuiapue Kokaipaure xonikisuwoteneai xosa sini xiri sokisokinuku nini xosa asinaku kapia kakepu. 11 Mua kuna masa paiya ye ikoini xayaritai. Iko xupieni yekeyene kokaipa kokaipa xayautia. 12 Iyesa. Pa apimie tinipo muputiki ipisa kakatiwopure sokisokixeteneaie panumu kakineri, pa amure, kireu apimi ekinikiro kokaipa weniniki tuku xepure kakineri. Ninie ximikeri ipaki nanrouneri, "Panumu kireu Yuta apimie sipaunerisini Yesusu Kristusupo na nikitotoure xosikisunuku xineria panumu xoxi kapia kakisikpure xepineri," xetai. 13 Yuta nikau kapia tieteneaia nini atineri tuxotapa tairouwori xana xuwe. Pana ninie tinipo muputiki ipisa katiwopure xineria, pa kapia tinipo muputiki xosa kakeneaire nini kokaipa weniniki tepineri. 14 Pana ye ikou wenimini xourorepinerire e kire apupo wenumu xouropixe. Xuwe. Ye Kokaipa Yesusu Kristusupo wenumu kireni xouropine. Nue na nikitoto xosa xumotai xati, paire kireni ye nimaririne. Kristusue na nikitoto xosa kaketai saina paie, mua ouropu kapia paiya yeu

nanunanu xosa xuweirotai xati, ye ikoini na nikototo xosa xumuyeutiai xati ye ouropu kapia pani taiwopixe. **15** Ximine mupusiki ipisa katiwopi kapia paiya aipu sapi, pa xeika apue mupo ipisa katiwopu xuweu kapia rania aipu sapi. Xoiteue kakati sini oma xuiapu saikiriai, pa kapia kireni xiri asinaku sapi. **16** Xokupa xuiapue pa nanunanu tineri tairouneri paiya Xoiteue nini xouwenikina xoukuruwopina, kakinapa ninipo xonikikemu yororepina. Pa xuiapu kini paiya nini Xoiteupo Israillini kutu. **17** Ye kire apue xu pani siepi xiraxine. Xuwe. Apimie ouyeneai usi kuru yeu mupi xosa puroteneaie ye Yesusupo saina apuni xina atarina. **18** Xatai xura, sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo xousua kapia xeika xouwesikepi kapia xeikae tini kireni kireni xosa puropina. Pa suau.

Ephesians

1 Ye Polu, ye Kristusu Yesusupo tianuwopi. Nukoe ye xouweyati Xoiteue ye Yesusupo tianuwopi tumuyeretai. Tini Xoiteupo xuiapue Epesesesi erekwese purinuku Kristusu Yesusu taiwopi menamenukirkiai xosa mua nakau xayaritikine. **2** Sikou Emisiki Xoiteu xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae, tini xonikietikineri xonikikemu tikeria tinipo xotikikemu yoroara puropina. **3** Sini Xoiteupo wenumu xouorepu, nu sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo Omo xeika nukou Xoiteu xeika. Sikou xenisiki tianuwopure, nukoe Yesusu wenumurei mena xouropu xokupa asinaku sapi siketai. **4** Sini xeseu puropure Xoiteue ou iyarepu xuweu yauseni, sini Kristusu xeika etokepure tumusikeretai. Kakeki xati sini nukou ekero kutu asinaku xu xuweu xuiapu puropu. **5** Yesusu Kristusue saina tina siko xiyeri tisikepinaure, ekimeni kutu nukoe xouwesikina nukou nononi kutu sayepure tumusikeretai. Xoiteue nukou nanunanuni nimiririeina taina panumu kaketai. **6** Nukoe pa Nono xiri xouwewotai wenumurei, Xoiteue xiri xouwesikina xoukemu sikeyai. Pa xati nue ere xouwesikina xoukemu siketaire nanunuku Xoiteupo wenumu xouorepu. **7** Xoiteue xouwesikina xoukemu sikepu kapia xiri xokopexina. Pa xati Kristusue sini xiyeri isayasikepure xumotai xati, nupo yawie sikou xokupa xunu Xoiteue xesauwetai. **8** Xoiteue xouwesikina xoukemu siketai kapia siko xosa panipani kusauna, xokupa xetaxetau sipa xeika asinaku nanunanu xeika siketai. **9** Ekime Xoiteue Kristusupo saina xosa mua kapia kakepure nanunanuwoyai. Pana nupo pa nanunanu paiya ximiaki puriyai xati ximine nupo nanunanu itou atarisikina. **10** Pa sapi kakepure xetaia muanumu. Xokupa sapi taitai xouna xouna, pa yause iyaretai xosa paiya, xokupa sapi mena xouropu xeika ouropu xeika rania Kristusu xosa kununuwopina. Kakatia Kristusue xokupa sapi tapaxi puropina. **11** Xoiteu nukou xouweni nukou nanunanu taina xokupa sapi kakati marouna, kakina ekime nukou xouweni apimi Kristusu xeika etokinuku nupo xuiapu sayepinukure tumusikerayai. **12** Sinie akerinuku Kristusure xosikisunuku taikiri, nukou kokaipa memeremu xeika sokisoki xeika xosa sipesi nanunuku nukou wenumu xourepinukure sini Xoiteue tumusikeretai. **13** Tini xetau xuiapu kini tinie rania suau kuna iyesiekiriai, paiya pa Xoiteupo asinaku kuna tini xiyeri titiketai. Kakati Kristusure xotikisunuku. Tinie nukou xuiapu kinini kutu purinuku, Kristusu xeika etokari, ekime Xoiteue sokisoki kuna kunawoyai taina Xoiteupo Supo Youya tiketai. **14** Sini Xoiteupo Supo Youya tiekiriai, pa xati siko sipa, Xoiteue kireu asinaku sapi nukou xokupa xuiapu tinikepue sokisoki kuna kunawoyai sie xurise sini rania tepu.

Xoiteue xiyeri tisikati nuko xeika somoni kutu puropu yause xosa pa sapi tepure yakunuku. Kakinuku pa sokisoki saina tixanauwoyaire nanunuku nukou kokaipa wenumu xouorepu. **15** Tinie Kokaipa Yesusure xotikisunuku Xoiteupo xokupa xuiapi pimi xosa xotikikemu tinikirounuku kuna ye iyesitiae. **16** Pa xati ye kunikuninepa, sipesi tinire nanunanune Xoiteu eyiaseuroune. Kakine **17** ye Xoiteu kotoutiai, nu Kokaipa Yesusu Kristusupo Xoiteu, nu kokaipa memeremu xeika sokisoki xeika nikau Eminiki. Nue asinaku nanunanu tikatia tinie nukou kuna xotapani kutu sipawari, nukoini kakatia, tini nupo xiri sipawakua. **18** Nue tinipo nanunanu xosa memeremu tikepinaure xoiyeune, kakatia tini takuai sapire yaitikatia atinari sipawakua xine, paiya tinie yaku purikiria sapire kunaune. Kakinaria Xoiteue sini nukou xuiapu xosa asinaku asinaku sapi iyarerisiketai sipawakua. **19** Kakinari ipaki sipaunaria, mua Xoiteupo sokisokie sini nure sipesi xosikisuwopi saina tikiriai xuiapu xosa pani kokaipa saina tina xakuai. Sini nupo sokisoki uteiwopu xana xuweni kutu. Pa Xoiteupo kokaipa sokisoki sini xosa saina tirouna, **20** paie sore ekime Kristusu xosa saina tetai. Kristusue xumurati, pa Xoiteupo kokaipa sokisokie sarina mena xouro sou xouna nukou xupo meruira miseretai. **21** Pa xati Kristusue xokupa xetau xetau yaniyani xouroni kutu puroto, xokupa tumu teu xouro puroto, xokupa kapmani xouro puroto, xokupa sapi sokisoki tuku teu xouro purotouna. Nue xokupa apimi mua yause xosa weniniki tuku xeika sewai yausepu xeika tuku xouro purina. (aiōn g165) **22** Xoiteue xokupa sapi Kristusu turo iyarina kawati, nue xokupa sapi tapaxi purati, pa kapiarei nu Yesusure xonikisuwoteneai nikau tumu purina. **23** Kristusure xonikisuwoteneai apimi paiya nini Kristusupo mupokemu. Kristusue xokupa sapi minika purina xiri xokopexina, nue Yesusure xonikisuwoteneai apimi xosa xokope xetai.

2 Tinie ekime xonuxonu xonuxonu xunu erari paie outikiati xumurounuku. **2** Pa yause xosa tinie mua ouropu kapia xoxi xosa texikiniai. Kakinuku mena xouru puroteneai xoxi yaniyani nikau tumupo kapia tinie taikiniai, paiya pa sokisoki yaniyanie Xoiteupo kuna sokau porourouneri xuiapimi nikau kamunikiro xemu saina tina. (aiōn g165) **3** Ekime siko xokupae pa apimi kini xeika purinuku, sikou xipiki xosikie xouweurouna xoxi kapia kireni sini taikiriai. Sini pa xipiki xosikie xouweurouna kapia kireni tainuku sikou nanunanue xouwewotai kapia taiwotoukiriai. Sini panumu kaki purikiriai yause xosa panumu xoxi kapia xokupa xuiapue kakeri Xoiteue xoxi yause tinikepure ireyetai sini tiku. **4** Suau, sikou xoxi kapiae sini ousikiati xumuweikiriai. Sini xiri xumuweteneai apimi sie purinuku. Pana Xoiteue sini xouwesikina xoukemu

siketai kapiae xiri koxetai. Nukoe kakati sini Kristusu xeika ekisikioma purinuku. Iyo, Xoiteue sini xouwesikina xoukemu siketai kapia kirenje tini xiyeri titiketai. 6 Nue Kristusu Yesusu xeika siko saisikeretai. Nue mena xouro nukou kokemu sai xosa Kristusu xeika miseisikeretai. 7 Kristusu Yesusupo saina paie kakati nue tua asinaku kapia siko xosa kaketai, pa amure, xurise xokupa yause xosa xokupa apimi nukoe xiri xouwenikina xoukemu tiniketai kapia atarinikepurexina. (aiōn g165) 8 Tinie Kristusure xotikisuxari, Xoiteue tini xouwetikina xoukemu tiketai kapia kirenje, Xoiteue tini xiyeri titiketai. Paiya tini takieni kakikiriai sapixe. Xuwe. Xoiteue tini aini titiketai. 9 Paiya tini saina tinuku xe tikiriai sie xuwe. Pa xati kire apue nukou wenumuni xourorepuyatixe. 10 Kristusu Yesusue kakati Xoiteue sini oma xuimipimi saisikeretai, paita siko asinaku kapiapu imerei texepure ekimeni Xoiteue ireiyerikeyai ime. 11 Tini sipa, Yuta apimie apimi nikau mupuniki ipisa kakirounerie, tini ipaki kakikirouneri, "Nini mupuniki ipisa katiwopu xuwu apimi," xirouneri. Paiya apimie nikau mupuniki masaurenii mamarikaurounerire kunawotai. Paina tini atinari nanuwa, ekime tini xetau xeteneai xuiapu purinuku, 12 pa yause xosa Kristusu nutiemu puropu xuwe. Tini Israili kini xeika puropu xuwena kisau purikiniai. Xoiteue Israili xeika sokisoki kuna kunarina nini xeika kuna ouna xoniki tumareyaina tini paita nini xeika purarixe. Tini tua ouro purinuku, sewai kire asinaku sapi purotai putawopina tini yakuwarixe. Pa xeika tini Xoiteu sipa xuwe. 13 Ekime tini xetauronii kutu purikiniai. Pana muaiya Kristusupo yawie sotiki koati, Xoiteu nukou nutiemuni kutu purinuku. 14 Kristusu nukoini kakiruwati sini xosikirkurei xirini ati misinuku. Ekime Yuta kinie xetau xeteneai apimi xeika xiwaixirouneri, kakeri pa xiwai kapia paie seperi sie Yuta kini xeika xetau xeteneai apimi kini xeika purotai. Pana Kristusu nukou mupoini pa seperi kereuweina pa xiwai kapia xuwieyeina, pa aimore kini kunununkerina kirenje kini nikeretai. 15 Nue Mosesipo tuxotapa xeika xokupa kuna masa xeika nupo kireu xetau tuxotapa xeika xesauwetai. Nue aimore kini kunununkerina, kirenje apu sieinikerekurepa pa kapia kaketai. Nue pa kapia kaketai xati sini xosiki tumaxi purinuku. 16 Kirenje mupoe pa aimore kinie Xoiteu xeika xoniki tumaxi puropinerire na nikitoto xosa xumotai. Kakina ekime puroyai xiwai kapia na nikitoto xosa xumuwtai. 17 Nue kouna asinaku kuna ipaki uteina, "Tini ximine xotikikemu kirenini pura," xetai. Nue tua asinaku kuna tini xetauro wese purixanaukiriai apimi kini xosa uteiwotowtai, tomuroni puroteneai xuiapu xosa rania uteiwotai. 18 Xoiteue wesikitati nukou xosa xouwopure, Kristusure panumu kakati Xoiteupo Youyae sini aimore tutuni tianisiketai. 19 Muaia tini ou xuwu kamariorio puroteneai

apimi siexe. Xuwe. Tini Xoiteupo xuiapu tuku kireni kinipu purinuku. Tini Xoiteupo xuiapuni kutu purinuku. 20 Tini Xoiteue xuwotai ata sie. Mua atapu xai sie nue sini Yesusupo tianutianuwopi xeika kunatureture xeika waisikereyai. Yesusu Kristusu nuko paiya akereki xaini kutu. 21 Mua atapu xokupa arawae Kristusu xosa wawaiwoki, kakineri xokupani atineri wawaiwoteneai. Xoiteue pani pa ata xuwati, Xoiteu nukou atani puropinaure pa ata xiri kokaipa xepurexina. 22 Tini rania Kristusu xosa wawaiwari, Xoiteue nukou kireu xuiapu xeika kununuwati, tini Xoiteupo atani kutu xatia, nuko xeika Xoiteupo Supo Youya xekae pa atoro puropineri.

3 Xoiteue tini xiri asinakuni kutu saitiketai xati, pa xotapaure sore ye Polu ye kakauya xosa purine pa amure, tini xetau xeteneai xuiapu tianitikepure Kristusu Yesusupo saina tiroun. 2 Tini xosa rania pa saina kakina xouwetikina xoukemu tiketai sie, yei pa saina tepineure Xoiteue ye xouweina xoukemu sierina tumuyeretaire, tini iyesikiriaixi nanune. 3 Mua kuna Xoiteue ekime kakeyai kapiapure paita ximiaki puroyaina pana, Xoiteu nukoini ye xosa yarareyai paita, ye xayaka xayaka kunauweitai. 4 Kristusue ximiarei pa saina tetaire kuna ye xiri sapani kutuna, tinie tua kuna ninaxinaria tini panumu sipawakuai. 5 Ekime xokupa yause xosa, Xoiteue tua ximiaropu kuna atina uteiwopu xuwe. Pana muaia Xoiteupo Supo Youya xosa, Xoiteue sini Yesusupo tianuwopi xeika Xoiteupo kunatureture xeika xosa atina kuna uteiwotai. 6 Mua kuna paita muanumu. Asinaku kuna xosa paie tini xetau xeteneai apimi kinie sini xeika kirenje kini xinuku kireni mupusiki sainuku. Kakinuku siko xokupae Kristusu Yesusu xosa Xoiteue xokupa sapi akituworisiketayi tirounuku. 7 Yei tua asinaku kuna uteiwopineure Xoiteue kakati ye saina apu saitai. Nue ye xouweina xoukemu sierina, nue sokisokiyati pa saina tepineure, nupo sokisoki ye sietai. 8 Ye paita Xoiteupo kireu xuiapu irueni kutu purinena pana, nue ye xouweina xoukemu sierina pa saina sietai, paita xetau xeteneai apimi xosa kuna uteiwopineure. Mua asinaku kuna paita, asinaku sapi nikau, paita Kristusu taiwoteneai xuiapue tepineri. Mua xokupa sapi paita sini apue uteinuku ninaxepu sie xuwe. 9 Xoiteue xokupa sapi iyarina, ximuximuni nukoe kapia kakepurexeyai nanunanan ximiakereyai. Kakati ekime pa nanunanan sipesi ximiaki purotai. Pana muaia yei nupo nanunanan yaran uteiwopineure saina sietai. (aiōn g165) 10 Ekime ximiakereyaina pana, muaia nukoe kakati nukoure xonikisuwoteneai xuiapu putawori, pa kapiarei nupo xokupa xokupa asinaku nanunanan xeika sipa xeika yaraxeri, mena xouropu sokisoki yaniani xeika tumu xeikae Xoiteupo nanunanan sipawopineri. 11 Ekimeni

Xoiteue mua saina kakepure nanuwoyal xati, ximine sikou Kokaipta Kristusu Yesusupo saina saina tietai. (aiōn g165)
12 Kakati sini Kristusure xosikisunuku, sini ximikirokirkixe. Sini xiri sipa, Kristusu nu Xoiteu xosa putawopu ime. **13** Pa xati ye ximine tini katikine, tini tianitikepure mua tatau xemetiaire xekepi nanununuwari, tinipo xotikisu oro koxete. Xuwe. Mua sapi yaraxetaire tini nimiririwa, pa amure, tini Xoiteu xeika ati purakuaire tianitikepina. **14** Xauwae kakeyai kapiaure nanune nure xoitapa ukurouroune. **15** Nue xokupa kini mena xouru puroto ouro purotowoteneai nikau Eminiki xati, nukoini nini xokupa weniniketai. **16** Yei xoitapa ukurounne ipaki kunikunine, Xauwae tini asinaku asinaku sapini kutu tikepure akituworitiketai, pa xati nukou Supo Youya tinipo xotikiro koratia tini xiri sokisokini kutu purakuai xiroune. **17** Tinipo xotikisue kakatia Kristusue tinipo xotikiro puropina. Kakatia kireu xiri xonikiewopi kapia paie, tinipo xotikikemu tuporo xiri sokisokina paiya ouwe na poru soki tati nae soki tumurouna sie kakatia tini sokisoki tumuwakuai. **18** Pa xati tinie Xoiteupo xuiapu xeika sokisoki takuai, kakinari Kristusue kireu xiri xouwenikepi kapia paiya, xiri kokaipani kutu xati, tini xokupae atinari sipawakuai, paiya pani xuwa xouna, xouroni kutu xouna, taipa toupaini xouna. Iyo, Kristusue kireu xouwenikepi kapia paiya xokupa sipa xiri emeserininana pana, tini nu xiri sipawakuai. Kakinaria xokupa asinaku sapi Xoiteu nuko xosauni koxetai paiya, tini xosa rania koxepineri. **20** Xoiteupo sokisokieni sikou xosikiro saina tirouna xati, pa sokisokie sikou nanununu xiri emeserina. Xoiteue xokupa sapi kakepinaure kotourounukua, nini Xoiteupo sokisoki sieni kutu xepuworixe. **21** Pa xati Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue, sipesi sipesi Kristusu Yesusupo wenumurei Xoiteupo wenumu xokupa yause rania xourorepineri. Pa sua. (aiōn g165)

4 Ye Polu ye kakaya xosa purine, pa amure, ye Kokaiapupu saina tiroun. Xoiteue nukoni kutu taiwakuaire yaitikeyaire ye nanune, pa xati nukoe xouwewotai asinaku kapiarei texakuair xakumetikepurexine. **2** Kireu apimi nini Yesusure xonikisuwoteneai irueni kutu tini purinari, asinaku kapia nini xosa kaka. Tini xosa kapia xoreiyerer kakixanari nini xosa kisamairatikexete. Tini kireni kirenje tinipo xotikikemu nini tinikinari ninie tini tiketeneai xu xemeroa. **3** Xoiteupo Supo Youya xosikikemu kirenni tumaxi puropu kapia sikati, pa kapiae muri sie taisikerati kireni kinipure sini purinuku. Pa xati tini pa kapia soki tepure sokisokixa. **4** Mupusiki kireni tuku, Xoiteupo Supo Youya kireni tuku. Panumu sie tini kireni sapi kireni yakuwakuaire Xoiteue yaitikina, paia Xoiteue siko xosa kakepurexetai asinaku sapi

xousokuwopina. **5** Kireni Kokaipa kireni purina, xosikisuwopi kapia kireni, Xoiteupo wenumurei ene isepi kireni. **6** Kireni Xoiteu tuku, nu siko xokupa sikau Emisiki. Nue xokupa xuiapu oronikina, nue xokupa xuiapu xopuro saina tina, xokupa xuiapu xosa purina. **7** Kristusue kokaipa sokisoki xeika sipo xeika siko siketai xati, panumu sieni Xoiteue siko xokupa kireni kireni xouwesikina xoukemu siketai. **8** Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, "Nue xouroni kutu xouna, kokaipa kakaya apimi kini sonikati nuko xeika xowteneai. Kakina sokisoki xeika sipo xeika apimi tiniketai," xetai. **9** Mua kuna "nu xouro xowotai" paiya Kristusu nu xouro kireni xowopu xuwexi atarisikina. Xuwe. Ximuximua nu ou toupai miniminikani kutu purotai xosa xowotai. **10** Pa apue ximuximu ou minika xowtaieni, xouro rania xowotai. Nue xokupa sapi inainawopure, xokupa mena xouroni kutu xowotai. **11** Nue sore muanumu sokisoki xeika sipo xeika siketai. Kireu apimi xosa paiya Yesusupo tianutianuwopi saina tiniketai. Kireu apimi xosa paiya kunatureture saina tiniketai. Kireu xosa paiya xuiapu xosa asinaku kuna uteiwopineri saina tiniketai. Kireu xosa paiya yayakunikepi saina tinikete Xoiteue xouwewotai kapia xuiapu taitainikepineri saina tiniketewotai. **12** Sini Xoiteupo xuiapue nukou asinaku saina tepuxati Kristusue sokisoki xeika sipo xeika tianisikepure siketai. Pa xati Kristusupo mupokemu sokisoki xinapa ati puropina. **13** Mua saina xowoki xowoki wati xosikisukiri paie kakatia, sini xiri xosikikemu tumaxi purinuku siko xokupani Xoiteupo Nono sipawopu. Kakinuku Yesusure xosikisunuku sokisokixinukua Kristusu nuko sieni asinaku kapia tepu. **14** Sini nono misiarara sie pani puropuxe, pa xakuxakutua nikau kuna paiya nini xoreixepineri xokupa kapia xiri sipani kutu, paie kakati xupeu xeika xasi xeikae sini xosa sokau porourouna sie porosikepuwatixe, ousoe xasi ukauro kamariorio tiririkixanauna xowopurexetai wese xowopu xweuroouna sie xuwe. **15** Sini panumu kuna xosa yakusiki iyarepxe. Xuwe. Sini kireu xiri xonikiewopi kapia tainuku nini xosa sua kuna kireni kunawopu. Kakinuku sokisoki xuiapu sainuku, siko tapusiki Kristusu xeika xiri lixeju, **16** hue kakati sikou mupusikipo xokupa xupusiki siasiki ekisiki paia nukoe siko kireni kireni saina siketai xati asinaku saina tirounuku. Nue kakati siko xokupa xosikitatapu tunie xiri kiritinuku kireu xatasikimana xosikienikepi kapia tairouna, pa kapia paie kakati mupusiki kokaipaxina sokisokixirona. **17** Pa xati ye tini xosa kire kuna kunawopure xine. Kokaiapupu wenumurei ye ipaki sokisoki kuna kunaune, tini xukumi nikau kapia xosa pani texaku. Ninipo nanununu paiya turutaruwati, **18** ninipo sipa paia ukumu sie xina. Nini sipa xiri xuwe xati, xonikikemu kitiere, pa xati nini Xoiteupo misepirei purorixe.

19 Nini xoxixoxi kapia kakerineri paire mayaxirouworixe. Nini ayaka kapia kamatupo xosa maneri, xoxixoxi kapia kakepure xonikemu sana. **20** Tini Kristusupo kuna iyesari, Yesusu xosa purotai suau kuna taitaitketeneaixi nanune. Paina ye sipa, tinie pa xukumi nikau kapia xoxi kakakuairae taitaitikepu xuwe. **22** Tini rania ekime xipiki xotikikemupo kapia xosa texikinai, paiya xoreyeri xosiki saroati xoxi kapia kakepi xotapa, pa kapiae apu xoxixepina ime yatawotai. Pana ximine tini mua xipiki kapia kakepi xotapa xesauwari, **23** tinipo nanunaru oma xepina. **24** Tini oma xuiapu saya, paiya Xoiteu nukoini kakati oma xuiapu saineri Xoiteu nuko sieni purineri, pa amure, Xoiteu nuko ekero ninipo kapia paiya xiri teteiwoki xoseini kutu. **25** Pa xati tini xorexipei kapia weta. Tini xokupae kireu xuiapu Yesusure xonikisuwoteneai xosa suau kuna kireni kunawa, pa amure, siko xokupa paiya kireni mupusikipo masa purinuku. **26** Tini kisamairatikatia, tini sosopa epixakuai. Panumu tini xunu eraku. Panumu tini kisamaira xosa purariporoni asau munoxete. **27** Panumu tini Sataniopo isima taiyaku. **28** Petuae pani pexeni. Xuwe. Nini mua saina ati tineri, xokupa sapi tineria, kireu apimi xuru xuweu puroteneai tianikepineri. **29** Tini kakixanari xoxixoxi ninia tinipo suputikerei wetari koxete. Xuwe. Apimi irerewoteneai sokosokinikepure, asinaku kuna kireni kopina. Muanumu kuna paie kuna iyeseteneai apimi xosa Xoiteue xouwesikina xoukemu sikirouna kapia kopina. **30** Tinie Xoiteupo Supo Youya kakixari xoukemu tutumuriwaku. Xoiteu nukou xuiapuni kutu purakuaire yekutikina Xoiteupo Supo Youya tiketai, kakina xiyeri sotikati somoni kutu purakuaire yause ataritikpurexina. **31** Tini xokupa xotikikemu xoxixoxipei kapia wetinari, makawopi wetinari, kisamaira wetinari, xatiki kopuwopi wetinari, pire wetinari, xokupa kapia xoxi weta. **32** Tinie Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xotikikemu tinikinari nini xosa asinaku kapia kakinari, takitaki tianuwataxa. Xoiteue Kristusu wenumurei tinipo xunu wetetasi, tinie ninipo xunu wetakuai.

5 Xoiteue tini xiri xouwetikirouna xati, tini nupo nono purinuku. Pa xati nukoe kakirouna kapiani tini taiwa. **2** Kristusue siko xiri xouwesikina tianiskepure nukou ekeomani siketai. Nue Xoiteu xosa xouiwori asinaku xurituku sapie somu xuri pukaourouna sie nukou ekeoma Xoiteu tuwotai. Pa xati tinie kireu xiri xoutikieninikepi kapiani kturei texa. **3** Tini kakixanari ayaka ayaka kapia kakinari xokupa xoxixoxi xunu kapia kakinari, kireu apimi nikau sapire ekitikie netewaku. Pa xoxixoxi kapiapu kuna rania tini xopuro xayaka xayaka moxete. Tinie panumu kapia kakinari ime taiyaria xuiapue tini kuna xosatiki suwopineri. **4** Tini kakixanari xunu kuna

kunaunari nanana kuna kunaunari neraunari ninia kuna kunawaku. Sini panumu kapia xoxi kakepux. Xuwe. Xoiteu xosa kireni eyase kuna kunawa. **5** Tini panumu atinari sipawa, ayaka kapia kakineri xunu kapia kakepineri xuiapu xeika ekinikie sapi nirouneri xuiapu xeika nini xorei xoiteu xosa muris tepi sie kapia kakineri, nini panumu xuiapu kinia nini Kristusuno Xoiteunoe xuiapu yakunikepineri yause xosa manepuworixe. **6** Tini sosopa epixa, apimie purutikeri pa xoxi kapia xona kakakuairae katikeri ninipo inainaropu aipu kuna xoxi taiwaku. Panumu kapia sore kakeri Xoiteue xasese maneteneai apimi xosa kisamairauna. **7** Pa xati tini panumu apimi xeika kakixanari lixaku. **8** Tini ekime ukumu xosa purikinai, pana muaia Kokaipae memeremu xosa iyaitikeretai. Pa xati tini memeremu xosaupo xuiapu sie xosa texa. **9** Memeremu paie xokupa asinaku kapia xeika kutu asinaku kapia xeika suau kunapu kapia xeika yararirouna. **10** Tini Kokaipae xouweurouna kapia sipawopure xaute sokosokixa. **11** Tini ukumu xosaupo kapia kakirouneri apimi xeika lixaku. Panumu kapiae asinaku xoye erirouwatixe. Xuwe. Xeuxana, tinie apimi panumu atarinikinari, muanumu kapia xoxi nika. **12** Ninie ximiakineri kakirouneri kapiaure ye kunawopure xuwe. Ye panumu kapiaure kunawopinepa ye mayaxine. **13** Pana memeremue xokupa kapia xotapa yararatia yarani purirouneri. **14** Memeremue kakati kire sapi yarani puratia, pa sapi rania memeremu siexina. Pa xati mua kuna purina, "Apu ne mua xinitiaia, ne sarouwo. Ne kopa upurei saroaua Kristusue ne memeremu tinepina," xetai. **15** Pa xati tini sesepi texinaria tini sosopani epixakuai. Tini nanana xinari sipa xuweu apue teiyewaku. Xuwe. Tini sipa tuku apue teiyewa. **16** Tini Xoiteupo kapia kakakuai yause muai. Pana sini mua yause xosa purikirai paiya xoxi yause, pa xati sosopa xakuai, panumu mau yause aini xuwexete. **17** Tini kakixanari nanana kapia kakaku. Xuwe. Tini Xoiteue xouwewotai nanunaru atinari sipawakuai. **18** Tini kakixanari xisa ere ninari nanana xaku. Xuwe. Panumu kapiae tini xoxirounku. Tini Xoiteupo Youya wetari tini xosa koxepina. **19** Tini Xoiteupo kireu xuiapu xeika kunaunari palya, siri Siri Nakau xosa puroteneai kuna tete muris tepupo kireu siri tete, Xoiteupo Supo Youyae xotikiro sareta siri teteunari, tinipo kuna xosa iyara. Kakinari tinipo suputikirei xeika xotikirei xeika rania, tini Kokaipaure siri wawaiwa. **20** Kakinari sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo wenumurei, tini sipesi xokupa sapire Xauwa Xoiteu eyasewa. **21** Tini Kristusue sinipo Kokaipaxi nanunari, tini kireni kirenie Xoiteupo kireu xuiapu irue pura. **22** Tini xua, tini Kokaipa irue purikirai sie takipo xamatikimana irue pura. **23** Pa amure, Kristusue nukoure xonikisuwoteneai nikau tumu

sie, apue nupo xui tapaxina. Yesusure xonikisuwteneaia Kristusupo mupokemu xati, Kristusue xiyeri sowotai. **24** Yesusure xonikisuwteneaia Kristusue irue purineri. Panumu sie tini xui rania, xokupa yause tinipo xamutikimana irue pura. **25** Kristusue nukoure xonisuwoteneai tianikepure xiri xouwenikina nupo ekeoma wetetai sie, tini apue rania tinipo xui xiri xotikienika. **26** Nukou ene xeika kuna xeika xosa Kristusue nikoure xonikisuwteneaia ene iserinikati nupo ekero asinaku teteiwoteneai. Panumu kapiae nukoe Yesusure xonikisuwteneai ikou xetai. **27** Nukoe nukou ekeroni kutu Yesusure xonikisuwteneai xuiapu atinikati xiri xoseiyeri, panumu xunu xeika kesi xeika tukuxepuwaitixe. Xuwe. Yesusure xonikisuwteneai paiya xu xuweu xeseu puropineri. **28** Panumu sie tini apu tini takipo muputikini xotikiekiriai sie, tini takipo xumi xotikienika. Apue nukou xui xiri xouwewotai paiya, nu nukoini nuko xiri xouweuna. **29** Siko sipa, kire apue nukou mupokemuni xiwairouwaitixe. Xuwe. Nu xoye tuna ati yakurouna. Kristusue nukoure xonikisuwteneai xuiapu yakunikirouna sie, **30** pa amure, siko paiya Kristusupo mupokemupo siau xeika xupo xeika ekekemu xeika sie. **31** Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, "Pa xati apue omo ana wetina nupo xui xeika lixirouna, kakina nini kireni mupunki sairouneri," xetai. **32** Mua ximiaropu kuna paiya nu kokaipa nanunaru tuku. Ye ikoni nanune, paiya Kristusue xeika nukoure xonikisuwteneai xuiapu xeikaure kunaunaxine. **33** Pana mua kunaue rania kunauna tini apu kireni kirenje takire xirounuku sieni tinipo xui xiri xotikienika. Xui paiya nupo xamu irue purina ati yakuwopina.

6 Tini nonomi, Xoiteue xouweiwotai kapia tinie emitikimana xeika anitikimana xeika nikau kunani kutu taiwa. Tini panumu kapia kakinaria, tini asinaku kapia kakinuku. **2** Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, "Ne eminianinipo kuna tainau nini irue puro," xetai. Mua tuxotapa paiya akerekii tuxotapa sokisoki kuna xeika purina, **3** paiya sokisoki kunaue ipaki kunauna, "Ne panumu kakinaua, xokupa saina sie kakitiae asinaku xatia, ne mua ouro xuwa yause purowai," xetai. **4** Tini eminikimana, tini kakixanari niretikimana nikau nanunaru xoxioxiwaku. Panumu nini kisamairanikexete. Xuwe. Tini Kokaipa ekero asinaku kapia kakinari, tinipo nono atinari kutunokinari Xoiteupo kuna xosa taitainika. **5** Tini aipu saina xuiimapimi, tinie tinipo saina yayaku kokaipaure nanunaru ninipo kuna taiwa. Tini kakixanari xoreire pa kapia kakaku. Xuwe. Tini Kristusupo kuna iyesinuku tairounuku sieni ninipo kuna xiri taiwakuai. **6** Ninie tini nutietiki purori ai niriranirakinari ekiniki tepure nanuwori asinaku saina taku. Pa xuwe. Tinie ipaki nanunaria sini Kristusupo aipu saina apuni purinukuxinari, Xoiteupo nanunaru taiwopure

xotikikemu nimaririwa. **7** Pa xati tini xotikikemu nimaririrei saina ta. Tini apu nikau saina tarixe. Xuwe. Tini Kokaipa nukou sainani tinuku. **8** Tini nanuwa. Kire apu nu aipu saina apure e nu somo purotaie asinaku saina tatia, Kokaipa nu asinaku xe tuwopina. **9** Tini saina yayaku teu, tinie rania tinipo aipu saina apimi xosa asinaku kapia kaka. Tinie nini ximikepineri kapia kakaku. Mena xouro purotai Kokaipa paiya nu tinipo Kokaipa nini rania ninipo Kokaipa, nu kireni kapiareini xokupa xuiapu nikau kapia uteirouna. **10** Paina muia yeu kuna ipaki xuweiyepure xine, tini Kokaipa xeika lixikiriai, pa xati tini nupo xokupa kokaipa sokisokire nanunari tini sokisoki tumuwa. **11** Tini Xoiteue xokupa xomapu nekei sikirouna nekei nekeiyerinar, sokisoki tumunaria Satanie ximiakina kakirouna xokupa xoreixorei kapia sokau porowakua. **12** Atinari nanuwa, sini xuiapu xeika waraxiroukirie. Xuwe. Sini xokupa tumu teu xouro puroteneai xeika, kokaipa weniniki tuku yaniyani xeika, xokupa sapi sokisoki xeika waraxinuku, ninie ukumupo yause xosa ou yakurouneri. Pa xeika xokupa sokisoki xoxixoxi yaniyani xouro puroteneai xeika rania sini waraxinuku. (aiōn g165) **13** Pa xati tini Xoiteue xokupa xuiapu xoma xakuai nekei tikirouna tinari xoxi yause xosa tini sokisoki tumunaria xoma xakuai. Kakinari xoma xuwegatia, tini sokisoki tumunaria purakuai. **14** Tini sokisoki tumuwopurexinari pia suau kuna tinipo kikai sie takerinari, kutu asinaku kapiae marimasa sokisoki sie tototikiro ererari xotorepina, **15** kakinari Xoiteupo xuiapu xonikikemu tumaxepurexetaire asinaku kuna uteinari ireinaria, tinipo erierie sie pa kapia erera. **16** Tini pa xokupa xomaxakuai sapi tinari, xotikisuwopi kapia rania, kupira masa sie sokisoki tinari pia, pa apu xoxi Satanie xokupa xepi xori piti xati tini xosa kourouna xukuwakuai. **17** Tini Xoiteue xiyeri titiketaire nanunaru, pa nanunaru koike kapa kuroreki sie xepina. Kakinari Xoiteupo Supo Youyapu saripripiri nu Xoiteupo kuna takuai. **18** Tini sipesi Xoiteupo Supo Youyapu sokisokirei kunikuniwa. Kakinari Xoiteue tianitikepinaure nu kotounari xonuxonu kunikuni kunikuniwa. Tini sipesi sosopa epinari tini panumu kapia wetakuaixe. Tini kakixanari arikaku. Xoiteue nupo xokupa xuiapu tianikepinaure tini sipesi kunikuninari Xoiteu kotowakuai. **19** Kakinari ye rania Xoiteu kotounari tianiya. Tini panumu kakinari kunikuniwaria, Xoiteue yeu supiro kuna iyaratia ye ximikepi wetinei asinaku kunapu ximiaropu kuna xiri uteiwopine. **20** Yei mua asinaku kuna uteiwopineure Xoiteu nukoini xesayati xoutiai xati, ye pa xotapaire kakauya xosa purine. Ye kuna uteiwopine saina tuku, pa xati tinie Xoiteu xosa kunikuniwarie ye sokisoki yatia ximikepi wetinei xuiapu xosa sokisoki kunawopine. **21** Yei xokupa saina titiaire Tikikusie tini yakumetikepina.

Tikikusi nu sikou xatasikini kutu, nu Kokaipapu asinaku saina apuni kutu. **22** Sinipo puropi purikiriai tini sipawakuaire, yei tini xosa nu xesauti utuna, nu utuna paiya tinipo xotikikemu sokisokiwopina. **23** Xoiteu Emisiki xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae tini xatasikimana tikau xotikikemu yorowatia kuruwopina, nue kakatia tini sokisoki xotikisunaria kireu apimi xotikienikakuai. **24** Xokupa apue sikou Kokaipa Yesusu Kristusu xiri xonikiewopi kapia wetepu xuweurounerri paiya, Xoiteue nini xosa xouwenikina xousuaxepi kapia kakepina.

Philippians

1 Sini Poluno Timotino, sini Kristusu Yesusupo saina apimi, sinie tini Yesusu Kristusu xokupa xuiapu erekwese Pilipai purikirai xeika tini yayakutua xeika tini saina apimi xeika xosa mua nakau xayaritikinu. **2** Sikou Emisiki Xoiteu xeika, Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae tinire xousuaxati xouwetikatia, tini xotiki kurunari purakuai. **3** Ye xokupa yause tinire nanunanune paiya, yeu Xoiteu xosa eiyaseuroune. **4** Tini tianitikepure xokupa kunikuni kunikuninxine paiya, ye sipesi nimaririne kunikuniroune. **5** Ye tinire nimaririroune, pa amure, tinie asinaku kuna uteiwopi saina xosa sini xeika lixinuku ximuximuni saina tipa kounuku kounuku mua yause xinuku. **6** Ye panumu sipauweitiai, Xoiteu nukoini tini xosa asinaku saina sareyai xati, saina tixouna xounapa Kristusu Yesusupo Asau xosa pa saina xuweiypina. **7** Tini yeu xoikemu tuporo purinuku, pa xati ye tinire mua asinaku nanunanu tuku xitiaia asinaku. Ye kakauya xosa puritire e ye asinaku kuna tianune sokisokiwiopi saina titi rania Xoiteu nukoe yeure xousuaxati xouweina sietai saina xosa tini xokupae ye xeika lixinuku saina tikiriai. **8** Xoiteu nu muanumu sipa, Kristusu Yesusu nukou xousuae kakati ye saijerati tini xokupa xeketikepure xiri xoeune. **9** Ye sipesi ipakine kunikunine, tinipo ekitikioma xosa paiya kireu xotikienikepi kapiae xiri sokisoki xati, tini xokupa sipa tuku xaria, tinipo nanunanu xiri teteiwopinaxi kunikuniroune. **10** Kakatia tinie xokupa kapia atinari uteinaria asinaku kapiani kutu takuai. Kakaria Kristusue xuiapu kuna xosa iyainikerepina Asau xosa, tini xiri xoseini kutu kire xu tuku purakuiae. **11** Kakaria Yesusu Kristusue kapia kutu asinaku yararirounae tini xosa xiri koxepina. Kakati xuiapue xekerineri Xoiteu kokajpa wenumu tuneria nupo wenumu xourepineri. **12** Xatai xura, tini sipawakuaire ye kunaune, mua kapia ye xosai akipa xetai paiya, asinaku kuna parawatixe. Xuwe. Paie kakati asinaku kuna sokisoki xina. **13** Pa xati Sisaripo ata yakuwopineri xokupa xomatua kini xeika kireu apimi xokupa xeikae rania, ye kakauya xosa nikoe iyaiyereteneai nini sipa, pa amure, ye Kristusupo saina tine. **14** Kakiti xataimana nikau kokajpa apimi kinie, ye kakauya xosa puriti nanuworineri, paie ninipo xonikikemu sokisoki xati Kokaipa xosa sokisoki xonikisuner. Kakineri ximikepi xuweu pani sokisoki xineri Xoiteupo kuna uteineri. **15** Suau, kireue xekoria apimie yeu wenimi xouroreri, paire xonikikemu tatauwati, yeu wenimi xororepure xeteneai, pa xotaparei sore ninie Kristusupo kuna uteiwoteneai. Pana kireua nini asinaku nanunanu tuku xati kuna uteiwoteneai. **16** Pa apimi nini sipa, ye asinaku kunapu saina sokisokiwopure kakauya xosa

purine, pa xati yeure xiri xonikieineri kuna uteineri. **17** Pana kireu apimi paiya nikou weninikini xourepure, Kristusupo kuna uteineri. Nini nanunanu asinaku kutu tukue kakerixe. Xuwe. Ye kakauya xosa puritia kireu xu pani xosai soxepure kakineri. **18** Pana nini asinaku nanunanu tukure e xoxi tuku rania, pa xokupa apimie Kristusupo kuna uteirouneri xati, paie kakati yeu xoikemu xiri nimariririna. **19** Ye pani nimaririwopine, pa amure, ye sipa, Xoiteue tianiypinaure tinie sipesi kunikunirounuku xati, Yesusu Kristusupo Youyae ye sokisokirouwatia, pa imerei Xoiteue tianiyyati ye kakauya wetinei somo puropine. **20** Pa xati yei kire kapia xoxi kakerinei maya tepi xiraxine. Xuwe. Ye xokupa yause kakiroune sie, ximine xeika sewai xeika rania ye sokisokini kutu tumuneia asinaku kapia kireni kakepinexi nanune. Kakinei ekioma puropinere e xumutia, ye xokupa kapia kakitiae Kristusu kokaipa wenumu tuwopina. **21** Yeu nanunanu paiya muanumu. Ye ekioma purineia, ye Kristusupo xeika purine. Ye xumunei paiya, ye asinaku sapini kutu tepine. **22** Ye pani ekioma purineia, ye xokupa xuiapu tianikepine sie itou. Pana ye amu imerau taiwopine? Ye sipa xuwe. **23** Ye paire aimore xoikemu tuku. Ye xounei Kristusupo xeika puropineure ye xiri xoeune. Paiya xiri asinakuni kutu xepina. **24** Pana ye tini tianitikepineure, pani ouro puropinerau. **25** Panumu xati, ye sipa, ye xumopi xana xwena, ye tini xeika puropine. Ye tini xeika puritia, tinipo xotikisue xiri sokisokina pani kokaipa xatia, tini nimaririwakauai. **26** Pa xati ye xiyeri kounei tini xosa putautia, tinie yeure nimaririnaria Kristusupo Yesusupo wenumu xourorakuai. **27** Kokaipa sapi paiya, muai. Tinipo sesepi paiya kutuni asinaku purinari Kristusupo asinaku kunani kutu taiwakuai. Kakari ye kounei xeketikinere e tinire kuna kireni iyesine rania ye xemu sipauneia tini sokisoki tumunuku kireni xotikikemu purinuku, kireni nanunanu xeika asinaku kuna xeika xosa xonikisuwoteneai xuiapu sainikepure xirini saina tinukuxi sipawopine. **28** Tini kakixanari tinipo xiwaiyatikimanaure ximikaku. Tini xeketikeri ximikepu xuweuwaria, sini xuwegxepinuku xineria, sipawopineri, pana Xoiteu nukoini kakatia tini xiri atinari purakuai. **29** Iyesa. Xoiteue tini atitikerina weitikitati tinie Kristusupo saina tinuku. Nue weitikitati Kristusupo xosa kireni xotikisuwarixe. Xuwe. Tini weitikitati nukou wenumure xeika tatau xemenuku. **30** Ekime tinie xekeyari ye xomai puritia xoma xosa xomaxitiae, muaia ye pani xomai puriti yeu kuna tini iyesinuku. Paina tini tatau xemekiria, pa amure, tini ye xeika lixinuku pa xoma xosa purinuku.

2 Kristusue tinipo xotikikemu sokisokirounare? Nue tini xiri xouwetikirouna xati paie kakati tinipo xotikikemu yoro

purinare? Tini Xoiteupo Supo Youyapu ekeoma minika xosa purinukure? Tini kireu apimi xosa xotikisua xati xotikisuarei xotikienikiounukure? 2 Panumu xatia, paina tini asinaku asinaku kapia kakari, yeu nimariri paie xiri koxepina. Tini xokupae kireni nanunanuni kutu tinari kireu apimi xotikiewopi kapia kireni taiwa. Kakinari kireni xotikiekunni kutu pura. 3 Tini kakixanari takireni nanunanunari, takipo wenitiki xouorepi saina kireni taku. Xuwe. Tini takipo kapia ororinari, kireu apimi nikau kapiae sinipo kapia emeserinaxi nanuwa. 4 Tini takipo xuru kireni yakuwaku. Xuwe. Tini kireni kirenne takipo kireu xuiapu nikau xuru yakunari tianikari ati puropineri. 5 Kristusupu Yesusu nukoe tipuroyai nanunanu sieni tini panumu nanunanuni kutu tipura. 6 Nu Xoiteuni kutu purotaina pana, nu Xoiteu sie puropure pa kapia soki tepure nanuwotaixe. Xuwe. 7 Nu pa kapia wetina nu aipu saina apu sie sayetai. Nu apu sie putauna, 8 apuni kutu purati apimie xekoteneai. Kakina nukoini nuko ororina Xoiteupo kuna taipa xouna xumotai yause xetai, iyo, kakipa xouna na nikitoto xosa xumotai. 9 Pa xotaparei sore Xoiteue Yesusu xourorina xiri xouroni kutu iyaratii purina. Kakina Xoiteue kireu kireu weniniki emeserinikina kire wenumu xouroni kutu tuwotai. 10 Nue pa wenumu Yesusu tuwotai xati, xokupa sapie mena xouro puroto ouro puroto ou minika puroto woteneai sapi xeikae Yesusu xekero xonikitapa urukuronneri nu irue puropineri. 11 Kakati nini xokupae ipaki kunauneria, "Yesusu Kristusupu nu Kokaipa," xepineri. Pa kapiarei Xoiteu Emisiiki kokaipa wenumu tuwopineri. 12 Paina, yeu xatai xura ye tinire xoi xumuna, tinie yeu kuna sipesi tairounuku xati, ximine rania panumu kaka. Ye tini xeika puritia pa yause xosa kireni kuna taiwaku. Xuwe. Ximine ye xetauro purinena, tini atinarinii kutu kuna taiwa. Xoiteue tini xiyeri titiketai xati, muaiya tini urewoto ximiketeunari pa xotiki iwopure xetai sapini kutu takuaire sokisoki saina ta. 13 Siko sipa, Xoiteu nukoe tinipo xotikiro saina tirouna. Nukoini xouwewotai kapia tinie kakuaire tinipo xotikikemu sarirouna. 14 Tini xokupa kapia kakinaria, tini peuni purinari kaka. Tini kakixanari xekepi kunaunari kuna tuwataxaku. 15 Tini Xoiteupo nonoe panumu kakinaria, tini ati purinari xoxixoxi kapia xuweu xu xuweu purakuai. Kakinari ekeoma tuku kuna soki tinaria, mua ouropu xuiapu xopu memeremu sie purakuai. Pa xuiapu kinie asinaku kapiani kutu wetineri xoxixoxi kapia kaketeneai. Pa xati Kristusue xiyeri kopina yause xosa yei tinipo kapiaure xiri nimaririwopine. Kakine sipauneia, yei tini xopu irereiyai saina paiya, ye aini kakepu xuwexi sipawopine. 17 Tinipo xotikisu paiya tini Xoiteu xouieunuku. Ye panumu sipaunei xisae xoniki irouneri sie yeu yawi xeika tinie Xoiteu xouikiriai kapia xeika kusaworia ye paire nimaririwopine. Ye tini xeika

nimaririwopine. 18 Panumu sie tini rania nimaririwakua. Tini ye xeika xiri nimaririwakua. 19 Kokaipa Yesusupu nanunanu xatia, tini xosa Timoti xesawopure xenenewopixe. Nue xiyeri kouna tinire kayatia, ye xiri xoi meruxepine. 20 Timoti sie apua kire yue ye xeika puratixana xuwe. Nu sipesi ye xeika lixina tini tianitikepure nanunanuna ime xirekiouna. 21 Xokupa kireu apimie nikou xururenii eiyo xineri, Yesusu Kristusupu saina pani tipa xowopi nini xiraxirouneri. 22 Pana Timotipo asinaku kapia tini sipa. Tini sipa, nonoe omo tianurouna sie nue asinaku kunapu saina tianiyeyai. 23 Pa xati ye xosai amu kapiarau yaraxepinana ye xayaka xayaka yakune siparineye, xurise tini xosa xesautia sapauni utopina. 24 Kokaipaime taiyepinaxi xoisunena, iko rania xayaxayaka xurise kouenia xeketikepine. 25 Tini xosa Epaprotilusi xesautia utopinaureni kutu ye nanune. Nu sikou xatasiki, nu pa xoma xosaupo saina emei nu liemei, nu takie xesawari ye tianiyepinaure koyai. 26 Nu tinire xiri eiyoxina xeketikepurexina. Nu supa tuku kuna tinie iyesari, paire nu siparina xoukemu tatauna. 27 Suwau, ekime xoia supa tina xiri xumopure xetai. Pana Xoiteue nure xousuawati ekemiri kusawetai. Xoiteue nure kireni xousuaxepu xuwe. Yeure rania xousuaxetai, pa amure, kokaipa xuni kutu ye xoroyepi xirarina kaketai. 28 Pa xati nu xiyeri xekerinari nimaririwakuaire, nu xesautia utopina. Kakineia iko rania ere xoikemu tatauwopuwatixe. 29 Pa xati tinie Kokaipapu wenumurei Epaprotilusi sowopure xiri nimaririwa. Tini panumu apimi xosa kokaipa weniniki tinika. 30 Nue Kristusupu saina tina xiri xumopurexetai. Nu nuko asinaku puropinaure nanuwotaixe. Xuwe. Ye tianiyepina saina takie tukiriai xosa kireni nanunanuna, kakina nupo supa sokau porouna pani saina tina.

3 Xatai xura, ye mua kuna xuweiypure ipaki kunawopurexine, tini Kokaipaureni kutu nimaririwa. Ye mua kuna tini xosa xiyeri xayawopure ouyexixe. Xuwe. Pa amure, nue tini tianitikepinaxi nanune. 2 Apimie mamumamu sie saina xoxi tirouneri xosa sosopa epixakuai. Paiya pa apimie nanunerii Israili nikau kapiarei siko xokupa sikau mupusiki xoxixoxiwopuxi kakineri. 3 Siko kireni Xoiteupo Israili kinini kutu purinuku mupusiki kesewopi kapiani kutu tainuku. Kakinuku Xoiteupo Youyapu sokoskirei sini Xoiteure muris tinuku Yesusu Kristusupu wenumu xourorirounuku. Sini sipa, apimie mupunkire sapi kaketeneai paiya, nini xayakaxayaka tianikepwatixe. 4 Iyesu. Mupusikipo sapie sini tianisikepina itou xatia, iko paiya ye atineni kutu puropine. Apimie mupunkiroku kapia xosaniki moati nimaririwoneai paiya yei xiri emeserinikine. 5 Anikae ye iyaiyerati, 8-teu asau xosa mari takeriyeneai. Ye Israillipo apu. Ye Pensaminipo

apu kini. Ye yeu xauwa anika sieni, Ipru kuna kunauroune. Ye Parisi nikau kapiarei tuxotapa atineni kutu tairoune. 6 Ye Xoiteupo saina tepure xiri sokisokine, pa xati yei ekime Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xosa xoxi kapia kakiyai. Apimie tuxotapapu kunaure nanuworineri yeu kapia uteineria, ye xu xuwe. 7 Ye kunaueitiae, ye mua mupusikipo kapia kapiapu ime taineia, yei kireu apimi xiri emeserinikepine. Pana ye mua xokupa sapi xekeutia aipu sapi sie xati, ye Kristusupo ime taine. 8 Ye mua Yuta nikau kapia kirenire kunauixe. Xuwe. Ye Kristusu Yesusu sipa, nu yeu Kokaipa xati, ye pa sapi kireni xekeuia xiri asinakuni kutuna, mua ouropu xokupa asinaku sapi paiya aipu inaina sie. Ye Kristusu kireni taiwopure ye xokupa kireu sapi wetine, Kristusu soki tineia 9 nu xeika lixepine. Ye tuxotapa taiwopure ikoini kakitiae kapiae apu kutu asinaku sayepinexi nanuixe. Xuwe. Ye xetau imerei apu kutu asinaku sayepurexine, paiya Kristusu xosa xoisuwopine ime. Sini Kristusure xosikisukiri Xoiteu nukoini weniskina kutu asinaku xuiapu xirouna. 10 Ye Kristusu sipawopurenii kutuxine. Kristusue kopa upuropu saroyaina, nu kokaipa sokisoki tuku xati, pa nupo sokisoki ye xiri sipawopurexine. Ye tatau xemeropi kapiaure nu xeika lixepurexine. Kakine nue xumuna nanunanan tipuroyai sie ye panumu nanunanan sie tipuropurexine, 11 pa xati ye rania kopa upuropu xiyeri saropinexi nanune. 12 Ye Kristusupo pa kapia tieine, ye apu asinakuni kutu sainexi nanuixe. Xuwe. Pana Kristusu Yesusue soki tiyeyai sie, sipesi yei pa kapia soki tepi saina tine. 13 Xatai xura, ye nanutiaiya ye pa kapia xemu titixe. Pana ye kire nanunanan tuku kireni, paiya ekimepu xokupa kapia wetinei, pa sapi sewai putawopina tepure sokisoki saina tepine. 14 Ye atu xosa putaunei asinaku misepi tepineure sokisoki keikei xouroune. Pa asinaku misepi paita muanumu. Kristusupo saina xosa, ye xouro xounei Xoiteu nuko xeika xiri ati misepineure yaiyetai. 15 Sinipo nanunane asinaku sipa tuku apimi nikau nanunanan sie xatia, paina sini xokupae ye mua uteitiae sie nanunanan taiwopu. Tini xetau nanunanan tuku xatia, paina Xoiteue pa tinipo nanunanan kutuworepina. 16 Pana sini pa asinaku kapia tiekirkiaia, sini sokisokin kutu tepu. 17 Xatai xura, tini xokupae yeu kapiani kutu taiwa. Kakinari pa apimie sinipo kapia tairouneri atinari xekeniaka. 18 Pana xousua tuku, xokupa apimie Kristusupo na nikitotopu xiwai purineri. Xokupa yause ninipo kapia paire katikitiae xati, ximine ye xiyeri katikit, ekirei morepi waxy kiririna. 19 Nikou mupunkie xonikiewotai kapiani tairouneri xati, pa xonikiewoteneai kapiae ninipo xoitue sie purina. Ninie sipesi ouropu sapire kireni nanunananuropu xati, xoxixoxi kapia maya tuku kakepure niimaririoneri. Pa apimia nini xepi xosa

xuwexepineri. 20 Pana siko paiya, sini mena xouropu xuiapu purinuku. Sini Kokaipa Yesusu Kristusue mena xouro wetina xiyeri kou tisikepinaure yakunuku. 21 Nukou sokisokireini, Kristusue kakati xokupa sapi nu irue puratia, pa sokisoki kirenire pa xu sikirouna mupusiki pirixepina, kakatia sinipo mupusiki paiya nukou mupokemu sieni xiri xoseini kutu xoseixepina.

4 Pa xati, yeu xatai xura, ye kunautiai sie, tini Kokaipa xosa sokisokin tumuwa. Yeu xoikemu tini tikiroune xati, tinire ye xoikemu xiri pirixina. Tini paiya yei sokisoki saina tine asinaku sapi tiyai sie xati, tinire ye pani niimaririroune. 2 Yuotiano Sintikeno, tini iyesaxa. Tini xui axirini Kokaipapu kini xosaupo, pa xati tini kirenini xotikikemuwaxa. 3 Ne, ne yeu saina emeini kutu, ye ne kanine, ne mua xui aimore tianike. Asinaku kuna uteiwopi saina xosa ninie ye xeika atineri lixeteneai. Klemenxi xeika kireu saina emeumana xeikae sini xeika saina teteneai. Pa xokupa kini nikau weniniki paita ekisikoma puropu nakau xosa purina. 4 Tini sipesi Kokaipaureni niimaririwa. Ye xiyeri kunaune, tini xiri niimaririwa. 5 Tinie xokupa apimi peuni peuni nikari ninie tinipo asinaku kapia xekopineri. Nanuwa. Kokaipa kopure tomuroirouna. 6 Tini kire sapire eyo xaku. Xuwe. Tinipo xokupa xure sipesi Xoiteu kauna. Tini Xoiteu xosa kunikuninari eiyase kuna kaunari, tianitikepinaure kotowa. 7 Xoiteue xosiki yoro sini sikirouna paita, asinaku sapini kutu xati, sini apue paire xotapani kutu sipawopu xana xuwe. Xoiteue kakati tinipo xotikikemu yoroni purinaria, pa kapiae tini Kristusu Yesusu xeika atinari etokaria, tinipo xotikikemu xeika nanunanan xeika atina kutuni puropina. 8 Xatai xura, ye kire kuna pani kunawopurexine. Tini xokupa yause suau kapia kirenire nanunari, apimie asinaku kapia kaketeneaire nanunari, kutu kapiaure nanunari, asinaku teteiwoki kapiaure nanunari, sapi xoseixoseire nanunari, asinaku asinaku sapini kulture nanunari, xokupa kapia akerekire nanunari, apimie xokupa kapia kakeri siko apue xekeri xiri niimaririonuku xeikaure nanuwa. 9 Tini xokupa kapia kakakuair ye uworitikiyai paita ati siparinuku, xokupa kapiaure ye kuna uteiti tinie iyesinuku pani kakiti xekekiriai, pa xokupa kapia tini sipesi kakakuai. Kakaria Xoiteu, nu xosikemu yorowopu kapia xotapa, nue tini xeika puropina. 10 Tinie ye xiyeri tianiyepure nanunanan tari, ye Kokaipa xosa xiri niimaririne. Suau, ekime tinie ye tianiyepure nanunananukiniaina pana, ye tianiyakuai ime xuwe. 11 Ye sapiara xuweitauyati mua kuna kunauixe. Xuwe. Ye amu kapiae xosai moatia, ye peuni puropi kapia sipauweitiae. 12 Ye xiri xauna purinere e ye xokupa sapi tukuxine rania, ye peuni puriroune. Ye xokupa

xoye tukure e ye iriapu puropine, ye xokupa sapi tukure e ye sapiara xuweitauyepina rania ye peuni puropi kapia sipauweitai. Xokupa sapi ye xosai putawopina, pana ye pani peuni purine xoikemu asinaku xiroune. 13 Kristusue ye sokisokirouna xati, nupo sokisokie ye xokupa sapi kakepine itou. 14 Ye ipaki kunaune tinie ye tianikiriai kapiaure ye nimaririne xitiaia, pa amure, ye xu xemetiai yause xosa tinie ye xeika lixepure nanuworinuku, mua asinaku kapia kakikiriai. 15 Tini Pilipai po xuiapu, takieni sipaukiriai, ye asinaku kuna uteiwopi saina xotapa taiyeine, Mesetonia Propinsi wetitia, kireu Yesusure xonikisurouneri apimie ye xeika lixineri xeara tianineri siepineri kapia xuwexetai. Xuwe. Tini kirenie panumu kakikiriai. 16 Ye Tesalonaika erewese puriyai yause xosa, tinie xayaka xayaka xokupa yause tianikiriai. 17 Tini kakixanari nanunari, tinie ye xoi iwakuaire kototikine xaku. Xuwe. Tinipo asinaku kapiae pani kokaipa xati, Xoiteue tini xosa asinaku kapia kakepinaure ye xoieune. 18 Pana tinie xokupa sapi Epaprotitusu xuporo iyari kotai paiya ye itou titiai. Kakari ye xokupa sapi tuku xine paie koirotai. Tinie xuru xesawari kotaia xokupa ekeu emeserina. Tinipo xuru paiya Xoiteu xouiwpoku sapi asinaku xuri tuku sie, tini Xoiteu tukiriai. Xoiteu xouiwpure panumu kakeria nu panumu tepure xiri nimaririrouna. 19 Yeu Xoiteue siko Kristusu Yesusupo xuiapu sikau xokupa sapi asinaku asinaku akituworisiketai. Pa xati tini sapi xuweitaufiketaia nukoe xokupa sapi xiri xousokuworitikepina. 20 Xoiteu nu sikou Xoiteu nu sikou Emisiki xati, sini nupo wenumu sipesi sipesi xourorepu. Pa suau. (aiōn g165) 21 Tini Kristusu Yesusupo xuiapu xosa kuso kuna tikine. Ye xeika puroteneai xataimanae, tini xosa asinaku asau xeteneai. 22 Xoiteupo xuiapu xokupae tini xosa ipaki kuso kuna kunauneru asinaku asau xeri, Sisaripo atoro saina tirouneri pa apimi kinie, yei tini asinaku asau kuna tikepineure sokisoki kuna kayeteneai. 23 Kokaipa Yesusu Kristusue xousuaxina xouwesiketai kapiae tini xokupa xosa puropina.

Colossians

1 Ye Polu, ye Kristusu Yesusupo tianuwopi. Xoiteu nukoini ye xouweina Yesusupo tianuwopi tumuyeretai. Yeu xatai Timotino 2 sinie mua nakau tini Xoiteupo xuiapu Kolosi erewese purikirai xosa xayaritikinuku, paiya tini xatasikimana ukusikimanae Kristusu xosa xotikisukirai xosa. Sikou Emisiki Xoiteue tinire xousuaxati xouwetikatia tinipo xotikikemu yoroni purakuai. 3 Sini kunikuniuua paiya, sipesi tinire nanunanunuua Xoiteu eiyaseuroounua, nu sikou Kokaipa Yesus Kristusupo Omo. 4 Sinie muanumu kuna tinire iyesikiria, asinaku kunapu suau kuna tini xosa koati tinie iyeserinuku, pa asinaku sapi Xoiteue tini akituworitikina mena xouro iyaratii purotai tepure tini xotikisukirai. Pa xati tinie Kristusu Yesusure xiri xotikisunuku Xoiteupo xokupa xuiapu xosa xotikikemu tinikirounuku. Xokupa wese wese ninie mua asinaku kuna uteiwopi saina teri, xokupa xuiapue xonikisuneru taineri, ninipo kapia asinaku xetai. Ximuximu akereki asau xosa Xoiteue xousuaxati xouwesiketai asinaku kuna tinie iyesinuku xiri sipawari, panumu kapiani tini xopu xosa yaraxetai. 7 Epaprasie mua asinaku kunapu kuna tini taitaitikati, tinie sipauweikirai. Epaprasie nu Kristusupo asinaku saina apu. Nu sinipo saina emesiki xati, sinie nu xiri xosikieuroounuku. Nue tini tianitikina Kristusupo saina atinan tirouna. 8 Xoiteupo xuiapu xiri xouwenikepi kapia Xoiteupo Supo Youyae tini tikeyaire nue sini kasietai. 9 Pa xati ximuximu akereki asau xosauni, tinipo asinaku kapiaure iyeserinua, Xoiteue tini xouwetiketai atinarini kutu sipawakuairue sipesi sinie kunikuniuua Xoiteue tianitikepinaure kotourounua. Kakikiri Xoiteupo Supo Youyae asinaku asinaku sipa xeika nanunanu xeika tikatia paie tini xosa xiri xokopexepina. 10 Kakati tini Kokaipapu xuiapuni kutu nikau kapiarei texaria, tinipo xokupa kapia xouwewopina. Kakatia tinie xokupa asinaku asinaku saina takuai. Kakinari Xoiteu sipaunaria, pa sipae pani sipesi kokaipa xepina. 11 Sinie ipaki kunikunirounua, nukou kokaipa sokisoki asinakuni xosa, Xoiteue tini xokupa sokisoki tikatia, tini sokisoki tumunari xokupa xu xemenaria, peuni purinari xu xuwxepineri yause yakuwakuai. Kakatia tinie nimariirleinari 12 Emisiki eiyasewakuai. Nukoe tini akituworitkeyai asinaku asinaku sapi takuaire, nukoe kakati tini asinaku asinaku kapia taikinia. Xoiteupo xokupa xuiapu nini nukou memeremu xosa puroteneai xeika pa asinaku asinaku sapi tini takuai. 13 Sini ukumupo sokisokipo iru xosa purikiri, nue xiyeri tisikina nukou Nonopu kini xosa iyaisikeretai, pa Nono paiya nukoe xiri xouweuroouna. 14 Xoiteupo Nono nukoe sini xiyeri isayasikina sikou xokupa xunu weterisikeyai. 15 Sini Xoiteu xekopusie itou xuwe,

pana Xoiteupo Nono nu Xoiteu nuko sieni. Nu Xoiteupo akereki Nono xati, Xoiteu nukoe xokupa sapi iyareyai xiri tapaxi purina. 16 Pa Nonopu xuporei Xoiteue xokupa sapi mena xouro xeika ouro xeika xosa iyareyai. Nue xokupa sapi xekopu xuweu xeika xekeurounuku sapi xeika iyareyai, paia xetauxetau sokisoki xenkorokoro xeika sokisoki youya xeika xokupa sapi sokisoki tuku xeika iyareyai. Nukoe xokupa sapi nukouni iyareyai. 17 Mua xokupa sapi putawopu xuweu yauseni, nu puroyai. Nue kakati xokupa sapi ati purineri xirini atineri saina tirouneru. 18 Nue tapaxina Yesusure xonikisuneru tairouneru xuiapu yakunkirouna xati, nini paia nukou mupokemu. Nu paia ninipo ekenikioma xotapa. Akerina kopa upropu xiyeri saroyai apu nuko, pa xati nukoini xokupa sapi tapatapaxi puropina. 19 Xoiteue pa Nono xosa nukou xokupa ekeoma xeika kapia xeika puropinaure xina, pa xati Xoiteu nukoini nu xosa xiri xokopexina. 20 Kakina Xoiteue nu xeika xokupa sapi xeika xokumo iyarepurexetai, paia ouropu sapi xeika mena xouropu sapi xeika rania kakepina. Pa xati Kristusu wetati na nikitoto xosa xumatii, nupo yawi kusawati, pa kapiae Xoiteue sinipo xiwai kapia ororetai. 21 Tini ekime Xoiteu nutiemu puropu xuwe. Tinipo nanunanue, nu xiwaixiwinuku, xoxixoxi kapia tepi saina tikirai. 22 Pana Kristusue na nikitoto xosa xumotai xati, pa kapiarei Xoiteue tini nu xeika xotiki tumaretai. Nukou ekero tini Xoiteupo xuiapu sieni purinari muputiki teteiwoki purinari xu xuweu purakuai xati, tini nuko xosa sotiki kopure nu kaketai. 23 Xoiteue sikou asinaku kunaure kasikekeyai sie tini tinipo xotikisu xosauni kutu puropi puropinari, atapu xai sie sokisoki tumuwaria kire sapie pa asinaku sokisoki kuna yaku purikiriaire tini purutikepuwatixe. Ye Polu ye mua asinaku kunapu saina apu saitai xati, sinie mua ouro puroteneai xuiapu xosa kuna uteikirai. 24 Ximine tini tianitikepure tatau xemeropi nimaririne. Ye Yesusure xonikisuwoteai xuiapu tianikepurexine. Nini nukou mupokemuni. Kristusue Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu tianikepure tatau xemerotai paia xuwe xati. Paina ikoe ikou mupi xosa xemetiai tatau paia, Kristusupo tatau xousokuwopure ye kakitai. 25 Xoiteu nukoini ye tumuyeretai tini tianitikepure Yesusure xonikisuwoteneai nikau saina apu xitiai. Pa xati ye Xoiteupo xokupa kuna atinei uteiwopine saina tuku. 26 Ekime xokupa yause paia mua kuna ximiaki purati, paire xokupa xuiapu kinie sipawopu xuwe. Pana muaia Xoiteupo xuiapu ekinikiro yaranu putawatoi. (aiōn g165) 27 Xoiteu nukou xouweni kakina, mua ximiaropu kuna sini nukou xuiapu atarisikatia, sini sipaunuku, mua kuna xiri asinaku xati paie xokupa xetau xuiapu kini tianikepina xepu. Mua ximiaropu kuna paia muai. Kristusue tini xopu purinana, sotiki xowati nuko xeika purinari

nukou asinaku asinaku sapi mena xouro purotai takuaire nu yakuwa. 28 Sini xokupa kireni kireni apu xosa Kristusupo asinaku kuna uteiroonuku. Sinie asinaku nanunana xeika sipa xeika tainuku taitainikinuku sokisoki kuna tinikirounuku, pa amure, ninie Kristusu sokisoki taiwopinerire xinukuna, nini kakineria Xoiteu xosa xowopineri. 29 Pa xati Kristusue xokupa kokaipa sokisoki ye sirouna xati, mua saina tepure ye xiri irereiroune.

2 Tini sipawakuaire xine, yei tini xeika Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu Laotisia erewese puroteneai xeika kireu xokupa xuiapue yeu moaikemu xekopu xuweuwoteneai xeika tianitikepure ye ere irere saina tiroune. 2 Tini xokupa tikau xotikikemu sokisokinei saitikeriti Xoiteupo kireu xuiapu xiri xotikienkinari nini xeika xotikikemu xiri tumaxinari purakuaire ye mua saina tiroune. Tini asinaku nanunana tari, paie tinipo xotikisu sokisokixepinaxine. Pa xati tinie Xoiteupo ximiaropu kuna xotapa ati sipawakuaire xine. Kristusu nukoini mua ximiaropu kuna xotapa. 3 Xe xitam ata xosa xokopexetai sie, xokupa ximiaropu sipa xeika nanunana xeikae Kristusu xosa xokopexina. 4 Kire apue tini niraniratikina xoreitikepi ye xiraxine, pa xati ye mua kuna kunaune. 5 Ye tini xeika purixana xuwe. Pana yeu nanunana paiya, ye tini xeika purieune xeketikitia tini kutuni saina tinuku Kristusu xosa sokisoki xotikisuvari ye nimaririne. 6 Tinie Kokaipa Kristusu Yesusu tiekiriai, pa xati tini nu xeikan texa. 7 Tini nae ou xosa sokisoki tumuwati, atae sokisoki xai xouru sokisoki tumuwotai sie, tini nu xosa sokisoki tumuwa. Tini sinie pa asinaku kuna taitaitikiniae xosa sokisoki xotikisunari, sipesi Xoiteu xosa eyiasewa. 8 Tini sosopa epixakuai, panumu kire apue aipu xoreixorei sipa xeika kuna xeika tini xosa uteiwati tinie nupo nanunana taiwaku. Panumu apimie asinikimana nikau nanunana tineri mena xeika ou xeika yakuwoteneai yaniyanu nikau nanunana teteneai. Ninie Kristusupo nanunana tairouworixe. 9 Siko sipa, Kristusue nue siko apu sie sayetai xati, Xoiteupo xokupa ekeoma nu xosa xiri xokopexina. 10 Nue xokupa sapi sokisoki tuku tapaxina. Tini Kristusupo xati, Xoiteue tini ekeoma tiketai xati pa ekeomae tini xosa xiri xokopexina. 11 Tinie nu xeika etokikiriai xati, mari takepi kapiani kutu tinie tikiriai. Paiya mupusikipo sapixe. Xuwe. Kristusupo kapia xosa sini xipiki xosikikemupo kapia xesauweikiriai. Mari takepi kapia paiya paini kutu. 12 Tini Xoiteupo wenumurei ene isikiriai yause xosa, tinie Kristusue xeika etokari, Xoiteue kopa upuro Kristusue xeika upuaitiketai. Xoiteue Kristusue kopa upuropu sarepure saina teyaire tini xotikisunuku, ene isikiriai yause xosa tini Xoiteue Kristusue xeika xiyeri saitikeretai. 13 Tinie ekime xoxixoxi

kapia kakinuku, xipiki xotikikemupo kapia tairouwari, paie outikiati xumukiriai. Pana Xoiteue kakati Kristusue xeika ekitikioma tari, Xoiteue sikou xokupa xu weterisikeyai. 14 Mosesipo tuxotapae kuna xosa tumusikerina sikou xokupa xu yararina kakati, sikoe nupo xokupa kuna xeika sokisoki xeika irue purikiriai. Pana Xoiteue kuna xosa iyaisikerepure xeteneai pa xokupa kuna xesauweina nue tuxotapapu sokisoki xuweiyaina Kristusupo na nikitoto xosa wareyai. 15 Nue sokisoki yaniyanu xeika xokupa konikoni sapi sokisoki tuku xeika nikau sokisoki xuweiyetai. Xoiteue na nikitoto xosa xokupa apimi ipaki atarinikina pa xokupa sapi emeseriniati ninie aipu sapi sieyetenai. 16 Pa xati tini kakixari kire apu wetari kuna xosatiki suna kunauna, tini xoye xeika ene xeika nepi tuxotapa taiwarixe xina, muris tepire kokaipa asaupo tuxotapa taiwarixe oma poitaure muris tepi tuxotapa taiwarixe Yuta nikau arikepi yausepu tuxotapa taiwarixe xina kunawoxete. 17 Pa xokupa kapia paiya nini aipu xeniroroi sapi sie xurise putawopure xeteneai. Pana Kristusu nuko paiya xiri asinaku. 18 Kire apue xiniwepirei xekotai sapire kuna utei kunauna tini takipo wenitiki ororinari xenikorokoro xosa muris ta xatia, tini kakixanari nu wetari tini oroitikexete. Panumu apimie xipiki xonikikemupo nanunana taineri siko kireni asinaku sapani tuku xineri, 19 sikou akerekini kutu Kristusu sokisoki tirouworixe. Pa tapae nukou mupo masa xokupa xosa xoye tinikati, paie xokupa muporopu tuni murie tumaxina atina xiri sokisokixouna sie Xoiteue xouweouna. 20 Tini Kristusue xeika xumuweikiriai xati yaniyanie mena xouropu sapi xeika ouropu xeika yakurouneri nikau sokisoki irue purarixe. Pa xati muaia tini amakati ouropu apimi sie puriounukuna? Panumu tinie panumu tuxotapa tainuku, 21 “Ne kakixanau teu, ne kakixanau kireu xoye neu, ne nu wetau mupuniro erarawoxete,” xironuku. 22 Panumu tuxotapae kakina kunawotaia siko saina tikiri sapauni xoxirouneri sapire kunawotai. Paiya apimi nikoini pa tuxotapa yararineri nini tainikepure taitaisiketeneai. 23 Suau, panumu tuxotapa paie Xoiteue xouwewotai kapia sarepinaxi ninie nanuner, pani nanuner sini sikou mupusiki ororinuku ou puropu xineri. Pa xati, kire apimie nanuner mua tuxotapae asinaku nanunana xeika sipa xeika taineri xineri. Pa xati kireu apimie nanuner mua tuxotapae asinaku nanunana xeika sipa xeika taineri xineri. Pana pa tuxotapae sini tianisikineri xipiki xosikikemupo kapia xiri ororepuworixe.

3 Xoiteue tini Kristusue xeika saitikeretai xati, tini xouropu sapi tepureni kutu saina ta. Pa xouru wese xosa, Kristusue nukou kokemu sai xosa Xoiteupo xupo meruira misina. 2 Tini xouropu sapirenai kutu sipesi nanunana. Tini ouropu sapire kakixanari nanunana. 3 Tini xumuweikiriaina,

tinipo ekitikioma Kristusu xeika ximiaki purati tini Xoiteu xeika etokinuku. 4 Kristusu nukoe tinipo ekitikioma xotapa. Nu yara putawatia, tini rania nuko xeika Xoiteupo kokaipa memeremu xeika nekei xeika xosa putawakuai. 5 Pa xati muu ouropu xokupa kapia tinipo xotikiro puroteneaia xiri ounikiari xumuwepineri. Ye muanumu muanumu kapiapre kunaune, xuimi apimie ayaka xepi kapia xeika xunu kapia xeika, xosikikemu saroati xoxixoxi kapia kakepi kapia xeika xoirai kapia xeika kireu apimi nikau sapire ekisikie nepi kapia xeikaure kunauna. Mua ekisikie nepi kapia xeika xoirai kapia paifya xorei xoiteu xosa muris tepi kapia sie. 6 Apimie pa xoxixoxi kapia kakineri Xoiteupo kuna xosa xasese marouneri paifa, nini Xoiteue xarotinikepuwatixe. 7 Ekime tinie rania pa apimi xeika texinuku, pa xokupa kapia kakirounuku. 8 Pana muuaia tinie pa xokupa xoxixoxi kapia xiri xesauweya, paifa makaunuku kisamairaxinuku xosikikemu xoxixoxepi kapia, pa xeika kireu ninianikepi kapia xeika xoxixoxi xunu kuna kunawopi kapia xeika. 9 Tini kirenikirenie kakixanari kireu apimi nini Yesusure xonikisurouneri xoreinikaku, pa amure, tinie xipiki xotikikemupo xokupa kapia xesauwinuku, 10 tini oma saiyeikiriai. Xoiteue kakati tini oma apimi saiysi, sipesi tini xokupa asinaku sipa tikati, tini oma saiyeinuku nuko sienixinuku. 11 Sini apu oma sasaikiriai paifa, sini xokupa panumu sieni panumu sieni purinuku. Sini pani nanunuku sini Kriki kinipo xepuxe sini Yuta kinipo xepuxe, sini mari takikirai xepuxe mari takepu xuwe xepuxe, sini xetauxetau kunapu xepuxe xetauxetau sanawapu xepuxe, sini aipu saina apu purinuku xepuxe sini somo purinuku xepuxe, pa amure, Kristusu kireni purina, Kristusu nukoini siko xokupa xosa purina. 12 Xoiteuetini tumutikerati, tini nukou xuiapu purari, tini xiri xouwetikirouna. Pa xati tini muanumu kapiani kutu ta. Tini kireu apimire xiri eiyoxinari asinaku kapia nini xosa kaka. Tini takipo kapia ororinari apimi xosa yoro kapia kakinari, apimie tini xosa kapia xoreiyereri sapauni kisamairatikexete. 13 Kire apu tini xopuropu nu kire apue nu xosa kapia xoreiyeretai xati nu xeika kuna tuku xatia, xeuxana nukoini pa xu xemena xataupo xunu weteruwopina. Kokaiapae tinipo xunu weteritiketai xati, tinie rania kireu nikau xunu weterinikakuai. 14 Tinipo xotikikemu kireu xumiapimi xosa tinika. Pa kapiae xokupa kireu kapia emeserinikina, paie kakati kireu asinaku kapiae xirini kununu saina tineri sokisoki sairouneri. 15 Kristusue xosikikemu yorowopi kapia sikirouna xati sini kireni xosikikemue purikiriai, pa kapiae tinipo xotikikemuni kutu yakuwopina. Tini kirenini xotikikemu sainari kireni xotikikemu kutu purakuaire Xoiteue yaitikeyai. Pa xati tini sipesi Xoiteu eiyasewa. 16 Tini Kristusupu kuna wetari tinipo xotikiro sokisoki puropina. Tini kireni

kirenie Yesusure xonikisuwoteneai kireu xuiapu taitainikinari asinaku nanununu xeika sipa xeika tinikari, asinaku kapia kireni kakeperni. Tini tinipo xotikirei Xoiteu eiyaseunari, Siri Nakaupo xeika kireu siri muris xosaupo xeika Xoiteupo Supo Youyae xotikiro iyaretai xeika sipesi worakuai. 17 Tinipo kuna xosa xeika saina xosa xeika xokupa sapi xeika kakikiriaia, tini Kokaipa Yesusu wenumurei kakakuai. Kakinari nupo wenumurei tini Emisiki Xoiteu eiyasewakuai. 18 Tini xuimi, tini takipo xamutikimana irue pura. Kokaiapu ekero pa kapia xiri asinakuni kutu. 19 Tini apimi, tini takipo inetikimana xiri xotikenikinari, peuni ati yakunepu kapia kaka. 20 Tini nonomi, tini xokupa sapire takipo emitikimana anitikimana nikau kuna taiwa. Kokaiapae panumu kapia xouweurouna. 21 Tini eminikimana, tinipo nonomie makawopineri kapia kakaku, panumua xonikemu xoxixoxiatu kuna iyesepu xuweuwopineri. 22 Tiniaipu saina apimi paifa tinipo yayakutikepi nikau xokupa kuna taiwakuai. Ninie tini nutietiki purori ai niraniranikepure nanuworinari asinaku saina taku. Xuwe. Tini Kokaiaparenutu xiri ximikinari, tini asinaku saina takuaire kireni sipesi nanuwa. 23 Xokupa sapi kakinaria, tini sokisokinari saina takuai. Tini apu nikau saina kireni tinarixe. Xuwe. Tini Kokaiapu saina xeika tinuku. 24 Tini sipa, Kokaiapae sewai tini isayatikepina, paifa asinaku asinaku sapi nukou xuiapu nikau akituworiniketai tinikepina. Nanuwa. Tini Kokaipta Kristusupu saina apimi purinuku. 25 Apue kapia xoreiyerina paifa, nu xoreiyeretaipo xu xapa tepina. Xoiteue xokupa xuiapu nikau kapia kireni imereini uteirouna.

4 Tini aipu saina apimi nikau yayakunikepi, tinipo aipu saina apimi xosa tini asinaku kapiani kutu kakakuai. Tini sipa, taki rania tini yayakutikepi tuku nu mena xouro purina. 2 Tini kunikuniwopi kapia sokisoki takuai. Tini kunikuniwakuai yause paifa, tini ati nanununu tinari Xoiteu eiyasewakuai. 3 Tini kunikuninaria Xoiteue sini rania tianiskepinaure kunikuniwakuai. Sini Kristusupu kuna uteiwopinukure tinie kotowari ime taiyerisikepina. Mua kuna paifa ekime ximiaki puroyaie, ximine yarani putawotai. Pana apimie pa kuna iyesepu xirarineri kakauya xosa iyaiyereteneai. 4 Yei mua kuna ati uteiwopineure Xoiteue xouwetyetai xati, tini paire kunikuniwakuai. 5 Tini Yesusure xonikisuwopu xouweuwoteneai xumiapimi xeika purinaria tini asinaku nanununu tainari asinaku kapiani kutu taiwakuai. Nini xokupa yause Kristusupu kapia atarinikepure tini ireiwakuai. 6 Tini sipesi kunaunari paifa, apimie iyesineri xonikieurouneri kuna kireni kunawakuai. Tini atinari nanununu tinari xokupa apimi nikau kuna xaute atinari xonikemu tepina kuna xapa kanikakuai. 7 Yei xokupa saina kakitiaire paifa Tikikusuetini

katikepina. Tikikusu nu sikou xatasikini kutu nu sikou saina emesiki, nu Kokaiapu asinaku aipu saina apuni kutu. 8 Ye pa xotapaure kireni xesauti tini xosa utuna, paiya sini amaki purikiriai sipawakuaire, pa xeika tinipo xotikikemu sokisokiwopinaure utuna. 9 Ye Onesimusino Tikikusuno xeika xesanikiti utunexeri. Onesimus nu sikou xatasikini kutu, nu sikou saina emisiki, pa xeika nu takipo kuna emetiki. Ninie xokupa kapia muoro yaraxetaire katikepineri. 10 Aristakusi, nu ye xeika kakauya xosa purina, nue tini kusotikina. Maki paiya, nu Parnapasipo xepeu, nue rania tini kusotikina. Ye kuna xesaritikine katikiyaia nure katikiyaina, nu tini xosa utatia, tinie nimiririrei sowakuai. 11 Kire Yesusu, wenuneri Yastusu xeteneai, nue rania tini kusotikina. Yuta kini xosaupo apimi nini pa apimi kirenje ye xiri atineri taineri Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause sarepure saina tirouneri. Ninie ye atineri tianirouneri. 12 Epaprasи nue tini kusotikina. Nu takipo xatatiki, nu Kristusu Yesusupo saina apu. Tinie Xoiteupo kapia tieinuku xouropu Xoiteupo xokupa nanunanu atinuku xiri sipauwekiriai xati, tini sokisoki tumuwakuaire nue sipesi sokisoki kunikunina Xoiteue tianitikepinaure kotourouna. 13 Ye nure tini katikepurexine, nue tini xeika Yesusure xonikisuwoteneai xuiimapi Laotisia erewesepu xeika leropolis erewesepu xeika puroteneai xosa tianitikepure xiri irereina saina tirouna. 14 Apu Luku, pa sipetuaure sini xiri xosikieuounuku, nue Temasino tini kusotikineri. 15 Tinie yeu kuso Laotisia erewese puroteneai xatasikimana tinikakuaire ye xoieune. Pani Nimpa xeika Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nupo atoro kununrouneri rania yeu kusotinika. 16 Tinie mua nakau ninaiyeinaria, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu Laotisia puroteneai xosa xesarinikari, ninie rania ninaxepineri. Tinie rania, ye Laotisia xesauti xowotai nakau ninaxakuai. 17 Tinie Arkipusi ipaki kaunaria, “Ne Kokaipa xosaupo tiyai saina ati yakunau, pa saina atinauni kutu kake,” xi kawakuai. 18 Ye Polu, ye ikoini mua kuso kuna tini xosa xayaune. Tini yeureni nanunanuwa, ye kakauyaroni purine. Xoiteue xouwesikina xoukemu sikirouna kapia tini xosa purina.

1 Thessalonians

1 Sini Polu xuno Sailasi xuno Timoti xunoe, mua nakau tini Tesalonaika erewesepu xuiapu xosa xayaritikinuku. Paiya tinie Emisiki xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikaure xotikisinuku etokipurikiria xosa. Xoiteue tinire xousuaxina xouwetikatia, tinipo xotikikemu yoroni purakuai. **2** Xokupa yause sinie tinire nanunanunuku Xoiteu eiyaseuounuku. Sinipo xokupa kunkuni xosa tinipo wenitiki tirounuku. **3** Tinipo xotikisue saitikerati asinaku kapia kakakuaire, kireu xotikikemu tinikinuku asinaku saina tinuku, xotikikemu sokisoki xinuku sikou Kokaipa Yesusu Kristusu yakukiria, sinie sikou Xoiteu Emisiki xosa eiyaseuounuku. **4** Tini xatasikimana, Xoiteue tini xiri xouwetikina, tini nukouni kutu tumutikeretai xati, sini paire sipauweikirai. **5** Mua asinaku kuna sinie tini xosa tikoukiniai paiya, aipu kuna sie tini xosa putawoyaixe. Xuwe. Nue sokisoki xeika Xoiteupo Supo Youya xeika putawati tinie atinuku sinipo sokisoki xosikisu xekeukinai. Sinie tini xopu purinuku tini tianitikepure, asinaku kapia kakikiriai paima tini takieni sipa. **6** Tinie Xoiteupo kuna tari, xokupa xu tini xosa putawotai sorena, tinie sinipo kapia xeika Kokaipapu kapia xeika taiwari, Xoiteupo Supo Youyae tini saitikerati tinie nimarininku. **7** Pa xati Mesetonia propinsi xeika Akaia propinsi xeika xosa xokupa xuiapue Kristusure xonikisuwori tinie asinaku kapia nini atarinkikinai. **8** Tinie Kokaipapu kuna uteikiniai paie kiroma miria sie xouna xounawotai. Paiya Mesetonia xeika Akaia xeika masaira kireni xosa xowotaixe. Xuwe. Tinie Xoiteure xotikisuware xokupa wesewesei tinire kuna iyesieteneai xati, sini pani nini kanikepinuku saina xuwe. **9** Sinie tini xosa putaukiniai yause xosa kapia akipaxeyaire nikoini asiwarouneri. Tinie xoreixorei xoiteu teu wetinuku, nu sipesi purotai Xoiteuni kutu xosa xotikipirixkiriaire asiworoteneai. Tinie Xoiteupo aipu saina apu sainuku, **10** nupo Nono xumati Xoiteue xiyeri saretaie mena xouru wetina koati tinie yakuari ninie asiworoteneai. Nu Yesusu, nue sini xiyeri sosikatia Xoiteupo kisamaira kopina yause xosa sini atinuku puropu.

2 Yewapu xura, takieni sipa, sinie tini xopu purinuku saina tikiniae paima, aini xuwegexepu xuwe. **2** Tini sipa, sini tini xosa kopu xuwe yauseni, sini Pilipai erewese purikiri sinipo mupusiki xoxixoxiwori, tatau tikiniae. Pana sinie tini xosa koukirkia, sikou Xoiteue sinipo xosikikemu sokisoki wati pa xiwayasikimanaure ximikinikirix. Xuwe. Sini sokisoki tumunuku tini xosa Xoiteupo asinaku kuna uteinuku. **3** Tinie Yesusure xotikisuwakuaire, tini yaitikinukua, sini kuna xoreiyerinuku, sini xunu kapiare e xorei kapia kakekixe.

Xuwe. **4** Pana Xoiteue sini uteisikieina nukou xouweni sini asinaku kuna uteiwopi saina siketai. Pa xati xuiapue sinipo sainaure xonikewopineri xinuku nanuwori kuna uteikirix. Xuwe. Xoiteueni sinipo xosikikemu uteirouna xati, nukoini sinipo saina xouwewopina xinuku. **5** Tini sipauweikiriai xati Xoiteue rania panumu kunani kunawopina, sinie tini niraniratikepi sie kuna kunawopu xuwe, pa xeika sinie tinipo sapire ekisikie ninuku asinaku kuna katikepu xuwe. **6** Sinie tini xosare kireu xumiapimi xosa kokaipa wenisiki tepure saina tepu xuwe. **7** Sua, sini Kristusupo tianuwopi purikirai. Pa xati sini sapi xosikiekiriai xakua sini tianisikakuaire tini katikiku. Pana sini tini xeika purikiniae yausepa, sini nono misiarara sie peuni purikiniae. Sini xue nupo nonomi apuri tiniki purotai siei purikirai. **8** Sini tinire xiri xosikieunuku, pa xati sini Xoiteupo asinaku kuna tini tikepure xinuku. Pa xeika sinipo ekisikioma tini tikepure rania sini ireinuku, pa amure, tinie sinipo marouni kutu saikiriai. **9** Yewapu xura, sinie tini xeika purinuku Xoiteupo asinaku kuna uteinuku iriereikiniaia tini sipauweikirai. Tinie sini xoyeara sikakuaipaiya tini xu tikepi xirarinuku, sini asau xeika ukumu xeika xosa sokisoki sainani kutu tikiriai. **10** Tini sipa xati, Xoiteue rania sinie tini Kristusure xotikisukiriai xuiapu xosa kakikiriai kapia nu sipa. Sinie Xoiteu ekero asinaku asinaku kapia kakikiniae sini xoxi kapia kakepu xuwe. **11** Tini sipa, eminikie nupo nonomi xosa kakirouna kapia sieni, sinie tini xosa panumu kapia kakinuku, **12** tinipo nanununu sarinuku xotikikemu sokisokiwopure sinie kunaukiriai. Tini Xoiteupo kapiarei itouni texakuaire kakinuku kunaukiriai, tinie Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause minika manari mena xouru asinaku misepini kutu takuaire nu Xoiteue tini yaitikeyai. **13** Pa sapire rania sipesi sinie Xoiteu eiyaseuounuku. Tinie Xoiteupo kuna sinipo supusikiropu tikiriaia, tini apupo kuna sie tekixe. Xuwe. Tini Xoiteupo kunani kutu sie tikiniae. Kakari pa kuna paie tini Kristusu xosa xotikisukiriai xuiapu xotikiro sokisoki saina tina. **14** Yewapu xura, tinie Xoiteupo Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu, Yutia puroteneai sie saikiriai, nini Yesusu Kristusu xeika etoketeneai xuiapu. Tinie emetikimana nikau xupunkiro kokaipa xuni kutu tikiriai sieni, Yutia Xoiteupo xuiapu Yuta xupunkiro xu teteneai. **15** Yuta apimie Kokaipa Yesusu ouweineri kunatureture rania ounikieineri, sini xesasiketeneai. Xoiteue xouwewotai kapia nikiniki tuneri, xokupa apimi xiwaixiwanikineri. **16** Sinie xeteneai xumiapimi xosa kuna uteiwopinuku paima, ninie sinipo saina ime parauner, pa amure, Xoiteue pa xuiapu xiyeri tinikepi nini xiraxineri. Pa xati ninie sipesi kakirouwori ninipo xunue pani kokaipa xati, Xoiteupo kisamairae nini xosa kotai purina. **17** Yewapu xura, Yuta apimie kakeri tini xayaka

xayaka weitikiteri nanukiria, emirikie nupo nonomi weinikiteri xetauro purieuna. Sini tinipo moatikikemu xekeukiria xana xuwena pana, sinipo xosikikemu paiya tini xeikani purina. Pa xati tini xiyeri kounuku xeketikepure ime xirekepi saina pani sokisoki tinuku. **18** Sinie tini kounuku xeketikepure xikiriai, ye Polu, ye kopure xokupa yause eruruyai. Pana Satanie taiyerisiketai. **19** Sikou Kokaipa Yesusue xiyeri koati yause paiya, amu sapie sini sokisokisikati nu ekero tumunuku nimaririwopinukuna? Sini amu tikou atarunuku sinie sinipo saina ati tikiniai xepinukuna? Paiya tini kireni. **20** Iyo, sini tinire nimaririroukiri, takieni kakari sini xosikikemu asinaku purinuku.

3 Sinie tinire xiri eiyorinuku, xurise sini ere xenenewopuxexi nanukiriai. Pa xati kuna ouwori kunaunuku sio Atensi puraxauna, **2** Timoti xesauyati tini xosa utopinaxi kuna oukirieai. Timoti nu sikou xatasikina nu Kristusupo asinaku kuna uteiwopina Xoiteupo saina apu. Nue tinipo xotikisu tianitikina sokisokiwopinaure xesauyati utotai, **3** pa xu xeika tatau xeika tini xemekiriae kakatia tini kireue xokupa nanununu taku. Takieni sipa, sinie muanumu xu xemeropure Xoiteue tumusikereyai. **4** Sini tini xeika purikiriai yauseni ipaki katikinuku, xu xana xu siko xosa kopina xikiriai. Pa xati itou takieni sipaunuku, pa xu xoxi itou motai. **5** Pa xotapaure sore ye pani xenenewopu xuwe. Ye tinipo xotikisu sipawopure, pani Timoti xesauti tini xosa utotai. Tinipo xotikisu eruruwopina apue xakuxakutikiati, sinipo saina aini xuweninaxi ye nanune. **6** Paina Timotie tini weitikiterina mukatie sini xosa kouna putauna. Nue asinaku kunani kutu sini kasikina. Tinie sokisoki xotikisunuku kireu xiri xonikieuronukure kunawotai. Sipesi tinie sinire nanununu asinaku xotiki tuku xiounukure, nu kunauna. Kakinuku tinie sini xekesikepure eiyoxari sinie rania tini xeketikepure eiyoxinuku. **7** Yewapu xura, tinie xotikisuwopti sokisoki purari sinie iyeserinuku, paie xokupa xu xemekiriae sinipo xosikikemu sokisokina. **8** Tinie Kokaipa xosa sokisoki purari sini sipaukiri xati, ximine sinipo ekisikiomae xiri asinakuni kutu saina. **9** Sinie tinire nanununuworinuku sikou Xoiteu ekero xiri nimaririnuku xekeukiria, sinie Xoiteu eiyasewopi kapia paiya nue sini sikeyai nimariri xiri itouwati xana xuwe. **10** Xoiteue sini weisikitati utunuku tini xeketikepinukure asau xeika ukumu xeika xosa sini kunkuniwoki kunkuniwokinuku. Pa xati tinipo xotikisu xayaxayaka xatia, sinie xemu sokisokiwritikepinuku. **11** Sikou Emisiki Xoiteu xeika, Yesusu, sikou Kokaipa xeikae tini xosa sosikiutopinerire xosikieunuku. **12** Kokaipa tini xosa kireu xonikiewopi kapia xiri korepinaure sini xosikieunuku, kakatia tini kirenikirenie Xoiteupo xuiapu xosa xeika xokupa

xuiapu xosa xeika xiri xotikikemu tinika, paiya sinie tini xosa xosikikemu tikiounuku sie kaka. **13** Pa kakaria Kokaipa Yesusue nukou xokupa xuiapu xeika xiyeri kopina yause xosa paiya, tini muputiki xokumo purari xeketikepina. Tinie asinakuni kutu xu xuweu sikou Emisiki Xoiteu ekero purakuai. Pa suau.

4 Nini Tesalonaika ninipo asinaku kapia sokiteria ninipo ekinikoma sokisokixepina **4—5** Yewapu xura, tinie Xoiteupo nanununu tainari texakuaire sinie tini xokupa kapia ataritikiria, tinie pa kapia tairounuku. Pana muua tiniipo xotikikemu xiri sokisokinuku Kokaipa Yesusu wenumurei mua kapia pani kakakuaira tini katikpure xinuku. **2** Xokupa kuna Kokaipa Yesusupo wenumurei sinie tini tikkiriai tini sipa. **3** Xoiteupo xoukemu paiya muanumu. Tinipo ekitikiomani kutu xiri tuworinari muputiki xokumo saya. Kakinari xokupa ayaka kapia emeseruwa. **4** Tini kirenikirenie xotikiropu xoxixoxi kapiapu nanununu kourouna atinari yakuwakuai, kakinari Xoiteue xouwewotai kapia xeika asinaku kapia xeika taiwakuai. **5** Pa xotikiropu xoxixoxi kapiapu nanunuanue purutikati, xukumie Xoiteue sipawopu xuweue xoxixoxi ayaka kapia kakirouneri sie kakaku. **6** Tini kakixanari Yesusure xonikisurouneri xatistikimana xosa xu kakerinari, pa xoxi kapia kakinari ekinikiworaku. Muanumu kuna ekime sinie tini sokisoki katikinuku, muanumu kapia xokupa apimie kaketeneai paiya, Kokaipa nini xaro tinikepuwatiye, xikiriai. **7** Sini xoxi kapia kakepure Xoiteue yaisikepu xuwe. Xuweni kutu. Xoiteue sini xokumo kapia taiwopure yaisikina. **8** Pa xati apue mua kuna supo wana paiya nu apupo kuna kireni supo woratixe. Xuwe. Nu Xoiteupo kuna supo wana, nu nukou Supo Youya tini tikiouna Xoiteu. **9** Tinipo xotikikemu Xoiteupo xuiapu tinikepi kapiaure yei tini xosa kireu kuna xayawopixe, pa amure, pa kapiaure Xoiteue tini taitaitikietai. **10** Kakati Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue Mesetonia propinsipo xokupa sanawayau puoteneai tinipo xotikikemu tinikirounuku. Pana yewapu xura, tinie pa kapia pani pani kakakuaira, tinipo xotikikemu sokisokiwopure xinuku. **11** Tini peuni misepi kapia sokisoki xinari takipo sainanita. Sinie ekime tini katikiniae sie tini takipo xuputikieni sokisoki saina tinari paiya, tini takieni sokisoki tumuwakuai. **12** Kakinaria tini kire sapi xuweitaitikepuwatiye, kakaria Yesusure xonikisuwopu xuweuwoteneai xuiapue, tinipo kapiaure nimaririwopineri. **13** Yewapu xura, xumuweteneai xuiapiamipi xosa amuaurau putawopina paiya, tini atinari sipawakuaire xinuku. Yesusure xonikisuwopu xuweuwoteneai xuiapu kinie xumoteneai xuiapue xiri eiyoxirouneri. Kakinera Xoiteue kopa upuropu sainikerepina yause yakuworixe. Pa

xati, sini ninie eiyoxenteneai sie kakepuxe. Sini Xoiteue kopa upuropu saisikeperina yause yakuwopu. **14** Yesusue xumuna xiyeri sarotaire sini xosikisunuku. Pa xati sini sipa, Yesusupo sokisokie Xoiteue Yesusure xonikisuwteneai xuimiapimi xumuwteneai xiyeri sainikeratia ninie Yesusu xeika xiyeri kopineri. **15** Sine Kokaipapu kuna tini xosa ipaki uteinuku. Kokaipae xiyeri kopina yause paiya, sini ekisikioma tuku xuiapue pani purikiria, xumuwteneai xuiapue purori sinixite akeri xowopuxe. Xuwe. **16** Xoiteue sokisoki kunawati, akerekxiyenikorokoroe uru yaxatia, Xoiteupo narie miriaxepina. Kakatia Kokaipae Xoiteupo xaixai wese wetina oro kopina. Kakatia Yesusure xonikisuneru xumuwteneai apimie akerineri saropineri. **17** Pa yause xosa sini pani ekisikioma purikiriai xuiapue mena xouro pa xuimi apimi xeika xounukua, siko xokupae Kokaipa tutumawopu. Kakinuku paiya sini Kokaipa xeika sipesi sipesi puropu. **18** Pa xati Xoiteupo kireu xuiapu nikau xonikikemu sokisokiwopure tinie mua kuna takitaki xotikikemu sokisokiwata xakuai.

5 Yewapu xura, sinie katikinuku panumu asau xosa panumu yause xosa pa sapi akipa xepinaxinuku kuna xayaunuku katikepukirixe. **2** Takieni sipauweikiriai, Kokaipa kopina asau paiya petuae ukumani marouna sie sapauni kopina. **3** Xuiapue ipaki kunauneri, "Ximine asinaku yauseni kutu. Xosikikemu yoronu puropu," xeria, xwie nono iyarepure xeri tatau marouna sie nini xoxi nikepina sapie sapauni nini xosa mopina. Ninie pa sapi emeseriwopuworixana xuwe. **4** Pana tini yewapu xura tini ukumu xosa purinuku xati, petuae moati apue xekeri urewotai sie tinie pa asau moati xekeri xoxi ure urewakuaixe. Xuwe. **5** Tini xokupa paiya tini memeremu xeika asau xeika xosaupo apimi. Sini ukumu xeika xori xeikapu kini xuwe. **6** Pa xati kireu apimi sie sini xinexekini. Xeuxana ekisikie pereu purati, nanuskie teteiwopina. **7** Sini sipa, xinepineri apimi paiya, nini ukumani xinirouneri. Xisa xukoriwopineri apimi paiya, nini ukumani xisa xukorineri puturouneri. **8** Pana sini asaupo kinia, sini atinuku nanununu tepu. Sini Xoiteure xosikisunuku, kireu xiri xonikiewopi kapia tinuku, pa kapiae xomatua nikau nekei sie erepu. Kakinuku Xoiteu yakukiri xiyeri sosikepina kapia paiya, xomatua nikau koike sie kurorinuku, sini sokisoki tumunuku ati yakuwopu. **9** Sini Xoiteu nukou kisamaira tepure sini tumusikerepu xuwe. Sikou Kokaipa Yesusu Kristusue xiyeri sosikepinaure nue sini tumusikeretai. **10** Yesusue sini tianisikepure xumotai, pa xati sini ekisikioma purinukure e sini xumunukua, sini nu xeika ekisikioma puropu. **11** Pa xati tini mua kakirounuku sie, tini kirenikirenies takitaki xotikikemu sokisokiwata akuai. **12** Yewapu xura, sinie tini ipaki katikepure xinuku, apimie

tini tianitikepi saina teteneai irue pura. Kokaipae nini tinipo tumu iyainikerati purineri, tinipo kapia kutuwopure ninie tini kuna tikirouneri. **13** Ninie pa saina tirounerire, tinie nanunanunari xotikikemu xiri asinaku xinari xiri xotikienika. Kakinari tini xokupae kireni xotikie pura. **14** Yewapu xura, ouyeouye xirouneri apimi nikau kapia kutunari ximikirouneri apimi nikau xonikikemu sokisokinari sokisokixepu xuweu wteneai apimi tianikinariwakuaire tini saitikerepure xinuku. Kakinari tinie xokupa apimi peuni peuni nika. **15** Ninie tini xosa xoxixoxi kapia kakeria, tinie kaki xanari xapa taku. Xokupa yause tinie Xoiteupo xokupa xuiapu xeika kireu xuiapu xeika xosa asinaku kapiani kakepure sokisokixa. **16** Xokupa yause tinie xiri nimarinari, **17** sipesi kunikuniwakua. **18** Tini xuiapu Kristusu Yesusu xeika etokikiriaie panumu kapia tini xosa yaraxatia tini Xoiteu eyasewakua. Xoiteu nu panumu kapia xouweuna. **19** Tinie kire sapi kakakuaire Xoiteupo Supo Youyae saitikerepure xatia, tini kakixinari nu paraunari, **20** apimie tini xosa kunatureture kuna uteiwopure xeria kakixanari pa kunaure xotikikemu xoxixoxiaku. **21** Pana xokupa kuna xeika kapia xeika ati erurunari uteiwakua. Kakinari asinaku kapia kireni sokisoki tinari, **22** xokupa xoxi kapia emeseriwa. **23** Xoiteu nu xoukemu yorowopi xotapa, nue kakati tinie tinipo ekitikioma xiri tuwaria tini xiri xokumo saitikerepina. Kakina tinipo xenitiki xeika muputiki xeika nanununu xeika ati yakuwati, tini xiri asinaku purinaria sikou Kokaipa Yesusu Kristusue xiyeri kopina yause xosa tinipo xu xuwenepina. **24** Xoiteue tini yaitikayaina, nue pa xokupa sapi tini xosa kakepina, pa amure, nukoe xokupa kuna kunawoyaini kutu tairouna. **25** Yewapu xura, tinie Xoiteu kunikuniwarini kutu sini tianisikepina. **26** Siko Xoiteupo xuiapu sikau kapia paiya, tini kirenikirenies kireu uritoko nikakuai. **27** Kokaipapu wenumurei ye tini xosa sokisoki kunaua, mua nakau tinie Xoiteupo xokupa xuiapu xosanikini kutu xosa ninaxakuai. **28** Sikou Kokaipa Yesusu Kristusue xousuaxina xouwesiketai kapia tini xosa purina.

2 Thessalonians

1 Kokaipapu Asau sewai putawopina 1—2 Sini Polu xuno
Sailasi xuno Timoti xuno, sinie tini Yesusure xotikisukirai
xuiapu Tesalonaika erekwese purikirai xosa mua nakau
xayaritikinuku, paiya tini xuiapue sikou Emisiki Xoiteu
xeika Kokaipa Yesusu Kristus xeika etokipurikirai. 2
Xoiteu sikou Emisiki xeika, Kokaipa Yesusu Kristus xeikae
xonikisuaxati xonikietikeria tini xotiki kurunari purakuai. 3
Yewapu xura, xokupa yause sinie tinire nanunanuku Xoiteu
eyiyaseouronuku. Sinie panumu kakepinuku xiri asinaku,
pa amure, tinipo xotikisue xiri sokisoki xati, tini xokupa
kirenikirenje kireu xatistikmana xotikikemu tinikirounuku xati,
pa kapiae xiri kokaipa xina. 4 Pa kapia xotaparei sore, sinie
Xoiteure xonikisuwteneai xuiapu xosa xouxanaunkuka,
tinipo wenitiki xourirounuku. Xiwaie kakeri xokupa xu
tini xosa moyaire sinie nini kanikirounuku. Paire sinie
ipaki kunaunuku, "Tesalonaika kinie sokisoki tumuneru
ninipo xonikisu soki tineri pa xokupa xu xeika tatau xeika
xemeneri," xirounuku. 5 Pa xokupa kapia tini xosa motai
paiya. Xoiteue asinaku kapiani kutu kireni kakina nukoe
sinipo kapia uteipopouna sini panumu atarisiketai. Tini tatau
xemekiriaia, pa amure, tinie Xoiteue xuiapu yakunikepina
yause sarepurexinukuna, kakaria pa yause xosa Xoiteue
atina yakutikepina. 6 Xoiteue muanumu asinaku kapiani
kutu kakepina. Apimie tini xu tikirouneri paiya nue xu xapa
teritikepina. 7 Kakina nue pa xu ximine tinie xemekiriai
xuweyeinapa, tini xeika sini xeikani arikepi sikepina. Kokaipa
Yesusu xeika nupo xokupa sokisoki xenikorokoro xeikae
mena xouro wetineri yarani putawopineri yause xosa
Xoiteue panumu kakepina. Nue kokaipa xepireini kutu
kounapa. 8 apimie Xoiteu sipawopi xiraxineri, Yesusu sikou
Kokaipapu asinaku kuna taiwopu xuweuwoteneia xaro
tinikepuwatixana manimani tinikepina. 9 Pa apimie panumu
kakinera xoxiaki xepineri. Ninie Kokaipa xeika nupo sokisoki
kokaipa memeremu xeika wetineri, xetauro purineria sipesi
sipesi xoxihekiperi. (aiōnios g166) 10 Xoiteue iyareyai Asau
xosa, Kokaipae kouna paiya manimani tinikepina, pana
Xoiteupu xokupa xuiapu nini xokupae nure xonikisuwoneaia
ninie nupo wenumu xourineria nure xiri nimaririwopineri.
Kakeria tinie rania nini xeika nimaririwakuai, pa amure, sinie
tini xopu Xoiteupu kuna uteikiri tinie xiri xotikisukinai. 11 Pa
sapi putawopure xetaire nanuworinuku, sikou Xoiteu kotoukiri
tianitikepinaure sinie xokupa yause kunikunirounuku. Tinie
kakakuai kapiaure nukoe yaitikeyai xati nukoe pa kapia xiri
atina tianitikepinaure sinie xinuku. Nue tini sokisoki tikepinaure
sinie kunikunirounukuna, tinipo xotikisue kakati tinie xokupa

asinaku kapia kakepure xikiniaia kaka. 12 Pa kapia xosa
tinie Kokaipa Yesusupo wenumu xourorari nue rania tinipo
wenitiki xouropina. Sikou Xoiteu xeika Kokaipa Yesusu
Kristus xeikae tinire xonikisuaxati xonikietikineria pa xokupa
kapia tini xosa kakepineri.

2 Yewapu xura, sikou Kokaipa Yesusu Kristusue, xiyeri
koati sini nu xeika kununuwopure sini ximine kunawopure
xinuku. Sinipo mua kuna xosa tini atinari xakutiki iyarakuaire
xinuku. 2 Kireu apimie rau katikineri Kokaipapu Asau
putawotai xeteneai. Kire apue rau nanuna Xoiteupo Supo
Youyae kunatureture kuna ye sietai xepinare, e kire apue
Xoiteupo kuna uteina pa kuna kunaunare, e kire apue
kunauna sinie panumu kuna purotai sie xosa nakau
xayaukiriai xepina. Pana tinie muanumu kuna anayau rau
iyesikiriai xatia, tini sapauni xoxi ure ureweinari tinipo
nanunanu ere xaku. 3 Tini kakixanari kire apu wetari nupo
kunare e nuko kaketai kapiaure xoreitikexete. Iyesa. Pa
Asau paiya aini mopuwaitixe. Xuwe. Xokupa apimie akeri
wou erineria Xoiteu nikiniki tuwopineri. Kakeria tu xasese
marouna apue yarani mopina, pa apua nu sokisoki xepi
xosa xoxihekina. 4 Apimie xokupa sapi xosa muris tirouneri
paiya nue xiwaixiwi nikina ye xoiteu paxinapa weninikepina.
Kakina wouerina paiya nukou wenumu xourorina pa xokupa
sapi oropina. Kakina nukoe Xoiteupo ata minika misina
paiya, ipaki kuna uteina, "Ye ikoini Xoiteu xepine," xetai. 5
Ye tini xeika puritiai yause xosa yei tini pa sapire katikieitai.
Tini nanunanu wetikiriaire, wo? 6 Ximine pa sapie pa apupo
ime parawotai tini sipa, kakatia nu sapauni yaraxepuwaitixe.
Nu yaraxepina yause paiya Xoiteue iyareyai yause xosa nu
putawopina. 7 Tini sipa, ximine paiya tu sokau porowopi kapia
ximiaki purina. Nu ximiaki purati paiyeye, pa apu nupo ime
parau purotaie kereu xonopina. 8 Kakatia pa yause xosa pa tu
sokau porourouna apue yarani putawopina. Kakatia Kokaipa
Yesusue nukou xa youyae ouwati xumopina. Kokaipae
nukou kokaipa memeremu xeika yarani putauna paiya, pa
memeremueni pa apu tu sokou porourouna xiri xoxixoxi
wopina. 9 Pa apu nu tu sokau porowopina paiya Satanipo
sokisokie yarani putawopina. Kakinapa Satanipo xorei xorei
kapiae xokupa sokisoki saina xeika xonuxonu xeika erepina.
10 Kakina paiya xokupa xoxi kapiapu xorei xoreie pa xuiapu
xoreinikatia xoxihekiperi imerei texepineri. Pa xuiapu nini
xoxihekiperi, pa amure, Xoiteue kouna kutu tinikepina yause
xosa, nini xiyeri sonikepina xati, ninie mua kuna xiri xiraxineri.
11 Pa xati ninie xoreioxrei kunaure xonikisuwopinerire,
Xoiteue ninipo nanunanu turutaruwetai. 12 Pa xati xokupa
apimie kouna kuture xonikisuwopuxuweuneri, nini xoxi

kapia kireni kakepure nimiririwoteneai, nini Xoiteupo kuna xosa tumuwopineri yause xiri manimani tinikepina. 13 Pana xatai xura, Kokaipae tini xiri xouwetikirouna xati sinie sipesi xosikirei nanunanunuku tinire Xoiteu eiyasewopinuku xinuku. Xoiteue xuiapu xiyeri tinikepure xina tinie akereki xuiapu kini xopu xosa purakuaire akitutiketai. Xoiteupo Supo Youyae tini Xoiteu nukou asinaku xuiapu sie akitutiketai xati, tinie suau kuna xotikisuvari, pa kapiarei Xoiteue xiyeri titikina. 14 Sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo kokaipa memeremu xeika sokisoki xeika xosa purakuaire kakina, pa xati, pa asinaku kuna sinie uteikiniai xosa nue tini yaitiketai. 15 Pa xati, yewapu xura, tini sokisokini kutu tumuwa. Kakinari Xoiteupo xokupa kuna sinie tini xosa uteikiniaire e taitaitikepure nakau xayaunkinai paima, tini atinarini kutu taiwa. 16 Sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo xeika sikou Emisiki Xoiteu xeikae sini xiri xonikiesikineri. Kakina nupo xousuae xouwesikati sinipo xosikikemu sipesi sipesi yoroni asinaku purina. Kakati xosikisunuku Xoiteu yakukiri xiri atiatisikepinaure tianisikina. (aīnios g166) 17 Nue tinipo xotikikemu sokisokiwati paima, tinie xokupa asinaku kapia xeika asinaku kuna xeika kunawakuaire tianitikepina.

3 Tesalonaika apimie ouyetutura apimi atineri kutunikepineri

3 Yewapu xura, sini pani kire kuna tuku. Kuna paima muai. Xoiteue sini tianisikepinaure tinie kunikuniwari, Kokaipapu kunaе xokupa sanawayau oupapaina taki xopu kokaipa wenumu teyai sie tepina. 2 Apimie xoxixoxi kapia kakirouneri xati, tinie Xoiteu xosa kunikuniwari nue apimi xoxi xupunikiropu sini xiyeri tisikepina. Tini sipa, xokupa apimie Kristus xosa xonikisuworixe. 3 Pana Kokaipae suau kapiani kutu kakirouna. Pa xati sinie nurenii kutu xosikisuwopu itou. Kakari nue tini sokisokitikina yakutikatia, Satanie tini xosa kire kapia kakeputatixe. 4 Tinie xokupa kapia kakakuair sinie katikirkirai sie kakari, Kokaipae kakati sini paire atinuku sipaunuku. Pa xati sewai rania tini panumu kapia kireni kakakuai. 5 Kokaipae tinipo nanunanu taitaitikati, Xoiteue xuiapu xiri xouweniketaipo kapia xiri sipaunari, Kristusue sokisoki tumuna xu xemerotaipo kapia sipaunariwakuaire xinuku. 6 Yewapu xura, sikou Kokaipa, Yesusu Kristusupo wenumurei sinie tini xosa sokisoki kuna ipaki kunaunuku, kirenu xatasikimanae aini purineri pa kuna sinie tikiriai taiwopu xuweuropneria, tini weniki xetauro pura. 7 Tini sipa, tini sinipo kapiani kutu taiwa. Sinie tini xeika purikirkirai yause xosa, sini aini puriroukiri xana xuwe. 8 Sinie tini xuputikiropu xoye aini tekixe. Xuwe. Sini isayaxirounuku. Sinie tini xu tepi xirarinuku, sokisoki saina tinuku asau ukumu irereiwowukiriai. 9 Sinie tini xosa xoye tepu xuweuwopinuku sie xuwe. Sini xoye

tepinukuni kutu itouna pana sini tepu xuwe, pa amure, takieni asinaku kapia taiwakuaire sini ataritikinuku. 10 Tini sipa, sini taki xeikani purikirkirai yause xosa, tini ipaki katikinuku, apue saina tepu xiraxina paima, nu xoye tepuwatixana xuwe xikirkirai. 11 Pana kireu tini xosaupoe aini ouye purori sini pa kuna iyesinuku. Ninie kire saina terixe. Nini kireu apimi nikau xokupa sapire kunau xanauwopi saina kireni tineri, paima ninipo sapi xuwe. 12 Pa xati ximine Kokaipa Yesusu Kristusupo wenumurei sinie pa apimi mua sokisoki kuna ipaki kanikinuku, nini atinerini kutu misineri, saina tineri, nikou xoye sapini nepineri. 13 Yewapu xura, tini kakikanari asinaku kapia kakepire ouyexaku. 14 Sinie mua xokupa kuna nakau xosa xayaukiriai kire apue taiwopu xuweuna paima, pa apu ati tumuworinari tini weu xetauro purari, nuko kaketai kapiaure mayaxepina. 15 Paiya tini nupo xiwi xinari nanuwakuaire sini kunaukirixe. Xuwe. Sinipo xatasaki xinari, nupo nanunanu kutuwakuaire kuna twakua. 16 Kokaipa nu xoukemu yorowopi kapia xotapa, nue sipesi kakatia tinie xokupa sapi xosa xotikikemu yoroni purakuai. Kokaipae tini xokupa xeika puropina. 17 Ye Polu ye ikoini mua kuso kuna tini xosa xayaune. Ye nakau xayaunepa muanumu kuna xokupa nakau xosa xayauroune. Muaia ye yekuworitiae xupisui. 18 Sikou Kokaipa Yesusu Kristusue xousuaxati xouwesikirouna kapiae tini xokupa xeika puropina.

Philemon

1 Pilemonipo aipu saina apue ximi xoworina xurise Yesusupo
apu sayati Polue Pilemoni xosa xiyeri xesawotai Ye Polu,
ye Yesusu Kristusupo kakauya apu. Ye xeika sikou xatasiki
Timoti xeikae, mua nakau ne Pilemoni xosa xayaunua, ne
sinipo asinaku marou xeika saina emesiki xeika. **2** Sinipo
ukusiki Apia xosa rania mua nakau xayaunua, Arkipusi xosa
rania xayaunua, sikoe mua Xoiteupo xoma xosa purikiriae
xosa nue xomatua purina. Pa xeika Yesusure xonikisuner
taiwoteneai xuiapue neu atoro kununrouneri xosa xayaunua.
3 Sikou Xoiteu Emisiki xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae
xonikisuxete xonikietketewori tinipo xotikikemu yoroni
puropina. **4** Xokupa yause ye yeu Xoiteu xosa kunkuninepa,
ye neure nanunanune Xoiteu xosa eyiaseuroune, **5** pa
amure, ninie ye sipesi ipaki kairouneri, nei Kokaipa Yesusu
xonikemu tune nure xiri xonisune, Xoiteupo xokupa xuiapu
xonienikiroune xirouneri. **6** Ne sini xeika etokau sini Kristusure
xosikisukiriae xati, sikou xosikisu xosa Xoiteue kakati sikou
asinaku sipa yararatia Kristusu xosa xokupa asinaku sipi
tiroonuku ati sipawopure ye kunkunine. **7** Iyo, yewapu, nei
Xoiteupo xokupa xuiapu xonienikiroune xati, pa kapiarei
ninipo xonikikemu nei sokisokinikitai. Nei kakau paire ye
xiri nimaririti yeu xoikemu yoroarani purina. **8** Ne kire sapi
kakewaire ye kunaunena, Kristusu wenumurei kaniti ne
pa sapi kakewairau. Pana neu kapia asinaku asinaku ye
sipa xati, **9** ye ne sokisoki kuna kanepixe xi nanune. Kireu
xiri xonikiewopi kapiae sini axirini paraisirouna, pa xati ye
ne yopini kanepurexine. Ye Polu, ye Kristusu Yesusupo
kuna tikoutiai apu xati mua Kristusupo saina xosa sakau
xine ye rania kakauya xosa purine, **10** yeu nono Onesimus
xosa, asinaku kapia kakewaire ye ne kotonepurexine. Ye
kakauya xosa puritiae yause xosa, Onesimusue kouyeyati
Kristusure xiri xousuwopinaure tianutiae. Pa xati ye kunaunen,
nue yeu nononi kutu sayetai. **11** Ekime nue atina ne saina
tianirouwati xana xuwe. Pana muaia nu sio axirini saina
tianisiepina sie itou. **12** Ximine yeu xoikemuenu nu xesauti,
ne xosa xiyeri utuna. **13** Yei nu taiyeruti ye xeika puropina
rania ye xiri nimaririwopine, ye kakitia nue neu sainani
tina paiya, ye asinaku kuna uteiwopi sainapu kakauya apu
puritiae yause xosa tianiyeppina. **14** Pana paire ne iyo kuna
kunawauwexine, pa xati ye nu taiyeruixe. Nei amu sapirau
kakewaire ye kanepi xiraxine. Xuwe. Ye nanutiaia, nei ye
tianiyeppre asinaku kapia kakepurexinaua, xeuixana nakipo
xonieni kakewai. **15** Suau, Onesimusue xayaka xayaka
weinitetai. Pana mua kapia yaraxetai paiya, nei nu xiyeri
sowau, ne xeika sipesi puropinarau. (aiōnios g166) **16** Muaia

nei nanunau nu aipu saina apu xeu. Xuwe. Suau, nu neu
aipu saina apu purotaina pana, muaia neu xatanini kutu
sayati nei xiri xoniewowai. Nue yeu xataini kutu puriewati
xekeuroune xati nu xosa yeu xoikemu tune. Pana ye sipa,
nei nu xiri xoniewowai. Nue aipu saina apue kakiewati kapia
xoniewowai, Kristusu xosa paifya xatanini kutu xekeuyeunaua,
nu xiri xoniewowai. **17** Pa xati ne ye xekeyau Kristusupo
saina xosa ye neu emenini kutu sie xitia, paina iko titia kapia
sieni Onesimus xiyeri tewai. **18** Nu kireu kapia xoreyeretaire
e ne xosa xapa tuku xatia, paina nupo wenumu pirixina pa
xapa xosa yeu wenimi iyarewai. **19** Ye Polu, ye ikou xupieni
mua kuna xayautiae. Ye ikoini pa sapi xapa iyarepine. Ye
ipakine rania kunaune ne ye xosa xapa tuku, paifya nakipo
ekiniomapu xapa. Pana ye paire kunawopi xiraxine. **20** Xatai,
iyese. Kokaipapu wenumurei nei pa asinaku kapia ye xosai
kakewai. Sini Kristusupo apu purinua, pa xati pa kapiarei ne
yeu xoikemu asinakuworewai. **21** Nei yeu mua kuna taiwawai
xati ye panumu ati sipautiae, pa xati mua nakau ne xosa
xayaune. Ye sipa, nei Onesimus xosa kakewai kapia paifya,
nei kakewai xine mua yei kotonitiae kapia xiri emeseriwopina.
22 Ye pani kire kuna tuku. Ye ipakine xoisutiaia Xoiteue tinipo
kunikuni iyeserina paifya ye weitati tini xosa xiyeri utopine. Pa
xati neu atoro xinepineure ye kire ata kama ireiyeriyewai. **23**
Epaprasie ne kusonina. Nu kakauya xosa purati, sioxororoni
Kristusu Yesusupo kakauya xosa purinua. **24** Yeu emeimana,
paifya Maki xuno Aristakusi xuno Temasi xuno, Luku xuno,
ninie rania ne kuso tinineri. **25** Kokaipa Yesusu Kristusue
xousuawati xouwetiketai kapia tini xeika purina.

1 John

1 Sini memeremu xosa texepuna ukumu xosaupo apimi kini weinikitikiri xoreisikexeni 1.1—3.10 Sinie kuna ekeoma tukupo kuna uteirounuku. Mua kuna paiya ekimeni kutu puroyai xati, sinie iyeserinuku, ekisikie xekeukiriai. Sinie nu xekerinuku nu xosa xupusiki iyarikiriai. **2** Mua ekisikiomae yarani putauwoyai xati, sinie xekerinuku, paire kuna uteirounuku. Pa ekisikomae atina sipesi sipesi purotaiere sinie tini xosa kunauunu. Ekime nue nupo Omo xeika puroyale yarani putawati ekeukiriai. (aiōnios g166) **3** Sinie xekeri iyesikiriai xati, tinie sini xeika xosikikemu tumaxi puropure tini xosa rania, kuna uteirounuku. Pa xati nupo Omo xeika, Nukou Nirau Yesusu Kristusue xeika kirenini xosikikemu tumaxi purinuku. **4** Sikou nimiriri xiri xokopexepinaure sinie mua nakau xayaukiriai. **5** Yesusu Kristusue kuna uteiwati iyeserinuku, sinie tini xosa uteinuku. Pa kuna muanumu, Xoiteu nu memeremu xati, xayakaxayaka kire ukumu nu xosa puratixe. **6** Sini kunauunu, "Ye nu xeika kirenini xoikemu tumaxine," xepinena pana sini ukumu xosa texinukua, sinipo mua kuna paiya xorei kuna xati, sini suau kapiarei texikirix. **7** Pana nuko memeremu xosa purotai sieni, sini memeremu xosa texinukua, sini Xoiteupo kireu xuiapu xeika xosikikemu kirenini tumaxi purinuku. Pa xati Xoiteupo Nono, nu Yesusu, nupo yawie sikou xokupa xunu xesauwati xosei sairounuku. **8** Sini kunauunu, "Ye xunu xuwe," xirounukuna pana sini sikou xosikikemu xoreunuku xati, suau kuna xosikiro puratixe. **9** Pana sini sikou xunure kunauekirkia Xoiteu nukoe kunawoyai sie panumu kakepina. Nue asinaku kutu kapia kakinapa sikou xunu wetepina. Kakina xokupa kapia xoxi siko xosa purotai xesauwatia xosei puropu. **10** Sini kunauunu, "ye xunu eriyaxe," xepuna pana pa kuna paie kunauunu Xoiteu nu xoreitua xinuku. Pa xati Xoiteupo kuna xosikiro puratixana xuwe.

2 Tini yeu nono misiarara xura, tini xunu erepu xuwewakuaire, mua kuna tini xosa xayaune. Kire apue xunu eratia, sini sikou tianisikepi tuku, nu nupo Omo xeika purina. Nu siko xopropu apu nu Yesusu Kristus, pa apue asinaku kutu kapiani kutu kakepina. **2** Nue nukoini sikou xunu xesawopure saina teyai. Nue sini kireni tianisikepure mua saina teyaxe. Xuwe. Xokupa xuiapu ouro puroteneai tianikepure kakeyai. **3** Sini Xoiteupo kunani kutu tainukua nu sipaukiriaire xiri atinuku sipawopu. **4** Kire apue kunauna, "Ye Xoiteu siperi kutu," xepina. Pana nu Xoiteupo kunani kutu taiwopu xuwewuna paiya, pa apu nu xoreitua xati, nupo xoukemuro kunani kutu puratixe. **5** Kire apue Xoiteupo kuna

taina paiya, nu nupo xoukemu Xoiteu tuwopi xiri sipa xati, sini panumu kapiarei, Xoiteu xeika etokinuku. **6** Kire apue kunauna, "Ye Xoiteu xeika etokine xinapa," paina pa apua nu Kristusue texeyai sieni texepina. **7** Yeu waukia xura, mua Xoiteupo kuna tini xosa xayautiai paiya oma kunaxe. Xuwe. Paiya ekime takieni kutu tikiniai kuna. Pa xipiki kuna paiya takieni iyesikiniai. **8** Pana mua kuna tini xosa xayautiai, pa rania oma kuna xati, Kristusupo ekeoma xeika tinipo ekitikioma xeika xosa rania pa suau, pa amure, ukumu xuwexepure xati memeremuni kutu putawotai purina. **9** Kire apue kunauna, "Ye memeremu xosa purine," xepina, pana kire xatau xosa xoukemu xoxixina paiya, pa apu nu ukumu xosauni purina. **10** Apue xatau xoukemu turouna paiya, nu memeremu xosa purirouna. Memeremu xosa paiya kire sapie kakati nu uraki xowopina puratixe. **11** Pana apue kire xatau, nu xosa xoukemu xoxirouna paiya, nu ukumu xosa purina. Nu ukumu xosa texina amu ime tainarau nu sipa xuwe. Nu ukumue eke paraeki. **12** Tini yeu nono misiarara, Xoiteue Kristusupo wenumurei tinipo xunu weteritiketai. Pa xati ye tini xosa mua kuna xayaune. **13** Tini xauwa xura, tini siperi kutu pa apu nu ekimeni kutu puroyai mua pani purina. Pa xati tini xosa mua kuna xayaune. Tini apimi tenemai xura, tini Satani emeserukiriai. Pa xati tini xosa mua kuna xayaune. **14** Nono xura, tini Emisiki siperi kutu. Pa xati tini xosa mua kuna xayaune. Tini xauwa xura, tini siperi kutu pa apu nu ekimeni kutu puroyai xati mua pani purina. Pa xati tini xosa ye mua kuna xayaune. Tini apu tenemai, tini sokisoki tuku xati, Xoiteupo kuna tini xosa sokisoki purati, Satani emeserukiriai. Pa xati ye mua kuna tini xosa xayaune. **15** Tini ouropu kapia kapia xotikewoto xokupa ouropu sapi xotikewotowaku. Kire apue ouropu kapia xouweunapa nu Xauwa xiri xouweurowatixe. **16** Siko sipa, ouropu apimi nikau xokupa kapia paiya, xonikikemu sarepi kapia xeika ekiniki nepi kapia xeika niko xokupa sapire totoniki ouwopi xeikauner. Pana xokupa kapia paiya Emisikirei koatixe. Xuwe. Paiya nini ouropu kapia kiren. **17** Mua ou xuwe xatia, mua ouropu xokupa kapia, paiya xosikikemu saropi kapia xeika ekisikienepi xeika rania xirini xuwexepineri. Pana kire apue Xoiteue xouweuwotai kapia taina paiya nu sipesi puropina. (aiōn g165) **18** Yeu nonomi, sini xurisepu asau xosa putaurounuku. Kristusupo xiwayau kopinaxi kuna ekime iyesikiniai. Ximine Kristusupo xokupa xiwaiyaumana kouweteneai. Pa xati siko sipa, sini xurisepu asaupo yause xosa putaukiriai. **19** Ximuximu pa apimie siko xeika puroneiae, wesiki xowoneai. Pana ninie sikou kini kutu xosauni puropu xuwe. Nini sikouni kutu xakua, nini siko xeikani puraku. Pana suaia siko weisikiteneai, pa xati ati

ipaunuku, pa apimi paiya nini sikouni kutu xuwe. 20 Tinie Xoiteupo Supo Youya tiekiriai xati, tini xokupa sipa tuku. 21 Pa xati tini kunani kutu sipa xuwexi nanuworine mua kuna tini xosa xayauixe. Xuwe. Ye xayautiaia, pa amure, tinie suau kuna sipauweikiriai xati, suau kunaes xorei kuna yararepu xuweuwopina paiya tini sipa. 22 Xoreixepina apu nu yuna? Paiya pa apu nu kunauna, "Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure tumuworetai apu paiya Yesusu xana xuwexi," kunaurouna. Apue pa kuna kunawotaia, nue Emisiki xeika Nirau xeika nike tinikirouna, pa xati nu Kristusupo xiwai. 23 Apue Nono nike tuna paiya Omo rania nike tuna. Apue Nonoure xousuna paiya, nu Omoure rania xousuna. 24 Ekime tinie pa kuna iyesikiniai paiya, tini sokisoki ta. Tini ekime tikiniai kuna sokisoki tinari paiya, Nono xeika Omo xeikae tini xeika sipesi puropineri. 25 Kristusue siko sokisoki kuna ipaki kasikina, tini sipesi atinari purakuai ekitikioma tikepine xeyai. (aiōnios g166) 26 Tini xoreitikepure xeteneai apimi nikau kapiaure tini katikepure mua kuna tini xosa xayaune. 27 Pana tinie Kristusu xosaupo Xoiteupo Supo Youya tiekiriai xati, nue tini xeikani purina. Pa xati tini sipa xuweitautikati xati, ye tini taitaitikepixe. Xuwe. Xoiteupo Supo Youyaini tini taitaitikirouna xati, pa Youyapu kuna paiya xiri suau. Nu xoreixatixe. Pa xati tini Youyae taitaitiketai sie Kristusu xeika etoka. 28 Iyo, yeu nono xura, tini Kristusu xeikani kutu etoka. Kakari nue sosikepure xiyeri koatia sini sokisoki tumunukua, nu ekero mayarei tumuwopuxe. 29 Kristusupo kapia xiri asinakuni kutuxi panumu sipaunaria, xokupa apimie asinaku kutu kapia kaketeneiae, Xoiteupo nono sayeteneai xinari rania panumu sipawakuai.

3 Xawa xura, Xauwae sini xouwesikerina nupo xoukemu sikeki sikekina! Sini Xoiteupo nonomixi nue wenisikeyai. Paiya suauni kutu, sini Xoiteupo nonomi purinuku. Ouropu apimie Xoiteu sipawoneai xana xuwe, pa xati siko rania sipesikerixe. 2 Waukia xura, ximine sini Xoiteupo nonomi purinuku. Sewai sini amaki puropua pa sini xemu sipaukirixe. Pana siko sipa, Kristusue yara putawopina yause xosa, sikoe suauni kutu xekeunukua, sini nuko sieni xepu. 3 Pa xati, yeu Kristusu nukou siexpurexineria, nini kapia kutu asinaku tairouneri. Pa xati Kristusue xosei purotai sie nini rania xosei purineri. 4 Apue xunu eretaia nu Xoiteupo tu sokau porouna. Xunu paiya tu sokau porowopi kapia. 5 Tini sipa, Kristusue xunu xesauwepure putawoyai xati, nu xosa xunu puratixe. 6 Apue Kristusu xeika etokina paiya, nu xunupo kapia tairouwatixe. Kire apue xunupo kapia taina paiya, nu Kristusu xekoyai xana xuwexi sipawopu, pa xeika nu Kristusu sipa xuwe xepu. 7 Tini yeu nono misiarara xura,

tini sosopa epixakuai, panumu kire apue xoreitikexete. Apue asinaku kutu kapia kakatia, nu apu asinaku kutu, nu Apu Kristusu asinaku kutu sie. 8 Ximuximu ekimeni kutu xosa, Satanie sipesi xunu erirouna, pa xati apue xunu erirouna paiya nu Satanipo apu. Pa xati Xoiteupo Nonoe Satanipo saina purieina xesauwepure yarani putawoyai. 9 Kire apue Xoiteupo nono saina paiya, nu xunupo kapia tairouwatixana xuwe. Xoiteupo ekeomani pa apu xosa purina, pa xati nue xunupo kapia taiwopuwatixe. Xuwe. Nu Xoiteupo nono purina. 10 Yue Xoiteupo nono xati yue Satanipo nono xinuku sipawopurepa, apue asinaku kutu kapia kakepu xuweuwatia, nu Xoiteupo nono xuwexi sipawopu. Pa xeika apue Xoiteupo kireu nonomi xiri xouwenikepi xuweurouna rania nu Xoiteupo xuwe xepu. 11 Sini kirenikirenie kireu xiri xosikienikepu 3.11—5.21 Sini kirenikirenie kireu xiri xosikienikepu xetai kuna paiya ximuximuni kutu tinie pa kuna iyesikiniai. 12 Sini Keini sie puropuxe. Nu Satanipo apu xati xameyau ouwewayai. Ama nupo xameyau ouweyaina? Xameyau ouweyaia, amure, nukou kapia xoxi xati, xameyaupo kapia asinaku kutu xati ouwewayai. 13 Xatai xura, ouropu apimie xiwaixiwaitikeria, tini paire kakixanari xoxi ure urewaku. 14 Sini Xoiteupo kireu xuiapu xosa xosikikemu tinikirounuku, pa xati siko sipa, sini xumopipo kapia wetikiriai xati, ekisikiompu kapia xosa purinuku. Apue xataumana xoukemu tinikepu xuweurouna paiya, nu xumopipo kapia xosaunni purina. 15 Apu xatau xiri xouwewopu xuweuna xoukemu xoxixoxina paiya, nu apu ouwtai siexina. Pa xati tini sipa, apue kire apu ouweina paiya, nu sipesi sipesi ati puropina ekeoma tatixe. (aiōnios g166) 16 Yesusue siko tianisikepure nukou ekeomani wetina xumotai xati, nupo pa kapia paie kireu xiri xosikienikepi kapia atarisiketai. Pa xati sinie rania xatasikimanae Yesusu taiwoteneai tianikepure ekisikioma wetepu. 17 Pana kire apu nu mua ouropu sapi tukue, kire xatau xekoati xuruara xuweitauwati, nu pa xataure xousuawopu xuweunapa siko sipa, Xoiteue kireu xouwenikirouna kapia pa apu xosa puratixe. 18 Tini yeu nono misiarara, sini xatasikimana kuna kirenire e supusikie kireni xosikienikepuxe. Xuwe. Sini sikou xosikikemu kutu tinikinuku asinaku kapia nini xosa kakepu. 19 Sini kireu xiri xosikienikinuka, sini suau kuna tainuku xinukua sipawopu. Sikou xosikie kire sapire kuna xosa iyaisikerepina sorena, Xoiteu ekero sini yoroara puropu. Pa amure, Xoiteu nu xokupa sapi sipa xati, nupo sipesi sikou xosikiro purotai sipa xiri orouna. 21 Waukia xura, sikou xosikie kuna xosa iyaisikerepu xuweuwatia, sini Xoiteu ekero sokisoki tumurounuku. 22 Kire sapire kunikuninuku nu kotoukiria, nue sikirouna, pa amure, sikoe nupo kuna tainuku, nue xouwewotai kapia kakirounuku. 23 Pa xati

nupo tu paiya muanumu. Sini nupo Nono Yesusu Kristusu wenumurei xosikisunuku, nukoe siko kasikeyai sie siko kireni kirenie kireu xiri xosikienikepu. 24 Kire apue Xoiteupo kuna taina paiya, nue Xoiteu xeika etokati, Xoiteue nu xeika etokina. Xoiteue Xoiteupo Supo Youya siko sikati, Xoiteue siko xeika purinaxi, pa Youyae siko atarisikina.

4 Waukia xura, xokupa xoreixoreitua kunatureturei ouro tei xanauner. Pa xati xokupa apimie tini xosa maneri kunauner, "Xoiteupo Supo Youyae ye kuna sietai," xatia kakixanari tini xotikisuwaku. Xuwe. Tini xokupa youya erurunari sipauweinarieye, nini Xoiteurei koteneaire e xuwerau paiya sipawakuai. 2 Takipo kapiae sipaunapa, Xoiteupo Youya paia muanumu xepina. Apue kunauna, "Yesusu Kristusue apuni kutu sayetai," xiouna paiya Xoiteupo Youyae pa apu xosa purina. 3 Apue Yesusure muanumu kuna kunawopu xuweuna paiya, pa apu nu xetau youya tuke, nu Xoiteurei koatixe. Paiya Kristusupo xiwaipo youya, ekime takie kopina kuna iyesikinia. Ximine nu kourotai ouro purina. 4 Yeu nono misiarara xura, tini Xoiteupo xati, tinie pa xoreixorei kunatureture xoronikiekinia, pa amure, pa Youya tini xotikiro purotai paie ouropu apimi nikau xonikiro purotai youya orouna. 5 Pa apimie nini ouropu apimi. Pa xati ninipo kuna paiya ouropu kireni xati, ouropu apimie ninipo kuna iyesirouneri. 6 Pana sini paiya Xoiteupo xati, Xoiteu sipa apimie sinipo kuna iyesinouneri. Pana apu Xoiteupo xuwe paiya, nue sikou kuna iyesirouwatixe. Pa kapiarei sini suaun kuna Youya xeika xoreixoreipo youya xeika sipawopu. 7 Waukia xura, sini kirenikirenie xatasikimana xiri xosikienikepu, pa amure, kireu xosikienikepi kapia paiya Xoiteupo kapia. Pa xati apue kireu xiri xouweniketai palya, nu Xoiteupo nono xati, nu Xoiteu sipayi kutu. 8 Xoiteu nukoini kireu xonikiewopi kapia xotapa, pa xati apue kireu xouwenikepi xuweuropu kuna palya, nu Xoiteu sipa xuwe. 9 Xoiteu nu Nono kireni tuku xati, siko nu xosa ekisiomia tepure, pa Nono xesawati ouro koyai. Pa kapiarei Xoiteu nukoe sini xiri xouwesiketai atarisikina. 10 Kireu xonikiewopi kapia palya, Xoiteupo kapia. Sini nanunuku ximuximuni sinie Xoiteu xosikiekiniai xepuxe. Xuwe. Xoiteue akerina sini xouwesiketay. Pa xati sikou xunu wetepure, nue nupo Sawai Nono xesawati ouro koyai. 11 Waukia xura, nupo kapia paie Xoiteue siko xiri xouwesiketai atarisiketai. Pa xati sini kirenikirenie kireu xiri xosikienikepu. 12 Kire apue Xoiteu xekoyaixe. Pana sini kireu xiri xosikienikinuka, Xoiteue siko xeika purati, nupo kireu xonikiewopi kapiae, sikou ekisiomia xosa sokisokietai. 13 Xoiteue sini xeika etokati sinie nu xeika etokepua, sini amakinuku sipawopuna? Sini

paire sipa, pa amure, sini nue nukou Youyani sikeyai. 14 Emisikie kakeyai kapia sikoe xekeukinai. Nue ouropu xokupa xuiapu xiyeri tinikepure nukou Nono xesawati koyai xati, pa kapiaure sini kuna uteirounku. 15 Kire apue kunauna, "Yesusu nu Xoiteupo Nono xinapa," Xoiteue pa apu xeika etokati, nue Xoiteu xeika etokina. 16 Paire siko sipa xati ipaki sokisoki xosikisunuku, Xoiteue siko xiri xouwesikati, nupo pa kapiae sikou ekisiomia xosa purina. Xoiteu nukoini kireu xiri xosikienikepi kapia xotapa. Pa xati apue kireu xiri xouwenikirounae Xoiteu xeika etokati, Xoiteue nu xeika etokina. 17 Sini panumu purinukua, kireu xosikienikepi kapiae sikou ekisiomia xosa sokisokietai. Pa xati Xoiteupo kokaipa kunapu asaure ximikepux. Suau, sini mua ouro purinukuna pana, sini Kristusu nuko sieni purinukua xati, sini ximikepux. 18 Kireu xonikieurouneri xuiapue Xoiteure ximikiroworixe. Ximiketeneai xuiapu kini nini sipa, nini pa kapia xapa xoxi tepineri xati, pa nanunanee kakati Xoiteure ximikineri nini kireu xonikiewopi kapia sokisoki xineri palya, nini Xoiteure ximikepuworixe. Kire apue Xoiteure ximikirowuna palya, kireu xouwenikepi kapiae pa nupo ekeoma xosa sokisoki xatixe. 19 Sini Xoiteu xosikieunuku kireu xosikienikinuku palya amure, Xoiteue ximuximuni siko xouwesiketay xati kakirounku. 20 Kire apue kunauna, "Ye Xoiteu xiri xoienee xepina," pana Xoiteupo xuiapu xosaupo kire apu xouwewopu xuweuna palya, pa apu nu xoreixoreitua. Kire apue Xoiteu xekoyaixe. Pa xati apue xekoniketay xuiapu xouwenikepu xuweuna palya, nu xekopu xuweuwoyai Xoiteue xekopuwaiti xana xuwe. 21 Mua kuna Kristusu xosaupo tikinai, palya muanumu. Apue Xoiteu xiri xouweuropu palya, nu Xoiteupo kireu xuiapu xiri xouwenikepina.

5 Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure tumuworetai apu nu Yesusu xati xokupa xuiapue nure xonikisuneria, nini Xoiteupo nonomi puropineri. Xokupa apimie Eminiki xonikieuneria, nupo miraumana rania xonikieurouneri. 2 Sini Xoiteu xiri xosikieunuku nupo xokupa kuna tainuku, pa kapiarei sipaunukua sini Xoiteupo nonomi xiri xosikienikinuku xepu. 3 Sini Xoiteu xiri xosikieunuku, sini nupo xokupa kuna tairounuku. Pa xati nupo xokupa kuna sini xu sikerixe. 4 Xokupa apimie Xoiteupo nono puroteneaia, ninie mua ouropu sokisoki orourounana. Sini Xoiteure xosikisunuku xati, pa kapiarei xomaxinuku mua ouropu sokisoki orourounuku. 5 Yue mua ouropu sokisoki orourounana? Apue Xoiteupo Nono nu Yesusure xousuna palya, pa apue orourouna. 6 Yesusu Kristusue enero ene isepi kapiaure koto, nupo yawi na nikototo xosa kusawopina kapiaure kotowoyai. Nue enepu kapia kirenire koyaixe. Xuwe. Nu ene xeika yawi xeikapu

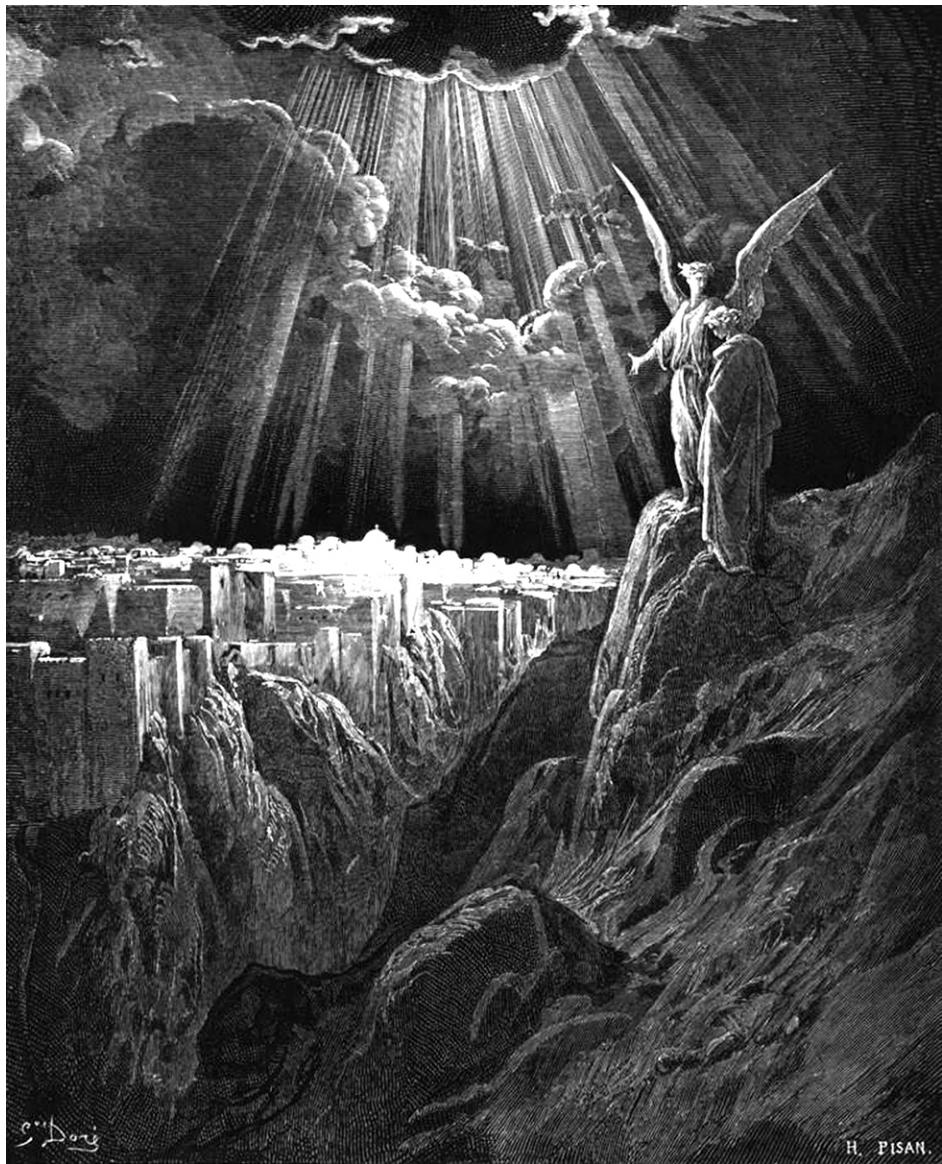
kapiaure koyai. Xoiteupo Supo Youya nu suau kunapu xotapa xati, Xoiteupo Supo Youyae Yesusu Kristusupo kapiaure kuna uteirouna. 7 Xeimorei purineri nupo kapiaure kunawoteneai, 8 paiya nini Xoiteupo Supo Youya xeika ene xeika yawi xeikae kaketeneai. Nini xeimorei kirenie kuna kireni kunawoteneai. 9 Apue uteirouneri kuna sikoe xosikisurounuku. Pana Xoiteue uteiwotai kuna paie, apu nikau kuna xiri oronikina. Pa kuna Xoiteue uteiyetai paiya, nukou Nonoure kunawoyai. 10 Apue Xoiteupo Nonoure xousurounae Xoiteue pa kuna uteiwoyai tietai xati, pa kuna nupo xouro purina. Pana apue Xoiteupo kuna xousuwopu xuweunapa, nue Xoiteu nu xoreixoreituaiyeuna, pa amure, Xoiteue nukou Nonopu kapiaure kuna uteiwoyaire xousuatixe. 11 Pa kapiarei Xoiteue nukou kuna suauxi atarisikina. Xoiteue sipesi sipesi puropu ekisikioma sikeyai xati, pa ekisikiomapu xotapa paiya nukou Nono xosa purina. (aiōnios g166) 12 Apue Xoiteupo Nono xeika etokina paiya, nu pa ekeoma tuku. Apue Xoiteupo Nono xeika etokepu xuweuna paiya, nu pa ekeoma xuwe. 13 Tini xuiapue Xoiteupo Nonopu wenumurei xotikisurounuku xosa mua kuna xayaune. Tini sipesi sipesi purakuaire ekitikioma tieikiriaire sipawakuai. (aiōnios g166) 14 Sini Xoiteu nukoe xouwewotai nanununu tainuku kire sapire kunikuninuku kotounukua, nue sikou kunikuni iyesirouna. Pa xati sini Xoiteure ximikiroukirixe. Xuwe. Sini nuko nutiemu xonarounuku. 15 Siko sipa, nue sikou xokupa kunikuni iyesirouna. Pa xati nue kire sapi sikepinaure kotounukua, siko sipa pa sapini kutu tepu. 16 Kire apue xekoati kire xatau Yesusu taiwotaie xunu erati, pa xunue kakati pa apu xumopu xuweuwopina xatia, pa apu nukoini Xoiteu xosa kunikuniwati, Xoiteue pa xatasiki ekeoma tuwopina. Apue xumopi xuweuwopineri xunu erineri xumopu xuweuwopinerire ye kunaune. Apue xunu erineri xumopineri xunu purinana, tini paire kunikuniwakuai xine ye kunautixe. 17 Xokupa kapia asinaku kutu xuweu paiya xunu. Pana apu xumopu xuweurouneru xunu paiya purina. 18 Siko sipa, xokupa apimie Xoiteupo nonomi purineria, ninie xunupo kapia tairouwoxi. Xuwe. Apue Xoiteupo nono purotaia Xoiteue ati yakrououna xati, Satanie nu xosa xupo iyarepuwatixe. 19 Siko sipa, siko Xoiteupo nonomi purinuku sorena, mua ou xokupa paiya Satanipo sokisoki irue purina. 20 Siko sipa, Xoiteupo Nono kouratai xati, sikoe Xoiteuni kutu sipawopure, nue nanununu sikina. Sini Xoiteuni kutu xeika Nirau Yesusu Kristusu xeika etokinuku. Yesusu Kristusu paiya nu Xoiteuni kutu xati, nue ekisikioma atinuku sipesi sipesi puropu xotapa. (aiōnios g166) 21 Yeu nono misiarara xura, tini xokupa xoreixorei xoitieu weinikiterinari xetauroni pura.

2 John

1 Sini Xoiteupo kunani kutu sokisoki tinuku apimie xetau xonuxonu kuna uteiwoteneaire sosopa epixepu Ye Yesusure xonikisuwteneai xuiapu nikau tumu, ne xui naki xeika neu nono teu xeika xosa mua nakau xayaune. Xoiteue ne nukouni tumuneretai xati, ye suauni kutu kunaune, yei tini xiri xoitetikine. Paiye kirenixe. Xuwe. Suau kuna sipani kutu xuiapue tini xiri xonikietikineri. **2** Suau kuna siko xosa purinana, nue sipesi siko xosa puropina, pa xati sinie tini xiri xosikietikinuku. (aiōn g165) **3** Suau kunapu kapia xeika kireu xosikienikepi kapia xeika paiya, Xoiteu xeika Yesusu xeika xosaniki purina. Pa xati Xauwa Xoiteu xeika Xoiteupo Nono Kristusu Yesusu xeikae ninire xonikisuwoxati xonikienikineri, siko xosa xonikemu yororoneri. **4** Emisikie kunauna taiwa xeyai sie neu kireu nonomie suau kuna tairounerire ye kuna iyeserine xiri nimaririne. **5** Pana xui, yeu kire kuna ne xiri taiwowairexine. Paiya muanumu, sini kirenikirenie kireu xiri xosikienikepu. Paiya yei ne oma kuna tinixe. Xuwe. Ekimeni kutu sikoe mua kuna tiekiniai. **6** Xoiteu xouwewopi kapia paiya muanumu, sini Xoiteupo kunani kutu taiwopu. Pa xati pa kuna eikimeni kutu iyesikiniai paiya, muanumu, tini kireu xotikienikepi kapiani kutu taiwa. **7** Iyesa. Xoreisikepurexeteneai apimie ouyau texineri. Nini Yesusu Kristusue apu sayeyai xineri xonikisuworixe. Panumu apua, nu xoreixoreitua xati, Kristusu xiwaiuna. **8** Pa xati tini atinari sosopani kutu epixa, panumu sini irerei imerei tikiniai sapi wetexekini. Tini sokisoki tumunaria tinipo xokupa asinaku sapi takuai. **9** Kire apue Kristusupo kuna sokisoki tepu xuweuna, kire kuna xosa potixinapa, Xoiteue nu xeika puratixe. Pana kire apue Kristusupo kuna sokisoki tinapa, Omono Niraunoe nu xeika purinexeri. **10** Kire apue tinipo atoro kouna, panumu kuna tikopu xuweuwatia, tinie kusounari tinipo atoro sou xowaku. **11** Apue panumu apu kusouna paiya, nue nupo xoxi kapiapu sainaure tianuna. **12** Xokupa kuna tini xosa xayawopine itouna pana, kire nakau xosa mua kuna iyarepi xiraxine. Ye kounre xeketikinei, xirini kunakunaunuku nimaririwopuxi nanune. **13** Neu ukunipo nonomi, pa ukuni paiya Xoiteu nukoini tumuworetaipo nonomie ne kusoniineri.

3 John

1 Sini Xoiteupo saina teteneai apimini kutu tianikepu Ye Yesusure xonikisrouneri nikau tumue, mua nakau ne Kaiusu xosa xayaune, ne yeu xatainai kutu. Ye suauni kutu kunaune, ye ne xiri xoienine. **2** Waukia, ye Xoiteu xosa kunikuniti nei, xokupa sapi kakitiae asinaku xatia, naki rania asinaku purowai. Neu xonikemu asinakuni kutu purati, ye sipauweitai. **3** Ekime kireu xataimanae kou xekeyerineri ipaki kunauneri, nei suau kunani kutu tairoune xeneai. Yei pa kuna iyeserine nimirixitai. Ye sipa, ne sipesi suau kunapu kapiarei texiroune. **4** Yeu nonomie suau kuna taiwori kuna iyesine paiya, ye xiri nimirixiti pa nimiririe yeu kireu xetau nimiriri oronikina. **5** Waukia, ne suau kunapu kapia ati taine Yesusu taiwoteneai xatasikimana xeika ne sipa xuweu xatasikimana xeika rania tianikepure asinaku saina tiroune. **6** Nei xonikemu tinikiyi kapiaure, kireu xatasikimana paaye Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu kanikieneai. Pa xati nini ninipo imerei pani xowopure xeria, ne xixerixinai kireu xuru tinikau tineri xowopineri sie paiya xiri asinaku. Xoiteue xouwewotai nanunanu sieni tianikewai. **7** Yesusupo saina tepure nanunanuworineri xokupa saina teteneaina pana, xukumi apimi xosa kire sapiara tirouwori xana xuwe. **8** Sini panumu apimi tianikepu. Panumu kapiarei Xoiteupo suau kunapu saina sokisokiwopure sini ninipo saina emenikimana sainuku. **9** Yesusure xonikisuwoteneai xuiimapimi xosa kireu kuna xayauyai. Pana Tiotrepesie ninipo akerekia puropure, sinipo kuna iyesirouwati xana xuwe. **10** Pa xati ikoe tini xosa kounai sie mua, nue pa kapia kireni kaketai kapiaure tini katikepine. Nue sinire xoxixoxi kuna kunauxanaurouna. Nue pa kapia kireni kakatixe. Xuwe. Xatasikimana nupo atoro soniki xourouwati xana xuwe. Kireu apimie ninipo atoro soniki xowopure xeria, nue taiyerinikinani pani Yesusure xonikisrouneri apimi kini xosaupo xesanikirouna. **11** Asinaku xatai ne kakixanau xoxi kapia taiwou. Xuwe. Ne asinaku kapiani kutu taiwo. Apue asinaku kapia kaketai paiya, nu Xoiteupo apu. Pana apue xoxi kapia kaketai paiya, nu Xoiteu xekoyaixe. **12** Xokupa apimie Temitriusupo asinaku kapiaure kunauxanaurouneri. Kakeri Xoiteupo suau kuna rania nupo asinaku kapiaure kunauxanaurouna. Pa xati sinire rania nupo asinaku kapiaure kunauroounukuna, ne sipa, siko kuna paiya suau. **13** Xokupa kuna ne xosa xayawopine itouna pana, kireni nakau xosa mua kuna iyarepi xiraxine. **14** Xenene xuwena ye utune xekenitia xirini kunakunawaxauxi nanune. Neu xonikemu yoro puropina. Xatasikimanae kuso kuna xesarininerina, nei xokupa xatanimana yeu kuso kuna tinike.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Somau Garia at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Somau Garia at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Somau-Karia---Somau-Karia-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aīdios

Romans 1:20
Jude 1:6

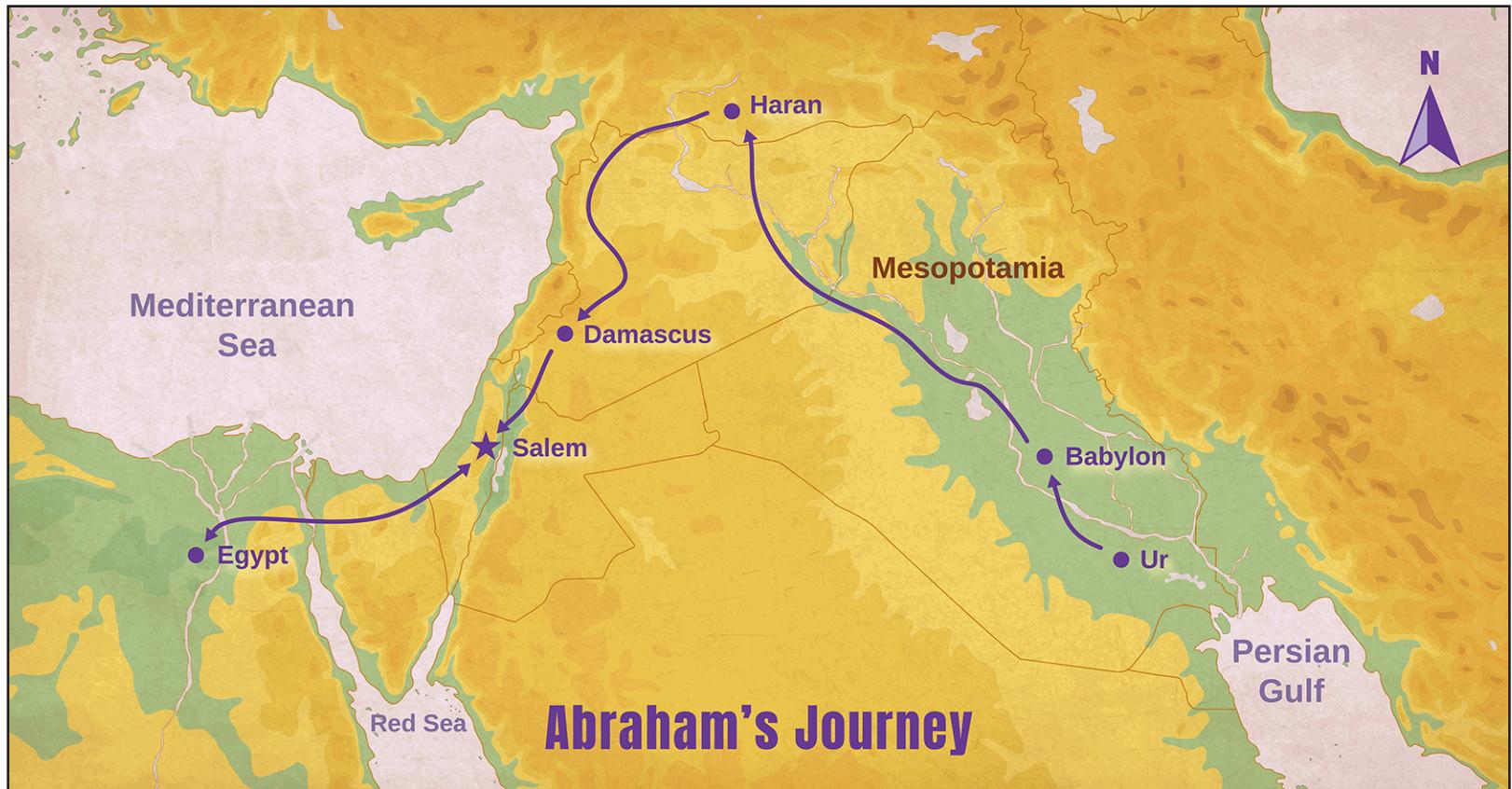
aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28	Mark 9:45	Psalms 116:3
John 12:25	Mark 9:47	Psalms 139:8
John 12:50	Luke 12:5	Psalms 141:7
John 17:2	James 3:6	Proverbs 1:12
John 17:3		Proverbs 5:5
Acts 13:46	Hadēs	Proverbs 7:27
Acts 13:48	Matthew 11:23	Proverbs 9:18
Romans 2:7	Matthew 16:18	Proverbs 15:11
Romans 5:21	Luke 10:15	Proverbs 15:24
Romans 6:22	Luke 16:23	Proverbs 23:14
Romans 6:23	Acts 2:27	Proverbs 27:20
Romans 16:25	Acts 2:31	Proverbs 30:16
Romans 16:26	1 Corinthians 15:55	Ecclesiastes 9:10
2 Corinthians 4:17	Revelation 1:18	Song of Solomon 8:6
2 Corinthians 4:18	Revelation 6:8	Isaiah 5:14
2 Corinthians 5:1	Revelation 20:13	Isaiah 7:11
Galatians 6:8	Revelation 20:14	Isaiah 14:9
2 Thessalonians 1:9		Isaiah 14:11
2 Thessalonians 2:16	Limnē Pyr	Isaiah 14:15
1 Timothy 1:16	Revelation 19:20	Isaiah 28:15
1 Timothy 6:12	Revelation 20:10	Isaiah 28:18
1 Timothy 6:16	Revelation 20:14	Isaiah 38:10
2 Timothy 1:9	Revelation 20:15	Isaiah 38:18
2 Timothy 2:10	Revelation 21:8	Isaiah 57:9
Titus 1:2		Ezekiel 31:15
Titus 3:7	Sheol	Ezekiel 31:16
Philemon 1:15	Genesis 37:35	Ezekiel 31:17
Hebrews 5:9	Genesis 42:38	Ezekiel 32:21
Hebrews 6:2	Genesis 44:29	Ezekiel 32:27
Hebrews 9:12	Genesis 44:31	Hosea 13:14
Hebrews 9:14	Numbers 16:30	Amos 9:2
Hebrews 9:15	Numbers 16:33	Jonah 2:2
Hebrews 13:20	Deuteronomy 32:22	Habakkuk 2:5
1 Peter 5:10	1 Samuel 2:6	
2 Peter 1:11	2 Samuel 22:6	
1 John 1:2	1 Kings 2:6	
1 John 2:25	1 Kings 2:9	
1 John 3:15	Job 7:9	
1 John 5:11	Job 11:8	
1 John 5:13	Job 14:13	
1 John 5:20	Job 17:13	
Jude 1:7	Job 17:16	
Jude 1:21	Job 21:13	
Revelation 14:6	Job 24:19	
	Job 26:6	
eleēsē	Psalms 6:5	
Romans 11:32	Psalms 9:17	
	Psalms 16:10	
Geenna	Psalms 18:5	
Matthew 5:22	Psalms 30:3	
Matthew 5:29	Psalms 31:17	
Matthew 5:30	Psalms 49:14	
Matthew 10:28	Psalms 49:15	
Matthew 18:9	Psalms 55:15	
Matthew 23:15	Psalms 86:13	
Matthew 23:33	Psalms 88:3	
Mark 9:43	Psalms 89:48	

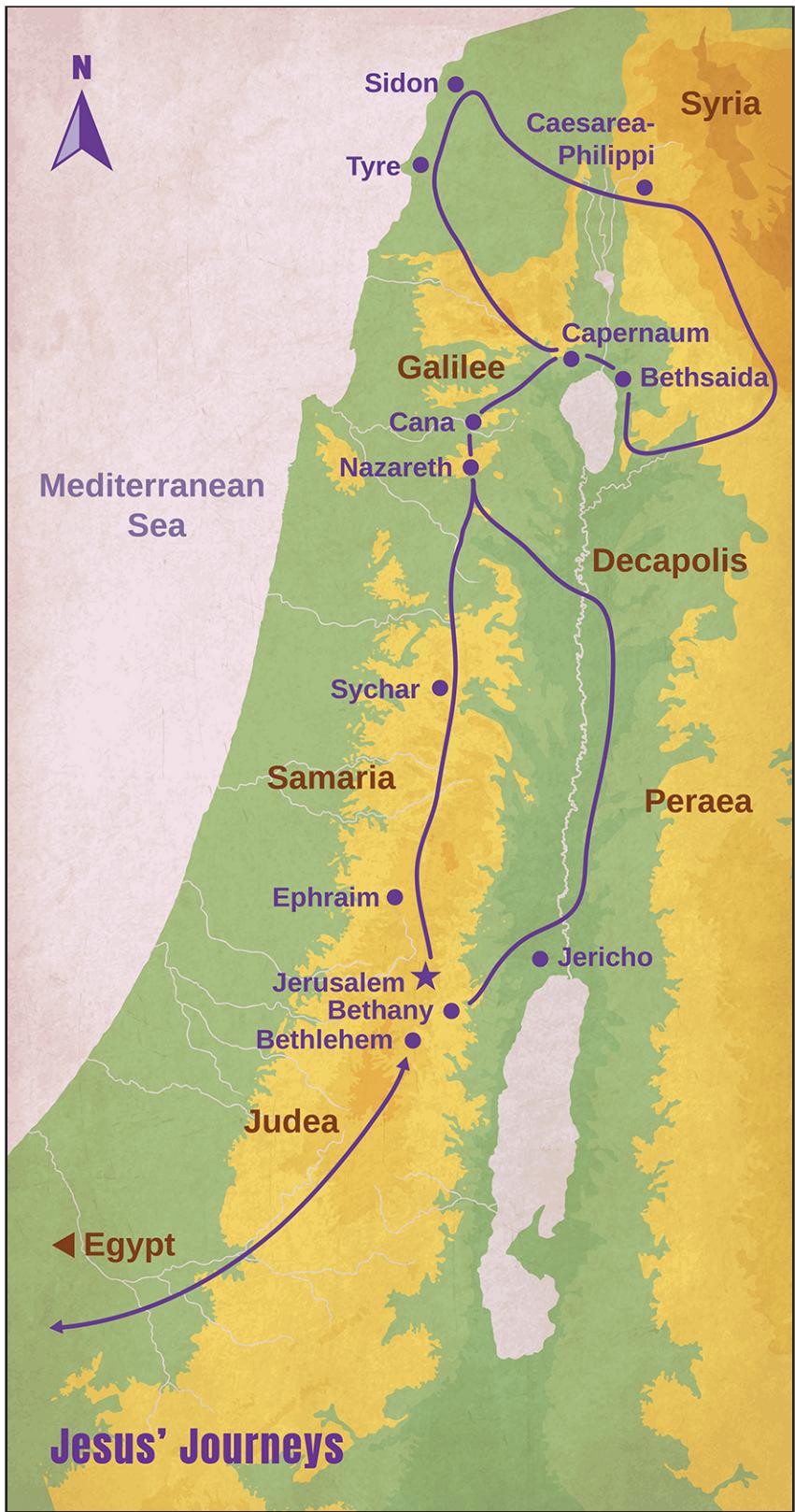
Abraham's Journey

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

Hebrews 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

"For the Son of Man also came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"

Mark 10:45

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

Who?

When?

		Innocence		Fallen			Glory					
Who?	God	Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth			
		God's Perfect Fellowship	John 10:30	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16					God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City			
		Son		Pre-Incarnate, John 8:58		Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43					
		Holy Spirit		Everywhere, Psalm 139:7		Indwelling Believers, John 14:17						
	Mankind	Living Mankind	Adam in the Garden of Eden	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5					All Restored			
		Deceased Believing Mankind		Blessed in Paradise, Luke 16:22								
		Deceased Unbelieving Mankind		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13								
	Angels	Holy Angels	No people	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14					No Hades No Dead Rev 20:3			
		Imprisoned Angels		Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6								
		Fugitive Angels		Rebelling Against Christ Thalaasa, Rev 20:13								
		First Beast Demon	Gen 1:1	Accusing Mankind			Lake of Fire Revelation 19:20		Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels Mat 25:41 Rev 20:10			
		False Prophet Demon		1 Peter 5:8 and Revelation 12:10								
		Satan		Abyss Revelation 20:2								

Destiny

Somau Garia at AionianBible.org/Destiny

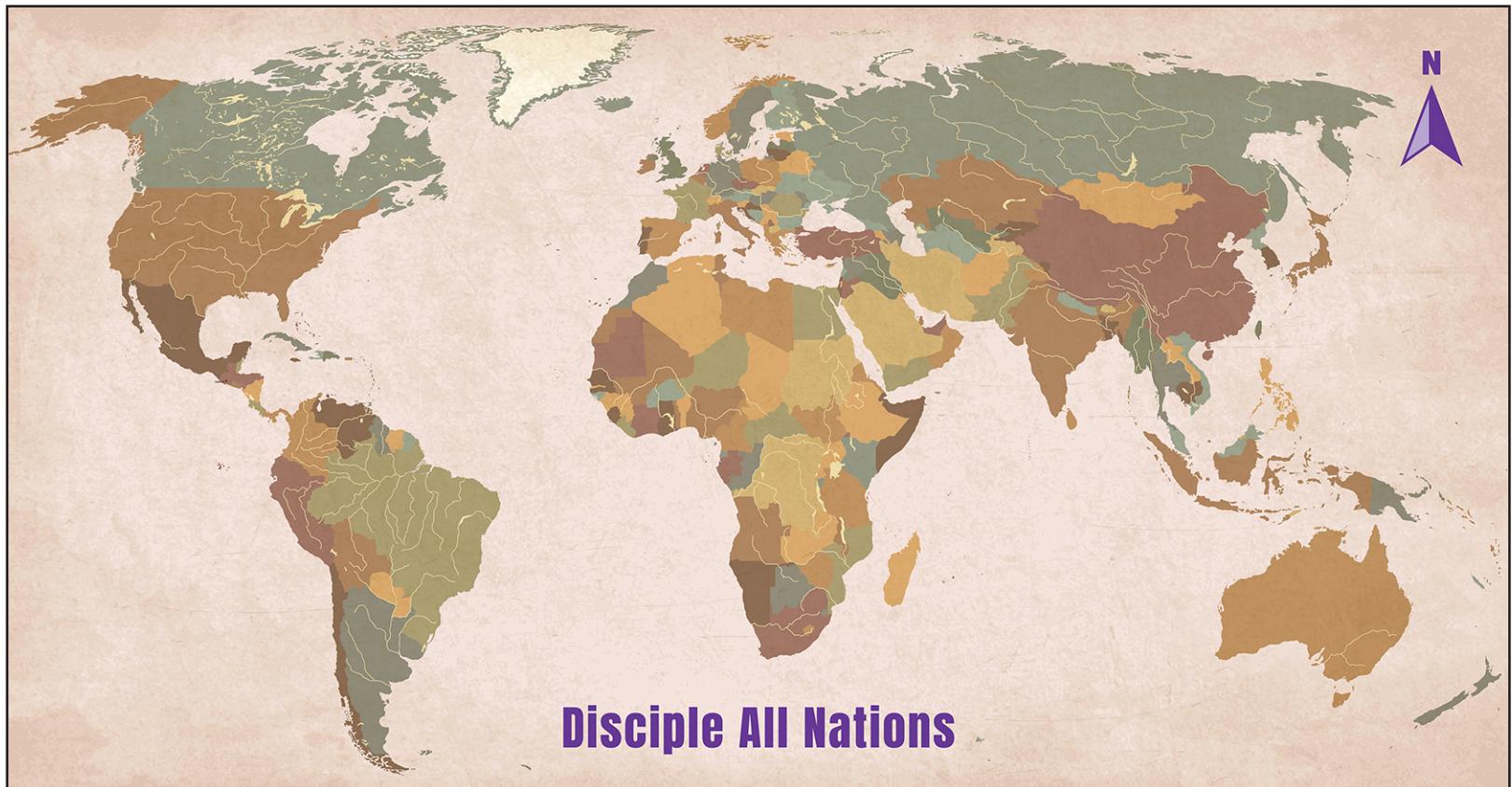
The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

"Go and make disciples of all nations, baptizing them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit"

Matthew 28:19